ספר

שארית ישראל

דאס איז איין ווירקליכע אונ ריכטיגע וואונדערליכע בעשרייבונג פון די קינדער פון משה רבינו ע"ה מיט די צעהן שבטים. וואס זענען פאר טריבן געווארן אונט דעם סמבטיון וועלכע זיי האבן זייערע אייגנע מלכים ושרים אונ פירן אלעס לויט זייערע משפטים. אויך איין בריף פון זייא וואס צו די מענטשין פון ירושלים איז געווארן געבראכט:

—○—

סקלאד ספרים של ר' פייבל מונק גרזיבאוו
נו' 1104

ווארשא.

ШАЙРИСЪ ИСРУЕЛЬ

БАРШАВА 1873

Въ типографіи Юсифа Лебенсонъ
Улица Францишканская № 1796

35

Дозволено Цензурою
Варшава 9 (21) Іюня 1873

שארית ישראל

אִין דֶעם ספר (דֶרֶךְ הישר) וֶוערְט גִבְּרֶענֶגְט אַמַעֲשֶׂה וָואס
עֶס הָאט זִיךְ מִיט אִיהְם אַלֵיין גִיטְרָאפֶען אונ וִויא עֶר
אִיז אַלֵיין גְוֶועזִין בַּייא דִיא צֶעהֶן שְׁבָטִים . אונ הָאט דָארְט
גְהַאט פון זֵייא אֵיין גֶעוִויסֶע יְדִיעָה אִיז אַזוֹ גְוֶועזִין :

אִין יָאהְר ה' אלפים ש"צ לב"ע בִּין אִיךְ גִיוֶועזִין אִין דֶער
גְרוֹסֶר שְׁטָאט אלכסנדריא אִין מצרים . אונ וַוייל אִיךְ
גְהֶערְט אַלְץ רֶעדֶן פוֹן דִיא צֶעהֶן שְׁבָטִים . הָאבּ אִיךְ חַוֹקֵר
וְדוֹרֵשׁ גִיוֶועזִין אוֹף זֵייא אִיךְ זָאל קֶענֶן ווִיסֶען אֵיין דָבָר
בָּרוּר . דֶעם אמת הָאט אָבֶּער קֵיינֶער נִיט גִיוואוּסְט
אִיטְלִיכֶער הָאט מִיר אַנְדֶערְשׁ גִיזָאגְט . אַזוֹ וִויא דֶער דֶרֶךְ
עוֹלָם אִיז אַז מֶען וֵוייס נִיט גֶעוִויס אַקְרַאט . בקיצור
אִיךְ בִּין פוֹן דָארְט אַוֶועק גִיפָארֶן אִין אֵיין אַנְדֶערֶע שְׁטָאט
אַרִיון וָואס זִיא אִיז נָאהֶנְט צוּם יַם . דֶער וַוייל הָאבּ אִיךְ
גִיהֶערְט אַז עֶס אִיז אָן גִיקוּמֶען אֵיין קוּרִיעֶר אונ הָאט
גִיבְּרֶענְגְט אַבְּרִיף פוֹן דֶר שְׁטָאט (סאלנעק) פוּל מִיט נַייעֶ
זַאכֶן וָואס זֵייא הָאבֶּן גִיהֶערְט . אִין דֶעם בְּרִיף אִיז אוֹיךְ
גִישְׁרִיבְּן נַייעֶס . אַז דִיא יהודים אונְטֶר דֶעם טַייךְ (סמבטיון)
הַאלְטִין מלחמה מִיט דִיא פֶּעלֶקֶר וָואס זִיצִין אִין (פריסטיאן)
אונ דִיא יהודים מַאכֶן חָרוּב זֵייעֶר לַאנְד . אוֹיךְ פִירֶן זֵייא
אַצוּנְד מלחמה מִיט דִיא וַוייסִי מָאהְרִין . דָאס זֶענִין אַזֶעלְכִי
מֶערְקִין וָואס זֶענְן וַוייס וִויא שְׁנֵייא . זֵייא פְלֶעגֶן תָּמִיד
זַיין אוּנְטֶער לִינִין דִיא יהודים . אונ אַצוּנְד הָאבִּין זֵייא
מוֹרֵד גִיוֶועזְן . דְרוּם הָאבֶּן דִיא יהודים מִיט זֵיי מלחמה ;
וִויא אִיךְ הָאבּ דָאס גִיהֶערְט הָאבּ אִיךְ אָפּ גִיגֶעבֶּן אֵיין לוֹיבּ
צוּ הש"י . אונ הָאבּ גִיזֶעהְן אִיךְ זָאל קֶענִין פָארֶן קֵיין
(סאלנעק) אִיךְ זָאל דִיא זַאךְ ווִיסֶען יותר בבירור :

נָאר וַוייל דֶער וֶועג אִיז אִיבֶּר דֶעם יַם . דְרוּם בִּין אִיךְ

ערשט אין איאהר שפעטער גיפארען . וויא איך בין
גיקומען נאך (סאלנעק) האב איך גיהערט אז עס איז אן
גיקומען דארטין אגרויסע שיף פון זייער אווייט לאנד צוא
קויפען אייזן . בין איך גינאנגען פרעגן דיא סוחרים פון
וואנען זיי קומען . זייא האבן מיר גיענפערט אז זייא פירן
דאס אייזין ביז אונטער דעם (סמבטיון) וויא איך האב דאס
דער הערט . בין איך גיגאנגען צו דעם פאשע דס איז דר
עלצטר פון די סוחרים . אונ איך האב אים גיפרעגט וויא
ווייט עס איז נאך פון דאנין צו דעם (סמבטיון) אונ אוך
ווי פיל געלד מען דארף אויף דער הוצאה אז איין ווייטן
וועג . דער פאשע האט מיר גיענפערט אז דער וועג ברוך
צו דויערין אגאנץ יאהר . נאר אמאל אז דער וועג איז
גוט קען מען גישווינדער קומען . אוך הט דער פאשע מיר
דייטליך גיוואגט אונ קלאהר גימאכט אין גאנצן וועג .
דורך וועלכי שטעט מען מוז דורך פארן (הכל כאשר לכל)
אוך די הוצאות ווי פיל איך בדארף אויף דעם וועג :
איך זאג אזו צום פאשע . אז איך האב שון נישא חן
גיוועזן אין דייני אויגין דאס אלעס מיר מודיע צו זיין .
דכן בעט איך דיך זייער . פיליכט איז מעגליך איך זאל
פארן מיט אייך אין איינעם . אונ האטשי דער וועג איז
גיוועזן זייער מסוכן . אונ אוך זייער גרויסע הוצאות . נאר
ווייל מיין הארץ האט אבער גיברענט וויא פייער צוא
זעהן אונזערע ברודער וויא זייא זיצן בכבוד גדול אזו וויא
איך וועל דא שרייבען . האב איך אוף מיר גינומן נישט
אנדערש צוא טאהן . נאר צו פארן מיט די סוחרים :
איך פרעג דעם פאשע . אויב ער וועט מיר ערלויבן אוך
צו קויפן אייזין . כדי איך זאל קענן עפים מרויח זיין .
איך האב נושא חן גיוועזן בייא איהם . אונ ער ערלויבט

מיר

מיר דָאם . אונ שְׁוֶוערְט מִיר צוּ אַז עֶס וֶועט מִיר גָאר נִיט נִישְׁטְהֶ קֵיין שְׁלֶעכְץ . אונ אַז עֶר אִיז מְחוּיָב מִיךְ צוּפּ צוּ הִיטִּין פוּן הַיְיסֶ . אוֹךְ פוּן דִיא וֶועה רוֹיבֶּער (דָאס וֶוענֶן דִיא גַזְלָנִים אוּף דֶעם יַם) אַזוֹ גְלַייךְ וִויא אֵיינֶעם פוּן זַיינֶע מֶענְשֶׁן :

אונ דָארְט אִיז דֶער סֵדֶר . וֶוען מֶען וִויל זִיךְ זִיכֶר שְׁטֶעלְן אַז כֶּען פָארְט אַוֶועק מִיט אַפְּ־עֶמְרִי הַבְּרוּתָא . אַזוֹ מוּז גֵיין דֶער שִׁיפְס קַאפִּיטַאן (דָאס אִיז דֶער עֶלְצְטֶער פוּן דֶער שִׁיף) מִיט דֶעם מֶענְשׁ וָואס פָארְט מִיט אִיהְם . אונ עֶר שְׁרַייבְּט זִיךְ אֵיין אִין אֵיין בּוּךְ בַּיי דֶעם שׁוֹפֵט פוּן סַאלְנֶעק) אונ דֶער שִׁיפְס קַאפִּיטַאן טָאהְר נִישְׁט מֶעהְר קוּמֶען נָאךְ (סאלנעס) בִּיז עֶר בְּרֵיינְגְט מִיט זִיךְ דֶעם מֶענְשׁ אַלֵיין אָדֶר אַבְרִיף פוּן דֶעם מֶענְשׁ . וִויא עֶס אִיז מִיט אִים דֶער גַאנְגֶען . אונ אִיךְ הָאבּ אוֹיךְ אַזוֹ גִיטָאהְן . פִיל יהודים הָאבֶּן מִיךְ בַּאלֵייט בִּיז צוּם יַם . וַוייל עֶס הָאט אִימְלִיכֶר גִיוָואלְט וִויסֶן אַיְדִיעֶה פוּן דֶעם (סמבטיון) מִיט דִיא צֶעהְן שְׁבָטִים :

אִיךְ בִּין לשלום אַרוּיס גִיפָארֶן פוּן (סאלנעק) אונ בִּין דוּרְךְ גִיפָארֶן פִיהְל ימים אונ מדבריות . עֶס אִיז כִּמְעַט נִיט מֶעגְלִיךְ צִי דֶער שְׁרַייבְּן אַלֶעס וָואס אִיךְ הָאבּ גִיזֶעהֶן . נָאר דֶער עִיקָר כַּוָונָה מֵיינְס אִיז צוּ דֶער צֵיילֶען פוּן דִיא יהודים וָואס זֶענֶען אוּנְטֶער דֶעם (סמבטיון) אונ דוּרְךְ וֶועלְכֵי שְׁטֶעט אִיךְ בִּין גִיפָארֶן :

צוּם עֶרְשְׁט זֶענֶען מִיר גִיפָארֶן נָאהְנְט בַּייא דֶעם ים סוף פוּן דָארְט אִין דֶער מְדִינָה (איסטרי) דָארְט הָאבּ אִיךְ גִיזֶעהֶן פַרְשִׁידֶענֶע חַיוֹת . אַטֵּייל הָאבֶּן פִינְף פִיס . אַטֵּייל הָאבֶּן דְרַיי אוֹיגֶען . אַטֵּייל זֶענֶען הוֹיךְ וֶועקְס אֵייכֶן . אוֹיךְ פִיל מַאחִינוּ בני ישראל גֶעפִינֶען זִיךְ דָארְט . אַצוּנְד הָבּ

איך געזעהן וויא אזו מיר זענן צו שפרייט אוף דר גאנצר וועלט . דען אויך דארט אין אזו אוויסט אורט געפינען זיך יהודים . אונ אפייל ליידן נאך דארט גרוסע צרות פון דיא ווילדע פעלקיר וואס זענן דארט . הש"י זאל זיך אוף אונז מרחם זיין ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ אמן :

פון דארט נישט וייט איז דער ים וואס מען פארט למדינת הודו . אין דער מיט פון דעם ים איז דא גרויסע בערג . אוך פיל אינזלען אן אצאהל דיא אינזלען זענן באזעצט פון מענשן . עס איז דארט פיל שטעט . אוך איז דארט דא פיל יהודים . זייער מסחר איז בשמים . זייא האבין פיל גאלד אונ זילבר . נאר איך בין אבער נישט גגאנגין זוכען קיין גאלד אונ זילבער . (רק את אחי אנכי מבקש) נייערט מיינע ברידר זיך איך . זייא זענן ביי מיר מייערער וויא גאלד אונ זולבר . דרום זענן מיר נישט גיפארן דורך דעם ים נאר דורך דר כדבר . ביז מיר זענן גיקומען צו דער שטאט (קיבער) נישט וייט פון דעם באך (גוזן) די שטעט זענן זייער גרוים פול מיט סחורות . אונ דאס זענין דיא גרעסטי האנדל שטעט :

פון דארט זענין מיר גיקומן למדינת (קאילקוט) אין דער מדינה עסט מען ניט קיין שום פלייש . זייער לעבן איז נאר פון פירות . פוטער . מילך וכרומה. זייערי הייזיר האבן נישט קיין דעכיר . זייערי קליידר זענן פון זיידינצייג . דארט געפינט מען אוך דיא גוטע פעריל . פון דארט איז דאה איין נאהינטער וועג צו דעם (סמבטיון) דורך איין מדבר . נאר איך האב נישט גיוואלט פארן דורך דער מדבר . וייל דער וועג איז זייער מסוכן . לכן בין איך גיפארן איבר דעם ים . דיא דארטיגי שיפן זענן אלי גמאכט אן אייזן באשלאגען . נאר צו זאמען גיקניפט מיט

שטרי

שְׁמְרִיק . אונ אוף אַזֶעלְכוֹ שִׁיפִין זֶענֶן מִיר גִיפָארֶן למדינת (פראנקים) פון דָארְט צְווייא טֶעג רֵייז ווייט אִיז דֶר (סמבטיון): אִין מִיטִין פוּן דֶעם וֶועג הָאבּ אִיךְ גִיזֶעהֶן אוֹיף פִיל עֶרְטֶער בְּרֶענֶן אַפַייעֶר . אוּף אַטֵייל עֶרְטֶער אִיז אַרוּם גִיגַאנְגֶן פוּן דֶער עֶרְד אַרויך . וְויא אוּים אַקְאלִיךְ אוֹיבֶן . דָארְט אִיז אוֹךְ דָאה דִיא גְרוֹיסֶע בֶּערְג וְואס וַואַרְפֶּן פוּן זִיךְ אֶרֶע מָאהְל פַייעֶר (עד לב השמים) . אַבִּיסֶ'ל ווייטֶר אִיז דָאה אַוַואלְד פוּל מִיט אֵייְלבִּירְטֶן . אונ צְווִישֶׁן דִיא בֵּייְמֶר גֵייט אַרוּים אַשְׁרֶעקְלֶךְ גְרוֹיסֶער רויך . אוּף דֶעם יָם שְׁווִימְט גַאנְצִי בֶּעךְ מִיט שְׁוֶועבִּיל אונ פֶּעךְ . עֶס אִיז נִישְׁט צוּא דֶער שְׁרַייבֶּן דִיא אַלִי ווּאנְדֶר וָואס אִיךְ הָאבּ גִיזֶעהֶן אוֹף דֶעם וֶועג (מה רבו מעשׂיך ה׳) :

וִויא מִיר זֶענֶן גִיקוּמֶן נִישְׁט וַוייט פוּן דֶעם (סמבטיון) דָארְט אִיז דָאה אַשְׁטָאט דֶער נֶעבִּין . אונ אַטֵייל פְּרִיעֶר הָאבֶּן מִיר שׁוֹן גִיהֶערְט דֶעם רעש פוּן דֶעם (סמבטיון) אַזוֹ וִויא שְׁטַארְקֶע דוּנֶערֶן . אונ וָואס מֶעהְר מִיר זֶענֶן נֶענְטְּער צוּא דֶער שְׁטָאט גִיקוּמֶן . אִיז דֶער רַעשׁ גְרֶעסֶר גִיוֶועזִין . אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גִוואוּסְט אוֹיבּ דָאס אִיז פוּן דֶעם סמבטיון) לָכֵן הָאבּ אִיךְ גִפְרֶעגְט וָואס עֶס בַּמַייט דֶער שְׁרֶעקְלִיכֶער רַעשׁ . הָאבֶּן מִיר דִיא מֶענְשֶׁן גִיזָאגְט אַז דָאס אִיז פוּן דֶעם (סמבטיון) :

בקיצור מִיר זֶענֶן לשלום גִיקוּמֶן אִין דֶער שְׁטָאט אַרַיין . מִיר הָאבֶּן גִימֵיינְט בַּאלְד וַוייטֶר צוּ פָארֶן . אָבֶער מֶען הָאט אוּנְז גִיזָאגְט אִין שְׁטָאט . אַז דֶער קֶענִיג פוּן (פריסטיאן) הָאט גִישְׁטֶעלְט פִיל שׁוֹמְרִים אונ וַואכֶן . נִישְׁט אַרוּים צוּ לָאזֶן קֵיין שׁוּם מֶענְשׁ אוּס דֶער שְׁטָאט . דוּרְךְ דִיא מלחמות פוּן דִיא יהודים וָואס הָאבֶּן מִיט אִים . לכן זֶענֶן מִיר גִיבְּלִיבֶּן אִין דֶער שְׁטָאט דְרַייא וַואכֶן :

וויא

וויא מיר זענן געוועזין דארט אין דער שטאט . האב איך דער וייל הזקר ודורש געוועזן אוף דיא צעהן שבטים . אונ וויא אזו מען קען אריבר קומן צו זייא . דען איבער דעם (סמבטיון) קען מען נישט אריבער . דורך דעם גרוסן שטורם פון שטיינר אונ זאמד : אונ ווידער האב איך געפרעגט אז דר (סמבטיון) איז אין דער מיטין . צו וואס האט בראפט דער מלך (פריסטיאן) צוא שטעלן שומרים אונ זעלנר . אז קיינר זאל נישט ארויס אויס דר שטאט . עס איז דאך בלויס נישט מעגליך אריבר צוא פארן דעם (סמבטיון) אזו האבן מיר דיא שטאט רייס געענפערט . אז זייא דארפן נישט באמת אגאנצי וואך צוא היטן דיא גרעניץ . נאר צווייא שעה פאר דעם זיבעטן טאג . דענסטמאל רוהט שון דער (סמבטיון) אזו זאמלן זיך איין דיא שומרים צוא היטן דיא גרעניץ . ווארום דענסטמאלט קומן אריבר דיא יהודים מלחמה האלטין מיט דיא (פריסטיאנער) אונ דיא שומרים לויפן געשווינדר אין דיא פעסטונגען אריין . אונ זענן מודיע אז זיי זאלן זיך שיצן פיר דיא יהודים . וויא עס קומט נאר שבת . רוען שון דיא שומרים אונ זייא היטן ניט מעהר וויל זייא ווייסן אז דיא יהודים וועלן נישט קומן אום שבת : עס איז אבר ווירקליך אזו געוועזן . פרייטאג צווייא שעה פאר נאכט האט מען שון קיין שום רעש נישט געהערט פון דעם (סמבטיון) ביז מוצאי שבת בייא דער נאכט איז דער (סמבטיון) גאנץ שטול . אבר דער נאך הייבט ער אן ווידער צוא ווארפן מיט גרויסי שטיינר . איטליכער שטיין איז גרויס וויא אגאנץ הויז :

בתוך כך בין איך ארום גיגאנגן אין שטאט איך זאל גוט אן זעהן . מען האט מיר געוויזן הייזיר וואס דיא

יהודים האבן הרוב גימאכט . אויך ווי די טוער פון דער שטאט איז צוא בראכן זיי האבן מיר דער ציילט אז זייא ליידין גרויסי צרות פון וועגן דיא מלחמות . דיא יהודים קומען צוא זייא אריבער . אונ נעמן צו זייערי אוצרות . אויך אלי בהמות אונ דיא תבואות פון דעם לאנד . כדי זייא זאלן דיא (פריסטיאנר) טעניג מאכן אונטר זייא אזו וויא פריער . ווארום דיא (פריסטיאנר) האבן תמיד גיצאלט מס צוא דיא יהודים . נאר עס איז ערשט אפאר יאהר אז זייא האבן מורד גיוועזן אן דיא יהודים :

איך האב מיך גמוזט פר בארגן פר זיי ביי דעם דאבנן . כדי זיי זאלן נישט דר קענן אויב איך בין איין יהודי . אונ דער ווייל האב איך זיי אלץ אויס גפרעגט אויף די יהודים . צו זיי האבן עפעס איין פעט לאנד . אונ וויא שטארק זענן די יהודים . זיי האבן מיר גזאגט כל דבר שורש . אונ זיי האבן מיר אוך גוויזן ווי אזו זיי האבן דער ווייל פאריכט די טוער פון דער שטאט . אונ האבן זיך שון גוט פאר שאנצט פר די יהודים :

איך האב דער ווייל נאך גפרעגט ווי איך קען פאר קויפן דס איין וואס איך האב מיט מיר גנומן . כדי איך זאל מרויח זיין אוף הוצאות . אזו האב איך געהערט אז פאר אצענטן איין גיבט מען דארט אצענטן געלד . ווייל זיי האבן דארט ניט קיין שום איין נאר לוטער געלד . אוך האבן זיי ניט קיין שום מטבעות . נאר זייער גאנצר משא ומתן איז נאר אוף די וואג קעגן געלד . אן שטאט מטבעות אויף דעם קווינר אונ אויף דעם לוט . דס אורט איז זייער אפעט אורט . עס איז דא אלעם . אלי מיני פירות . פלייש פיש . פערשידענע עופות . זייערי מלבושים איז נאר פון זיידינציייג אדר פון פיינעם וואל . די גרוסע לייט גייען אוך

אִין גָאלְד גֶעשְׁטִיקְטֶע קְלֵיידֶער. אוּנ קֵיין שְׁוַוארְץ סְלֵייד טוּט דָארְט קֵיינֶר נִישְׁט אָן:

אוּךְ הָאבֶּן זֵיי מִיר דֶר צֵיילְט. אַז נִישְׁט וַוייט פוּן דָארְט אִיז דָא אֵיין מְדִינָה. וָואס וִוי בַּאלְד אַז אֵיינֶר הַרְגִית אֵיין בְּהֵמָה אִיז מֶען אִים דַן פַר אֵיין רוֹצֵחַ:

אַצוּנְד וֶועלֶן מִיר בְּשְׁרַייבֶּן דֶעם (סמבטיון) אוּנ וִוי אַזוֹ אַפִילוּ דִי פֶעלְקֶער דָארְט הַאלְטֶן דֶעם (סמבטיון) פַר הֵיילִיג דֶער (סמבטיון) הַאלְט זִיבֶּצֶען מַייל דִי בְּרֵייט. אוּנ אַגַנְצֶע וָואךְ הֶערְט מֶען צְוֵויי מֶעג רַייז וַוייט דָם גְוַואלְד פוּן דֶעם שְׁטוּרְמֶען פוּן דֶעם (סמבטיון) מִיט גְרוֹסֶע שְׁטֵיינֶער אוּנ זַאמְד. אָבֶּר וִוי עֶס קוּמְט נָאר פְרַייטוּג פַר נַאכְט. וֶוערְט דֶער (סמבטיון) טְרוּקֶען. מֶען זֶעהְט נִיט אַפִילוּ אַבִּיסֶער וַואסֶער. נָאר מֶען זֶעהְט אוֹיף דֶעם אוֹרְט וַוייס זַאמְד אַזוּפוִיא שְׁנֵייא. אוּנ גַאנְץ דִיהְן אַזוֹ וִוי מֶעהְל. אַלִי פֶעלְקֶער אַרוּם. לָאזֶן נִיט טְרִינְקֶען פוּן דֶעם וַואסֶער קֵיין שׁוּם בְּהֵמָה וַוייל זֵיי הַאלְטֶן עֶס פַר הֵיילִיג דֶער וָואס דַארְף אַרְפוּאָה הָאבֶּן. דְהַיְינוּ אַז אֵיינֶר הָאט שְׁחִין רַע וכדומה ח״ו. בָּאד זִיךְ פְרַייטָאג תֵּיכֶף וִוי עֶס הֶערְט אוֹיף צוּ שְׁטוּרְמֶען. אַז וֶוערְט עֶר תֵּיכֶף גְהֵיילְט. דָם אִיז אַלֶעם בַּיי זֵיי אַסִימָן אַז דָם וַואסֶער אִיז הֵיילִיג:

אַצוּנְד וֶועלֶן מִיר בַּשְׁרַייבֶּן פוּן דִי יהודים אוּן זֵייעֶר גְבוּרָה. וָואס אִיךְ הָאבּ אַלְץ גִיהֶערְט אוּנ גְזֶעהֶן. וִוי מֶען קוּמְט נָאר אַרִיבֶּר דֶעם (סמבטיון) וואוֶנְן שׁוֹין לוֹיטֶער יהודים. דָארְט גֶעפִינְט זִיךְ פִיר אוּנ צְוַואנְצִיג מדינות. יֶעדֶער מדינה הָאט אֵיין מלךְ יהודי. עֶס גֶעפִינְט זִיךְ אִין יֶעדֶר מדינה פִיל שְׁטֶעט. גְרוֹסֶע פֶעסְטוּנְגֶען. דֶערְפֶ״ר אִיז דָארְט דָאה אָן אַצָאהְל. אֵיין מלךְ אִיז וִוידֶר דָאה וָואס קִינִיגְט אִיבֶּר דִיא אַלִי פִיר אוּנ צְוַואנְצִיג מלכים. דֶער

איז זייער איין גרויס מעכטיגר איין פארכטיגר שפארקר מענש. הונדערט אונ פופציג טויזינד מאן לויטר גבורים רייטן ארום איהם אין דער צייט וואס ער רייט אויס. אלי גייען אן געצירט אין פאנצירן מיט געווער. אונ מיט אנדרע כלי מלחמה אן געגורט. יעדר האלט אין דער האנט איין גרויסן שפיז מיט אשטגול פון רוט האלץ. זייערי פערד זענן שרעקליך גרויס. זייא נוצין צוא דער מלחמה. אונ זענן גילערינט צוא דער קריג. זייא קאנין נישט אזו געשווינד איין פרעמדן מענש צוא זיך צוא. זייא בייסן. קאפן. אונ צוא טרעטן דעם וואס וויל נאהינט צו זייא קומען. זייער עסן איז מיט שאפן פלייש געקאכט. מען גוויינט זייא אויך מיט וויין. קיין שום מענש דארף נישט צו קומען צו זייא דענסטמאל ווען זייא עסן. דאס פערד שפרינגט אונ שרייט אונ שלאגט. אז דאס קול הערט מען גאנץ וייט. עס פארכט זיך יעדר צו זייא צו גיין. נאר בלויס דער וואס איז שוין דאמיט אביסל גוואונט, אוך דער וואס איז שוין גוואונט דערויף צו רייטן. אונ דאס פערד קען אים שון. דאך אז ער וויל זיך זעצן דרויף רייטן. מוז ער צום ערשט דאס פערד בינדן דיא פיס. דיא אויגן פר שטעלן. איין מויל שלאס פון אייזן מוז מען שוין מיט תחבולות ארויף זעצן. דער נאך פירט מען עס צוא דיא שטיינרנע זייל. וואס זענן איין גמויערט אין דער ערד. אונ שטייען גאנץ פעסט. אונ מען בינד דאס פערד צו זיילין. דער נאך קען מען זיך ערשט דרויף זעצן רייטן. דער קיניג אז ער וויל זיך זעצן רייטן אוף זיין פערד. ברייגט מען אים אגילדרן לייטערל פון זיבן טרעפ. אונ דורך דיא טרעפ גייט ער זיך צו זעצן רייטן אוף זיין פערד. דער מלך וואס האט דענסטמאל גקיניגט

האט

האט גיהייסן אליעזר . דאס איז גיוועזן שנת שצ"א
אז דער כלה גייט אין דער מלחמה . אזו רייטן א
איהם נאך מעהר היל וויא תמיד . דענסטמאל אין
צייט איז איהם נאך גריטן הונדערט אונ אכציג טו
מאן-לויטר גבורי חיל מיט אלערלייא גוועהר . דאס
אלין רייטער . חוץ אנשי מלחמה פוס גייער אן אצאה
או זייא דארפן מלחמה צוא האלטן מיט די (פריסטיאנ
אזו מוזין נאר קומן לויטר רייטר וויל דער (סמבט
האט זיבצעהן מייל ווייט ברייט . איז גאר נישט מיגלך
פוס גייער זאלן פאר שבת אריבר . אינ אום שבת ו
זייא נישט מעהר אוף דעם אורט . נאר עטליכע
פאר שבת ווען דער (סמבטיון) היבט אן צו רוהען .
לויפן זייא גשווינד אריבער דעם (סמבטיון) דיא פ
לויפן אזו גשווינד וואס עס איז גאר נישט מעגלך
דער זעהן מיטן אויג . מען קען זך פאר שטעלן אז
אפאר שעה קענן זייא זיבצעהן מייל איינגלויפן . אונ ב
וויא זייא קומן אריבר אוף דער זייט . האלטן זייא
דאה שבת אין (פריסטיאן) אונ רועהן ביז זונטאג .
באלד מען לאזט זייא נאר פרייא פון מלחמה . אונ ד
ערשט אן מלחמה אום זונטאג . אונ וויל דיא (פריסטי
האבן גרוים פחד פר זייא . אזו היבן זייא קיין מאל נ
אן פריער מיט דיא יהודים . דיא פערד קענן שטיין ד
טאג מיט דעם גאנצן כלי זיין אוף איין אורט . אוך
רייטר האבן בייטלן מיט פירות אונ אוך אנדערי מאכ
וואס דויערן לאנג . דאס היינגט אוף דיא פערד .
דער רייטר זאל נישט דארפן אלי מאהל אראפ צו גיי
דעם פערד . זייא זענן שון אזו גלערינט צוא זיצן
אוף דעם פערד . כמעט מען קען זאגן אז זייא וו

דרוף

ערוף . דיא פּים פון דיא ביימער ווערען צוא גשלאָסען צוא
עם פּערד . כּדי אַז אין דעם געשוויינדען לויפען זאָלען זייא
נישט אַראָפּ פאַלען :

ער מלך אליעזר איז איין גבור חיל למלחמה . ער איז
הויך זעקס איילען . דיא האַנד פון זיין שווערד איז
זרעקקיך גרוס . דיא ברייט פון זיין שווערד איז אַזוי וויא
ווייא פינגער . דיא גרעב זיין פינגער . די ריינג איז
דרייא איילען . ווייא איז דיא מענשען וואָס ער האָט מיט זיי
ולחמה . אַז ער ציהט אוס זיין שווערד פון דער שייד .
עמט ער זיא שוין נים ריידיג צוריס . ער אַליין לויפט
נאָך אַכט הונדערט מענשען מיט אַמאָל :

יינע מענשען וואָס גייען מיט איהם אין דער מלחמה . טראָגט
יעדער אַגרוסי שפּיז . דיא בויגינס צום שיסען איז אום
וויטער גאָלד . זייא זענען זייער שטאַרק . אַמייל זענען פון
גרערען . דיא פּיילען זענען אוים געשאַרפט אייזען . אונ דער
שפּיץ איז אוים גשאַרפט אַזוי וויא דרייא מעסירס . יעדעס
זאָט פיר פינגער דיא ברייט . אַלעס איז גאַנץ שאַרף אונ
ין גישמירט מיט סם המות . וויא באַלד דאָס מעסער
בערירט נאָר איינעם סוז ער תּיכּף טויט בלייבען . זייא
טרעפען מיט איין מאָהל שיסען וויא אַהין זייא ווילען . זייא
פעלען נישט אפילו איין האָר ווייט פון דער ציהל :

קיצור דיא מלחמה דויערט דאָה אוף דער זייט (סמבטיון)
דרייא אָדער פיר חדשים . זייא גייען נישט צוריק
ייודינ . ביז דיא (פּריסטיאנר) גיבען זייא אָפּ דעם מס
קומט סרי שנה בשנה . דער נאָך גייען זייא ווידער
אַריבער דעם (סמבטיון) אונ לויבין השי"ת וואָס ער האָט
זייא מצליח געוועזין :

צוויישען דיא איבעריגי דרייא אונ צוואַנציג מלכים . געפינט

זיך

זיך איינער איין גבור חיל וואס ער היסט מיט זיין נאמ׳ דניאל החסיד ווייל ער איז זייער פרום לשמים ולבריות אונ איז אגיזיסר עניו . חאטשי ער איז אמלך אונ אזו אגבור וואס ער קען אליין מיט מוויינר מענשן מלחמה האלטן . דער צוא איז ער פארט אגרויסר עניו . דורך דעם רופט מען איהם דניאל החסיד :

דער דניאל החסיד האט אין זיין שאץ קאמער איין בריליאנט . וואס ער לייכט בייא דער נאכט . וויא די זון בייא טאג ׃ מען דארף קיין לעכט נישט צוא צינדן וויא באלד דער בריליאנט איז דאה אגאנצי וואך האלט ער דעם בריליאנט אין דער שאץ קאמער . פאר שבת נעמט ער אים אונ הענגט אוף אין זיין פאלץ אונ עס לייכט אלי שטובן וויא די זון אין מיטן טאג . אונ דאס טוט ער לכבוד שבת . קיין פרעמדר מענש טאר נישט קומען אין זייערי וואונונגען . זייערי דירות זענן לויטר מיט בריליאנטן אונ דימינטן באזעצט ; אז ער גייט אין שוהל דאווינן גייט די מלכה געגן אים . פיר קינדער האבן זיי גבורי חיל אונ זייער גילערינט צוא דער מלחמה גייען נאך זייא . צוויי טעכטר האבן זייא זייער שייני אונ זענן אבער דער צוא גרויסי צנועות . אז זייא גייען אמאהל אוס אוף דער גאס אזו טוען זייא זיך אן אפארהאנג אוף דעם פנים . כדי זייא זאלן חלילה נישט ברייגן קיין שום מענש צוא קיין הרהור עבירה :

דיא איבעריגי מענשן זענן אלי גילערינט . אוך די ווייבר קענן איין מלאכה . כדי זייא זאלן זיך קענן מפרנס זיין אין אשלעכטי צייט . איבער הויפט דאס לאנד איז זייער גבענשט מיט אללעם גוטץ . תבואות . פירות . אנדרי מאטרייאלן . סחורות פערשידני . גאלד . זילבר פעריל דימינטן

דימינָמֶן אַרְץ איז דָא . נָאר ַסיין אַייזין הָאבֶּן זֵייא נִישְט . אַזו איז שון דָאה מֶערְקְשִי סוֹחֲרים . וָואס לִיפִירֶן צו אַהִין גֶענוּג אַייזֶן . זֵייא זָאגֶן הָאבֶּן אוֹיף כּ׳י זיין :

בשנת ש״צ הָאבֶּן צְווייא ַקינְדֶר פון דֶעם מֶלֶךְ גְבֶּעטֶן עֶר זָאל זֵייא עֶרְלויבֶּן אַבִּיסֶל ַגיין אִין דֶער מלחמה. דֶר פָּאטֶר הָאט זִיךְ אוֹיף זֵייא גְבֵּייזֶערְט . וַוייל זֵייא זֶענֶן נָאךְ צוּ ַקליין דֶער צוּא . אוּנ נָאךְ נָאר יוּנְג אֵיין מלחמה צוּא פִיהְרֶען . אֵיין מָאהְל זֶענֶן זֵייא גְשְטַאנֶן אוּנ הָאבֶּן גִיזֶעהֶן וִויא דִיא רַייטֶער לויפֶן אִין דֶער מלחמה מִיט דֶעם גְוֶוער . אַזוֹ הָאט דָאס הַארְץ אִין זֵייא גִיבְּרֶענְט וִוי׳א פַייעֶר . אַז זֵייא זָאלֶן אוּךְ רַייטֶן אִין דֶער מלחמה . אַזוֹ הָאבֶּן זֵייא צְווישֶן זִיךְ אָפּ גִירֶעט אַז דֶער פָּאטֶר זָאל גָאר נִיט וִויסֶן . זֵייא זָאלֶן זִיךְ אוֹיךְ אָן מוּעֶן מִיט פַאנְצֶערֶן אוּנ מִיט נֶעמֶן גִיוֶוער . זֵייא זָאגֶן זִיךְ נִיקֶם זַיין אָן זֵייעֶרִי פַיינְד . דֶער נָאךְ וֶועלֶן מִיר שוֹין בַּאקוּמֶן אֵיין שֵׁם פַר גבורי מלחמה . זֵייא הָאבֶּן אַזוֹ גְטָאן . אוּנ הָאבֶּן גְנוּמֶן זֵייעֶרִי פֶערְד . אוּנ הָאבֶּן זִיךְ אָן גִיקְלֵייד מִיט פַּאנְצִירֶן . אוּנ זֶענֶן גָאר אַלֵיין אַרִיבֶּר דֶעם (סמבטיון) דֶער וַוייל אִיז גְשְטַאנֶן פוּן דֶעם שוֹנֵא אוּף דֶער שְׁמִירָה פִיל חַיִל קֶענִין אַפָּאר הוּנְדֶרְט מַאן . אוּנ זֵייא זֶענֶן מֶעהְר נִישְט גְוֶועזִין וִויא צְוֵוייא . דִיא קִינְדֶערְלֶךְ הָאבֶּן אָן גִיהוֹבֶּן מִיט זֵייא מלחמה צוּא הַאלְטֶן מִיט גְרוֹם גבורה . אוּנ הָאבֶּן זֵיי אַלִי גְהַרְגִית . עֶס אִיז נִישְט גֶעבְּלִיבֶּן אֵיינֶר . דִי קִינְדֶערְלֶךְ זֶענֶן גְקוּמֶען צוּרִיק לשלום צוּ זֵייעֶר פָּאטֶר בְּשִׂמְחָה . אוּנ מֶען הָאט גְלויבְּט השי״ת וָואס הָאט זֵייא דֶער צוּ גְהָאלְפֶן :

אִין דֶער צֵייט הָט דֶער מֶלֶיךְ פוּן מדינת הודו . גְעשִׁיקְט דְרַייא שָׂרִים מִיט אַגְרוֹיסִי מַתָּנָה . צוּ דֶעם מֶלֶךְ פוּן דִיא יהודים . אוּנ הָאבֶּן כּוֹרֵת בְּרִית גְוֶועזְן . אוּךְ דִיא

(פריסטיאנער) האבן פרידן גישלאסן מיט די יהודים . אונ האבן אוך איין מתנה גשיקט צוא דיא יהודים . איך בין דענסטמאל אוך גוועזין . אונ האב אליין געזעהן . די מתנה איז געשיקט גוואָרן דורך דער שטאט וואס איך בין דארט גוועזין . דיא מתנה איז גוועזן לויטר חרושים דס ערשטי איז גוועזין איין מענש אוס דער מדבר אן אקאפ . דיא אויגן מיט דעם מויל האט ער גהאט אוף דער ברוסט . גינגעסן האט ער נאר פיש גרעט האט ער גרעקיש . אוף איין האנט האט ער גיטראגן פערציג פעריל . נאנצע נאך ניט גלעכירט אין איין קריסטאלן קעסטיל פון דעם בעסטין קריסטאל . די פעריל זענן גוועזין לוטר וויא די זון . אונ אונ אוף דער צווייוטר האנט האט ער גיטראגן אקליין קעסטל פון קרעלן האלץ . דרינן איז גילעגן איין טייערר שטאראק .

וואס עס איז גאר נישט בנמצא :

פון דארט זענן מיר אין לאנג נפארן ביז מדינת (נאפלים) דארט איז דא איין בארג וואס קוועלט מיט ווארים וואסר . דאס איז איין רפואה צו פיל זאכן . אוף דעם אורט איז אמאהל אשטאט איין גזונקן אין וואסר . ווען עס איז אשיינר טאג אזו איז דאס וואסר לויטער . זעהט מען נאך פון הונטן אזו וויא גאסן מיט הייזער . אונ פון דארט בין איך ערשט אהיים גקומן מיט גרוס שמחה . אצונד . זאל יעדר מאחינו בני ישראל זעהן וויא השי"ת האט נישט פאר לאזט זיין פאלק ישראל . אונ אוך אצונד געפינט זיך נאך מלכים ושרים פון ישראל . השי"ת זאל אונז העלפן בביאת משיח . מיר זאלן זוכה זיין צוא דער לעבן דיא ישועה בקרוב . וויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ אמן כן יהי רצון :

דאס

דָאס אִיז דֶער בְּרִיף פוּן דִיא חכמי וגאוני ירושלים. וָואס זַייא דֶער צֵיילֶן אֵיין וֶוערְקְלִיכֶע מעשה פוּן דִיא (עשרת השבטים ובני משה) וָואס וואוֹנֶן אוֹף יֶענֶר זַייט (סמבטיון) אוֹיךְ אֵיין קָאפִּיֶע פוּן דֶעם בְּרִיף וָוס זֵיי הָאבֶּן עֶרְהַאלְטֶן פוּן דִיא בני משה רבינו ע״ה:

אוּנְזֶערֶע בְּרוּדֶער בני ישראל וכו׳: לֶעבְּט אֵייבִּיג אמי״ר

החכם מ׳ נתן שפירא ירושלמי. הָאט אוּנְז גֶעבֶּעטְן מִיר זָאלֶן אִים גֶעבֶּן אַקָאפִּיֶע פוּן דֶעם בְּרִיף וָואס מִיר הָאבֶּן בַּאקוּמֶען פוּן דִיא (בני משה) אִין דֶעם יָאהְר פוּן דֶער וֶועלְט. פִינְף טוֹיזֶנְט פִיר. (נ״א פינף) הוּנְדֶערְט אוּנ זֶעקְס. פוּן דֶער צַייט אָן אִיז דֶער בְּרִיף גֶוֶועזְן בַּייא אוּנְז פַאר שְׁלָאסֶן. קֵיין אוֹיג הָאט אִים נִיט גֶזֶעהֶן. נָאר צוּא לִיבּ דֶעם ר׳ נתן הָאבֶּן מִיר אַטֵּייל פוּן דֶעם בְּרִיף מֶעתִּיק גֶוֶועזְן. אוּנ דָאס אִיבְּרִיגֶע קֶענֶן מִיר נִיט שְׁרַייבֶּן. וָוארוּם עֶס שְׁטֵייט דֶערִינֶן גְרוֹסֶע סודות נוֹרָאוֹת. דֶר ר׳ נתן וֶועט אַייךְ זָאגֶן דָאס אִיבְּרִיגֶע. אוּנ דֶער בְּרִיף אִיז גְקוּמֶען צוּ אוּנְז דוּרְךְ הרֵיין החכם ר׳ ברוך נ״י. וָואס עֶר אִיז גְשִׁיקְט גֶווָארֶן פוּן ירושלים נָאךְ (פרס ומדי) זֶענֶן אִים אָן גְפַאלֶן גַזְלָנִים אוּנ הָאבֶּן אַוֶועק גְנוּמֶן וָואס עֶר הָאט גְהַאט. זֵייא הָאבֶּן אִים גְלָאזְן אִין אַגְרוֹיסֶע מדבר אוּנ זַיין אֵייזֶל הָאבֶּן זַייא גְהַרְגֶעט. עֶר הָאט נִיט גְוואוּסְט וואוּ אַהִין עֶר זָאל זִיךְ אַהִין טָאהְן. אוֹךְ וואוּ צוּ גֵיין. עֶר אִיז גְגַאנְגֶען צֶעהֶן טָאג וִויא אַבְּלִינְדֶער אִין הוּנְגֶער מִיט דָארְשְׁט. עֶר הָאט גָאר גִינֶעסְן גְרָאז אוּנ גְטְרוּנְקֶן דִיא פֵייכְטִיגְקֵייט פוּן דִיא שְׁטֵיינֶר. דֶעם עֶלְפְטֶן טָאג אִיז אִים אוֹס גְגַאנְגֶן דִי כחות. עֶר הָאט שׁוֹן מֶעהְר נִיט גִיקָאנְט גֵיין. אִיז עֶר גֶלֶעגֶן אִין

חלשות . ער האט אויף געהויבן זיינע אויגן אונ האט דער זעהן שטיין נעבן אים א זעלנער אהוכען מיט א שפיז אין דער האנט אונ וויל אים שטעכן . האט ער זיך אפגעבעטן בייא אים . ער האט אים גילאזט לעבן . נאך דעם האט אים דער הוכער געפרעגט אויף (לשון הקודש) פון וועלכע אומה ביסטו . האט ער אים גיענפרט איך בין איין יהודי . זאגט דער הוכער . וואס איז דיין עבודה . זאגט ער (שמע ישראל וכו') אונ ער האט אים דער ציילט וויא מיט אים האט זיך פאסירט ביז אהער . דער הוכער האט זיך זייער דר פרייט מיט דעם וואס ער האט אים גזאגט אז ער איז פון (ירושלים עיר הקודש) גלייך וויא ער וואלט געפונען אגרוסן אוצר . אונ האט אים גגעבן עסן אונ טרונקן פון דעם וואס ער האט מיט זיך גהאט . אונ האט גזאגט צו אים . האב ניט קיין מורא דען איך בין איין יהודי פון שבט נפתלי . ווארט דו דאה איך וועל גיין אין זאגן מיין שבט . אונ ער האט אים איבר גלאזט עסן אונ טרינקן . זאגט ער צו אים מיין הער איך האב מורא פאר גזלנים אונ חיות רעות . איך וויל ליבר גיין מיט דיר אין דיין שטאט אריין . זאגט דער הוכער צו אים . מיין שטאט איז זייער ווייט אונ ביסט זייער שוואך . דו וועסט ניט קענן מיט גיין . איך וועל גיין גיך דורך (קפיצת הדרך) ער האט אים אויף גהאנגן איין (קמיעה) אויף זיין האלז . אונ האט גיזאגט . אז דאס וועט דיך היטן פון חיות רעות אונ פון המזיקים . אונ פאר גזלנים האב אויך נישט מורא , דען אין דעם אורט גייט ניט קיין שום מענש . ער איז אוועק גגאנגן צו זיין שבט . אונ אין דריא טאג איז ער צוריק גקומן , אונ האט גפונן דעם חכם אויף דעם זעלבינגן

אורט

אוֹרט פְּרִיש אוּנ גְזוּנְד . אוּנ הָאט צוּ אִים גְזָאגְט . אִין דִּיא דְרַייא טֶעג בִּין אִיךְ גְגַאנְגֶן אֵיין מְהַלֵךְ פוּן דְרַיי חָדָשִׁים . אִיךְ בִּין גְוֶועזֶן בַּייא אַלֶי שְׁבָטִים אוּנ אִיךְ הָאבּ זֵיי דֶער צֵיילְט וָואס אִיךְ הָאבּ גְהֶערְט פוּן דִיר וְוִיא עֶס פִּירְט זִיךְ מִיט אַייךְ . אוּנ פוּן דֶעם שִׁיעבּוּד גליות וָואס אִיר הָאט אִין גָלוּת . אוּנ אִיךְ הָאבּ זֵייא גְוִויזֶן דֶעם כְּתַב וָואס דוּ פִּירְסְט פוּן ירושלים נָאךְ פ״ם ומדי . וָואס שְׁטֵייט בֶּעשְׁרִיבֶּען אַבִּיסֶל פוּן אַייֶערְי צָרוֹת זֵייא הָאבֶּן זֵייעֶר גֶוֵויינְט . אוּנ זֵייא הָאבֶּן מִיר גִיגֶעבֶּן דֶעם פְּרֵיינְדְלִיכֶן בְּרִיף . דוּ זָאלְסְט דָאס מִיט פִירֶן נָאךְ ירושלים . אַזוֹ זָאגְט דֶער רכם צוּ אִים . זָאג מִיר וְוִיא אִיז דַיין נָאמֶן . זָאגְט עֶר (מלכיאל) זָאגְט דֶער חכם צוּ אִים . הָאסְט מִיט מִיר גְטָאן אַזוֹ פִיל חֶסֶד . פִּיהְר מִיךְ אַרוֹם אוֹיף דֶעם וֶועג . זָאגְט עֶר אִיךְ וְוִיל עֶס טָאהְן . גֵייא מִיר נָאךְ . זֶענֶן זֵייא גִיגַאנְגֶן דְרַייא טֶעג אִין דֶער מִדְבָּר . אוּנ הָאבֶּן גְגֶעסֶן אוּנ גְטְרוּנְקֶן וְוִי צוּם בֶּעסְטֶן פוּן דֶעם וָואס ר׳ מלכיאל הָאט מִיט גִיבְּרַאכְט . דֶעם פִירְטֶן טָאג זָאגְט ר׳ מלכיאל צוּ אִים . וַוייטֶער קֶען אִיךְ נִיט מִיט גֵיין . דָאה אִיז שׁוֹן אוּנְזֶער גְבוּל גֵייא לְשָׁלוֹם אוּנ הָאבּ נִיט קֵיין מוֹרָא . נָאר הִיט דִיא (קמיעה) וָואס אִיז אוֹיף דַיין הַאלְז (בקדושה ובטהרה) אוּנ כָּל זְמַן דוּ וֶועסְט טְרָאגְן דִיא (קמיעה) וֶועסְטוּ נִיט הָאבֶּן מוֹרָא פַאר מֶענְשֶׁן אוֹךְ נִיט פַאר שְׁוֶוערְד אוּנ שְׁפִּיזֶן אוּנ נִיט פַאר חיות רעות אוּנ נִיט פַאר קֵיין מַזִיק שׁוּם שבעולם . אִין דְרַייא טָאג וֶועסְטוּ קוּמֶען נָאךְ בָּבֶל . עֶר הָאט אִים מִיט גְגֶעבֶּן שְׁפַּייז אוּנ אַלְאנְגֶל וַואסֶר . אוֹךְ אַבַּייטֶל גָאלְד . זֵייא הָאבֶּן זִיךְ גִיקוּשְׁט . אוּנ זֶענֶן זִיךְ פוּן אַנַאנְדֶר גְגַאנְגֶן מִיט גְרוֹיס גְוֵויין . זָאגְט ר׳ מלכיאל . השי״ת זָאל אַייךְ צוּ זַאמֶן קְלֵויבֶּן

פוּן

פוי אַלֶע פִיר זַייטֶן פון דֶער וֶועלְט נָאה ירושלים אונ אוּנְז אוֹךְ אמן : דֶר חָכָם אִיז גְקוּמֶן נָאךְ בָּבֶל . אונ הָט נִישְׁט מְגַלֶה גְוֶועזֶין קֵיין שׁוּם זַאךְ . אוֹךְ נִיט גְווִיזֶן זֵייא דֶעם בְּרִיף . דֶען ר' מכביאל הָאט אִים פַאר זָאגְט אַז עֶר זָאל נִיט וַוייזֶן דֶעם בְּרִיף נָאר דִי מֶענְשֶׁן פון ירושלים . אונ עֶר אִיז ווַייטֶער גְפָארֶן בִּיז עֶר אִיז גְקוּמֶן נָאךְ ירושלים עיר הקודש אונ הָאט אוּנְז אִיבֶּר גִיגֶעבֶּן דֶעם בְּרִיף פַר חַתְמַת אַזוֹ וְויא ר' מכביאל הָאט אִים גֶעגֶעבֶּן . אוֹף דִיזֶען זֶענֶן גִיחַתְמֶת צֶעהֶן הכמים פון רבני ירושלים בשנת ת"ז (נ"א תק"ו) לפ"ק יום ד' לחדש מנחם אב :

דָאס אִיז דִי קָאפְּיֶע פון דֶעם בְּרִיף וָואס דִי צֶעהֶן שְׁבָטִים ובני משה . וָואס וואוֹנֶן פון יֶענֶער זַייט . (סמבטיון) הָאבֶּן גְשְׁרִיבֶּן צוּא שבט יהודה . אונ בנימין וָואס זֶענֶען אִין ירושלים ותב"ב :

אוּנְזֶערֶע בְּרוּדֶר בני ישראל שבט יהודה ובנימין . קִינְדֶר פון דִי טַייֶערִי אָבוֹת אברהם יצחק ויעקב . וָוס לֶערְנֶען דִיא הֵיילִיגֵי תּוֹרָה בקדושה ובטהרה . זֶענְן גְלַייךְ וְוי דִיא מלאכי עליון . זִיצֶן אוֹף דֶעם הֵיילִיגֶן לַאנְד אונ דִינֶען גָאט ב"ה אַלֵי בַּאנַאנְדֶר . השי"ת זָאל הֶעלְפֶן זַיין פָאלְק אונ זָאל זֵייא צוּא זַאמֶען זַאמְלֶען . אונ זָאל בוֹעֶן זַיין הֵיילִיגֶן בית המקדש בבי"א :

דָאס אִיז פוּן אוּנְז אַייֶערִי בְּרוּדֶר בני ישראל (קִינְדֶר פון משה רבינו ע"ה) וָואס וואוֹנֶן פון יֶענֶער זַייט (סמבטיון) אַייךְ צוּ מַאכְן הֶערְן פון אוּנְזֶר גְזוּנְד אונ מִיר זֶענֶן פַ: צוּגְט אונ טְרוּעֶרִיג אונ מִיר קְלָאגֶן שְׁטֶענְדִיג אוֹף דֶעם חורבן בית המקדש . אונ אוֹף דֶעם וָואס מִיר זֶענֶן אַזוֹ לַאנְג פַר טְרִיבֶּן אונ פַר ווִיסְט אִין אַזוֹנֶע ווַייטֶע עֶרְטֶר . מִיר

וארגן תמיד אוף דעם וואס האבן מיר מעהר פר זינדיגט צו גאט ב"ה. דאס ער האט אינז פר שטויסן אונ פאר יאגט אין דעם אורט. אונ איר שבט יהודה ובנימין האט וכה גוועזן צוא וואונען אוף דעם היילגן באדן ירושלים. הגם דער ביהמ"ק איז חרוב. אונ אנדערי פעלקר זיצן אין אונזערע הייזר. אונ זיא האבן מטמא געוועזן דעם היילגן היכל. אונ האבן גמאכט ירושלים צום הויפן שטיינר. אונ האבן זיא גפיילט ביז דעם גרונד. דאך איז גבליבן גאנץ דער כותל מערבי אונ די שכינה טרעט ניט אפ. אונ דערויף מוט אונז וויא דס הארץ. וואס זענן מיר ערגר פר אייך צו זיצן אין דיזע לענדר. אונ איר זוצט אין דעם היילגן לאנד פאר דער שכינה: פאר אלאנגי צייט איז גקומן צו אונז איין ישמעאל (מארץ תוגרמה) דיא כישים (דאס הייסט די מורינע) האבן אים גפאנגן. אונ האבן אים פר קויפט צו די פיר שבטים (דן ונפתלי גר ואשר) ער האט זייא דער ציילט. וואס עס טרעפט זיך אין דיא שטעט וואס עס זענן ארום זיי. פון זייער משא ומתן. לאנג זייא לעבן אונ מיט וואס זייא לעבן. אונ זייער גריים. אוך וויא זיי זענן איין גטיילט אין אומות. אונ וויא איטליכנס מנהג איזט. האבן זייא דעם ישמעאל גשיקט צו אונז. האט ער אונז דער ציילט ביטערי זאכן. וואס איבער אייך פארט איבער אלע טאג ערגר. וויא מיר האבן דאס גהערט האבן מיר זייער פיל גוויינט. דאך זענן מיר מסופק גוועזן אויב דער ישמעאל זאגט אלץ אמת אבר וויא מיר האבן גזעהן אייער בריף דאס איי אים איז דער ציילט די גרויסי צרות וואס איר האט פון אייערי שכנים רעים וואס זיצן ארום ירושלים י

דער טאג איז געוועזן צו אגרוסן הספר אונ אקלאג . מיר האבן געוויינט ביז מיר זענן גבליבן אן כח . דען וויא קענט איר אזו פיל אנגכט פר טראגן . אין אייער לאנד זיצן פרעמדי פעלקר אונ עסן דאס בעסטי . אונ זייא פאר שמעהן אייך אונ אונזר הייליגי תורה . אונ איר קענט נישט ענפערן פאר פחד זייא זאלן אייך נים פאר ברענגן מיט פייער אונ אנדרי עניים ווייא צו דיא אויגן וואס זעהן דאס . אונ צו דיא אויערן וואס הערן דאס . מיר האבן זיך שון זייער גפרייט מיט אונזר חלק וואס הש"י האט אונז גטיילט אז מיר זענן פרייא פון שיעבור גליות אונ אונזערע איינינגע מלכים זענן מושל אוף אונז אונ אויך אנדערי גרוסי מדינות . אונ צווישן אונז גפונט זיך נים קיין אנדרי אומה ולשון . דען עס קען צוא אונז קיין מענש אריין קומען . ווייל דער טייך (סמבטיון) רינגלט ארום אונזערע גרעניצן . אונ אנאנצע וואך ווארפט דער טייך שטיינר . זייא רושען מיט אשטורם וויא דיא אינדן פון ים בשעת שטורם ווינד . אונ אום שבת קודש רוהט ער . אונ פון ערב שבת ביז מוצאי שבת פלאקרט אגרוס פייער ארום דעם טייך . אונ קיין מענש קען נים צו קומן . אום מוצאי שבת הערט אוף דאס פייער . אונ עס הייבט אן צו ווארפן שטיינר . אונ אז עס קומען אונזערע ברודער שבט ישורון דיא פיר שבטים צו רייען מיט אונז . שטעלן זייא זיך בייא דעם ברעג פון טייך אין איין זייט . אונ מיר שטייען פון דער אנדערי זייט אונ רייען מיט אונז . אונ מיר זיצן גאנץ זיכער אין אונזר לאנד . אונ אין אלע אינזערע לענדר איז נים צו געפינען קיין דבר טמא . בהמה טמאה . אדער חיות אונ עופות טמאים . אויך נים

שרצים אונ מזיקים פון שלאנגן אדער דאס גלייכן . אונ מיר וואונן אין שיינע הייזר אונ בארימטע בנינים . אונ מיר זייען פעלדער . אונ מיר האבן שאף אונ רינדער . גאלד אונ זילבר . אבנים טובות אונ פערל . אלעס זייער פיל . מיר דארפן ניט קיין ליכט אין צינדן ביא נאכט דען מיר האבן אבנים טובות וואס לייכטן . זיבן מאהל מין . אז דיא ליכט פון פייער :

אצונד ברודער שבטי ישורון שבטי יהודה ובנימין זייט ניט דער ווידר אן דיא שטראף פון הש"י . דען וועמן ער האט ליב דעם שטראפט ער . אונ אזו וויא א פאטר איין קינד וועט ער אייך בקרוב בעווילינגן . מיר האבן אייך שון דער צוילט דיא וואונדערליכע צייכן (דאס האבן אייך דיא אנשי ירושלים נישט גוואלט שרייבן) אזו וויא מיר האבן געהערט . זאלן מיר זוכה זיין צו זעהן . אונזר גאט ב"ה אונזר בשעפער זאל אונז העלפן אזו וויא דער נביא האט גזאגט . זינגט צו יעקב שמחה . מאכט הערן אונ לויבט . אונ זאגט העלף גאט ב"ה דיין פאלק דיא איבר בלייבונג פון ישראל . אונ עס זאל אייך ניט זיין קיין וואונדער . דאס מיר אונ דיא פיר שבטים וואס זיצן פון יענער זייט (סמבטיון) וואס מיר זענן אזו פיל אונ שטארק . אונ מיר האבן זייער פיל געלד . ווארום גייען מיר ניט פון אייערט וועגן מלחמה האלטן מיט די ישמעאלים . איר זאלט וויסן אז מיר (בני משה) האבן ניט קיין רשות אריבר צו גיין דעם טייך ביז משוח וועט קומען . אונ הש"י וועט זאגן צו די גבינדרעני גייט ארויס . אונ צוא דיא וואס זענן אין פינסטערניש לאז מען אייך זעהן . אויך דיא פיר שבטים קענן ניט

אריבר

אַריבֶּער זַייעֶר גְרֶענִיץ , נַייעֶרְט אַז עֶס קוּמֶען זַייעֶרִי מלכים צוּא הַאלְטֶן מלחמה מִיט דִיא זִיבֶּן מלכים וָואס זִיצֶן אַרוּם זַייא . זוּנְ אִיר הֵיילִיג פָאלְק הָאט אַייעֶר בטחון אוּף גָאט ב"ה בִּיז אֵייבִּיג . דֶען מִיט זַיין הֵיילִיגֶן נָאמֶען הָאט עֶר בַּשַאפֶן אַלֶע וֶועלְטֶן . שְׁטַארְקְט אַייךְ אוּנ אַייעֶר הַארְץ אַלֶע וָואס הָאפֶן צוּ גָאט ב"ה . דָאס אִיז דִיא רֵייד פוּן אַייעֶרִי בְּרוּדֶר בני משה וָואס שְׁרַייבֶּן זִיךְ אוּנְטֶער :

(דער קֿניג) אחיטוב בן עוריא :

(דער נשיא) יהוצדק בן עוזר :

(דער זקן) אוריאל בן אביאסף :

דיא

רויטע יודלעך

פון יענער זייט

סמבטיון

פינעף שיינע מעשיות

פון דיא רויטע יודלעך. דאס זענען דיא בני משה. אויך פון דיא עשרת השבטים. וויא זייא לעבין בשלום ושלוה פון יענער זייט סמבטיון אונ האלטן די תורה ומצות בכבוד גדול אונ דיא אנדערי פעלקער האבין פאר זייא מורא אונ צאלין זייא מס:

1870

ווארשא

САМБАТІОНЪ

Соч. Р. Л.

Варшава 1870

Въ Типографіи И. ЛЕБЕНСОНА.
улица Францишканская N. 1813.

Дозволено Цензурою.

Варшава $\frac{\text{28 Мая}}{\text{9 Іюня}}$ 1870 г.

אַזוֹ שְׁרַייבְּט רַב אַהֲרֹן הַלֵוִי אִין זַיין רַייזֶע בֶּעשְׁרַייבּוּנְג

פוּן סַמְבַּטְיוֹן

אִין יָאהְר שצ״א בִּין אִיךְ גְפָארֶן אוֹיף דֶעם יַם פוּן אַלֶכְּסַנְדְרִיָא בִּין אִיךְ גֶקוּמֶן נָאךְ סַאלֶנֶעק. הָאבּ אִיךְ דָארְטֶן גִיהֶערְט אַז עֶס אִיז גֶקוּמֶן אַיין קַארְוַואן. דָאס הַייסְט אַיין קָאמְפַּאנְיֶע וָואס גַייֶען צוּ זַאמֶן אִין יֶענֶע לֶענְדֶר. פוּן גַאנְץ וַוייטֶע לֶענְדֶר צוּ קוֹפֶן אַייזֶען. הָאבּ אִיךְ זַייא גְפְרֶעגְט פוּן וַואנֶן זַייא קוּמֶן הָאבֶּן זַייא גְזָאגְט פוּן לַאנְד חַבַ״שׁ אוּנְד זַייא וֶועלֶן דָא קוֹפֶן אַייזֶן אוּנְד וֶועלֶן פִירֶן דָם אַייזֶן צוּ דִי לֶענְדֶר וָוס זֶענֶן אוֹיף יֶענֶר זַייט טַייךְ סַמְבַּטְיוֹן. בִּין אִיךְ גְגַאנְגֶען צוּ דֶעם הוֹיפְּט מַאן פוּן דֶעם קַארַאוַואן אוּנְד אִיךְ הָאבּ אִים גְפְרֶעגְט אוֹף דִי רַייזֶע וִויא וַוייט עֶס אִיז אוּנד וִויא לַאנְג עֶס דוֹיעֶרְט דֶר וֶועג. הָאט עֶר מִיר גְזָאגְט אַז דֶר וֶועג דוֹיעֶרְט אַמָאל צְווֶעלְף חֳדָשִׁים אוּנְד אַמָאל אַכְט חֳדָשִׁים אִין דֶעם עֶרֶךְ נָאךְ דִי צַייט נָאךְ. אִיז בַּייא מִיר גֶבְּלִיבֶּן וַוייל אִיךְ פַרְשְׁטַייא זַייעֶר לָשׁוֹן וֶועל אִיךְ מִיט זַיי מִיט. הָאבּ אִיךְ זַייא גְפְרָעגְט אוֹיבּ אִיךְ קֶען קוֹפֶן אַייזֶן אוּנְד מִיט נֶעמֶן אַהִין אִיךְ זָאל מִיט דֶעם פַר דִינֶען. הָאבִּין זַיי מִיר אַלֶע פַר זִיכֶערְט אַז אִיךְ וֶועל גֶווִים פַר דִינֶען אָן דֶעם אַייזֶן. בִּין אִיךְ נָאךְ אַמָאל גֶגַאנְגֶען צוּ דֶעם הוֹיפְּט מַאן הָאבּ אִיךְ בַּייא אִים נוֹשֵׂא חֵן גֶוֶוען אוּנְד עֶר הָט מִיר פַר זִיכֶערְט אַז עֶס זָאל מִיר אוֹיף דֶעם וֶועג קַיין הָאר גֶקְרִיכְט וֶוערְן. בִּין אִיךְ מִיט אִים גְגַאנְגֶען צוּ דֶעם רִיכְטֶער פוּן דֶר שְׁטָאט עֶר זָאל מִיר אַיין שְׁרַייבֶּן אִין זַיין בּוּךְ אַז אִיךְ רַייז מִיט אִים מִיט. אוּנ דֶר הוֹיפְּט מַאן אִיז מִיר מְחוּיָב צוּרִיק אָבּ צוּשְׁטֶעלֶן וָואו עֶר הָט מִיר גֶנוּמֶען. אָדֶר צוּ בְּרֶענְגֶען אַבְּרִיב פוּן מִיר וָואו עֶר הָט מִיר אִיבֶּער

גלאזין

גְרָאזְן. אוּנ פִיל יְהוּדִים וֶוענְן מִיט מִיר מִיט גֶגַאנְגֶן צוּ רֵייזְן
מִיט דֶעם הוֹיפְּט מַאן פוּן מֵיינֶעט וֶועגְן כְּדֵי זֵיי זָאלְן וִויסְן
דֶעם אֱמֶת פוּן סַמְבַּטְיוֹן. בִּין אִיךְ אַוֶועק מִיט דֶעם קַארַאוַואן.
אוּנ אַז אִיךְ זָאל אֵייךְ וֶועלְן שְׁרֵייבְּן פוּן מֵיינֶע רֵייזֶע וִויפִיל
מְדִינוֹת אוּנ שְׁטֶעט יַמִים אוּנ מִדְבָּרִיוֹת אִיךְ בִּין אַלְס
דוּרְךְ גֶפָארְן וָואלְט וֵוייניג גֶוֶוען טוֹיזֶענְד בּוֹיגְן פַּאפִּיר. נוּר
אִיךְ וֶועל אֵייךְ שְׁרֵייבְּן בְּקִיצוּר אִיךְ בִּין גֶקוּמֶען בִּיז מֶעקְקָא.
דָארְטְן אִיז דֶר קֶבֶר פוּן מַחְמֶד דֶר נָבִיא פוּן דִי יִשְׁמְעֵאלִים
פוּן דָארְטְן בִּין אִיךְ גֶקוּמֶן אִין דֶר מִדְבָּר אוּנ דָארְטְן הָאבּ
אִיךְ גֶזֶעהְן חַיוֹת מְשׁוּנוֹת זֵיי הַאלְטְן זֶעקְס אֵייגְן דִי הֵייךְ.
אוּנ דָארְט וואוינְן פִיל יוּדְן אוּנ פוּן דָארְט וַוייט אִיז דֶר
יַם הוֹדוּ אוּנ אוֹיף דֶעם יַם אִיז דָא פִיל בֶּערְג אוּנ אִינְזֶעלְן
אוּנ אוֹיף דִי אִינְזֶעלְן וֶוענְן דָא פִיל שְׁטֶעט אוּנ אִין זֵיי וֶוענְן דָא
יוּדְן אוּנ זֵיי הָאבְּן דָארְט פִיל בְּשָׂמִים אוּנ פִיל גָאלְד אוּנ
זִילְבֶּר נוּר אִיךְ בִּין נִיט גֶפָארְן אוֹיף דֶעם יַם נוּר אוֹיף דֶר
יַבָּשָׁה דוּרְךְ מִדְבָּרִיוֹת פוּן הוֹדוּ בִּיז צוּ דֶעם טֵייךְ גוֹזָן. פוּן
דִי שְׁטָאט גִינָה בֵּיי דֶעם טֵייךְ גוֹזָן הֵייבְּט זִיךְ אָן מְדִינַת
קַאלְקוּט אוּנ דָארְט עֶסְן זֵיי נִיט קֵיין שׁוּם פְלֵייש פוּן
בְּהֵמוֹת חַיוֹת עוֹפוֹת נוּר פֵּירוֹת אוּנ אַרְבֶּעס. פּוּטֶר מִילְךְ
אוּנ צוּקֶר. אוּנ זֵיירֶע הֵייזֶר וֶוענְן אָן דֶעכֶר אוּנ זֵיי גֵייען אַלֶע
אִין זֵיירֶע קְלֵיידֶר אוּנ דָארְט גֶפִינְט מֶען פֶּערְל. אוּנ דוּרְךְ
דֶר מִדְבָּר קַאלְקוּט קֶען מֶען קוּמֶן צוּ דֶעם טֵייךְ סַמְבַּטְיוֹן.
נוּר אִיךְ בִּין נִיט דוּרְךְ דֶר מִדְבָּר וַוייל עֶס אִיז אַגְרוֹסֶע סַכָּנָה.
בִּין אִיךְ גֶגַאנְגֶן אוֹיף דֶעם יַם אִיז פִיל גֶענְטֶער. אוּנ אוֹיף דִי
שִׁיפְן וָוס מֶען פָארְט דָארְט אוֹיף דֶעם יַם גֶפִינְט זִיךְ קֵיין
שׁוּם אֵייזְן נִיט נוּר אַלְץ מִיט שְׁטְרִיק צוּ גֶבּוּנְדְן אוּנ מִיט
הִילְצֶערְנֶע נֶעגְל אוּנ אוֹיף טֵייל עֶרְטֶער אוֹיף דֶעם יַם הָאבּ
אִיךְ דָארְטְן גֶזֶעהְן פֵייעֶר מִיט רוֹיךְ אַזוֹ וִוי אֵיין קַאךְ אוֹבְן

אונ פון דארט פערציג מייל אוף דעם ים איז דא איין אינזל
אינ אוף דעם אינזל שטייט איין וואלד פון איילבער בוימער
אונ פון צווישען די ביימער גייט ארויס אגרויסער רויך זאגט
מען אז דס פייער מיט דעם רויך איז אלץ פון גיהנם אונ
ארום דעם אינזל אוף דעם ים שווימט ארום שוועבל. ווי
מיר זענן גקומן אין די שטאט וואס איז נאהענט צום טייך
סמבטיון האבן מיר גהערט אגרוס קול מיט אגרוס רעש.
אונ וואס נענטער מיר זענן גקומן צו די שטאט האבן מיר
אלץ גהערט דעם קול שטארקער. האב איך גפרעגט וואס
איז דר שטארקר קול וואס איך הער. הט מען מיר גזאגט
אז דס איז דר קול פון דעם טייך סמבטיון. אונ אז מיר
זענן גקימן אין שטאט האב איך גוואלט גיין צום טייך
סמבטיון. האבן אונז די שטאט לייט גזאגט אז מיר קענן
פון שטאט צום סמבטיון ווייל דר קעניג פריסטיאן הט
גשטעלט היטערס ביי דעם סמבטיון ווייל די רוטע יודיך
פון יענער זייט סמבטיון בעפאלן אונ ראבווען די פריסטיאנר.
בין איך גבליבן אין שטאט דריי וואכן דר ווייל האב איך
אלץ אוס גפרעגט:

אויך האב איך זיי גפרעגט מען קען דאך דעם טייך
סמבטיון ניט אריבר ווייל ער ווארפט שטיינר אגאנצע וואך
צו וויס דארף מען צו היטן קען מען דאך סייא ווי סייא
ניט אריבר וואס העלפן די היטערס. האבן זיי מיר גענטפערט
אגאנצע וואך היטן זיי ניט נור צוויי שעה איידר עס ווערט
שבת בלייבט דר טייך שטיל אונ רוהיג דענצמאל זאמלען
זיך איין די היטערס צו היטן ביי דעם טייך. ווארום
דאמאלס קומן אריבר די יהודים פון יענר זייט סמבטיון.
אונ די שומרים שטיין ניט דארט מיט זיי מלחמה צו האלטן
אז זיי וועלן קומן. נור אז די שומרים זעהן זיי פון דר

ווייטֶענְס אַז דִי יְהוּדִים קוּמֶן אָן. לוֹפֶן זַיי גְשְׁווִינְד אָן זָאגֶן
אִין אַלֶע פֶעסְטוּנְגֶען אַז מֶען זָאל דִי פֶעסְטוּנְגֶען צוּ מַאכֶן וָוארוּם
דִי יְהוּדִים קוּמֶן אָן. אוֹיךְ אוּם שַׁבָּת הִיטֶן זַיי נִיט ווַייל
זַיי ווַייסֶן אַז דִי יְהוּדִים וֶועלֶן אוּם שַׁבָּת נִיט אַרִיבֶּר דֶעם
טַייךְ. אוּנ ווִי עֶס אִיז גֶקוּמֶן פְרַייטָאג צְוַויי שָׁעָה פַר נַאכְט
אִיז גְוָוארְן שְׁטִיל פוּן גְרוֹסֶן רַעשׁ אוּנ מֶען הָט קֵיין קוֹל אוּנ
קֵיין רַעשׁ גְהֶערְט. הָאט מֶען מִיר גְזָאגְט אַז אַזוֹי אִיז
שְׁטֶענְדִיג. אַנַאנְצֶע ווָאךְ ווַארְפְּט עֶר שְׁטֵיינֶר אִין דֶר הֵייךְ
מִיט אֵיין גְרוֹסֶן רַעשׁ. אוּנ צְוַויי שָׁעָה פְרַייטָאג פַר נַאכְט
אַיידֶר עֶס ווֶערְט שַׁבָּת בְּלַייבְּט עֶר גַאנְץ שְׁטִיל אוּנ רוּהִיג
בִּיז מוֹצָאֵי שַׁבָּת. אוֹךְ הָט מֶען מִיר גֶווִיזֶן הִיסְטֶע הַייזֶער
אוּנ צוּ בְּרָאכֶענֶע מוֹיֶערְן ווָס דִי יְהוּדִים זֶענֶן זַיי בֶּפַאלֶן אוּנ
הָאבֶּן זַייעֶר שְׁטָאט חָרוּב גְמַאכְט. אוּנ זַיי הָאבֶּן אַוֶועק
גֶענוּמֶן וָוס זַיי הָאבֶּן גְהַאט. אָקְסֶן שֶׁעפְּסֶן גָאלְד אוּנ זִילְבֶּר.
אוּנ יֶעצְט הָאבֶּן זַיי גְמַאכְט אֵיין מוֹיֶער אַרוּם דִי שְׁטָאט
אוּנ גְרוֹסֶע שַׁאנְצֶן אַרוּם אוּנ אַרוּם. הָאבּ אִיךְ זַיי גְפְרֶעגְט
אוֹבּ זַיי זֶענֶן שְׁטַארְק אוּנ אוֹבּ זַייעֶר לַאנְד אִיז עֶפִּים אֵיין
פֶעט לַאנְד. הָאבֶּן זַיי מִיר אַלְץ פַר צֵיילְט ווִי אִיר ווֶעט דָא
ווַייטֶער הֶערִין:

פַר גְרוֹס שִׂמְחָה אִיז מִיר גְנַאנְגֶען טְרֶערְן פוּן דִי אוֹיגֶן אוּנ
אִיךְ הָאבּ מִיר נִיט גֶגֶעבֶּן צוּ דֶר קֶענֶן אַז אִיךְ בִּין אֵיין
יְהוּדִי ווַייל דִי מוֹרָא פוּן דִי יְהוּדִים אִיז אוֹף זַיי זַייעֶר
שְׁטַארְק אוּנ ווֶערְן גֶעצְוָוינְגֶן פוּן דִי יְהוּדִים. הָאבּ אִיךְ זַיי
גְפְרֶעגְט ווִיפִיל זַיי גִיבֶּען דָארְט פַר אֵיין צֶענְטֶער אַייזֶן הָאבֶּן
זַיי מִיר גְזָאגְט אַז פַר אֵיין צֶענְטֶער אַייזֶן גִיבֶּן זַיי אֵיין צֶענְטֶער
נָאכְר וָוארוּם זַיי הָאבֶּן בֶּערְג מִיט גָאלְד. אוּנ זַיי הָאבֶּן
נִיט קֵיין מַטְבֵּעוֹת נוּר שְׁטִיקְלֶךְ גָאלְד יֶעדֶס שְׁטִיקֶל הָט
אֵיין בֶּשְׁטִימְטֶע ווָאג אוּנ מִיט דֶעם הַאנְדְלֶן זַיי. אוּנ זַייעֶר

לַאנְד אִיז זֵייעֶר גְרוֹס אוּנ בְּרֵייט אוּנ אַלֶע מִינִים גוּטֶע פֵּירוֹת אוּנ בְּהֵמוֹת אוּנ עוֹפוֹת אוּנ פִישׁ זֵייעֶר פִיל. אוּנ זֵייעֶרֶע קְלֵיידֶר זֶענֶען זֵיידֶנֶע אַבֶער הַאנְד פַּארְבֶּן אוּנ זִילְבֶּרְנֶע אוּנ גָאלְדֶענֶע קְלֵיידֶר. אוּנ קֵיין שְׁוַוארְצֶע קְלֵיידֶר גֵיין זֵיי קֵיין מָאל נִיט. אוֹךְ וַואקְסְט בַּיי זֵיי אַלֶער הַאנְד בְּשָׂמִים. אוֹךְ הָט מֶען מִיר גְזָאגְט אַז עֶס אִיז נָאךְ פֶּרְהַאנְגֶען צְווייא מְדִינוֹת אַרוּם דֶעם טַייךְ סמבטיון וָוס עֶס גְהֶער צוּם קֶענִיג פְּרִיסְטִיַאן. אוּנ אִין דִי מְדִינוֹת אַז אַמֶענְשׁ שְׁלָאגְט טוֹט אַבְּהֵמָה וֶוערְט עֶר גֶמִשְׁפָּט צוּם טוֹט גְלַייךְ וִוי עֶר וָואלְט אַמֶענְשׁ טוֹט גֶשְׁלָאגְן. אוּנ דִי בְּרֵייט פוּן טַייךְ אִיז נִיט אוֹף אַלֶע עֶרְטֶר גְלַייךְ. אוֹף טֵייל עֶרְטֶר אִיז עֶר זֶעכְצִיג אֵיילֶן בְּרֵייט אוּנ אוֹף טֵייל עֶרְטֶר אִיז עֶר צְווייא הוּנְדֶרְט אֵיילֶן בְּרֵייט. אוּנ אַנַאנְצֶע וָואךְ וַוארְפְט עֶר מִיט גְרוֹס רַעשׁ שְׁטֵיינֶר אוּנ זַאמְד. אוּנ דֶעם רַעשׁ הֶערְט מֶען צְווייא טָאג ווייט. אוּנ פְרֵייטָאג פַר נַאכְט צְווייא שָׁעָה פַר שַׁבָּת בְּלַייבְּט עֶר רוּהִיג אוּנ שְׁטִיל. אוּנ מוֹצָאֵי שַׁבָּת הֵייבְּט עֶר ווידֶר אָן צוּ וַוארְפֶן שְׁטֵיינֶר מִיט זַאמְד מִיט גְרוֹס רַעשׁ אַזוֹ וִוי אַלֶע מָאל. אוֹךְ דִי פֶעלְקֶער וָוס זִיצֶן אַרוּם טְרִינְקֶען נִיט דָם וַואסֶר פוּן דֶעם טַייךְ אוּנ לָאזֶן אוֹךְ נִיט קֵיין חַיָּה אוּנ בְּהֵמָה טְרִינְקֶען דָם וַואסֶר ווייל זֵיי הַאלְטֶן דָם וַואסֶר פַר הֵיילִיג. אוּנ וֶוער עֶס אִיז קְרֶעצִיג וַואשְׁט עֶר זִיךְ מִיט דֶעם וַואסֶר פוּן דֶעם טַייךְ וֶוערְט עֶר בַּאלְד גְהֵיילְט דַאדוּרְךְ הַאלְטֶן זֵיי אוֹךְ דָם וַואסֶר פַר הֵיילִיג:

אוֹיף יֶענֶר זַייט טַייךְ זֶענֶען בְּלוֹז יְהוּדִים אוּנ זֵיי הָאבֶּן פִיר אוּנ צְוַואנְצִיג יוּדִישֶׁע מְלָכִים אוּנ יֶעדֶר מֶלֶךְ הָט אֵיין בֶּזוּנְדֶרֶע מְדִינָה פַר זִיךְ. אוּנ זֵיי הָאבְּן גְרוֹסֶע פֶעסְטֶע שְׁטֶעט אוּנ דֶערְפֶר נָאר אָן צָאל. אוּנ אֵיין מֶלֶךְ אִיז אִיבֶּר אַלֶע אוּנ דֶר מֶלֶךְ אִיז אַגְרוֹסֶר גִבּוֹר אוּנ רֵייט אוֹף אֵיין

לעמפּארט אונ הונדערט אונ פופציג טויזענד גבורים גיין
אים נאך בעוואפינט מיט פּאנצערס אונ גרוסע שפּיזן אין
די הענד מיט הילצרנע רוטע שטילן. אונ זייערע פערד
זענן זייער גרוס אונ גלערנט צו מלחמה. זיי בייכן אונ
בריקעווען אונ טייטן ווער עס גייט נור צו זיי צו ניט קיין
בקענטער מענש אונ שרייען מיט איין גרוס קול וואס עס
קלינגט אין די אורן פר שרעק. אונ די פערד עסן גקאכטע
שעפסן פליש צו שניטן אויף דינע שטיקלך אונ טרינקן
וויין. אונ ווען זיי עסן מאר קיין פרעמדר מענש צו זיי
ניט צו גיין נור אבקאנטר. אונ אוך דר בקאנטר אז ער
דארף זיך צו זעצן אויף אים רייטן כוז אים פריהער בינדן
די פיס אונ צו בינדן די אוגן אונ פר צאמען דס מויל מיט
איין אייזרנע צום אונ מען בינט אים צו אן אזייל וואס ער
זיצט פעסט אביין גלאזט אין די ערד דאמאלס קען יעצט
ארוף גיין דר מענש וואס וויל רייטן אויף אים. אונ אז דר
קעניג וויל רייטן אויף זיין לעמפּארט ברענגט מען אים
איין נאלדענעם לייטר מיט זיבן שטאפּן אונ דורך דעם
לייטר גייט ער ארוף צו רייטן אויף אים. אונ דאמאלס אין
יאהר שצ״א האט דר מלך גהייסן אליעזר. אונ אז דר מלך
זעצט זיך ארוף רייטן זעצן זיך אלע ארויף אויף די פערד
רייטן נאך דעם מלך אונ פוס גייער גאר אן צאל. אונ אין
די צוויי שעה פר שבת אז דר טייך בלייבט שטיל גיין זיי
אריבר דעם טייך אויך אין דעם ברייטסטן ארט וואָרום
זייערע פערד לויפן אזו ווי איין פייל. אונ אז זיי קומן אריבר
אויף דר זייט סמבטיון האלטן זיי דא שבת. אונ אויף יענר
זייט היטן די יהודים אז קיין שונאים זאלן אום שבת צו
זיי קומן. אונ ווער עס קומט אריבר טייטן זיי אים אויסר
די סוחרים פון די ישמעאלים וואס ברענגן זיי איין צו פר
קופן

קופן אונ די פערד קענן שטיין דרייא טעג אוף איין ארט מיט די מענשן אוף זיך מיט זייער ניוועד אונ די מענשן האבן אוף די פערד זעק מיט אבער האנד עסנווארג אז די מענשן זאלן ניט דארפן אראפ גיין פון די פערד אונ זיי וואונען אוף די פערד אונ די פוס פון די רייטער זענן צו גבונדן צו די פערד כדי אז זיי לופן ווי ציין פייל זאל דר רייטר ניט אראפ פאלן פון פערד :

אונ דר מלך אליעזר איז אגרוסר גבור מלחמה ער האלט זעקס איילן די הייך . זיין שווערד האלט דרייא איילן די לענג אונ דרייא דומן די ברייט . די האנד פון די שווערד האלט צעהן דומן די לענג . אונ אז זיי קומן אריבר אוף דר זייט הרגנין זיי זלפים ורבבות פון די מאארען . אונ די פריסטיאנער שטעלן זיך ניט קעגן זיי . אונ די יודן גיין אן גטועך אין גאלדנע פאנצרן אונ זיירע בוגנס איז אויך פון גאלד . אונ די שניר פון די בוגנס איז פון אדערן פון אקסן . אונ די שפיצן פו די פייקן זענן גשמירט מיט סם המות וועמן זיי טרעפן כוז ער באלד שטארבן אונ זיי ציקן צו איין האר אונ פעלן ניט . אונ זיי זאמן אוף דר זייט ביז דרייא אדר פיר חדשים . ביז וואנען זיי מאכן זיירע פיינד אונטר טעניג אונ מען גיט זיי זיירע צינזן יערליך . דר נאך גיין זיי לשלום צוריק אהיים איבר דעם סמבטיון פרייטאג פר נאכט . אונ דר מלך אליעזר ער זיצט ביי דעם טייך אונ פר היט די איבריגע מלכים :

אויך איז ביי זיי איין מלך וואס ער הייסט דניאל החסיד אגרוסר גבור מלחמה אונ איז אגרוסר צדיק וענו . ער וואונט אין די שטאט ארמונה אונ זיין פאלעץ איז פון טייערע שטיינר אונ דימאנטן אונ קיין פרעמדר מענש טאר צו אים אין פאלעץ ניט אריין קומן . אונ אז דר מלך גייט

אין

מיין מאנס קול האט זיך פון מיין פארווינדרונג אוף גוועקט
וועלכער האט צום דערוויש גשריגן . וואס מיינסטו פר פרוכטער
צויבערער דו מיינסט איך פר שטייא עס ניט דס עס וואר
קיין שטורם ניט נור דו האסט עס מיט דיין צויבעריא
גמאכט מיט דיין פארשלאפענעם הונד . איין צובערער
וויל איך אוף דיין שיף ניט האבן גייא צו דייני עלטערין
אין די גוויקייט אריין אונ האט אים גוואלט דר שטעכין
מיט דר שווערד ווי ער אבר האט נאר די ווערטר גענדיגט
האט דר דערוויש אן גהובן צו וואקסין זיט יעדער מינוט
איז גרעסער גוואורין . ער איז העכר גוואורן ווי דער העכסטער
וועגיל בוים פון אונזר שיף ער האט אנגהובן צו שרייען
פערפיכט זאלסטו זיין מיט דיינר גאנצי מאנשאפט צוואנציג
יאר זאלט איר ארום פארן אוף דעם ים סוף היים . ביז עס
ווערט קומן איין מענש וואס ווערט אייך צום בארטן צו פירן .
אונ דענסמאל דורך צובערקראפט זאלט איר קענין לעבעדיג
ווערין . דיין וויב שטאלצר אונגלויבינר קאפיטען זאל ווערין
אשעפס אונ דו זאלסט זיין מיט אנאגיל צום גרעסטן וועגיל
בוים צו גשלאגין . ווי אייער שיף ווערט קומן זאל ער
ברענגין פר דערבניש . ווער עס ווערט אייער שיף דער זעהן
זאל שטארבן אונ אלע זאלין פר אייך אנטלויפן ווי פר פייער
נאר נאך צוואנציג יאר זאל אייך איין מענש וואס ווערט זיין
דורך זיין גאנץ לעבן ערליך קענין רעטין . אונ נאך די ווערטער
איז ער פר שווינדן גוואורין . באלד דרויף איז די גאנצי שיף
אין דעם צו שטאנד גוואורן אזו ווי דו האסט גזעהן ווען דו
ביזט אוף ארויף . ליידר זענין זיינע ווערטער וואהר גוואורין .
עבען יעצט האבן זיך די צוואנציג יאר גענדיגט אונ וויר
קענין אום גלייזט ווערין נור דורך אייך . גוט האט אחסער
גיענפערט . דא איך אוך צובריא קען וועל איך אייך אוים
לייזען

ליטן אונ צום בארטן צו פירן . דיא אבר ציאירא וועל
איך באלד צוריק פר־אמענש פר טוישן אבר או דעם פורכט
נאמן צו געבער וועלין וויר זיך נאך זיי רעדן עס פרדריסט מיך
דס איין מענש זאל קענן איינרעדי מענשין אזו פיל שלעכטס
טון . פיליכט האסטו פון אים עטוואס אין זאך דורך
וועלכר איך קען גוואהר ווערין ווי ער איז . ווי כוזען נאך
ווכוקט דר שעפס וזאגט זיי גייען אריין אין דר שטוב אריין
ווי דר דערוויש האט גוואונט אונ האבן דארט גפינן איין
מיילוכיני גרין גראז דרוף איז גוועזן דריי אונפרשעמענדליכע
ווערטר אויף גקריצט . אחמעד נעמט עס אין דער האנד
אריין אונ רעט דריבר אפאר מינוטן . איז דס גלעזיל רויט
גווארן אונ עס האט אנגהובן איין רוך ארום צו גיין די שטוב
איז פינצטר גווארן אונ עס האט אין איר אן גהובן צו בליצן
אונ צו דינערן . עס איז פון דעם גלעזיל ארום גשפרונגן
איין קליין מענשילע מיט אלאנגע בארד ווי ער איז גוועזן
אונ אין דעם גלאז אן גטון . אך האט ער איין זיפץ גטון איר
האט מיך פון מיין גיפענגניש בפרייט איין אונצוואנציג יאר
זיטץ איך אין דעם גלעזיל גפאנגן אונ איר האט מיך בפרייט
דר בלוגע בארד דר אבשייליכע מענש האט מיך דר פר איין
גיזעצט ווייל איך האב ניט גלאזט זיין לעצט ווייב טעטין .
דרום האט ער מיך איינגזעצט אונ זי האט ער פר איין הונד
פר טוישט . וואס בלוגע בארד האט אחמעד אנישריא גטון
איך האב שון אמאל פון אים גהערט . אה . איך ווייס שון
ער איז מיין פר לורינע שוועסטרס מאן אזו ווי מיין פאטר
האט מיר פר זיין טויט גזאגט . איר ווייסט האט ער נייטר
צום קליינם מענשעלי גזאגט ווער עס וואר זיין ווייב . יוא
האט אים דאס מענשעלי געענטפרט , זיין ווייב איז גוועזן
אבראהיים איבן עלעאזארם טאכטר דס איז מיין שוועסטר

זייא גבראכט פר דעם קעניג . האט זיי דר מלך גפרעגט
ווי אזו זייט איר אהער געקומען דורך אזו פיל מדבריות
דורך אזו פיל ווילדע פעלקר . אונ ווי אזו האט איר געקענט
מחלל שבת זיין איר זייט דאך אום שבת אריבר דעם
סמבטיון זייט איר דאך חייב מיתה . האבן זיי געענטפערט
מיר האבן ניט מחלל שבת געוועזן במזיד . נור מיר זענן
געוועזן גפאנגן נאהענט פון דעם טייך סמבטיון האבן מיר
געהערט פון אייך אז איר זייט אויך יהודים זענן מיר אנטלאפן
צו אייך . האט זיי דר מלך גפרעגט אוב זיי זענן תלמידי
חכמים . אוב זיי קענן מקרא . משנה . האבן זיי גזאגט יא
אדוני מלך . האט מען זיי געגעבן אספר האבן זיי גליינט אין
אים . האט זיי דר מלך געגעבן מתנות אונ זיי האבן דארט
גנומן ווייבר :

אויך האט מען מיר פר ציילט אז אין ארמונה איז דא
איין שול געבוט פון גאנץ טייערע שטיינר וואס עס איז ניט דא
אין דר גאנצר וועלט . פון דארט האב איך אפ גרייזט אוף
דעם ים בין איך פר ביי גפארן פר די בערג פון נסבור
צווישן די בערג זיצן די בני רכב . דס זענן די קינדר פון
יתרו . פון דארט בין איך ביז די בערג כיסבין זייער
אנווייטר וועג . פון די אנדרע זייט בערג זיצן פיר שבטים
דן נפתלי זבולון אשר . אונ זייער מדינה איז זייער לאנג אונ
ברייט אונ זיי האלטן מלחמה מיט דעם מלך כוש . פון
דארט האב איך גצוגן ביי דעם טייך גיחון אונ אוף דעם
וועג האב איך מיר גמוזט צו דעקן פר די זון מיט אבלאט
וואס זי איז גוועזן דרייא איילן לאנג . פון דארט בין איך פר
ביי פר די גרויסע בערג איזמאן אונ דארט זיצן די כוזריים
וואס זיי זענן אלע גרים :

פון דארט צום מדבר חבש אונ דארט איז גרויסע זאמד
בערג

בֶּערְג. אַז עֶס גייט אַגאַנְצֶע חַבְרוּתָא קֶען מַאנְכֶעס מָאל
הֶר ווינְר אוֹף הַייבְּן פִיל זַאמְד אונ צוּ דֶעקְן פִיל מֶענְשֶׁן
לֶעבֶּעדִיגֶער הַייד אונ בְּלֵייבְּן טוֹט אוּנְטֶר דֶעם זַאמְד אונ דִי
אַפְּשֵׁייקֶערְס מַאכֶן פוּן זַיי טְרִייָאק. אונ אִין לַאנְד חַבָּשׁ
וֶוענְן דָא פִּיל יְהוּדִים אונ זַיי זֶענְן אוֹךְ אַזוֹ שְׁוַוארְץ וִוי דִי
כּוּשִׁים. פוּן דָארְט הָאבּ אִיךְ גִצוֹגֶן דוּרְךְ דֶעם מִדְבָּר נָאךְ
דֶעם לַאנְד חֲוִילָה. אונ אַמָאל הָאבְּן מִיר בֶּגֶעגְנֶעט אִין דֶער
מִדְבָּר גְרוֹסֶע עוֹפוֹת אַזוֹ גְרוֹס וִוי דִי וֶועלֶעשֶׁע הִינֶר אונ זַיי
הָאבְּן גֶשְׁפּוּגֶן אוֹף אוּנְז אַזוֹ וִוי מִיט פֵייעֶר. אונ אוֹף וֶועמְן
זַייעֶר שְׁפַּייעֶכְץ אִיז גְפַאלְן אִיז אוֹף דֶעם אוֹרְט גְוָוארְן פַּייכְט
אונ דָס אִיז גְוֶועְן סַם הַמָוֶת זֶענְן פִּיל מֶענְשֶׁן פוּן אוּנְז גְפַאלֶן
אִיבֶּר דֶעם זֶענְן מִיר אַלֶע גְוֶועְן אִין גְרוֹס מוֹרָא. הָאבְּן מִיר
גֶזוּכְט פִּיל תַּחְבּוּלוֹת אַז מִיר זָאלְן דֶר פוּן קֶענְן נִיצוֹל וֶוערְן
עֶס הָט אָבֶּר אַלְץ נִיט גְהָאלְפֶן וָוארוּם דִי עוֹפוֹת זֶענְן
גֶפְלוֹגֶן אוּנְז אִין פְּנִים אַרַיין אונ הָאבְּן גֶשְׁפּוּגֶן מִיט זַייעֶר
גִיפְט אַזוֹ וִוי פַייעֶר. הָאבְּן מִיר גֶמוּזְט אוֹף זַיי מִיט קַאנָאנֶען
שִׁיסֶן זֶענְן זַיי יֶעצְט אַנְטְלָאפֶן. אונ אוֹף וֶועלְכֶן אָרְט זַייעֶר
שְׁפַּייעֶכְץ אִיז גְפַאלְן הָט דֶר דָאקְטֶר גְהֵייסְן אוֹם שְׁנַייֶדֶן
אַז דֶר גִיפְט זָאל נִיט פַר גֵיין אוֹף דֶעם גַאנְצֶן מֶענְשׁ. אונ
אִיךְ בִּין ב״ה נִיצוֹל גְוָוארְן. פוּן דָארְט בִּין אִיךְ זִיבֶּן הוּנְדֶרְט
מַייל אוֹף דֶעם יַם בִּיז אַפְרִיקָא. נָאךְ כַּאפּוֹלִינָא דָארְטֶן אִיז
דָא הַייסֶע קְוַאלֶן. אונ דָארְט אִיז גְוָוארְן אַיין גֶזוּנְקֶן אַיין
שְׁטָאט אִין יַם. אונ אַז דִי זוּן שַׁיינְט זֶעהְט מֶען נָאךְ אִין יַם
דִי גַאסֶן מִיט טוּרֶעמְס. פוּן דָארְט בִּין אִיךְ גְפָארֶן צֶעהֶן
טָאג בִּין אִיךְ גְקוּמֶן קַיין רוֹם:
אוֹךְ הָט אַמָאל גְבְּרֶענְגְט אַמְשׁוּלַח פוּן יְרוּשָׁלַיִם אַבְּרִיב
פוּן דִי בְּנֵי מֹשֶׁה. דֶר מְשׁוּלַח הָט גְהֵייסְן ר׳ בָּרוּךְ עֶר אִיז
גֶאנְגֶן אִין שְׁלִיחוּת פוּן יְרוּשָׁלַיִם אִין דִי שְׁטֶעט פוּן פָּרַס

וּמָרֵי הָט עֶר אוּף דֶעם וֶועג בַּגֶעגֶענְט נַוְקֵנִים הָאבְּן זַיי בַּיי
אִים אַוֶועק גֶנוּמֶן וָוס עֶר הָט גְהַאט אוּנ זַיין אֵייזֶל הָאבְּ
זַיי גְהַרְגֶת. אִיז דֶר בָּרוּךְ גְגַאנְגֶן אִין דֶעם ווִיסְטֶן מִדְבָּר אִי
הוּנְגֶר אוּנ דָארְשְׁט בִּיז עֶר הָט גֶמוּזְט פַר הוּנְגֶער עֶסְן גְרָאז
הָט עֶר אַזוֹ גֶלִיטֶן צֶעהֶן טָאג. אוּף דֶעם עֶלְפְטֶן טָאג אִיז
עֶר גְפַאלֶן אִין דֶר מִדְבָּר אוּנ אִיז גֶבְּלִיבֶּן לִיגֶן אָן כּוֹחוֹת.
ווִי עֶר אִיז אַזוֹ גְלֶעגְן הָט עֶר דֶר זֶעהְן אַז עֶס שְׁטֵייט אֵיין
גְרוֹסֶר מֶענְשׁ בַּיי אִים. אוּנ דֶר מֶענְשׁ הָט אִים גְפְרֶעגְט
אוּף לָשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ וֶוער בִּיסְטוּ. הָט עֶר גְזָאגְט אִיךְ בִּין אֵיין
יְהוּדִי. פְרֶעגְט עֶר אִים ווַייטֶער וָוס דִינְכְטוּ. הָט עֶר גְזָאגְט
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו'. אוּנ הָט אִים דֶר צֵיילְט דִי גַאנְצֶע זַאךְ
ווִי עֶר קוּמְט אַהֶער. אוּנ אַז עֶר אִיז פוּן יְרוּשָׁלַיִם. הָט זִיךְ
דֶר מֶענְשׁ זֵייעֶר גְפְרֵייט. אוּנ עֶר הָט אִים גְגֶעבְּן צוּ עֶסְן
אוּנ טְרִינְקֶן וָוס עֶר הָט מִיט זִיךְ מִיט גְהַאט. הָט דֶר מְשׁוּלַח
גְפְרֶעגְט דֶעם מֶענְשׁ וֶוער עֶר אִיז. הָט דֶר מֶענְשׁ גֶזָאגְט
אַז עֶר אִיז פוּן שֵׁבֶט נַפְתָּלִי אוּנ עֶר הֵייסְט מַלְכִּיאֵל אוּנ
זָאגְט צוּ דֶעם מְשׁוּלַח בְּלַייבּ דָא זִיצֶן אוּנ אִיךְ וָועל גֵיין אָן
זָאגְן צוּ מַיין שֵׁבֶט. זָאגְט דֶר מְשׁוּלַח אִיךְ הָאבּ דָא מוֹרָא
צוּ בְּלַייבֶּן אַלֵיין פַר נַוְקָנִים אוּנ פַר חַיּוֹת רָעוֹת. זָאגְט רַב
מלכיאל דוּ זָאלְסְט קֵיין מוֹרָא נִיט הָאבְּן. אוּנ מִיט מִיר מִיט
נֶעמְן קֶען אִיךְ דִיר נִיט ווַייל אִיךְ וֶועל גֵיין ווִי אֵיין פַייל אוּנ
דוּ בִּיסְט מִיד וֶועסְטוּ נִיט קֶענְן מִיט מִיר מִיט הַאלְטֶן.
אוּנ הָט אִים אִיבֶּר גְלָאזְט זַיין עֶסְן אוּנ טְרִינְקֶן וָוס עֶר הָט
בַּיי זִיךְ גְהַאט אוּנ אִיז אַוֶועק. אוּנ אִין דְרַיי טֶעג אַרוּם אִיז
עֶר צוּרִיק גֶקוּמֶן. אוּנ דֶר מְשׁוּלַח אִיז גְוֶוען גֶזוּנְט. הָט רב
מלכיאל צוּ אִים גְזָאגְט דוּ זָאלְסְט ווִיסֶן אַז דֶעם וֶועג פוּן
דְרַיי חֳדָשִׁים בִּין אִיךְ גְגַאנְגֶן אִין דְרַיי טָאג מִיט קְפִיצַת
הַדֶרֶךְ אוּנ אִיךְ בִּין גְוֶוען בַּיי פִיר שְׁבָטִים דָן גָד נַפְתָּלִי אָשֵׁר

אוּנ

אונ ביי די בני משה אוף יענר זייט סמבטיון. ווארום ווען דר בית המקדש איז חרוב גווארן אונ די כשדים האבן גפירט די יודן אין גלות נאך בבל. אוף דעם וועג האבן די כשדים גזאגט צו די לוים די בני משה. זינגט אונ שפילט פר אונז די אייגינע גזאנג ווי איהר פלעגט צו שפילן אין די שטאט ציון. האבן די בני משה אן גהובי יעמערליך צו וויינען אונ האבן גזאגט ווי קענן מיר שפילן דם גזאנג. וואס מיר האבן גשפילט פר אונזר גאט אין ירושלים אין אפרעמד לאנד. אונ זיי האבן ניט גוואלט. האבן די כשדים זיי גוואלט צווינגן מיט גוואלד אז זיי מוזן שפילן. האבן די לוים זיך אב גביסן די פינגר כדי זיי זאלן שון ניט קענן שפילן אפילו ווען מען וועט זיי נייטען. די זעלביגע נאכט איז גקומן אוואלקען מיט אגרוסן ווינר אונ דר וואלקן האט זיי אלע פר טראגן אין לאנד חוילה. אונ די אייגינע נאכט האבן זיי גהערט אגרוס רעש אזו ווי פון פיל חיל. אין דר פריה האבן זיי דר זעהן אז ארום זיי איז דא אטייך וואס ער ווארפט אגאנצע וואך זאמד מיט שטיינר אונ שבת רוהט ער. וואס פריער איז אוף דעם אורט גאר קיין טייך גוועזן אונ דר טייך הייסט סמבטיון. אונ אונזערע פיר שבטים זיצן אוף דר זייט סמבטיון. אונ אוף איין ארט איז פר האנדן וואס דר טייך האלט ניט מער די ברייט ווי זעכציג איילן. אז ער ווערט שטיל קענן מיר איינע מיט די אנדרע ריידן. בין איך יעצט גוועזן ביי זיי אונ האב זיי ארץ פר ציילט דם וואס דו האסט מיר פר ציילט. האבן זיי מיר גגעבן דעם בריב. איך זאל דיר געבן אונ דו זאלסט אים פירן נאך ירושלים. האט דר משולח גזאגט פיר מיך ארום פון דעם מדבר אוף דעם וועג ארום. זאגט רב מלכיאל צו דעם וגח קום מיט מיר. זענן זיי ביידע גגאנגן דריי טעג.

אוף

אויף דעם צווייטין טאג וויל דר קאפיטן נאך איין מאל
צייט מאכן אבר אחמעד זאגט צו אים דא איך האב שון
אייך בפרייט האב איך דאך דא גאר ניט צו טון אונ איך
האב נאך מיט דר בלוגער באר"ד זיך אפ צו רעכנן אונ
מיין שוועסטר פון אים אפ צו פר לאנגן דרום בעט איך
אייך ראזט עס אפ אונ איילט אייך צו צו פאהרן צום
בארטין. הערט אום זאגט צום אים דער קאפיטן איך
בין אייך דאך אלין שולדיג דרום וויל איך פון אייך ניט
אפטרעטין · אונ וויר זאלין זיך צו זאמן נוקם זיין אן
דער בלוגער באר"ד. אחמעד בשטייט דרוף אין עטליכע
שעה ארום איז שון די שיף ביים בארטין גשטאנן · זייא
גייען אין שטאט אריין קומט זיי אקיינן דם קליינע מענשעלי
אונ פר ציילט זיי אז ער הט שון גפונען די בלוגע באר"ד
ער וואונט אויף איין אינזעל אין שטילען ים ווי קיינר קען צו
אים ניט צו קומן ער זאגט צו זיי דם ער מיט זיי וויל
גיין· דם זיי זאלין אים דעם וועג ווייזן זיי גייען צו דר
שיף צו ריק אונ דר קאפיטען זאגט וויר ווערין שון דא
קיין מינוט רעגנר בלייבן וויר מוזין שון אהין צו אים.
כדי ער זאל קיין צייט ניט האבן פון דארט צו אנטלופן.
אלע בשטייען דרוף מען וועהלט אום דם קליינע מענשילע
פר אוועג ווייזר אחמעד משעפעט צום זעגיל בום צו די
גאלדרינגע קיים כדי קיין שטורם זאל ניט שאדין אונ זאלין
קענין פארין אין שטילן ים דען דארט קען קיין שיף ניט
פארן· אונ פארין אפ פון בארטין · זיי זענין צוויי טאג
גפאהרין ביז זיי זענין אין שטילן ים אריין גקומן · אויף
דעם זעקסטין טאג זענין זיי אנגקומן צו איין אינזל ·
וועלכע איז גוועזן ארום גשיצט מיט גרוסי פעלזין דורך
וועלכע מאן הט אויף דר אינזל ניט גקענט ארוף ·

דם

דם קליינע מענשלע הייסט איין האלטין די שיף דען אויף
דר אינזעל האט גוואנט דר בלוגע באַרד. ער ווייזט זיא
אוועג דורך ווערכין זיא וועלין קענין דורך קאמן אונ דער
קאפּיטען סיט אחמעדין נעמן מיט צעהן מאטראזין יעדער
שטארק בוואפנט אונ גייען אויף דר אינזעל ארויף פר אום
דם קליינע מענשלע זיי קריכן אויף דיא פעלזין ארויף זיא
זאלין זעהן וואס אויף דר אינזעל טוט זיך. וויא זייא קומן
ארויף אויף די פעלזין דר זעהן זיי איין שיינעם פאליץ אונ
דר הערין איין יעמערליך גישריי פון פאלעץ ארום. דם
קליינע מענשלע זאגט זיי דם אין דעם פאלעץ וואונט
דר בלוגע באַרד. זיי זענין זיך גאר ניט מישב אונ הייבן
אן גישווינד צו צו לופן צום פאלעץ ווי זיי קומן געהענטר
צו. דער הערן זייא איין פרויענצימער שרייען אוי מיין
מאן טייט מיך ניט וואס האב איך דיר גטון. זיי הייבן
אן גישווינד צו לויפן דען זיי פר שטייען דם עס מוז דא
עטוואס זיין. ווי זיי קומן צום טויער צו דער זעהן זייא
איין הויכן מענש מיט אגרויסי קרומע נאז אונ אבלוגע באַרד
מיט קרומע פוס אונ דארע הענד אויף יעדער האנד זעקס
פינגער. האלט איין מעסר אין דר האנד אונ איין נקיבה
ביי דיא האר אונ וויל איר דעם גארגיל איבר שנייד ען
אונ זיא בעט אים ביי אים ער זאל זיא אפּ לאזין:
אחמעד איז זיך גאר ניט מישב אונ נעמט אשפרינג צוא
אים צו אונ זעצט אים זיין שווערד אין ריקן אריין
דר וויל קומט דר קאפּיטען אן פון דר צווייטער זייט אונ
שטעכט אים מיט זיין שווערד אין הארץ אריין. ד בלוגע
באַרד פאלט אניידר זיי נעמן די נקיבה אונ דר מיטערין
זיא ווי זיא קומט צו זיך הייבן זיי זיא אן אום צו פרעגן
ווער זיא איז. זיא זאגט זיי אז זיא איז אבראהים עבן

דִיא צְווֵייטֶע מַעֲשֶׂה

אִין יָאר תקצא אִיז גֶקוּמֶן אֵיין גֵייסְטְלִיכֶר פוּן דִי ישמעאלים וָוס עֶר הֵייסְט בְּלָשׁוֹן ישמעאל דֶערְווִיש. אִיז עֶר גֶקוּמֶן פוּן מִזְרַח זַייט פוּן אַזְיֶע נָאךְ דַמֶשֶׂק. הָט עֶר בַּיי זִיךְ גְהַאט פִיל גָאלְדֶענֶע מַטְבֵּעוֹת. הָט עֶר דִי מַטְבֵּעוֹת גֶגֶעבְּן צוּ דִי יוּדֶן זֵיי זָאלְן דָס אִים אוּס בַּייטֶן אוּף אַנְדֶער גֶעלְט וֶועלְכֶע עֶס אִיז גִילְטִיג דָארְטֶן. אוּנ אוּף דִי גָאלְדֶענֶע מַטְבֵּעוֹת אִיז גֶשְׁטַאנֶן דִיזֶע וֶוערְטֶער. תחת ממשלת אדונינו יצחק המלך. דָס בֶּעדַייטֶעט. אוּנְטֶער דִי רֶעגִירוּנְג פוּן אוּנְזֶער הֶער דֶר קֶענִיג יִצְחָק. הָאבְּן דִי יוּדֶן פוּן דַמֶשֶׂק גְפְרֶעגְט דֶעם דֶערְווִיש פוּן וַואנֶען הָט עֶר גְנוּמֶן דִי מַטְבֵּעוֹת אוּנ וֶוער הָט עֶס אִים גֶגֶעבְּן. הָט עֶר אַזוֹי דֶר צֵיילְט. עֶר הָט אֵיין לַאנְגֶע צַייט גֶרֵייזְט אוּף דֶעם מֶער אִין דֶעם זַייט פוּן דְרוֹמִית מִזְרָחִית אִין לַאנְד פָּרָס. אִין אַצַייט אַרוּם אִיז עֶר גֶקוּמֶן צוּ אַגְרוֹס לַאנְד. הָט עֶר אִין דֶעם לַאנְד אַרוּם גֶרֵייזְט פוּן שְׁטָאט צוּ שְׁטָאט בִּיז עֶר אִיז גֶקוּמֶן צוּ אֵיין גְרוֹסֶע שְׁטָאט אוּנ עֶס וָואר אִין אִיר פִיל מֶענְשֶׁן. אִיז עֶר אַרוּם גְגַאנְגֶען אִין אִירֶע שֵׁיינֶע גַאסֶן. אוּנ דִי שְׁטָאט לַייט הָאבְּן זִיךְ זֵייעֶר גֶווּנְדֶערְט אוּף זַיינֶע קְלֵיידֶער אוּנ אוּף זַיין גְשְׁטַאלְט. פְּלוּצְלוּנְג אִיז צוּ אִים גֶקוּמֶן אֵיין מַאן אוּנ הָט אִים גֶרוּפֶן עֶר זָאל מִיט אִים מִיט גֵיין. אִיז עֶר מִיט גְגַאנְגֶען. הָט אִים דֶער מַאן אַרַיין גֶפִירְט אִין זֵייעֶר אֵיין שֵׁיינֶעם אוּנ אֵיין גְרוֹסֶן פַּאלַאץ. אוּנ דָארְטֶן אִיז גֶזֶעסֶן אֵיין קֶענִיג מִיט גְרוֹס כָּבוֹד אוּנ גְדוּלָה אוּף אֵיין פְּרַאכְטִיגֶע גֶעטְטֶע קֶענִיגְלִיכֶע שְׁטוּל. הָט אִים דֶער מֶלֶךְ גְפְרֶעגְט אוּף לָשׁוֹן פָּרָס פוּן וֶועלְכֶע מְדִינָה עֶר אִיז. דֶער נָאךְ הָט עֶר אִים גֶפְרֶעגְט אוּב עֶס גֶפִינְט זִיךְ אִין זַיין מְדִינָה

יורז

יודען אונ וואס זיי טוען. פון וואס זיי לעבן אונ אוב זיי זענן פרום אונ אוב זיי גיין אין רעכטפארטיגע וועגן. אונ דר דערוויש האט ניט געוויסט אז דר מלך איז איין יהודי. אונ איין יודר רעט צו אים. דא דורך האט דר דערוויש פיל שלעכץ גרעט אוף די יודען. איז פלוצלונג דער קעניג געווארין אין כעס אונ זיין פנים איז פול געווארן מיט צארן. האט דר דערוויש פרשטאנען אז דורך זיינע רייד איז דר קעניג געווארן אין כעס ווייל ער האט שלעכץ גרעט אוף די יודען. אזוי האט דר דערוויש אן גהויבן ציריק צו רייען ווידר גוטס אוף יודען אונ ער האט א גהויבן זיי צו לויבן אונ ער האט גזאגט אוב וואול זיי ווערן שטארק אונטר דריקט אונ ליידן ביי די ישמעאלים אונ ביי די ערביים. דאך האלטן זיי גאנץ פעסט זייער תורה אונ היטן זייער אמונה מיט דעם גאנצי הארצן אונ זענן אלע גאטס פארכטיגע. טוען פיל גנאר אונ גרעכטיגקייטן. ביי דיזע רייד איז דס פנים פון מלך געווארן גאנץ פרייליך. האט ער גהייסן זיין מיניסטר ער זאל מיר געבן דריי הונדרט גאלדענע מטבעות. אונ דס זענן די מטבעות וואס ער האט גברענגט צו בייטן אין דמשק. אונ דיא מטבעות זענן גרוס גוועזן אונ געוואוגן יעדע מטבע אזוי ווי צוויי רענדליך. אונ דס גאלד איז געוועזן זייער ריין גאלד. אונ די ערציילונג איז וואר אזוי ווי די זון אין מיטן טאג אונ דר כון איז צו וויסן אז נאך היינט געפינט זיך איין גרוס קעניגרייך פון יהודים. אונ זיי האבן איין גרוסן אונ מעכטיגען קעניג:

דיא דריטע מעשה

פר דריי יאר האב איך בגעגענט איין גי סמליבען פון

איגדיאה

אינדיאה אין די גאסן פון ירושלים. האב איך מיט אים גשפראכן. האב איך גזעהן אז ער איז איין חכם אונ איין בראווער אוף ריכטיגר מאן. דאדורך האב איך אים גבעטן צו מיר צו הויז. האב איך מיט אים פיל גשפראכן פון זיינע פיל אונ גרוסע רייזן וואס ער האט גרייזט אין אזיע. אונ אין זיין פר ציילן האט ער מיר פר ציילט אז פיר חדשים רייזע פון די שטאט קאשמיר אין אינדיע גפינט זיך דארט איין גרוס קעניגרייך פון יהודים. אונ דר קעניג וואונט אין די שטאט אילון. דס לאנד פון דעם קעניגרייך איז ארום דרויי זייטן גרוסע בערג וואס זיי זענן ווי איין פעסטונג ארום זיי. אונ אוף די פירדע זייט איז איין גרוסר מוער פון שטיינר אונ איין מוער וואס דארט שטיין פול חיל פון יהודים אונ היטן ביי דעם מוער. די יודן פון דארט האנדלן מיט די פעלקר וואס ארום זיי זיצן. נור אין זייער לאנד לאזן זיי קיין פרעמדע פעלקר ניט ארייין גאנץ זעלטן. אוך האט מיר דר גייסטליכר דרציילט אז זיינער אנוטר פריינד האט גוואונט אלאנגע צייט אין די רעזידענט שטאט אילון. אונ נאך זיינע רייזע איז די שטאט זייער שיין ער האט נאך אזו איין שיינע שטאט ניט גזעהן. אירע שולן זענן זייער הויך אונ שיין. אונ אלע אירע פאלאצין זענן וואונדרליך צום אן זעהן. אונ אלע אירע איינוואונר זענן בלוס יהודים. נור קנעכט אונ דינסטן וואס זיי האבן פון אנדרע פעלקר:

דיא פירטע מעשה

פר פופציג יאר האט גוואונט איין גוויסר יוד אין די שטאט קאלקוטא אין אינדיע. דר יוד איז גוועזן גבארן פון בגדד. אונ אין די יונגע יארן איז ער גקומן נאך קאלקוטא

הט

הָט עֶר דָארְט קֵיין גְלִיק נִיט גְהַאט . אוּנ הָט גְלֶעבְּט אִין
גְרוֹס אַרְמוּט. וַיְהִי הַיּוֹם אִיז דֶעם מַאן אֵיין נְפַאלְן אַז עֶר
זָאל פוּן דָארְט אַוֶועק אִין וַוייטֶע לֶענְדֶר צוּ זוּכֶן זַיין גְלִיק.
הָט עֶר זִיךְ אֵיין גְקוֹפְט אִינְדְיַאנִישֶׁע סְחוֹרָה אוּנ עֶר אִיז
אַוֶועק צוּ סְפִינַת זַייט אוֹיף דֶר יַבָּשָׁה כְּדֵי עֶר זָאל קֶענֶן פַר
קוֹפֶן זַיין סְחוֹרָה אוֹיף דֶעם וֶועג אוּנ זַיינֶע גְדַאנְקֶען אִיז גְוֶועזֶן
צוּ קוֹמֶען נָאךְ דִי שְׁטָאט אַפָּא אִין מְדִינַת בִּירְמַאן . אִין
אֵייניגֶע מָאנָאט אַרוּם אִיז עֶר גְקוֹמֶען צוּ דִי גְרֶענִיץ פוּן
בִּירְמַאן אִין זַייעֶר אֵיין גְרוֹסֶע שְׁטָאט . אוּנ אִין דִי שְׁטָאט
הָט מֶען קֵיין פְרֶעמְדֶען נִיט אַרַיין גְלָאזְט . נוּר אַז עֶס קוּמְט
אֵיין פְרֶעמְדֶער מִיט סְחוֹרָה מוּזֶן זַיי שְׁרַייעֶן מִיט אַגְרוֹס קוֹל
אַז זַיי הָאבֶּן סְחוֹרָה בִּילִיג צוּ פַר קוֹפֶן . אַזוֹ קוּמֶען אַרוֹס דִי
אִינְדְיַאנֶער שְׁטָאט לַייט אוּנ קוֹפֶן וָוס זַיי דַארְפֶן . הָט דֶר יוּד
אוֹיךְ אַזוֹ גְטוּן . הָט עֶר גְרוּפֶן זֶענֶען אַרוֹס גְקוֹמֶען דִי שְׁטָאט
לַייט צוּ קוֹפֶן פוּן אִים . אִיז צְווִישֶׁן זַיי אַרוֹס גְקוֹמֶען אֵיין גַנָב
אֵיין מֶערְדֶר . הָט עֶר גְחַאפְּט בַּיי דֶעם יוּד אֵיין נַייעֶם
שַׁאל אוּנ אִיז אַנְטְלָאפֶן . הָט אִים דֶר יוּד נָאךְ גְיָאגְט מִיט
גְרוֹס צָארְן אוּנ הָט אִים גְחַאפְּט . אוּנ הָט אִים מִיט גְרוֹס
צָארְן גְשְׁלָאגֶען וַוייל עֶר הָט אִים גְגַזְלְתּ . הָט אִים דֶר יוּד
פוּן גְרוֹס כַּעַס גְגֶעבְּן שְׁרֶעקְלִיכֶע שְׁלֶעק אִיז דֶר גַזְלָן נְפַאלְן
אוּנ אִיז גְשְׁטָארְבֶּן . אִיז גְוָוארְן אַגְרוֹסֶר לַארֶעם אִין דִי שְׁטָאט
אוּנ אוֹיף אֵיין מָאל הָט מֶען אוֹיף גְמַאכְט דִי טוֹרֶען פוּן דִי
שְׁטָאט אוּנ פִיל חַיִל זֶענֶען אַרוֹס אוּנ מֶען הָט דֶעם יוּד
גְבוּנְדֶען אִין אֵייזֶערְנֶע קֵייטֶען אוּנ מֶען הָט אִים גְבְּרֶענְגְט אִין
שְׁטָאט אַרַיין . אוּנ מֶען הָט אִים גְשְׁטֶעלְט אוֹיף זַייעֶר אֵיין
שֵׁיינֶעם פְּלַאץ וָוס דָארְט אִיז גְשְׁטַאנֶען זַייעֶר אֵיין גְרוֹסֶער אוּנ
שֵׁיינֶער פַאלֶץ אָדֶער שְׁלָאס . דָארְט זָאל מֶען אִים דֶעם קָאפּ
אַרוּנְטֶער גֶעמֶען . מֶען הָט אִים דִי קְלֵיידֶער אוֹס גְטוּן אוּנ דֶר

שארף

שארף ריכטר איז גשטאנן ביי אים מיט איין בלוסע שווערד
אונ הט גווארט אז מען זאל אים געבן איין צייכן פון קעני
אז ער זאל אים דעם קאפף ארונטר נעמן. אונ דר קעני
איז גשטאנן אין פאלעץ אונד האט געקוקט דורך דען
פענצטער אויף דעם פלאץ. פלוצלינג האט דר קעני
אן גהובן צו שרייען מיט אגרוס קול. איר זאלט אים ניט
אן רירן לאזט אים גיין פרייא. איך בעט אים ער זאל אונז
מוחל זיין. אונ ער זאל ניט בייז זיין אוף אונז. אונ דו
יהודי ווס איז גשטאנן מיט טוט שרעק ווס עס הט גפעלט
איין מינוט צו זיין טוט. אונ יעצט איז ער איינציגע מינוטן
גבליבן שטיין גאנץ צו מישט אונ הט גאר ניט געוויסט
ווי אזו איז ער דא ניצול גווארן פלוצלינג פון ביטערן טוט.
ווי ער איז אביסל צו זיך גקומן הט ער גבעטן די ריכטער
אז זיי זאלן אים פירן צום קעניג אז ער זאל אים פאלן צו די
פוס אונ דאנקן אים דאפיר וואס ער הט אים דם לעבן
גשענקט. די ריכטער האבן אים גטון זיין פרלאנגן אונ האבן
אים אריין גפירט צים קעניג אין זיין צימר אריין. אונ ווי
דר קעניג הט דר זעהן דעם יוד. הט זיך דר קעניג פר
דעם יהודי אוף גשטעלט אונ הט אים גזעצט אוף איין
שטול לעבן זיין רעכטער האנד. אונ דר קעניג וואר איין
זייר גרייז גרוער מאן אונ איין שייגר פון אנזעהן. אונ איין
פריילך גזיכט. נאך דעם ווי דר יהודי הט פר גאסן זיין
דאנק אונ לוב פר דעם קעניג. הט דר יהודי גפרעגט דעם
קעניג. ווס הט ער גזעהן אן אים ווס ער הט אים אזו איין
גרוסע נעמליכע גנארע גטון. הט דר קעניג זיך צו אים
גקערט מיט איין ליבליכע מינע אונ זאגט הער צו מיין
זון. עס איז שון פר ביי פיל יאר אז איך געב מס צו
איין שטארקן מעכטיגן קעניג ווס ער גרענעצט זיך מיט
מי':

מיין לאנד. אונ איך האב דעם קעניג צייט מיין לעבן ניט געזעהן. ניר איין מאל אין דריי יאר קומן אהער גרוסע אונ הויכע מענשן אזו ווי די ריזן מיט דעם בפעל פון זייער שטארקן קעניג אפ צו נעמן דס געלט פר זייער קעניג. פר פופצען יאר צוריק האבן צו מיר גזאגט מיינע יעגרלר אונ מיניסטערם אז איך זאל דעם יאך אונ לאסט פון זיך אראפ ווארפן. אונ איך זאל שון מער ניט געבן קיין מס געלד צו דעם פרעמדן קעניג:

די עצה איז מיר זייער געפעלן. אונ ווי עס איז געקומן די צייט אז די שלוחים זענן גקומן צו מיר אין מיין פאלץ צו נעמן דס געלט ווי געווענדלך. האב איך אוף זיי אנגפאנגן צו שרייען אונ האב גזאגט איך בין שון מיר צו פר טראגן דעם לאסט פון אייער קעניג. אונ איך וועל אים שון מער קיין מס געלט געבן. די שלוחים האבן אום געהערט מיין געשריי. אונ האבן גאר ניט געענטפערט אונ זענן זיך גאנץ שטיל אוועק געגאנגן אונ האבן זייער קעניג גזאגט אז איך האב זיין יאך פון מיר אראפ געווארפן אונ וויל שון מער קיין מס ניט געבן. אונ איך האב מיר גדאכט אז עס וועט מיר גאר ניט שאדן. אבער אין פינף מינאט ארום הט מען מיר אן גזאגט אז איין מחנה פון ריזן זענן אן גקומן אין מיין לאנד. בין איך געווארן זייער ערשראקן. אונ מיין הארץ הט מיר זייער גקלאפט דען איך האב גאנץ גוט געוויסט אונ פר שטאנן אז דר גרוסער מעכטיגער קעניג וועט איך האב אן אים מורד געווען איז געקומן מיט מיין מלחמה צו האלטן. אונ איידר די זון איז אונטער געגאנגן איז דער קעניג מיט איין שרעקליכע מחנה אן גקומן אונ הט בלעגערט מיין רעזידענץ שטאט אונ עס הט גאנץ ווייניג געפעלט אז מיר זאלן אלע גטייט ווערן דורך זיינע שווערד. אבער ווי

איך

אִיךְ הָאבּ גְזֶעהְן אַז מִיר אַלֶע זֶענֶן אִין גְרוֹס גְפַאר. אוּנ אִיךְ
בִּין נִיט אִין שְׁטַאנְד אַז אִיךְ זָאל מִיךְ אַקֶעגֶן שְׁטֶעלְן
מִלְחָמָה הַאלְטֶן מִיט זָאלְכֶע שְׁטַארְקֶע אוּנ גְרוֹסֶע רִיזֶן. הָאבּ
אִיךְ גְזֶעהְן אַז עֶס אִיז קֵיין אַנְדֶרֶע עֵצָה נִיט דָא פַּר מִיר
נוּר אוּנְטֶער צוּ גֶעבְּן זִיךְ צוּ זֵיי אוּנ זֵיי צוּ דִי פִּים צוּ פַּאלְן
אוּנ בֶּעטְן פַּרְצַייאוּנְג פוּן זֵיי פִילֵייכְט וֶועלְן זֵיי מִיר מוֹחֵל
זַיין אוּנ אַוֶועק גֵיין פוּן מִיר. עֶס אִיז נוּר טָאג גְוָוארְן בִּין
אִיךְ מִיט מַיינֶע אַלֶע יֶענֶערֶעלֶר אוּנ עֶלְצְטֶע הָאבְּן מִיר זִיךְ
אַלֶע אָן גֶטוּן מִיט שְׁטְרִיק אוֹיף אוּנְזֶערֶע לֶענְדֶן אוּנ וֶועק
אוֹיף אוּנְזֶערֶע קֶעפְּף אוּנ מִיר זֶענֶן אַרוֹס פוּן שְׁטָאט. אוּנ
מִיר זֶענֶן זֵיי גְפַאלְן צוּ זֵייעֶרֶע פִּים פוּן דִי גִבּוֹרִים אוּנ מִיר
הָאבְּן זֵיי גְבֶּעטְן אַז זֵיי זָאלְן אוּנְז מוֹחֵל זַיין אוֹיף אוּנְזֶערֶע
זִינְד אוּנ מִיר הָאבְּן זֵיי גֶשְׁוָוארֶן אַז מִיר זָאלְן שׁוֹן נִיט מֶער
זִינְדִיגֶן קֶעגְן זֵיי אוּנ אִיךְ וֶועל זֵיי גֶעבְּן וַוייטֶער דֶעם מַס
ווי אִיךְ הָאבּ זֵיי פְרִיעֶר גְגֶעבְּן. אוּנ דִי דָאזִיגֶע מֶענְשֶׁן ווי
גְרוֹס זֵייעֶר גְבוּרָה אִיז אַזוֹ גְרוֹס אִיז זֵייעֶר חֶסֶד. זֵיי הָאבְּן
גְלֵייךְ אוֹיף אוּנְז רַחְמָנוּת גֶקְרִיגֶן אוּנ הָאבְּן גְבֶּעטְן זֵייעֶר
קֶענִיג עֶר זָאל אוּנְז דָם מָאל שֶׁענְקֶן. אוּנ דֶר גְרוֹסֶער
מֶעכְטִיגֶער קֶענִיג הָט אוּנְז גְלֵייךְ מוֹחֵל גֶוֶועזְן אוּנ הָט אוּנְז
גְגֶעבְּן שָׁלוֹם. נוּר שְׁטְרָאף הָט עֶר אוֹיף אוּנְז גֶלֵייגְט דַאפִיר
וָוָס מִיר הָאבְּן אִים בֶּעמִיט מִיט זַיין גְרוֹס אוּנ פִיל חַיִל אוּנ
הָט גֶמוּזְט גֵיין אַזוֹ אַיין וַוייטֶן וֶועג הָט עֶר אוֹיף אוּנְז
גְוָוארְפֶן שְׁטְרָאף אַז דָם מָאל זָאל אִיךְ מוּזֶן גֶעבְּן טָאפֶּעלְט
וִויפִילְ אִיךְ הָאבּ גְגֶעבְּן זַאלֶע מָאל. אוּנ אִיךְ בִּין זֵייעֶר צוּ
פְרִידֶן גְוֶועזְן נוּר עֶר זָאל מִיט מִיר קֵיין מִלְחָמָה נִיט הַאלְטֶן
אִיךְ הָאבּ זֵיי גְגֶעבְּ וָוָס זֵיי הָאבְּן פַּר לַאנְגְט. אוּנ דֶר
קֶענִיג מִיט זַיין חַיִל הָאבְּן זִיךְ אוּמְגֶקֶערְט צוּרִיק צוּ זֵייעֶר
לַאנְד. אוּנ אִיךְ גֶעבּ זֵיי זֵייעֶר מַס בִּיז הַיינְטִיגֶען טָאג.

אִים

אַלְס דַאן מַיין זָאהְן וִויא מֶען הָאט דִיר אוּם גְטָאן דַייגֶע
קְלֵיידֶר דֶעם קָאפְּף אַרוּנְטֶר צוּ גֶעמֶן . הָאבּ אִיךְ גֶזֶעהֶען
אַז דוּ גֵייסְט אוֹף דַיין הֶעמְד אַיין קְלֵייד מִיט לַאנְגֶע פֶּעדִים
(צִיצִית) אוּנ אַזוֹ אַיין קְלֵייד הָאבֶּן דָאס גַאנְצֶע חַיִל פוּן
דֶעם גְרוֹסֶן אוּנ שְׁטַארְקֶן קֶענִיג גִיטְרָאגִן . נָאר זַיי הָאבֶּן
דָאס גֶעטְרָאגֶן פוּן אוֹיבֶּען אוֹף אַלֶע קְלֵיידֶער אוּנ זַייעֶר
קְלֵייד מִיט דִי פֶּעדִים אִיז גְוֶוען פִיל גְרֶעסִיר אוּנ לֶענְגִיר
פוּן דַיין קְלֵייד . דְרוּם הָאבּ אִיךְ גֶעגְלוֹיבְּט אַז דוּ בִּיסְט
אוֹךְ פוּן דֶעם זֶעלְבִּין פָאלְק פוּן דֶעם קֶענִיג . וֶוען אוֹיךְ
דוּ בִּיסְט פִיל קְלֶענֶער פַר זַייא . הָאבּ אִיךְ מוֹרָא פִילַייכְט
וֶועט זִיךְ דֶער קֶענִיג דֶר וִויסֶן אַז אִיךְ הָאבּ אַמֶענְשׁ פוּן
זַיין פָאלְק גִיהַרְגֶעט . בַּארוּךְ הָאבּ אִיךְ גִיהֵייסִין אַז מֶען
זָאל דִיר גָאר נִיט טָאן . אוּנ מֶען זָאל דִיר צוּ פְרִידֶען
לַאסֶען אוּנ מֶען זָאל דִיר מִיט פְרֵיידֶע אוּנ עֶהְרֶע בָּעלַייטֶן
פוּן דַאנֶר אַרוּם . דָאס הָאט דֶר אַלְטֶער קֶענִיג פַר צֵיילְט
דֶעם יְהוּדִי . אוּנ דֶער קֶענִיג הָאט דֶעם יְהוּדִי גִיגֶעבִּן
גְרוֹיסֶע מַתָּנוֹת אוּנ מֶען הָאט אִים אָפּ גִיגֶעבִּן זַיין גַאנְצֵי
סְחוֹרָה אוּנ מֶען הָט אִים אַרוּם גְשִׁיקְט פוּן שְׁטָאט אַרוּם
מִיט גְרוֹיס עֶהְרֶע :

דִיא וואוּנְדֶערְלִיכֶע עֶרְצֶעהְלוּנְג הָאבּ אִיךְ גִיהֶערְט דָא
אִין ירושלים פוּן אַיין אַלְטִין אֶרֶענְטְלִיכֶן בְּרַאוֶוער וָואהֶרֶער
מַאן . אוּנ דֶער אַלְטֶער מַאן וַואר אִין קַאלְקוּטַא אוּנ הָאט
זֶעלְבְּסְט מוּעֲרִיךְ גִירֶעט מִיט דֶעם זֶעלְבִּין יְהוּדִי וָוס נָאךְ
דֶעם אַז דֶער קֶענִיג הָאט אִים בֶּעשֶׁענְקְט הָאט עֶר זִיךְ
אוּמְגֶעקֶערְט צוּרִיק אִין קַאלְקוּטַא אִין זַיין וואוּין אָרְט .
אוּנ דִיזֶע גְשִׁיכְטֶע פַר גְלַייכְט זִיךְ מִיט דִי עֶרְשְׁטֶע גְשִׁיכְטֶע
אָבֶּר דִי קֶענִיגְרֵייךְ פוּן דִיא יְהוּדִים :

דיא פיפטע מעשה

פאר װעכצעהען יאהר צו ריק האט מען גשיקט איי
משולח פון ארץ ישראל פון דיא שטאט צפת אין דרוב
לאנד ער זאל דארט צוא זאמען נעמען נדבות פאר דיא
ארעמע לייט פון ארץ ישראל . אונ דר משולח איז גקומ
אין דיא שטאט צאנא איז ער דארט גיבליבן אייניג
טעג האט דר משולח דארט גיזעהען אז אלע טאג קומט
איינר אין שול אריין מתפלל צו זיין . אונ דר מענש אי
גוועזן זייער הויך אונ זייער איין אנגעזעהענער מאן . אז דר
חס האט אים גיזעהן איז אוף אים גיפאלען איין היילגע
פארכט . האט דער משולח גיפרעגט דיא שטאט לייט
אוף אים װער ער איז אונ פון װעלכי מדינה ער איז
װארום ער איז גיגאנגען אין אנדערי קליידר ניט וויא דיא
שטאט לייט . האט מען אים גיזאגט אז ער איז יעצט פר
עטליכע טאג אהין געקומן . אונ ער זאגט אז ער איז פון
שבט דן . דער משולח איז צו אים געגאנגען אונ האט
מיט אים געשפראכן אונ האט אים גיבעטין אז ער זאל
אים ערלויבין צו קומן צו אים אהיים בעזוכן . אדר ער
זאל אזו גוט זיין אונ זאל קומן צו דעם משולח צו הויז
דער מאן פון שבט דן . האט אים פר זיכערט ער זאל
צו אים קומן אהיים . אונ אוף דעם צווייטן טאג . האט
דער דני גיהאלטין זיין װארט אונ איז געקומן צו דעם
משולח . דער מאן פון שבט דן איז גוועזן שיין פון גשטאלט
אונ שיין פון אנזעהען . הויך אונ געזונד מיט שטארקי
איברים . ליבליכע אוגען . איין גרויסע בארד אונ לאנגע
האר שווארצי איז אים געהאנגען אוף דעם האלז אונ אוף
דעם רוקין . ניינע קליידר װעגין גוועזן גליך צו די קליידר

פון

פון דיא בְּנֵי קֶדֶם . נָאר אִיבֶּר אַלֶע קְלֵידֶר הָאט עֶר
גֶעטְרָאגֶן אַיין לַאנְגֶע אונ אַיין בְּרֵייטֶע גַארְטִיל אונ אוֹף
דיא גַארְטִיל אִיז גֶעוֶוען גִיהָאפְטֶן דֶער פָּסוּק . יהי דן נחש
עלי דרך שפיפון עלי אורח . דָם אִיז דֶר פָּסוּק וָוס יַעֲקֹב
הָאט גִבֶּענְטְשׁם שֵׁבֶט דָן פַאר זַיין טוֹט . דָם טַייטְשׁ אִיז
אַז שֵׁבֶט דָן זָאל זַיין וְויא אַיין שְׁלַאנְג אוֹף דֶעם וֶועג .
אונ וְויא אַיין נָאטֶער אוֹף דֶען שְׁטֶעג . אוּנ אוֹף דִי זַייט
הָאט עֶר גִיטְרָאגֶן אַיין גְרוֹיסִי אונ אַיין בְּרֵייטִי שְׁוֶוערְד .
גִירֶעט הָט עֶר רֵיין לָשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ . עֶר הָאט גַאנְץ וֶוענִיג
גֶרֶעט . אֵייעֶר עֶר הָט אַרוֹס גִילָאזְט אַוָוארְט פוּן זַיין מוֹל
הָט עֶר פְרִיעֶר עֶמְלִיכֶע מִינוּט גִטְרַאכְט . גִיגֶעסִין הָאט
עֶר גַאנְץ וְוינְצִיג נָאר בְּרוֹט אונ וַואסֶר . גִישְׁלָאפֶן הָט עֶר
נִיט מֶער וְוִי צְווֵיי אָדֶר דְרַייא שְׁטוּנְדֶען אִין מֵעֵת לְעֵת .
פִיל מָאל אִין טָאג אִיז עֶר גִיוֶוען פַאר טִיפְט אִין זַיינֶע
גֶעדַאנְקִין אונ זַיינֶע אוֹיגֶן אוֹף גְהוֹבֶּן קֶעגְן דֶעם הִימֶער .
אַז דֶר וָואס הָט אִים בַּאמַאכְט גֶעזֶעהֶן הָט כֶען גֶעגְלוֹיבְּט
אַז עֶר רֶעט מִיט מַלְאָכִים פוּן הִימֶל . פִיל מָאל אִין טָאג
פְּלֶעגְט עֶר זִיךְ טוֹבֵל זַיין אונ צוּ וַואשֶׁען זַיין לֵייבּ מִיט
וַואסֶר אוּנ זַיין אַלֶע הִתְנַהֲגוּת הָט אוּם גִיזֶעהֶען וְויא פַאר
צַייטֶן דִי נְזִירִים וָוס הָאבֶּן גִיהֵייסֶן (אִסִים) וָואס דֶר יוֹסִיפוֹן
בְּרֶעגְט פוּן זַיי אונ ידידי האלכסנדרוני . דֶר כְּלַל דֶער
מֶענְשׁ הָט אוּם גִיזֶעהֶן אִין גַאנְצֶן מִיט זַיין פִירוּנְג . אונ
גֶעשְׁטַאלְט וְוִי פַר צֵייטִין נְבִיאֵי הָאֱמֶת וְהַצֶּדֶק וָוס זֶענֶן
גֶעוֶוען בַּייא יוּדֶען אִין ארץ ישראל . אונ דֶער דָנִי הָאט
דֶערְצֶעלְט דֶעם מְשׁוּלַח אוֹף דיא הֵיילִיגֶע לַאנְד אונ אוֹיךְ
דיא גֶעטְלִיכֶע שְׁטָאט ירושלים אונ אוֹף דִיא עָרֵי פוּן
ווַגְזֶערִי בְּרִידֶער יְהוּדָה אונ בִּנְיָמִין וָוס וואוֹנֶען אִין ארץ
ישראל . דֶר מְשׁוּלָח הָט אִים פַאר צֵיילְט דִיא שְׁטַארְקֶע

ווסטעניש אונ דיא גרוסי פאר לאזעניהייט וואס אין א
ישראל איז. אונ דיא גרויסע גזירות אונ צרות ווס די י
לייזן דארטן פון די ישמעאלים אונ פון די ערביים. ו
דר דני הט דס גיהערט איז ער גיפאלן מיט זיין פנ
צו דיא ערד. אונ הט אנגעפאנגן צו קלאגן אונ צו וו
מיט איין ביטר גיוויין. אונ פר גרוס וויינן האט ער ג
גיקענט קיין ווארט ריידן מער ווי איין האלבע שעה. א
אז דער משולח הט אים גיפרעגט אויף זיין שבט דן ז
ער אים גיזאגט בקיצור אז זייא זיצן אלע מיט גרוס פריי
אונ שטיל אונ רוהיג אונ זיי האבן איין גרוס קעניג רי
איניגע חדשים רייז ווייט פון צאנא. אונ איין גרוס
קעניג פון זייער שבט ווס ער הייכט ביי זיי נשיא רעני
בייא זיי. אונ דר קעניג איז ביי זיי דר גרעסטר גב
אונ דר גרעסטר צדיק אונטר דער גאנצר געמיינדע
מער האט דר דני ניט גרעט. וועגן זיין רייזע האט
גזאגט אז זייער קעניג דר נשיא הט אים אהער גש
ער זאל פארשטן די פריד פון זיינע ברודר די יורן
וואונען אין מערב זייט. אונ די שטאט לייט פון צא
האבן אים גיפרעגט אוב ער וויל מיט נעמן דעם משו
אהין צו זיין שבט. הט ער גזאגט אז ער וועט אים מ
נעמן אונ הט זיי אוך פר זיכערט אז אין איניגע מאנ
זאל ער אים צו ריק שטעלין קיין צאנא מיט פריידן. נ
דר משולח הט זיך קיין עצה ניט גיקענט געבן. אמ
הט ער גיזאגט אז ער וועט מיט גיין. אונ אמאל הא
ער גזאגט ניין ער האט מורא. ביז וואנען דר דני ז
גיווארן אויף אים בייז דאפיר וואס ער האלט ניט
ווארט. אונ איז אליין פון דארטין אוועק אונ קיין מע
האט ניט גוואוסט וואו ער איז אהין גקומן. דר נאך

גיקלאפט

גיקלאפט דם הארץ פון משולח אונ הט זעהה גיהאט פר
וואס ער איז ניט מיט גיגאנגן . דער נאך אז דער משולח
איז גקומן אהיים קיין צפת האט ער דם פר ציילט האט די
גאנצע שטאט אוף גיקאכט . אונ די גרוסי לייט אונ דיא
חכמים פון צפת האבן צווישן זיך איין עצה גיהאלטן איז
בייא זיי גיבליבן אז זייא זאלן שיקן איין כרוזן אונ איין
פארשטאנדיגען מאן צו שבט דן אונזערי ברודר אונ צו
זייער מלך דר גבור וצדיק וואס ער רעגירט מיט גאנץ
פארכט . האבן זיי אלע אוס ערוויילט איין משולח אן
איינעם איין גוויסן מאן ר' ברוך משה גיבארן פון רוסלאנד.
איין חכם ונבון אונ איז גיוועזן באקאנט אין דיא וועלט
בעשרייבונג . אוך האט ער געקאנט פיל רפואות
דאקטאריא מעדעצין . אונ איינינע שפראכן אונ דר צו
אגרוסר צדיק ער זאל זיין דר משולח ער זאל גיין צום
שבט דן אונ ער זאל זעהן אלעם זייער פיהרונג אונ אין
תורה אונ אין דרך ארץ . ר' ברוך משה איז אוועק
איבר אלכסנדריא קיין צאנא . אין די שטאט הט ער נאך
גיפרעגט אוף די געשיכטע דט מעי אים אלעם פר ציילט
אזו וויא דער משולח הט פאר ציילט עם הט קיין האר
גיפעלט . הט ער דארטן גפונן איין חסיד . וישר האט ער
אים גבעטין אז ער זאל מיט אים גיין צום שבט דן צו
בעזוכן . אונ דר חסיד הט איין געווילגט נאר דער חסיד
הט זיך גימאכט איין נאטירלישן סימן ער וועט מיט אים מיט
וויבאלד עס וועט אים ניט טרעפן קיין מכשול פון שלאנגן
אוף דעם וועג וועט ער גיין מיט אים ווייטר . אונ וויא
באלד עס וועט אים טרעפין איין מכשול פון שלאנגן אוף
דעם וועג איז איין סימן אז דער וועג איז פר נאט ב"ה
ניט בעווילגט ועקס טעג זענין די צוויי מענשין גיגאנגן

בשלום

בְּשָׁלוֹם וּבְשַׁלְוָה. אוּנ אוֹיף דֶעם זִיבֶּעטְן טָאג הָאט אַיין
שְׁלַאנְג אַיין בִּיס גִיגֶעבְּן דֶעם חָסִיר אִין פוּס דֶעם וָוס הָט
זִיךְ גְמַאכְט דֶעם סִימָן. חָאטְשֶׁי ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה הָאט אִים
אוּם גִיהֵיילְט אַז עֶס הָט אִים גָאר נִיט גֶעשַׁאדְט. דָאךְ
הָט דֶער חָסִיר נִיט גִיוָואלְט גֵיין וַוייטֶר בְּשׁוּם אוֹפֶן. אוּנ
הָט זִיךְ אוּמְגֶעקֶערְט צוּ רִיק אִין זַיין שְׁטָאט צַאנָא. אוּנ
וַוייל אִין דֶר מִדְבָּר אִיז זֵייעֶר שְׁרֶעקְלִיךְ אוּנ פִיל מִיט גִיפְטִיגֶע
שְׁלַאנְגֶן הָט זִיךְ דֶר ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה אוֹיךְ נִיט אַנְטְוואוֹגֶען
צוּ גֵיין אַלֵיין הָט עֶר זִיךְ אוֹיךְ אוּמְגֶעקֶערְט. אַךְ וַויי גֶעעֶרִיגֶע
אוֹיף זַיין אוּמְגְלִיק. אוֹיף זַיין בִּיטֶערִין טוֹט. נִיט וַוי אַלֶע
מֶענְשֶׁן שְׁטַארְבֶּן אִיז גִישְׁטָארְבֶּן ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה אוּנ נִיט
מִיט זַיין צַייט וִויא אִיר וֶועט דָא וַוייטֶר הֶערִין. וַוי דֶער
ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה הָט זִיךְ אוּם גֶעקֶערְט אִיז עֶר גְקוּמֶן אִין ד'
שְׁטָאט סֶענַאר. דָארְטֶן הָט עֶר גְהָערְט אַז דֶער שֶׁערִיף
דָם אִיז דֶער פִירְשְׁט אִיז קְרַאנְק. דֶר ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה אִי
גֶעגַאנְגֶען צוּם שֶׁערִיף אוּנ הָט זִיךְ גֶעמָאלְדֶן אַלְס דָאקְטָאר.
הָט עֶר גִיגֶעבֶּן עֶרְלוֹיבֶּענִים צוּ דֶעם ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה אַז עֶר
זָאל אִים בֶּעזוּכֶן. דֶער ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה אִיז גְוֶוען שְׁטַארְ
אִין חָכְמַת הָרְפוּאָה הָאט עֶר אִים אָנְגֶעהוֹבֶּן צוּ גֶעבֶּע
מֶעדֶעצִינֶען (הָרְפוּאוֹת) אוּנ הָאט אִים אִין אֵיינִיגֶע טָע
גְהֵיילְט אוּנ דֶר שֶׁערִיף אִיז אִין אַיין קָארְצֶע צַייט גְוָוארֶע
פֶעלִיג גֶעזוּנְד. אוּנ דִי אַלֶע דָאקְטוֹרִים הָאבֶּן גִיזֶעהֶן אַ
דֶר ר' בָּרוּךְ מֹשֶׁה הָט דֶעם שֶׁערִיף גְזוּנְד גְמַאכְט הָאבֶּ
זֵיי אִים שְׁטַארְק מְקַנֵא גְוֶוען אוּנ הָאבֶּן גְזוּכְט אוֹיף אִי
בִּלְבּוּלִים צוּ מַאכֶן פַאר דֶעם שֶׁערִיף אַז עֶר אִיז אַי
שְׁפִּיאָן. אוּנ עֶר אִיז נָאר אַהֶער גֶעקוּמֶן אוּם צוּ זֶעהֶ
דָם לַאנְד אוּנ מֶען זָאל אִים מְשַׁפֵּט זַיין אַזוֹ וִויא אַיין שְׁפִּיע
צוּ קוּמְט. דֶער שֶׁערִיף הָט אֲפִילוּ נִיט גְוָואלְט גְלוֹיבֶּן אוּ

הָאט

תאט אוך פר שטאנען אז דס איז פר קנאה . נאר זייא
האבן אבר טאג אונ נאכט אוף אים גרעט ביז וואנן ער
איז גוואררן איבר גרעט צו זיי . איין מאל האט דר שעריף
גנומן דעם ר׳ ברוך משה שפאצירן אין זיין גארטן . אונ
אין גארטן איז גוועזן איין לייב . אונ הט אים גהייסן ער
זאל אהין גיין אוף דעם ארט וואו דר לייב ליגט . אונ
דר שעריף הט גיגלויבט אז דר לייב וועט אים צו רייסן
אז ער וועט נאר צו גיין צו אים . עס איז אבר ניט אזו
גיוועזן וויא ער הט גימיינט . דער לייב האט אים ניט אן
גרורט וויא ער איז נאר צו גינאנגן הט אים דער לייב
אן געקוקט אונ איז אוועק גינאנגן צו ריק אין זיין ביידיל
אונ הט אים ניט אן גרורט . אבר דיא דאקטורים האבן
גיזעהן אז זייא קענין נאר ניט מאכן האבן זיי אים אוף די
נאס געשאסן אונ ער איז גיפאלן טוט אונ דס איז נאך פר
זייא ווייניג גוועזן האבן זיי דעם טויטן גוף גיווארפן פר די
פייגל אונ חיות . אבר דיא פייגיל אונ חיות האבן אים
אך זיין טויט אוך ניט אן געריירט . איז דיא זאך גוועזן
גרויסר וואונדר צו אלע . אונ אלע האבן פאר שטאנן אז
ער איז גוועזן איין גרוסר צדיק אונ איין היילגר מאן .
אונ דר שעריף הט פר שטאנן אז דר מענש איז איין גרוסר
צדיק אונ אומשולדיג איז ער גיטייט גוואררן . האט ער
גהייסן אז מען זאל אים באגראבן מיט גרוס כבוד אונ הט
גשטעלט איין גרוסין אונ שיינע מצבה אוף זיין קבר .
אונ ביז היינטיגן טאג זאמלן זיך איין פיל יהודים אונ אוך
פיל ישמעאלים אוף זיין קבר מתפלל צו זיין אונ זיין קבר
איז בעוואוסט אין דעם גאנצן לאנד מיט דעם נאמן דער
קבר פון דעם צדיק ר׳ ברוך משה. אונ דר שעריף האט
גנצט פאר עטליכע יאר אפ גשוקט די קליידר פון דעם
צדיק.

צַדִיק מִיט אַלֶע זַיינֶע זַאכֶן צוּם שׁוּלְטַן קֵיין צְפַת אוּנ
וָוענְן צְפַּת שִׁיקֶען דִי זַאכֶן הָט דֶר רוּסִישֶׁער יֶענֶעראל קָא
פוּן אלכסנדריא גֶעשִׁיקְט צוּם רוּסִישֶׁען קָאנְזוּל וָואס
בְּארוּת (בֵּיירוּט) זִיצְט :

פוּן דִי אַלֶע מַעֲשִׂיּוֹת קֶען מֶען זֶעהֶן אַז עֶס אִיז דָא פ
דִי עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים מְלָכִים אוּנ שָׂרִים . אוּנ לֶעבֶּן גְלִיקְלִי
טָאמֶר וָועכְטוּ וֶועלִין פְּרֶעגְן פַאר וָוס הָאבֶּן זַייא דֶער צו
זוֹכֶה גֶוועֶן אוּנ אוּנְז נִיט . וֶועל אִיךְ דִיר עֶנְטְפֶערִין
דָם וַוייסֶן מִיר אַז פַר אוּנְזֶערִי גְרוֹסִי זִינְד זֶענִין מִיר פַא
טְרִיבֶּן גֶעוָוארִין פוּן אוּנְזֶער לַאנְד . אוּנ דִי הֵיילִיגֶע נְבִיאִי
הָאבֶּן גִישְׁטְרָאפְט אוּנ מִיר הָאבֶּן נִיט גֶוואלְט צוּא הֶערִן
בַּארוּרְךְ זֶענִין מִיר גִיוָוארֶן צוּ שְׁפַּרַייט אוֹף דֶר גַאנְצִי וֶועלְ
אוּנ יֶענֶע שְׁבָטִים הָאבֶּן גִיזֶעהֶן דֶעם גְרוֹסֶן עוֹנֶשׁ פַאר דִי
פִיל זִינְד הָאבֶּן זַיי תְּשׁוּבָה גְטָאן . בַּארוּרְךְ הָט זַיי גָא
ב״ה גִיגֶעבֶּן כֹּחַ וּגְבוּרָה אוּנ זַיי לֶעבֶּן גְלִיקְלִיךְ . אָבֶּר או
מִיר הָאבֶּן קֵיין מוּסָר נִיט מְקַבֵּל גֶוועֶן . אוֹךְ גְלַייךְ עֶס גֶפִינ
זִיךְ בַּיי אוּנְז יוּדֶן אִין יֶעדֶר דוֹר צַדִיקִים אוּנ פְּרוּמִי . עֶ
אִיז אָבֶּר דָא פִיל מֶער שְׁלֶעכְטִי וִוי גוּטִי . דָאךְ זָאל זִי
גְלוֹבְּט דֶר עֶוִויגֶר אַז עֶר הָט אוּנְז גִינֶעבֶּן אוּנְטֶער מַלְכֵי חֶ
פוּן דִי אוּמוֹת הָעוֹלָם אוּנ טוּעֶן מִיט אוּנְז חֶסֶד אוּנ לָאזֶן אוּ
הַאלְטֶן אוּנְזֶער אֱמוּנָה . נָאר מִיר אַליין זָאלֶן נָאר הַאלְטֶן אוּנ
הֵיילִיגֶע אֱמוּנָה מִיט אַלֶע אוֹפַנִים . עֶס זָאל מְקוּיָם וֶוערִן וָ
דֶר נָבִיא הָט גְזָאגְט וִיטוּ כוּלָם שְׁכֶם אחד לעברו דָאס אִ
מַייטִשׁ אַז אַלֶע זָאלִין מַאכֶן אֵיין בֶּרֶעה גָאט ב״ה צוּ דִינֶען מִי
דֶעם גַאנְצֶן הַארְצִין אָמֵן :

ענדע

דער

גָארְגֶעל שְׁנֵיידֶער

מִיט דִיא

בְּלָאֶע בָּארְד

אֵיינֶע אַלְטֶע דַייטְשֶׁע גֶעשִׁיכְטֶע אוּנְד
זַאגֶע פוּן אֵיין עֶגִיפְּטִישֶׁען קַאפִּיטֶען
מִיט זַיין זָאהְן .

ווארשא

СИНЯЯ БОРОДА

Соч. Р. Л.

Варшава 1870

Въ Типографіи П. ЛЕБЕНСОНА.
улица Францишканская N. 1813.

Дозволено Цензурою.

Варшава $\frac{\text{28 Мая}}{\text{9 Іюня}}$ 1870 г.

אין קיאירא הט גוואונט איין סוחר ער הט גהאט איין
ביטעל מעסיג גיוועלב אונ איין זאהן וועלכן ער הט
גלערינט זיין אסוחר . איין מאל ווי ער איז געזעסן אין
זיין גיוועלב אונ הט זיך זיין פייף גירייכרט . קומט אריין
וייער אשכן אונ זאגט צו אים . הט איר אבראהים געהערט
דאס די שיף פון דעם פרענקישען קאפיטען דופאן איז
אונטער גיגאנגן . ווס הט ער גיפרעגט קען דאס בעגליך
זיין . אזוי גוואלט הט ער ווייטר אום גישריגן מיט איין
ביטערליכן קול . איך האב געביך מיינע צעהן טויזינט
גאלד שטיקע דער בייא פערלוירן איך וועל דס ניט אויס
האלטן דען דס איז מיין גאנץ פארמעגין איך האב ניט
גהאט מער וויא דס . אונ ביי די ווערטר איז ער גיפאלן
אין חלשות . דער זאהן האט דער וייל דאס גיוועלב צו
גימאכט אונ האט דעם פאטר גלאזט אין שטוב אריין
נעמן . ער הט גשיקט נאך איין ארצט וועלכר הט גזאגט
דאס עס שאט גאר ניט אבר אזו איז ניט גוועזן דען נאר
וויא דר ארצט איז אוועק גיגאנגן האט דער פאטר זיין
זאהן צו זיך צו גריפן אונ האט צו אים גזאגט הער אום
מיין זאהן . איך האב גהאנדילט דורך פונפציג יאר אונ
קיינעם חס ושלום האב איך דורך מיין לעבן גנארט אדר
שלעכטס גטון אלזא זאלסט דו זיך אוך אזו פירן . נאר
דא עס וועט נאך מיר זעהר ווייניג איבר בלייבן זאלסט
דו אלע דיינר פרייא לאזין אונ אלע זאכן פאר קויפין
אונ מיט דעם צו זאמן גנומענים געלד זאלסט דו דיך
אוף אשיף אוף זעצין אונ זאלסט פארין אין דיא וועלט
אריין דיין גליק זוכן . נאר דו זאלכט דיך בראוו אונ
ערליך אויף פירען דען מיט די צוויי זאכין קען מען די
גאנצע וועלט דורך קומן אוך האב איך איין טאכטר גהאט

ועלכר

ווָעלכֶער אִיךְ הָאבּ אִיר חֲתוּנָה גְמַאכְט מִיט וָוער אַיין רֵייכֶן מַאן וָוס מֶען הָאט אִים גְרוּפֶן בְּלוּע בָּארְד . וַייס אִיךְ נִיט וְוִי זַיי וֶוענִין אַהִין גְקוּמֶען בֶּעט אִיךְ דִיךְ דוּ וָואלְסְט זִיא זוּכֶן אוּנ וָואלְכְט זִיךְ אִין אִים נוֹקֵם זַיין . דֶען עֶר הָאט גְווִיס אִיר עֶטְוָואס שְׁלֶעכְץ גְטוּן . וְוִי עֶר הָאט דָס גֶעעֶנְדִיגְט אִיז עֶר גְשְׁטָארְבֶּן . זַיין זָאהְן הָאט אִים גְלָאזְט זַייעֶר שֵׁיין בַּאגְרָאבִּין :

אוֹף דֶעם צְווייטֶען טָאג הָאט עֶר אַלֶע זַאכִין פַּר קוֹיפְט . דִי דִינֶר הָט עֶר פְרַיי גְלָאזְט מִיט אַיין גִישֶׁענְק לוֹיט מֶעגְלִיכְקֵייט . וְוִי עֶר הָט זִיךְ גְוָואלְט מִיט זַיין לֶעצְטֶן דִינֶר וֶועלְכֶר אִיז גְוֶועז אַיין אַלְטֶר מַאן גֶזֶעגְנֶען אוּנ אַיין גְשֶׁענְק אִים גֶעבֶּן הָט דֶער דִינֶר צוּ אִים גְזָאגְט . הֶער אוּם מַיין הֶער אוֹיבּ וואוֹל אִיךְ בִּין שׁוֹן אַלְט . פוּן דֶעסְט וֶועגֶן הָאבּ אִיךְ נָאךְ גְנוּג קְרֶעפְטִין מִיט דִיר מִיט צוּ גֵיין וְוִיא אַהִין דוּ וֶועסְט נָאר גֵיין אוּנ דֶר צוּ אוֹיךְ נָאךְ גְנוּג קְרֶעפְטֶען אַלֶע לֵייד מִיט דִיר אוּם צוּ הַאלְטִין דֶען אִיךְ בִּין שׁוֹין בַּיי דַיין פָאטֶר גְוֶועזְן וֶוען דוּ בִּיסְט גְבּוֹיְרִין גְוָוארֶן . דְרוּם ווִיל אִיךְ דִיךְ נִיט פַאר לָאזְן . כְּדֵי מַיין אָרוּם אוּנ מַיין עֵצָה זָאל נָאךְ זַיין זָאהְן דָס הֵייכְט דִיר דִינֶען . גוּט הָאט עֶר אִים גִיעֶנְטְפֶערְט אִיךְ וֶועל דִיךְ מִיט נֶעמֶען נָאר דוּ מוּזְט וִויסֶען דָאס אִיךְ בִּין יֶעצְט בֵּיינַא אָרוּם . פוּן דֶעם וַוייס אִיךְ הָאט דֶר דִינֶער גְזָאגְט . מַייגֶע הֶענְד וֶוענִין נָאךְ אָבֶּער גְנוּג שְׁטַארְק דָס אִיךְ וֶועל נָאךְ קֶענִין מַיינְס פַאר דִינֶען . גוּט הָט אִים אַחְמֶעד גֶעעֶנְפֶערְט . אִיךְ נֶעם דִיךְ מִיט . זַייא הָאבֶּן דָס גֶעלְד מִיט זַאכֶן וָואס וֶוענִין אִיבֶּר גְבְּלִיבֶּן צוּ זַאמֶן גְנוּמֶען אוּנ וֶוענִין אַוֶועק גְגַאנְגֶען צוּ דֶר סְטַאצְיֶע וִויא אַסַאךְ שִׁיפֶען וֶוענִין גִישְׁטַאנֶען אוּנ הָאבֶּן זִיךְ אוֹיף אַשִׁיףְ אוֹיף גִיזֶעצְט וָוס אִיז נָאךְ אִינְדִיֶען אָפּ גְגַאנְגִין אוּנ וֶוען אַוֶועק

גפארין זיי זענין אויף דעם ים גפאהן פירצעהן טעג אונטער
דעם שענסטן וועטר אויף דעם פיפצעהנטן טאג האט זיך
דער הימעל אנגיהויבן צו פר ציהן מיט וואלקין. דר שיפס
קאפיטען האט צו גרופן אלע זיינע מאטראזין מיט דיא
מענשין פון דער שיף אונ אויך צו אחטער מיט זיין דינר
אויף דער שיף אונ דאט צו זייא גזאגט. איר מענשין איר
ווייסט גווים דאס וויר שטעהן אין אנרוסין נעבאר דרום
בעט איך אייך אין פאל אז עס וועט איין קומן א שטורעם
זאלט איר יעדר באזונדר הערן וואס איך וועל זאגין אונ מון
עס אז איר ווילט האבן אז מיר אלע זאלין בלייבן לעבן
אין סעהלער פון איין מענש קען אונז אלע פר לירן אונ
אז יעדר וועט נאך פון נאך זיין שכל איז קיין שום האפנונג
צו אונז דא. אלע האבן דעם קאפיטען גיגעבן דאס ווארט
דאס זייא אלע וועלין אים הערין אונ טון וואס ער וועט זיי
גאר הייסן טון. פאר אלעם האט דר קאפיטען גהייסען
איינציהען דיא זעגלין כדי די שיף זאל ניט שטארק לויפן.
אונ אין לויפן קען זיא ארוף גיין אויף איין שטיין אונ צו
האקט ווערן. צווייטענס האט ער גיגעבן איין בעפעל קיינער
זאל שטארק אכטונג געבין אוב מען וועט ניט לאנג דער
זעהן מען זאל צום לאנד צו כדי דער שטורם זאל גאר
ניט שאדן. אלע פארברייטונגען האט מען גמאכט געגן
שטורם דיא שיף איז כאנגזאם גינאנגן אויף דעם צווייטין
טאג וויא אלע מענשין האבין זיך אויף דעם פארדעק צו
זאמען גנומען איז דאס מער אביסל רוהיגר גיוועזן. דער
קאפיטען האט רעגירט. אונ דיא מאטראזין האבן אים
גיהערט וויא קונדר דעם רבין. פליצלונג איז ער בלאס
גוואהן ווי דר טויט אונ האט אנגשריא גטון מיין שיף איז
פר לאהרן דארט פארט דער טויט. אונ ווי די מאטראזין

האבן

הָאבּן דָס דר הָערט הָאבּן זייא אוף גֶהערט צו אַרבּעטין
אונ הָאבּין גֶשְׁטַארְט אויף דעם מֶעער אַרויף אויף וועלכין
אַשִׁיף איז גֶפָארן. עָס הָאט אוס גֶיזעהן וויא איין וָועגְלִיךְ
שִׁיף אָבֶּר קֵיין לעבּעדיגֶן מֶענְשׁ הָאט מֶען דרויף גֶזעהן.
אוֹיךְ אִיז עָס זִיךְ גֶפָארן אִיף דעם מֶער וויא אַיין
גֶוועהְנְלִיכֶם שִׁיף:

אונ אַשָׁעה אַרום איז דעם קַאפִּיטֶענְס שִׁיף אונְטֶער גֶנאַנְגֶן.
צְווייא מֶענְשֶׁן זֶענִין נָאר אויף דעם מֶער גֶשְׁווימֶן. אונ
דָס איז אַחְמֶער דעם קויפְמַאנְס זאהן מִיט זַיין דינֶר. דער
דִינֶר הָאט דעם בַּעַל בַּית אויף דֶר הַאנְד גֶטְרָאגְן דען ער
הָאט גֶחַלִשְׁט. מִיט אִיבֶּר מֶענְשְׁלִיכֶער כֹּחַאפְט הָט דער
דִינֶר גֶשְׁווימֶן צוּ צוּ אַיין קְלֵיין שִׁיפְל וועלכֶם הָט זִיךְ אוף
דעם מֶעער גֶיקָאקִילְט וויא אַיין נוס שָאל. ער הָט דעם
בַּעַל בַּית דער מוּנְטֶערְט אונ זייא בַּיידֶע הָאבּן צוּ זַאמֶן
אָנְגֶעהויבֶּן זִיךְ צוּ צוּ שִׁיפֶען צוּ אַיין גְרוֹסֶע שִׁיף וועלכֶע
זייא הָאבֶּן אויף דעם מֶערר דֶר זעהֶן. וויא זיי זענֶן צוּ
אִיר צוּ גֶקימֶן הָאט אַחְמֶעד גֶישְׁרִיגֶן אויף דֶר שִׁיף אַרוף דָס
מֶען זָאל זיי הֶעלְפִין אַרוף שְׁטַייגֶן אָבֶּר קֵיינֶר הָט זיי קֵיין
וָוארְט נִיט גֶעֶנְטְפֶערְט אונ קֵיין מֶענְשׁ הָאט זִיךְ פַר זיי גֶוויזֶען
הָער אוים הָאט אַחְמֶעד צוּ זַיין דִינֶר גֶזָאגְט דַא עֶס
עֶנְטְפֶערְט אוּנְז קֵיינֶר אִיז דִיא שִׁיף גֶוִויס לֵיידִיג. לָאמִיר
אויף אִיר אַרוף אונ צַז וויר וועלִין דעם בָּארְטִין דֶר זעהֶן
וָועלִין וויר צוּ פָארִין. גוּט הָאט דֶר דִינֶר גֶיעֶנְטְפֶערְט אונ
זייא הָאבֶּן אויף דֶר שִׁיף אָן גֶהוֹבֶּן אַרוף צוּ קְרִיכֶן אָבֶּר
וויא זיי זענֶען אויף אִיר אַרוף גֶקוּמֶען זֶענִין זייא גֶבְּלִיבֶּן ווי
טוֹיטֶע שְׁטַיין אַשְׁרֶעקְלִיכֶר אַנְבְּלִיק הָאט זִיךְ זייא פָאר
גֶשְׁטֶעלְט אויף דֶר גַאנְצֶע שִׁיף זענִין גֶלֶעגִין טוֹטֶע מַאטְרָאזִין
יֶעדֶר הָאט אִין דֶר הַאנְד אַשְׁווערד. אַבִּיקס. אָדֶר אַהַאק

גהאלטין

האלטין . אונ דר קאפיטען איז גוועזן מיט איין נאגיל צום ענגיל בוים צו גשלאגן ער האט די שווערד אין דר האנד האלטין . זיי זענין אביסל צו זיך גקומן האבן זייא זיך אנגהויבן מישב צו זיין ווס זיי זאלן טון עס איז ביי זייא בליבן . זייא זאלין אוף דר שיף בלייבן אונ דיא טויטע מענשין זאלין זייא אין וואסר אריין ווארפן. זיי האבן אפער ים גיקענט דען די טויטי זענין גוועזן ווי צו גשלאגן צו דר שיף אונ אזוי אוך אלע מאטראזין ער האט זיך מיט זיין ינער מישב גוועזן . דאס זייא האבן דא גאר ניט צו טון ען דר איבר דעק איז בדעקט מיט טויטע . אונ זייא זאלין אראפ גיין אונטר דם דעק ווי זיי זענין צו די טרעפ נו גקומן איז זייא אשעפס אקיגן גשפרונגן . זייא זענען אביסעל גבליבן שטיין איבר גישרעקט . שרעקט אייך ניט הט דר שעפס צו זיי גזאגט . איך בין איין פשאלטעני קיבה דם ווייב פון קאפיטעני ווס איז דא אנגשלאגן צום ענגיל בוים . קומטס אראפ אין דער שיפס וואוינונג ארט וועט איר עפעס עסין אונ אייך אום רוהן דער אך וועל איך אייך די מעשה דער ציילין וויא אזוי עס זאט זיך מיר פאסירט ביז אין דר צייט . זיי דאבן אפ גיגעסין אונ זיך גלייגט שלאפן. אוף דעם צווייטן טאג ויא אחמער מיט דעם דינר איז אוף גשטאנן האבן זייא שוין גהאט אשיין פרישטאג אנגיגרייט אונ דר שעפס איז שוין גוועזן . זיי האבן אפ גיגעסן אונ דר שעפס האט זייא אנגהויבן צו דר ציילין :

איך בין דיא טאכטר פון איין גרוסין כוחר אין קאלקוטא איך היים ציואידא איך בין גוועזן זייער שיין הט מיך ער קאפיטען גנומן פאר אווייב . ער איז גוועזן איין רוסר עושר . ביי אים פלעגט מען צו עסין אוף גאלדענע

טעלער אונ די ראנדן זענין גוועזן מיט ברילאנטין בזעצט
וויא איך בין ביי אים דם ערשטי מאל גיוועזן האב אי
די אויגן ניט גיקענט עפינן פר בלישצען פון די ברילאנט
דען אלץ איז גוועזן בזעצט מיט דיא טייערסטי שטיינע
איין שטוב הט איין קעניגרייך אנגיטראפין . נאך דעו
מתינה האבן וויר זיך אוף דר שיף אוף גיזעצט . וואס
מיין מאן איז פון איר גוועזן קאפיטען . וויר האבן מי
גנומן מענשין אונטר זייא איז גוועזן איין דערוויש אי
טורקישער בעמלער ער האט זיך עטוואס רעכערלין
באגאנגען אין אונזרי אויגן . דען אממראז הט אנגהויבע
צו פלוכן אונ צו טרונקין האט ער אוף אים אזא קו
גטון ווי ער וואלט אים טייטן . דס האט דיא מאטראז
שטארק פאר דראסין אונ האבן זיך גשוואורין אז זיי
זאלין זיך אן אים נוקם זיין דער פאר . ער . וויא ע
שיינט מיר האט דאס גוט פרשטאנען דען ער האט ז
אים גמירעט איין זאך איז מיר אוף גפאלן אונ דם אי
גוועזן איין גרוסר הינד וועלכין ער האט ביי זיך גהאט
ער האט פון אים קיין טריט ניט אפ גטרעטין . אונ איבע
וועלכין ער פלעגט שטענדיג צו מורמלען . וואס מען האנ
ניט גקענט פרשטיין . אונ דר הונד האט צו אים צוריג
גמורמילט ווי איין פר שטאלטעניר מענש . איין מאל ווי איך
בין מיר גזעסין אין מיין שיפס שטיבל האב איך געהערט
וויא דר דערוויש רעט מיט יעמאנדן איך האב אבר גוויסט
דס ער הט אוף דר שיף קיינ באקאנטשאפט מיט גימאנד
בין איך נייגריג גוועזן מיט וועם ער רייד . איך האב דורך
איין שפארע אריין גקוקט צו אים האב איך גזעהין דאס
ער רייד מיט דעם הונד . הער אום הט דר דרוויש גזאגט
צום הונד . דא דו ביסט מיין אונטר טאהן זאלסטו מיך

מיט אלעם הערין . ווייטר האבין זיי עפים אין דר שטיל
גרעט חס איך האב ניט געקענט הערין . דעם צווייטן טאג
דר נאך הט זיך אוף דעם ים פרנומן אוף איין שטורם דעם
גאנצין טאג איז דר דערוויש ארום גלאפן אוף דר שיף אונ
הט די מאטראזין נאך מיט ערגערי בליק אן גקוקט ווי פר
דעם אונ הט אוף זיי נאך מער גשימפט פר זייער שיבערן .
די מאטראזין האבן אים גחאפט אונ האבן אים גוואלט
אין וואסר אריין ווארפן אבר מיין מאן ווס איז גוועזן קאפיטען
הט גיט גלאזט . ווס הט ער צו די מאטראזין גזאגט טוט
ער אייך דען עטוואס שלעכטס איר הט צו אים גאר ניט .
דר שטארם איז ווס אמאל שטארקר גווארן אונ וויר ווארן
אין דער גרעסטר גפאהר דורך דעם שטורם . אין דעם
גפעהרליכען אוגענבליק קומט דר דערוויש צו צו מיין מאן
אונ זאגט צו אים . דא דו האסט מיך פון די מאטראזינס
הענד בראטיוויט . וועל איך דיר דר פר דיין שיף רעטין .
מיין מאן איז דרוף בשטאנען . דר דערוויש איז באלד אין
זיין שטוביל אריין גיגאנגן און הט גלייך אוף דעם פארדעק
איין קעסטיל גברענגט . עס איז גוועזן פיל מיט שטיינר
דער הונד איז באלד אויך ארויף גקומן ער האט אים אנידר
גשטעלט אין מיטן דער שיף ארום אים האט ער גלייגט
שטיינר אונ געבין דיא שטיינר הט ער זיך אליין אנידער
גשטעלט אונ מיט אשטעקעלי וועלכס ער הט אין דר האנד
גהאלטין הט ער אוייז גמון נעגין די וואלקינס . אין דר
זעלבר מינוט איז דר שטורם נאך גוואלטיגר גווארן וויר
האבן ניט גוויסט ווס עס טוט זיך מיט אונז עס הט אבר
ניט לאנג גדויערט דען אין פינף מינוט ארום הט זיך דר
שטורם גשטעלט אונ וויר האבן שון דעם הינד ניט גזעהן
איך בין גבליבן ווי פרשטיינרט פר פארוואונדערונג שטעהן .

מיין

מיין מאנם קול האט מיך פון מיין פארווינדרונג אוף געוועקט
וועלכר האט צום דערוויש גשריגן. וואס מיינסטו פר פלוכטר
צויבערער דו מיינסט איך פר שטייא עס ניט דס עס וואר
קיין שטורם ניט נור דו האסט עס מיט דיין צויבעריא
געמאכט מיט דיין פארשאלטענעם הונד. איין צובערער
וויל איך אויף מיין שיף ניט האבן גייא צו דייני עלטערן
אין די עוויקייט אריין אונ האט אים געוואלט דר שטעכן
מיט דר שווערד ווי ער אבר האט נאר די ווערטר גיענדיגט
האט דר דערוויש אן גהובן צו וואקסין מיט יעדער מינוט
איז גרעסר געווארין. ער איז העכר געווארן ווי דער העכסטר
זעגיל בוים פון אונזר שיף ער האט אנגעהובן צו שרייען
פערפלוכט זאלסטו זיין מיט דיינר גאנצי מאנשאפט צוואנציג
יאר זאלט איר ארום פארן אוף דעם ים פומר הייט. ביז עס
וועט קומן איין מענש וואס וועט אייך צום בארטין צו פירן.
אונ דענסטמאל דורך צובר קראפט זאלט איר קענין לעבעדיג
ווערין. דיין ווייב שטאלצר אונגלויבינר קאפיטען זאל ווערין
אשעפס אונ דו זאלסט זיין מיט אנאגיל צום גרעסטן זעגיל
בוים צו גשלאגין. ווי אייער שיף וועט קומן זאל ער
ברעכין פר דערבניש. ווער עס וועט אייער שיף דער זעהן
זאל שטארבן אונ אלע זאלין פר אייך אנטלויפן ווי פר פייער
נאר נאך צוואנציג יאר זאל אייך איין מענש וואס וועט זיין
דורך זיין גאנץ לעבן ערליך קענין רעטין. אונ נאך די ווערטר
איז ער פר שווינדן געווארין. באלד דרוף איז די גאנצי שיף
אין דעם צו שטאנד געווארן אזו ווי דו האסט געזעהן ווען דו
ביזט אויף ארוף. ליידר זענין זיינע ווערטר וואהר געווארין.
עבן יעצט האבן זיך די צוואנציג יאר געענדיגט אונ וויר
קענין אוס גליזט ווערין נור דורך אייך. גוט האט אחטער
גיענפערט. דא איך אוך צובריא קען וועל איך אייך אויס
לייזען

ליגן אונ צום בארטן צו פירן . דיא אבר צייאירא וועל
איך באלד צוריק פר אמענש פר טוישן אבר או דעם פירכט
נאמן צובעבער וועלין וויר זיך נאכם זיי דען עס פרדריסט מיך
דס אין מענש זאל קענן איינדערי מענשין אזו פיל שלעכטס
טון . פיליינכט האסטו פון אים עטוואס אין זאך דורך
וועלכר איך קען געוואהר ווערין ווי ער איז . ווי כוזען נאך
זובוקט דר שעפס וזאט זיי גייען ארין אין דר שטוב ארין
ווי דר דערוויש הט געוואונט אונ האבן דארט געפינען איין
מיילינגו גרין גראז דרום איז גוועזן דריי אונפר שענדליכע
ווערטר אויף גקריצט . אחמעד נעמט עס אין דער האנד
ארייין אונ רעט דריבר אפאר מינוטן . איז דס גלעזיל רויט
גווארן אונ עס הט אנגהויבן איין רוך ארום צו גיין די שטוב
איז פינצטר געווארן אונ עס הט אין איר אן גהויבן צו בליצן
אונ צו דונערן . עס איז פון דעם גלעזיל ארום גשפרונגן
איין קליין מענשילע מיט אלאנגע בארד ווי ער איז גוועזן
אונ אין דעם גלאז אן גטון . אך הט ער איין זיפץ גטון איר
הט מיך פון מיין ניפעציגניש בפרייט איין אונצוואנציג יאר
זיטץ איך אין דעם גלעזיל גפאנגין אונ איר הט מיך בפרייט
דר בלוגע בארד דר אבשייליכע מענש הט מיך דר פר איין
גיזעצט וויל איך האב ניט גלאזט זיין לעצט ווייב טעטין .
דרום הט ער מיך איינגזעצט אונ זי הט ער פר איין הונד
פר טוישט . ווס בלוע בארד האט אחמעד אנישריא גטון
איך האב שון אמאל פון אים גהערט . אה . איך ווייס שון
ער איז מיין פר לוריגע שוועסטרס מאן אזו ווי מיין פאטר
הט מיר פר זיין טויט גזאגט . איר ווייסט הט ער נייטער
צום קליינם מענשעלי גזאגט ווער עס וואר זיין ווייב . יוא
האט אים דאס מענשעלי געפערט , זיין ווייב איז געוועזן
אבראהיים איבן עלעאזארס טאכטר דס איז מיין שוועסטר
האט

הט אחמעד אגישריא גמאן. יעצט וועל איך מיך שון ניט אוף האלטין צו זוכן דעם אבשייליכען צובערער איך זאל אים פארדארבין. אלאדין הט ער צו זיין דינר אנשריי גטאן. ברענג מיר מיין רויט קעסטיל אריין וואס איך האב עס פון וואסר ארויס גראטיוועט. דר דינר ברענגט עס אריין. ער נעמט ארויס פון דעם קעסטיל פינף קיילכיגע שטיינר אוף יעדין איז גוועזן אטווינר קאפ אפ גמאלט. ער שטעלט עס ארום דעם שעפס אונ נעבין דעם שעפס שטעלט ער אנידר איין וואזין מוטין קאפ ער נעמט איין פייער פאן אונ גליהט דרינן אז איין אייזערני שטעקעלי ער מאכט זיך איין ראד אונ ווארפט אויף דעם שעפס ארויף איין פייערדיגע קויל. דר שעפס פאלט אנידר אין דעם אויגענבליק נעמט ער איין קעכלי מיט וואסר אונ שטעלט עס צום פייער צו ער ווארפט דרין אריין קרייטעכצר אונ רעט דריבר אלאנגי צייט דער נאך צאפט ער אביסל וואסר אפ אין איין גלעזיל אריין. אונ ניכט דס וואסר מיט די ווערטר ווער צוריק אמענש אוף דעם שעפס ארוף. אין דעם אויגענבליק ווערט דער שעפס צוריק אפרויענציטר. איר שיינקייט איז גאר ניט צו בשרייבן דען ווי דעם קויפמאנס זאהן הט זי גאר אנגעקוקט איז ער גבליבן שטיין ווי א פר שטיינערט. איך דאנק דיר האט זי צו אים גזאגט דאס דו האסט מיך אוס גלייזט פון דעם גפענגניש. יעצט איז צום דאנקן קיין צייט. האט אחמעד זאהן גזאגט צום קאפיטענס ווייב וויר מוזן צום באריטין צו פאהרן אונ אייער מאן אום לייזין. אונ דר נאך מוזן וויר די בלונע באארד אוף זוכן אונ זיך אן אים נוקם זיין איר ווייסט גווים הט ער צום מענשעלי גזאגט. ווי די בלונע באארד איז יעצט ווייס איך ניט ענפערט דס מענשעלי: נאר איך קען גוואר ווערין ווי ער איז. איך וועל פון איך אצונר

אוועק

אוועק אונ איך וועל אים אוף זיכן עס קען מעגליך זיין איך
זאל אים געפינען דען ער הט זיין אפשטעל אוף איין אינזל אין
שטילן ים · וועט ער דארט זיין וועל איך אייך שון קומען
בענאכריכטיגן ווי ער איז · ער גייט ארום אונ שפרינגט
אין וואסר אונ ווערט פר שווינגן שווימענדיגר הייט · זייא
גייען אלע דריי אוף דעם פארדעק· אחמעד שטעלט זיך
ביים זעגיל בוים אנידר ער נעמט ארויס איין זילבערנעם
פייפעריל אונ געט דער מיט איין פייף· קומט איין גייסט
ארום פון וואסר אונ פרעגט וואס פר לאנגט מיין העיר · דט
אחמעד גיענפרט איך פארלאנג דו זאלסט אונז פיהרן צום
בארטין צו· אדר בעסר ברענג מיר צום ערשטין די גאלערני
ווינדערליכע קייט פון דיין אוצר ארום · גוט ענפרט אים
דר גייסט דא מיין העיר האסטו די קייט· איך האב פריער
גוויסט אז דו וועסט זיא ברויכן· אונ דער גייסט געט
אחמעדן איין קייט פון דר שענסטער ארבייט · דעם קויפמאנס
זאהן טוט זיא זיך אן אונ בפעלט דעם גייסט ער זאל אים
צום בארטין צו פירן· דר גייסט ווערט פר שווינגן אונ די
שיף הט אנגעהויבן געשווינד צו שווימן אוף דעם וואסר· אין
צוויי שעה ארום האבין די דריי ליט דר זעהן דעם בארטן·
זיי האבן זיך שטארק גפרייט אונ אחמעד איז גגאנגן נאך
דער ארבעט אביסעל שלאפין· פלוצלונג איז אן גקומן איין
גרוסר וואלקין דר דינר לופט אראפ אין דר שטוב אריין·
אוי שרייט ער איין שטורם קומט אן וויר וועלין נאך אפשר
פר לורן ווערין· פון דעם גישרייא פון דעם דינר האפט זיך
אחמעד דר שראקין אוף· וואס איז דס פרעגט אחמעד ·
אשטורם קומט אן ענפרט אים דר דינר· אחמעד לויפט
ארויף ווי ער קומט ארויף הט ער אן גהויבן צו שרייען דער
דקאה בארט וויל אונז דעם וועג פר שטעלן וויר זאלין ניט

קענין

מעגין צו קומן צום בארפין · וויר מוזן אים מיט דעם גייכמס
הילף פארטרייבן · ווארין איך קען אים יעצט גאר ניט טון ·
ער איז יעצט שטארק ווי איך · ער הט נאך איין מאל
אפייף גטון איז דר זעלבר גייסט ארום גקומן · פר טרייב
דארט יענעם ער זאל אונז דר ווייל גאר ניט קענין טון ·
דר גייסט ווערט פר שווינגן אונ אקורצע צייט ארום איז
דר וואלקן פרשווינדן גוואָרן · דר גייסט וויל צוריק אין
וואסר אריין אבר אחמעד האלט אים מיט די ווערטר צוריק ·
איך האב דיך עטוואס צו פרעגן · פרעג מיין הער זאגט צו
אים דר גייסט אז עס וועט נאר זיין אין מיין מאכט איך זאל
אייך קענין ענטפרין די פראגין וואס איר וועט מיך פרעגין
וועל איך עס אוודאי טון · מיט וואס הט אים אחמעד גפרעגט
קען מען די מענשין לעבריג מאכן · מיט דעם אשמדאים
האק האט ער אים געענפרט קען מען די ברעטער אפ האקין ·
אונ מיט זיין ווייין קען מען די מענשין לעבעדיג מאכן
קענסטו מיר · הט ער אים גיפרעגט די זאכן שאפן · יוא הט
ער אים גיענפרט אונ איז פר שווינגן גוואָרן · און איין
שעה ארום איז פון וואסר ארום איין רוך אונ דר גייסט
הט זיך בוויזן · מיט איין גאלדעני האק אונ איין קריסטאלעני
פלאש וויין · דס האב איך הט דר גייסט גזאגט פון אשמדא
אליין ערהאלטין · יעמאנדן וואלט ער זיי ניט געגעבן נור דיר
בלוער באָרד אונ דא איך האב גזעהין · דס ער איילט זין
צום אשמדאי האב איך אים דעם וועג פר לייגט ער זאל
צו אים ניט צו קומן · ער אבר הט גארבייט מיט מוינ
שווייס דרוף · פון דעם גרידר הט זיך דר אשמדאי גראדע
אוף גוועקט דען ער איז גשלאפן אונ הט מיך גפרעגט
וואס דס גרידר בטייט האב איך אים גזאגט דס דיא בלוי
באָרד הולעם זיך אביסיל ארום דרום איז ער בייז גוואָרן

אוף

וף אים דאמאלס האב איך די בלוגע באָרד אריין גראזט .
ס ווילסטו הט אוף אים אגישריי גטון דער אשמדאי דיא
לוגע באָרד איז דר שראקין גוואָרין אונ איז אנטלאָפן .
א הט ער אום נשריגן . איך טוז אים די קאפט אוועק
עסן ער זאל גיט זיין קיין כישוף מאכר דען ער איז שון
ז איבר מוטהיג אונ ער הט קיינין דר בלוער באָרד איין
יטיגן בפעל גגעבין . דאמאלס האב איך גזעהן אז קיינר
עט מיר שון אין וועג ניט זיין האב איך דעם אשמדאי
י צוויי זאכן געבעטין אונ ער הט זיי באלר גגעבין . איך
ואב זיי גנומן אונ בין צו דיר מיין העהער אהער גקומען .
רום האב איך מיך אזו לאנג גזוסט . אחמעד הט די זאכן
ו גנומן אונ דער גייסט איז פר שווינדן גוואָרן . יעצט
רוכין וויר אים שון ניט . הט אחמעד גזאגט . וויר קענן
יך שון אליין העלפין אן אים . איך וועל שון די מויטי
ון די ברעטר אראפ נעמן . אונ דו הט ער צום באדינען
זאגט וועסט זיי אראפ טראגן אונ די שיפס שטיבן ארויין
ונ זי צייארדע ווערין יעדין טויטן אביסל ווין אין מויל
ריין גיסן ווערין זיי גווים לעבעדיג ווערין . ער געט איר
עם ווין אונ זיא גייט אראפ ער נעמט די האק אונ
יהט דעם נאגל פון קאפיטענס קאפ ארוס דר קאפיטען
ייבט אן זיך צו רירן דם בלוט הייבט אן פון זיין וואונדע
ו רינען . דר דינר טראגט אים אראפ אונ צייאידא גיסט
ים ווין אין מויל אריין אונ ער ווערד לעבעדיג אונ אזו אלע
ערין דר ראטיוועט . מען קען זיך גאר ניט פארשטעלין
יא פרייד פון די מאטראזין דען יעדר הט גוואוסט אין
ס פר איין צו שטאנד ער וואר . אלע טאנצין שפרונגן
יא פרייד איז זייער גרוס עס ווערט גטאנצט ביז אין דר
אכט אריין ביי דר נאכט איז פר אלע איין מאהל צייט .

אויף

אויף דעם צווייטן טאג וויל דר קאפיטאן נאך איין מאל צייט מאכן אבר אחמעד זאגט צו אים דא איך האב שון אייך בפרייט האב איך דאך דא גאר ניט צו טון אונ איך האב נאך מיט דר בלוער בארד זיך אפ צו רעכנן אונ מיין שוועסטר פון אים אפ צו פר לאנגן דרום בעט איך אייך דאזט עס אפ אונ איילט אייך צו צו פאהרן צום בארטין. הערט אום זאגט צום אים דער קאפיטאן איך בין אייך דאך אלין שולדיג דרום וויל איך פון אייך ניט אפטרעטין. אונ וויר זאלין זיך צו זאמן נוקם זיין אן דער בלוער בארד. אחמעד בשטייט דרויף אין עטליכע שעה ארום איז שון די שיף ביים בארטין גשטאנן. זייא גייען אין שטאט אריין קומט זיי אקעגן דם קליינע מענשעלי אונ פר צייליט זיי אז ער הט שון גפונען די בלוע בארד ער וואונט אויף איין אינזעל אין שטילען ים ווי קיינר קען צו אים ניט צו קומן ער זאגט צו זיי דם ער מיט זיי וויל גיין. דם זיי זאלין אים דעם וועג ווייזן זיי גייען צו דר שיף צו ריק אונ דר קאפיטען זאגט וויר וועלין שון דא קיין מינוט לענגר בלייבן וויר מוזין שון אהין צו אים. כדי ער זאל קיין צייט ניט האבן פון דארט צו אנטלויפן אלע בשטייען דרויף מען וועהלט אוס דם קליינע מענשילט פר אונזער ווייזר אחמעד טשעפעט צום זעגיל בום צו די גאלדרינע קייט כדי קיין שטורם זאל ניט שאדן אונ זאלי קענין פארין אין שטילן ים דען דארט קען קיין שיף ניט פארן. אונ פארין אפ פון בארטין. זיי זענין צוויי טאג גפאהרין ביז זיי זענין אין שטילן ים אריין גקומן. אין דעם וועקסטין טאג זענין זיי אנגקומן צו איין אינזל וועלכע איז גוועזן ארום גשיצט מיט גרויסי פעלזין דורך וועלכע מאן הט אויף דר אינזל ניט גקענט ארויף

דם קליינע מענשלע הייסט איין האלטין די שיף רען אוף
דר אינזעל הט גוואנט דר בלוגע באַרד . ער וייזט זיא
אוועג דורך . וועלכין זי וועלין קענין דורך קאמן אונ דער
קאפיטען סיט אחמעדין נעמן מיט צעהן מאטראזין יעדער
שטארק בוואפינט . אונ גייען אוף דר אינזעל ארוף . פר אום
דם קליינע מענשלע זי קריכן אוף דיא פעלזין ארוף זיא
זאלין זעהן וואס אוף דר אינזעל סוט זיך . וויא זיא קומן
ארוף אוף די פעלזין דר זעהין זי איין שיינעם פאלאץ אונ
דר הערין איין יעמערליך גישריי פון פאלעץ ארוס . דם
קליינע מענשלע זאגט זי דם אין דעם פאלעץ וואונט
דר בלוגע באַרד . זי זענין זיך גאר ניט מישב אונ הייבן
אן גישווינד צו צו לופן צום פאלעץ ווי זי קומן גענענטר
צו . דער הערין זיא איין פרויענצימער שרייען אוי מיין
מאן מייט מיך ניט וואס האב איך דיר גטון . זי הייבן
אן גישווינד צו לויפן דען זי פר שטייען דם עס מוז דא
עטוואס זיין . ווי זי קומן צום טויער צו דער זעהן זיא
איין הויכן מענש מיט אגרויסי קרומע נאז אונ אבלויע באַרד
מיט קרומע פוס אונ דארע הענד אוף יעדער האנד זעקס
פינגער . האלט איין מעסר אין דר האנד אונ איין נקיבה
ביי דיא האר אונ וויל איר דעם גארגיל איבר שניידען
אונ זיא בעט אים ביי אים ער זאל זיא אפ לאזין :

אחמעד איז זיך גאר ניט מישב אונ נעמט אשפרינג צוא
אים צו אונ זעצט אים זיין שווערד אין ריקן אריין
דר וייל קומט דר קאפיטען אן פון דר צווייטע זייט אונ
שטעכט אים מיט זיין שווערד אין הארץ אריין . ד בלוגע
באַרד פאלט אנידר זי נעמן די נקיבה אונ דר מיטערין
זיא ווי זיא קומט צו זיך הייבן זי זיא אן אום צו פרעגן
ווער זיא איז . זיא זאגט זיי אז זיא איז אבראהים עבן

ערעזארס פון קיאדא טאכטער . מיין שוועסטער שרייט
אהמער איך האב זיך שון גפינן איך האב מיין וואָרט דר
האלטין . זיי פאלין זיך ארום אויף די העלזער אונ קישן
אונ פרייען זיך אלע פרייען זיך מיט זיי אונ זיי גייען צוא
זאמן צוריק אויף דר שיף ארויף . וויא זייא קומן אויף איר
ארויף הייבט זיא אן צו דר צײלין וויא עס איז איר בייא
דיא ביידע בארד גגאנגין . זיא הייבט אן אזוי . וויא ער
האט נאר זיך פר אנוייב צו זיך אהיים גפירט האט ער מיר
גוויזן זיינע רייכטימער וועלכע זענין גוועזן אונבעשרייבליך
אלעס איז גוועזן פון גאלד אונ עדיל גשטיין וויר האבן
זיך גלעבט רוהיג אונ פריילעך . קיין קריג האט זיך צווישן
אונז ארויין גמישט ווען ער האט מיך גשעצט אונ איך האב
אים גערט וויר האבן אזוי צו זאמן צוויי חדשים גלעבט
אמאל פלוצלונג קומט ער צו מיר אריין אונ געט מיר אכט
גאלדינע שליסלען אונ זאגט צו מיר איך פאר אוועק אויף
ארייזע . איך וועל מיך אצייט זאמען דא האסטו דיא
שליסלען זיי זענן יעדר צו גפאסט צו די פר שלאסענע
שטיבן אלע מעגסטו דורך זוכען נאר דיא לעצטי שטיב
צו איר פאסט דר גרעסטער שליסעל זאלסטו ניט עפעני
וועסטו אבער יוא עפענען זאלסטו וויסן די וועסט שטארק
דער פאר בעשטראפט ווערין . איך בין עטוואס איבע
גישראקין גיווארין אבר דאך איך האב די שליסלען צ
גנומן אונ ער איז אוועק גפארין . אויף דעם צווייטען טא
האב איך צו מיר פאר בעטין צוויי מיינע גוטי פריינדין
וויר האבן זיך לוסטיג גמאכט אונ האבן זיך גהולעט אצייט
אוועק . אונטער דר צייט האב איך זייא דיא מעש
דער צײלט אונ האב זייא די שליסלען גוויזן דער דור
זענין זייא ניגיריג גווארין צוא וויסן וואס עס טוט זיך א

דיא

דיא שטובן . ווירּ האבין אנגיהובן דיא שטובן דורך צו
זעהן די שיינקייט פון די שטיבן איז גאר ניט צו בשרייבן
די שיינקייט וואר פר בלענדענט . דאך די לעצטע שטוב
האב איך נאך ניט גיעפינט . די זענין אבר דר דורך נאך
מער נייגירית גוואררן זיי האבן זיך ביידע אנגיהובן צו צו
רעדין גווים הט דין מאן דארט די פייערסטי זאכן אוף
דער וועלט דורך טורא אבה האט ער דיר אנגיזאגט דו
זאלסט דארט ניט אריין גיין אונ זאלסט די טיר ניט עפינען
עפין די טיר וום וועט ער דיך קענין פון וועןער הט דיך
ליב . דורך דעם צו רעדין בין איך אוך נייגיריג גוואהרן
אונ האב די שליסעל גנומן אונ האב די שטוב גיעפינט
אבר גוואלד עס שוידערט מיך נאך איצונד אז איך דר מאן
מיך דרמאן . דיא שטוב איז גיוועזן מיט בלוט בשפריצט
אין גאנצין . אונ זיבן טויטע ווייבר זענין אוף זיבן בעטן
גלעגן יעדע מיט איין איבר גשניטענם גארגיל . דען אזוי
הט ער זיך גפיהרט אלע יאר הט ער חתונה גהאט מיט
אפריש ווייב אונ אין ענדע דאס יאר הט ער זיא גנייט
מיט איין אוף גשניטענעם גארגיל אונ האט זי באהאלטין
אין דעם לעצטין פר שלאסענעם צימער אונ איך בין שון
גוועזן זיין אכטע פרוי אונ אום סוף יאר האט מיך דאס
זעלבע גלוק גווארט . איך האב גוואלט צוריק אבר איך
האב נים גקענט דיא צווי ווייבר זענין פר שרעק אנטלופן
גווארן איך האב אנגהובן אוך צו אנטלופן אבר אין דער
זעלבע מינוט איז מיין מאן מיט דר בלוע בארד אין דר
שטוב אריין גקימן אונפר אים איז דאס קליינע מענשירע
גשמאנין . מיין מאנם אויגן זענין גוועזן פר לאפין מיט
בלוט . אונ מיט אשרעקליכר שטימע הט ער אן גהובן צו
שרייען דו קאנאליע אזו האסטו מיך גהערט איך האב
דיר

דיר אנגזאגט אז דו וואלסט ניט אריין גיין אין דו ביסט יוא
אריין גיגאנגן יעצט וועל איך דיר מער צרות טון ווי זייא
אונ דר נאך וועל איך דיך טייטין. דס קליינע מענשלע
האט אן גהובן פר מיר צו בעטין. די בלוגע בארד הט אוף
אים אקוק גטאן איז ער פאר שווייגן גווארן. איך בין
גפאלן אין חלשות ווי איך האב מיך אוף גחאפט בין איך
פר איין חינר פר טוישט גוועזן איך האב אבר געקענט רעדן
ער האט זיך פר אנדערוויש פאר שטעלט אונ האט מיך
גנומן אונ הט מיר אין שיף איין גזעצט דאס אלץ איז דאך
שון אייך בקאנט ברוך איך דאך אייך ניט צו דער ציילין
נאך דעם פר שעלמין פון דער שיף הט זיא אן גהויבן
ווייטר צו דער ציילין הט ער מיך אין דר לופט אהער
גבראכט ווי ער איז גוואר גווארן אז איר קומט אהער.
האט ער מיך גוואלט טייטין. מיין גליק איז איר זענט
אנגקומן ווען ניט דס וואלט ער מיך גטייט אונ דס איז
מיין גשיכטע ביז יעצט. נאך דעם פאר ציילן זענין זיך
אלע אוף דער שיף ארויף אונ פאהרן נאך קייארא זייא
קויפן זיך דארט איין שיינם פאלץ אונ בזעצן זיך דארט
זייא לעבן דארט פרידליך אונ שטול ביז אין העכסטין
עלטער אריין:

ענדע

יִפְתָּחְס נֶדֶר

איין ראָמַאן

וועלכעס האט גיטראָפין אין דער צייט
פון ד״א ריכטער.

פערפאסט אין לשון הקדש
פון

ה. ל. לעוויזאהן

איבער זעצט אין עברי טייטש
פון מיו״ם

ווילנא
שנת תרל״ד לפ״ק

ИФТАХСЪ НЕДЕРЪ.
т. е. Обѣтъ Іеөфая
Переводъ съ Евр·йскаго И М Вольмана

ВИЛЬНА,
Въ Типографіи Фина Розенкранца
и Шрифтзетцера. 1873.
На Вилейской улицѣ, домъ № 7¹⁵/₂₄

Дозволено Цензурою 7 Августа 1873 г. Вильна.

יוסף שרייבט צוא יובל

(ערשטער בריעף)

טְהַייעֶרעֶר פְרַיינְד !

אָבַּגְלַייךְ מַיינֶע אויגֶען פַאלִין מִיר צוא אונְד דֶער שְׁלָאף צְווִינְגְט מִיר זֵייעֶר, וַוייל אִיךְ בִּין זֵייעֶר מִיד פון מַיינֶע וַוייטֶע רֵייזֶע, פון דֶעסְט וֶועגִין בְּלַייבּ אִיךְ דִיר טְרַייא, פֶּעסְט אִין אונְזֶער פְרַיינְדְשַׁאפְט וָואשׁ מִיר הָאבִּין בֵּיידֶע גִישְׁלָאסִין אֵיידֶער אִיךְ הָאבּ זִיךְ פון דִיר גֶעשֵׁיידְט, אונ אויךְ יֶעצְט הָאבּ אִיךְ דִיךְ נִיט פַאר לָאזִין, דִיא פֶעדֶער מוז אִימֶער אונְזֶרֶע פֶערְמִיטְלֶערִין זַיין, אונ אַיינֶער דֶעם אַנְדֶערִין מוז בֶּענַאכְרִיכְטִיגֶען פון יֶעדֶען צו פַאל, אונ פון יֶעדֶע גֶעשִׁיכְטֶע וָואשׁ עֶשׁ אִיז פָארְגִיפַאלֶען אָדֶער עֶשׁ וֶועט פָארְפַאלֶען אונְטֶער דִיא גַאנְצֶע צַייט וָואשׁ מִיר וֶועלִין זַיין אָפּ גִישֵׁיידְט אֵיינֶע פון דִי אַנְדֶערֶע, זַאיי וִויסִין דָאשׁ הַיינְט גֶעגִין אָבִינְד בִּין אִיךְ אָן גִיקוּמֶען אִין דֶער שְׁטָאט טוֹב, דִיא וָואהְנוּנְג פון יִפְתָּח הַגִלְעָדִי, טֶענְסְט מִיר גְלוֹיבִּין, דָאס דִיא פָּאזִיצְיֶע וֶועלְכֶע מַיינֶע אויגִין הָאבִּן גִזֶעהֶן, אִיז מִיר גִיוֶועזִין זֵייעֶר אַנְגֶענֶעהְם, אַלֶם אִיךְ בִּין נָאךְ גִיוֶועזִין עֶטְווָאס וַוייט פון דֶער שְׁטָאט, הָאט נָאךְ דִי זון גִישַׁיינְט אִין רֵיינֶעם הִימֶעל, זִיא הָאט פון מַעֲרָב זַייט גֶעשִׁיקְט אִיהְרֶע לֶעצְטֶע שְׁטְרַאהְלֶען דוּרְךְ דֶעם פוּרְפֶּערְנֶעם וָואלְקִין, גְלַייךְ וִויא זִיא זֶעגִינְט זִיךְ מִיט אונְזֶער הַאלְבִּין עֶרְד קוּגֶעל אונ זָאגְט אונְז גוּט נַאכְט, אַיין אויגִינְבְּליק הָאט זִיא זִיךְ פַאר בָּארְגִין אונְטֶער דִי שֵׁיינֶע גִיפַארְבְּטֶע וָואלְקִין, אונ אִין אֵיין וַויילֶע אַרוּם, הָאט זִיא זִיךְ ווִידֶער בַּאווִיזִין מִיט אַרוּיט פְלַאמֶענְדֶע גֶעזִיכְט, אונ אַזוֹ הָאט גִידוּיעֶרְט דִיא שְׁפִּיעֶל פון דֶער נַאטוּר גִיצַיילְטֶע

גיצײלטע אויגענבליקען ביז צום ענדע האט זיא זיך גאר א
גאנצין פאר בארגין , אונ זיא האט זיך שוין מעהר ניט גילאז
זעהען , באלד איז גיהערט גיווארין דר שײנער געפליגעל־קאהו
אונ אנאנצער ארקעסטער פון פײגלאך האבין אן גיפאנגען צו
זינגען זײערע גינעהמע לידער מיט אײנע זיסע שטימע , ד
פאסטוכער האבין זײערע הערדען (שטאדעס) צוריק אין שטא
געפירט , זײא זײנען גיגאנגען לאנגזאם אונ גיטענט מיט פלײהטען
אויך די אקער לײטע , האבין זיך מיט איהרעם אקער נאך הײ
גיקערט , צוא פינדען זײער רוהע אין דיא ארימס פון זײער
פרויען , אײן רײנער ווינד האט גערופטעט אײן גוטען גערוך פו
דיא בלומענשיסעל אונ רויזענבעכער, דאס יעדער וואנדערע
האט פון דיא רײנע לופט לעבען געשעפט , איך בין גיוועזין אז
ווײט איבער ראשט פון פײדע, דאש מײנע אויגין האבין זיך
באלד מיט טרערין בעפײכטעט , אונ מיר אין מײן הערצין אונ
אין אלע מײנע אינערליכע גידערעם , האבין זיך פאר זאמילט
אזעלכע געפיהלען, וואש זײנען מיר גיוועזין ביז אהער אונבעקאנט ,
אנגענעהמע אײדעלע אונ הײליגע געפיהלען וואש איך קען זײא
פאר דיר ניט שילדערין , אונ איך ווײס אויך ניט וואש פאר
אנאמען איך זאל צוא זײא געבין , זײא האבין אין מיר אזו ווײט
גיווירקט , ביז איך האב גימוזט בעטין דעם בעל עגלה (פורמאן)
דאש ער זאל אויף האלטין דיא פערד, איך בין מיר פון ביידיל
ארויש גיגאנגען , אונ האב זיך געקניעט אונ גידאנקט צו גאט ,
דאן איז מיר באלד אויף מײן הערצין לײכטער גיווארין , איך
האב מיך אין וואגען צוא ריק ניט גיוואלט זעצין , אונ בין מיר
בעסער צוא פוס גיגאנגען צווישין דיא גרינע בוימער וועלכע
זײנען גיוועזין בעקלײדעט אין דעם טראכט פון פריהלינג , אונ

אזו

אַזוֹ בִּין אִיךְ גִּינַאנְגֶען גְלַייךְ אִין שְׁטָאט אַרַיין, דִיא גַאסִין פוּן שְׁטָאט הָאבִּין גִירוּישְׁט פוּן מֶענְטְשִׁין, דִיא אַרִיסְטָאקְרַאטֶען (רַייכֶע לַייט) הָאבִּין אוּם גִישְׁפַּאצִירְט הִין אוּנ צוּ רִיק פָּארְוַויִים, אוּנ אַלֶם אִיךְ הָאבּ גִיוָואלְט צוּא גֵייהְן צוּא אֵיינֶעם פוּן זֵייא אוּנ פְרֶעגִין נָאךְ דֶעם וָואהְנוּנְג פִין יִפְתָּח, הָאבּ אִיךְ אָן גִיטְרָאפִין צְוֵוייא פְרוֹיאֶנְצִימֶער וָואשׁ זַיינֶען מִיר גִיקוּמֶען אַנְקֶעגִין, אִיךְ בִּין מִיט פָּאלִיטִיק צוּא זֵייא צוּ גִינַאנְגֶען אוּנ הָאבּ גִיבֶּעטִין זֵייא זָאלִין מִיר אָן צַייגִין יִפְתָּחְס הוֹיז, אָבּער זוֹיא בִּין אִיךְ עֶרְשְׁטוֹינְט גִיוָוארִין פוּן זֵייא צוּא הֶערִין דָאשׁ זֶעלְבְּסְט יִפְתָּחְס טָאכְטֶער מִיט אִיהְר דִינֶערִין זֵייא ווִילֶען מִיךְ פִירֶען צוּא דֶעם אָרְט פוּן מַיין וואוּנְשׁ, דִיזֶע בֵּיידֶע פְרֹאוֹילֵיינְס (מֵיידְכֶען) זַיינֶען דָאשׁ גָאךְ זֵייעֶר שְׁפַּאצִיר גֶעגֶען אָבּ גְּנִד צוּ רִיק נָאךְ הוֹיזֶע גִינְאנְגֶען, דִי גַאנְצֶע וֶועג הָאבִּין מִיר זִיךְ אוּנְטֶער הַאלְטִין מִיט פְרַאגֶען אוּנ אַנְטְוָוארְטֶען, דִי רֵייד פוּן יִפְתָּחְס טָאכְטֶער אוּנ אִירֶע אַנְגֶענֶעהְמֶע שְׁטִימֶע, הָאבִּין בֶּעלֶעבְּט אַלֶע מַיינֶע בֵּיינֶער, וִויא גוּטֶער בּוּימְאֵייל, אוּנ הָאבִּן אִין מַיינֶע גֶפִיהְלֶען אֵיינֶע גְרוֹיסֶע אִיבֶּער רַאשׁוּנְג גִימַאכְט, אִיךְ הָאבּ מִיךְ פֶּערְגֶנִינְט מִיט אִירֶע זִיסֶע שְׁטִימֶע בִּיז מִיר זַיינֶען נָאךְ הוֹיזֶע גִיקוּמֶען. יִפְתָּח אִיז גִיזֶעסִין אִין גָארְטִין אוֹיף אַיין בֵּייהְט וָואס אִיז גִיוֶועזִין בֶּעוַואקְסֶען מִיט דִיא בְּשָׂמִים פוּן גִלְעָד, אִין גְרִינֶע גְרָאז אוּנ אִין מֶעדֶעצִינִישֶׁע קְרַייטֶער, אוּנְטֶער אַיין דִיקֶען אֵייכֶען בּוֹים (רֶעמְבֶּע), עֶר אִיז גִיוֶועזִין זֵייעֶר צוּא טְרָאגִין, דָאשׁ עֶר הָאט נִיט גִיזֶעהֶען אוּנ כִּמְעַט גָאר נִיט בֶּעמֶערְקְט אוּנְזֶר אָן קוּמֶען, בִּיז זַיין טָאכְטֶער הָאט אִים מִיט אִיר קוּשׁ אוֹיף גֶעמוּנְטֶערְט, אוּנ הָאט אִים אוֹיךְ גִימֶעלְדֶעט פוּן מַיין קוּמֶען, דֶער נָאךְ בִּין אִיךְ אַלֵיין אוֹיךְ צוּ גִינַאנְגֶען, אוּנ הָאבּ זִיךְ צוּ אִים גִיבּוּקְט, אוּנ עֶר הָאט מִיךְ אוֹיף גִינוּמֶען מִיט אַלֶע צֵייכִין פוּן

לִיבְּשַׁאפְט, אויך הָאט עֶר פַאר שְׁפְּרָאכִין מִיר צוא נֶעבִּין גוּטֶע עֶרְצֶיהוּנְג, אונ אוּנְטֶער רִיכְטוּנְג, מִיט דֶעם בֶּעדִינְג (בִּתְנַאי אַז אִיךְ וֶועל אִים זַיין גֶעהָארְזַאם, דָאס הֵייסְט אַז אִיךְ וֶועל אִיבּ פָאלְגִין אַלְס וַואשׁ עֶר וֶועט מִיר זָאגִין. — „הַיינְטִיגֶע צַייטִין אִין זַייעֶר שְׁוֶוער צוא גֶעפִינֶען אַיין מֶענְטְשִׁין וָואשׁ זוּכְט זִיךְ אַלֵיין מִיטֶעלִן גֶעבִּילְדֶעט צוּ זַיין!“ הָאט יִפְתָּח גִיזָאגְט צוּ זַיין טָאכְטֶער, אִין הַיינְטִיגֶע צַייטִין וָואשׁ אַלֶע הָאבִּין זִיךְ אַרַיין גִילָאזִין אִין אַבֶּערְגְלוֹיבִּין אוּנ נַארְהַייטִין, אונ צוּ לִיבּ דִיזֶע זַאכֶע אַלֵיין הָאט דִיזֶער יוּנְגֶער מֶענְשׁ בַּאיי מִיר חֵן גִיפוּנֶען, הַלְוַאי וָואלְטִין דָאשׁ גִיהֶערְט אַלֶע יוּנְגֶע לַייט פוּן יִשְׂרָאֵל אוּנ זָאלִין אוֹיף מֶערְקְזַאם זַיין אִיבֶּער זַייעֶרֶע פִירוּנְגֶען אוּנ הַאנְדְלוּנְגֶען אַזוֹ וִויא דִיזֶער יוּנְגֶער מֶענְשׁ, וָואלְט אוּנְז גָאט נִיט פַאר לָאזִין, אונ עֶר וָואלְט אוּנְז נִיט אִיבֶּער גִיגֶעבִּין אִין דֶר הַאנְד פוּן דֶעם הַארְטִין אוּנ שְׁטְרֵיינְגִין פַיינְד וִויא דֶער קֵינִיג פוּן עַמוֹן! זַיינֶע טְרֶערִין אָבֶּער הָאבִּין אִים נִיט גִילָאזִין אוֹיש פִירֶען וָואשׁ עֶר הָאט גִיוָואלְט רֵיידִין, אִיךְ הָאבּ גִיקוּסְט זַיין הַאנְד מִיט דַאנְקְבַּארְקַייט אוּנ הָאבּ אִיהְם גִישְׁווָארִין דָאשׁ אִיךְ זָאל נִיט אָפּ נֵייגִין וִוידֶער רֶעכְטְס אָדֶער לִינְקְס פוּן דֶעם וֶועג וָואשׁ עֶר וֶועט מִיךְ פִירֶען, אוּנ גְלַייךְ נָאךְ דֶעם הָאט עֶר מִיךְ אָן גֶנוּמֶען פַאר דֶער הַאנְד אוּנ הָאט מִיךְ גִיפִירְט אִין זַיינֶע צִימֶערִין, אוּנ הָאט בֵּאפוֹילִין מֶען זָאל מִיר גְעבִּין צוּא עֶסִין אָבִּינְד בְּרוֹיט, אַלְס אִיךְ הָאבּ מִיךְ רֶעכְט אָן גִיגֶעסִין אוּנ אָן גִיטְרוּנְקֶען, הָאבּ אִיךְ מִיךְ אוֹיף גִיהוֹיבִּין, אוּנ בִּין מִיר גִינַאנְגֶען אִין מַיין צִימֶער וָועלְכִין מֶען הָאט מִיר אָפּ גִיגֶעבִּין דָאשׁ אִיךְ זָאל אִין אִים ווּאוֹנֶען, אִיךְ הָאבּ מִיר נָאךְ קַיין צַייט גִינוּמֶען צוּא רוּעֶן, אוּנ הָאבּ מִיךְ גְלַייךְ גִיזֶעטְצְט צוּם טִישׁ אָן גְרַייפִין מַיין שְׁרַייבֶּע צַייג אוּנ צוּא מַאכִין צוּא דִיר אַבְרִיף נָאךְ

דעם

עם פאר לאנגען פון אונזערע טייערע אונ טרייע ליבשאפט ,
יין ברודער יוסף ׃

דער צווייטער בריף פון יוסף צוא יובל

דיך וואונדערט מיין טהייערער ברודער איבער דעם וואש
איך האב אזו איין לאנגע צייט גישוויגען , איין גאנצער חדש
איז איבר גילאפין אונ מיר האבין זיך דורך בריף מיט איינאנדר
ניט אויף גיטראגין , אבער וואש דיינקסט דוא ! דאש יוסף
איז דיר איין פריינד נאר פון דער נאהינט , אונ אלם ער האט
פון דיר ווייט פאר רייזט האט זיך זיין ליבשאפט אויך פון
דיר דער ווייטערט , ניין ליבער ברודער וויסע דאש נאר די
אנזעהונגען פון מיינע אויגין האבין געצאמט מיין פעדער דיר
צוא שרייבין , נאר דיא אנזעהונגען פון מיינע אויגין האבין
מיך אפ גיהאלטין ארויש צוא זאגין מיין הערץ פאר דיר ,
אונ דיא ווארהייט מוז איך דיר זאגין דאש דיא געגענשטאנד
וועלכע איז פארגיקומען פאר מיינע אויגין האבין מיך אויגין
בליקליך גימאכט פאר געסין אלע מיינע פריינד אונ אויך דיא
גאנצע וועלט ׃ — עם איז ריכטיג מיין ברודר ! יפתחם טאכטר
דיא שיינע אונ אדעלע ראזע זיא האט יעצט בעוואהנט אלע
טהיילען פון מיינעם הערצין ! דיא ראזע איז מיין גאנצער
איינענטהום , מיין גליק אונ מיין וועלט , וואש זאל איך דיר
פיל זאגין , מיט איינעם ווארט , מיין גאנצע לעבינם צייט
איז מיר אן איר וויא גאר ניט גירעכינט , וואו קען איך לייען
ווערטער צוא שילדערין פאר דיר דיזע שיינע פראיילין ! שטעל
דיר פאר , איין מיידכין אים עלטער פון זיבענצעהן יאר , אויסער
ארענטליך שיין אונ גינסטיג , אירע אויגין זיינען הימעל בלאה ,

זייא שטראהלען אויש גלאנץ וויא איין שיינער פריהלינגס טאג, איהר קערפער איז אלבאכטער ווייס, אויף איהר ברייטין אונ ריינעם שטירען רוהט איינע מייסטעטישע פראכט, איבער אירע רויזענפערמיגע ליפען גיהט אפט איבער איין ליבליכער שמייכעל, וויא איין מארגען טויא איבער בלומען בעכער, איין ליבער אונ אנגענעהמער גישמאק איז גיגאסין איבער אירע ווייס רויטליכע וואנגען (באקען) וואש בעלייכטין איהר שיינעם געזיכט, איהר פארער לאקען זיינען בעקרוינט מיט גאלדענע האר אונ פראכטיגע קרוילען, אירע הינטער לאקען ליגען אויף איהר אלבאסטער ווייסען אונ פיראמידישען האלז, וואש זאל איך זאגין, איך גלויב דאס דיא פינצטערניש פון מצרים מוס אין טאגעס ליכט פערוואנדעלט ווערין, ווען ראזע זאל נאר דאהין ריכטען איהר בליק, ווען דער מארגען שטערין זאל זעהען איהר ליכטיקייט, בעדארף ער זיך פאר איהר שעמען, אויך דיא לבנה אין האלב חדש מוז זיך פערבארגין, ווען דיא שיינע ראזע זאל ווארפין אויף איהר אירע אויגין וועלכע זייא שיינען וויא ביי איין ענגעל, אונ ביי דער רעכטער האנד פון דיזעם ברענענדיגען מלאך זיטץ איך יעצט, מיין מויל רעדט מיט איהר מויל, מיינע אויערין האבין פערגעניגען צוא הערין אירע ליבע שטימע וועלכע עס גיבט צו איהר קיינע פערגלייכונג, איהר שטימע איז ערהאבענער איבער אלע גיזאנגען אונ לידער וואש קענען געבין, אירע איינפאכע ווערטער זיינען גיזאנג, אונ איהר איינפאכער ריידין זיינען לידער! אזעלכע לידער אונ גיזאנגען וואש זייא קענען נאר גיהערט ווערין צווישין דעם קאהר פון דיא כרובים ווען זייא רופין איינער צום אנדערין זינגען שירה פאר גאט.

יעצט

יעצט מיין טייערער פריינד קענסט דוא לייכט פאר שטיין
ין צוא שטאנד, וויא מיין הערץ אינ מיין גייסט מיט אלע
ינע געפיהלען שטורמען אין מיר פון דער צייט אן וואש איך
אב מיינע בליקען אויף איר געווארפין, דען ווען דוא וואלסט עס
יסען וויא עש ברעכט אין מיר מיין הארץ, אונ וויא מיינע אויגין
ינען צו גישלאסין איבער דעם וויל איך קען ניט פאר טראגין
יא שיין פון דיזע שיינע זאנע וואש זיא בליצט מיט איר ליכט
ענין מיר, אונ ווארפט איהרע שטראלן איבר אלע וואש שטייען
ארום איר, ווען דוא זאלסט עס ריכטיג וויסען, דאן בין איך
זיכער אז דוא וועסט מיר געווים פערצייהען מיין שולד, אונ דו
וועסט מיך ענטשולדיגען איבער מיינעם לאנגווירגען שווייגין,
אונ איבער דעם וואש איך האב צו ליב איר אויך וועגין דיר ניט
געדיינקט איינינע אויגענבליקען! נון יעצט באמערקע איך שוין
אונ קען עש רעכט פיהלען דיין ערשטין צוא שטאנד אין דער
צייט ווען דיינע אויגין האבין דאש ערשטע מאהל באגעגנט די
שיינע הירטין בעת זיא האט געפירט אירע שאף אן טרינקען
באיי דר וואסער קוועלע, אלם זיא איז גיזעסין אויף דעם שיינעם
רויזען פעלד אינ האט לידער גיזונגען, יעצט וויים איך וויא צו
שאצין אזעלכע ליבע געפילען וועלכע זייא האבין דענמאל דער
פילט דיין הערצין אויף אלע ברענעם, ביז דו האסט מיך אויך
פאר געסין, אונ דו האסט איינע לאנגע צייט נאר אן מיר ניט
גידיינקט, האמשי דוא פלעגסט מיך אפט זעהען, אונ איך בין
אלע מאל דיר גישטאנען פאר דיא אויגין, אבער וויא גליקליך
ביסט דוא, דאש איר הערץ איז אויך זייער איבער ראשט גיווארן
אלם זיא האט אויך דיינע בליקען אן גיטראפין, אונ אלע דיינע
טראכטין אונ גידאנקען האבין אין איהרם הערצין אימער גיוואקסן,

אונ יֶעצְט אִיז דִיא זֶעלְבָּע דַיינֶע וַואהְרֶע הִימְלִישֶׁעם לָאז, זִיא אִיז דַיינֶע לִיבֶּע, אונ מְרַיינֶע פְרוֹיא, אונְטֶער דֶעם פָאן פוּן לִיבְשַׁאפְט פַאר אֵיינִיגֶען זִיךְ אַייעֶרֶע הֶערְצִין, אונ דוּא זַיינְגסְט זִיסַקֵייט אונ הָאנִיגְזֵיים פוּן דָעם קוּם פוּן אִיהְרֶעם מוּיל, וִויא זִים זַייט אִיהְר בֵּיידֶע לִיבֶּע פְרַיינְדֶע, אַייעֶרֶע צְוֵייא אֵיידֶעלֶע גֶעפִילֶען וֶוערִין צוּא זַאמֶען גִינָאסִין, אונ גִישְׁמָאלְצִין פוּן דֶעם פַייעֶר אַייעֶרֶע לִיבְּשַׁאפְט, אונ אַייעֶרֶע צְוֵייא גֵייעֶן אִיבֶּער אִין אֵיינֶע! אָבֶּער אִיךְ? אַךְ, מַיין לֶעבִּין אִיז מִיר בִּיטֶער, מַיין הֶערְץ עֶנְטְפַאלְט אִין מִיר, אִיךְ קָען מַיינֶע פֶעדֶער קוֹים הַאלְטִין, דָאשׁ אִיךְ מוּז מַיין שְׁרַייבִּין דִיזֶעם מָאל אוּנְטֶער בְּרֶעכֶען, וַוייל מַיינֶע אוֹיגִין פְלִיסִין מִיר טְרֶערִין, אונ אִין מַיין צְוֵייטִין בְּרִיף וֶועל אִיךְ מִיט דִיר מֶער רֵיידִין! — יוֹסֵף.

דער דריטער בריף פון יוסף צוא יובל

אִין דֶער צַייט וֶוען מַיין הֶערְץ אִיז נָאךְ פוּל מִיט גִידַאנְקִין גֶעמְרִיבֶּע, אונ נָאר וָואשׁ זִיא הַאלְט זִיךְ אִין מִיר, הָאבּ אִיךְ בַּאלְד גִיפַּאסְט מוּטֶע אָן צוּא גְרַייפִין מַיינֶע פֶעדֶער דִיר צוּא שְׁרַייבִּין אונ אוֹים גִיסֶען אַלֶע מַיינֶע גֶעפִיהְלֶען צוּא דִיר אִין בּוּזֶעם, מַיין טַייעֶרֶער בְּרוּדֶער! וִויא גְלִיקְלִיךְ שֶׁעצְץ אִיךְ מַיין טְהֵייל, דָאם אִיךְ בִּין יֶעצְט אִין שְׁטַאנְד מִיט מַיין בְּרִיף דִיךְ צוּא דֶער פְרֵייעֶן! וִויא גְלִיקְלִיךְ בִּין אִיךְ וָואשׁ אִיךְ קָען יֶעצְט שֶׁעפִּין וֶוערְטֶער פוּן מַיין הֶערְצִין קְוֶועלֶע אונ גִיסֶען זֵייא פַאר דִיר, אַלְם אֵיין אָפְּפֶער גִיסוּנְג! — וִויסֶע יוֹבֵל מַיין בְּרוּדֶער, דָאשׁ אִיךְ בִּין אִין דֶער רָאזֶע יִפְּתָּחְס טָאכְטֶער שְׁטֶערְבְּלִיךְ פֶערְלִיבְּט, פוּן אִיר קוּם, וֶוער אִיךְ כִּמְעַט פַאר בְּרֶענְט, אִיךְ שְׁטַארְבּ אונ זֶעגִין זִיךְ מִיט דִי וֶועלְט, אונ אִיךְ גְלוֹיבּ דָאשׁ אִין אִירֶע הֶענְד וֶועל אִיךְ גֶעוִוים

אוים

זיס הויכֶען מַיין אָטֶעם! יוא גְעוִוים! אִין דִיא אָרְמֶען פוּן דִיזֶע
עלִיבְּסְטֶע בְּרוּיט (כַּלָה), וֶועל אִיךְ עֶנְדֶען מַיין לֶעבִּין. וַוייל
אַזֶע אִיז מַיין אֵיינְצִיגֶע טְרַייסְט פוּן דֶער צַייט אָן וָואשׁ מַיינֶע
אוֹיגִין הָאבִּין אִיר גִיזֶעהֶען, פוּן יֶענֶעם טָאג אָן, אִיז זִיא בַּאיי
מִיר מִיט אַייזֶערְנֶע אוּנ גְלִיהֶענְדֶע נֶעגֶעל אִין מַיין הֶערְצִין אַיין
עֶנְגְרָאבִּין, דָאס אַלֶע מַיינֶע גִידַאנְקֶען אוּנ קְלֶערוּנְגֶען, זַיינֶען
נָאר וֶוענִין אִיהְר! יִפְתָּח רֶעדְט מִיט מִיר אִין תּוֹרָה אוּנ חָכְמָה,
אָבֶּער מַיינֶע אוֹיעֶרִין וֶוענְדִין זִיךְ נָאר צוּא הֶערִין דִיא רֵייד פוּן
רָאזֶע וָואשׁ זַייא בַּאוֶועגִין אַלֶע מַיינֶע אִינֶערְלִיכֶע גְלִידֶער מִיט
אֵיינֶע אַנְגֶענֶעהְמֶע בֶּעוֶועגוּנְג, אוּנ דִיא זַייטֶען פוּן מַיין הֶערְצִין
דִירִין אִין מִיר, וִויא עֶשׁ דִירְט אַיין גוּטֶע פִידִיל פוּן דֶעם בּוֹיגִין
וָואשׁ קוּמְט בַּאיי אֵיינֶעם גוּטִין שְׁפִּילֶער אִין הַאנְד. — אַז דִיא
פֵיינְגֶעלַאךְ דֶער וֶועקֶען דֶעם שֵׁיינֶעם פְרִיא מָארְגִין מִיט זַייעֶרֶע
זִיסֶע גִיזַאנְגֶען, זִינְגֶען זַייא נָאר מִיט אִירֶע שְׁטִימֶע, אוּנ וֶוע אִיךְ
הֶער דֶעם לִיבִּין קְלוּנְג פוּן אַיין רֵיינֶעם וַואסֶער פַאל, דַאן הֶערִין
מַיינֶע אוֹיעֶרִין אִיר גִיזַאנְג, אִיךְ שְׁטֶעל מִיר פָאר, דָאשׁ יֶעדֶע
רוֹיז, אוּנ יֶעדֶע בְּלוּמֶע וָואשׁ בְּלִיהֶען אִין גָארְטִין אוּנ אִין פְלוּר,
הָאבִּין נָאר פֶער אוּרְזַאכְט אִירֶע פִּים. וַוייל זִיא הָאט גִיטְרָאטִין
אוֹיף זַייעֶרֶע בֵּייטִין. פוּן אִירֶע זִינֶען שְׁטְרַאלִין וֶוערִין צַייטִיג אַלֶע
זִיסֶע פְרוּכְט, זִיא, נָאר זִיא, וֵוייהֶעט אִין דִיא בְּשָׂמִים אַיין
לִיבִּין גֶערוּךְ, אוּנ נָאר דוּרְךְ אִיר פְלִיסֶען זַייא זַייעֶרֶע גוּטֶע
רֵיחוֹת. אִיךְ מֵיין אַז דִיא זוּן אַלֵיין שַׁיינְט אוּנ לַייכְטֶעט אוֹיךְ
דוּרְךְ דֶעם גְלַאנְץ פוּן אִירֶע שֵׁיינֶע אוֹיגִין, אוּנ דִי שְׁטֶערִין לַייכְטִין
אִין הִימִיל, וַוייל זִיא וַואַרְפְט אוֹיף זַייא אִירֶע בְּלִיקֶען דָא פוּן דֶר
עֶרְד, אַרוּם אִיר שְׁפִּילְט אִימֶער דֶער לִיבֶּער אוּנ דֶער רַייבֶער
פְּרִילִינְג, אוּנ דִיא גַאנְצֶע נַאטוּר בְּלִיהְט אִין אִיהְר גֶעגֶענְוַוארְט

אַזוֹ וִויא עֶשׂ בְּלִיהֶען אִירֶע רָאזֶען וַואנְגֶען, נוּן זָאג מַיין בְּרוּדֶער, וְויא אַזוֹ קֶענְסְט דוּא בֶּעצַייכְנֶען אַזֶעלְכֶע לִיבֶּע גֶעפִיהְלֶען? אוּנ וָואשׂ פַאר אַנְאמֶען קֶען דַיין מוּיל אוישׂ דְרִיקֶען צוּא דִיזֶע גִירַאנְקֶען? פוּן וֶועלְכֶע קְוֶועלֶע קוֹמֶען זֵייא פָאר? אוּנ וֶוער הָאט זֵייא אוֹיף דֶער וֶועלְט גִיבְּרַאכְט? פְרָאבִּיר נָאר קְלֶערִין אוּנ זוּכִין זֵייעֶר אוּרְשְׁפְּרוּנְג. אוֹיבּ דוּא וֶועסְט נִיט גִיפִינֶען דָאשׂ זֵיי זַיינֶען נָאר גִירַאנְקֶען פוּן לִיבְּשַׁאפְט! אוּנ אוֹיף אַזוֹ אַיין אַרְט לִיבְּשַׁאפְט וְויא מַיינֶע, לִיבּ הָאבִּין, אוּנ נִיט צוּ וִויסֶען אוֹיבּ אִיךְ בִּין אוֹיךְ גֶעלִיבְּט, מַאכְט מִיר נָאר אַן קְרֵיינְקוּנְג, מַיין גֶעזִיכְט אִיז שְׁטֶענְדִיג פֶערְצוֹיגֶען מִיט וְואלְקִין אוּנ זֶעהְט אוֹיס קְרֵיינְקְלִיךְ, נִיט אֵיין מָאל אוּנ נִיט צְוֵוייא מָאל הָאט מִיךְ יִפְתָּח גִיפְרֶעגְט: וָואשׂ אִיז דִיר יוֹסֵף! וָוארוּם זֶעהְסְט דוּא אַזוֹ שְׁלֶעכְט אוֹיס? בִּיסְט דוּא פִילַייכְט קְרַאנְק? יוֹא אִיךְ בִּין קְרַאנְק! הָאבּ אִיךְ אִים גִיזָאגְט, אָבֶּער אִיךְ וֵוייס בַּאיי מִיר דָאשׂ מַיינֶע קְרַאנְקְהַייט אִיז חוֹלַת אַהֲבָה (דִיא קְרַאנְקְהַייט פוּן לִיבֶּע) אוּנ דִיא שֵׁיינֶע רָאזֶע? מִיט אִיר אִיז אַיין ווּאוּנְדֶערְלִיכֶע זַאךְ! אִיר רֵיינֶער הִימִיל אִיז אוֹיךְ פוּן אַיין לַאנְגֶע צַייט פַאר וָואלְקֶנְט אוּנ אִיר פְרֵיילִיכֶער גֶעמִיהְט אִיזְט פִינְצְטֶער, שׁוֹין צַייט אֵייבִיגֶע טֶעג לִיבְּט זִיא נָאר אִין אֵיינְזַאמְקַייט צוּא זִיצֶען, אוּנ זִיא דֶער וַוייטֶערְט זִיךְ אוֹיךְ פוּן אִיר דִינְסְט מַאר, זִיא זִיצְט שְׁטֶענְדִיג אוּנְטֶער אֵיינֶעם שַׁאטֶענְרַייכֶען בּוֹים, דֶעם קָאפּ אַנְגֶעשְׁטִיצְט אוֹיף אִירֶע צַארְטֶע אוּנ אֵידֶלֶע הַאנְד אוּנ דֵיינְקְט, אָבֶּער דוּא רָאזֶע, וָואשׂ דֵיינְקְסְט דוּא? אוּנ פוּן וָועמֶען דֵיינְקְסְט דוּא? וֶוער אִיז דָאשׂ דֶער גְלִיקְלִיכֶער וָואשׂ עֶר אִיז אַיין גִיוָועבְּט אִין דֵיינֶע גִידַאנְקֶען? אַךְ מַיין הֶערְץ שְׁמֶעלְצְט אִין מִיר וֶוען אִיךְ מְרַאכְט דָאשׂ פִילַייכְט בִּין אִיךְ דֶער גְלִיקְלִיכֶער וֶועלְכֶע רָאזֶע לִיבְּט, אָבֶּער נֵיין! עֶרְווִידֶערְט מִיר מַיין הֶערְץ, נֵיין, נִיט

יט מיך ליבסט דוא ! זאנדערן איין אנדערער פערזאן , אויסער
יך , וואהנט אין איהרעם הערצין, דיזער ביטערער אונ האסטיגער
ידאנק האט פאר ברענט אלע בלוטען אין מיינע אדערין ,
אש מיינע גאלע איז אין מיר צוא גאסין געווארין אין אלע
קאנאלין פון מיינע אינגערליכע גלידער , אז איך בין דורך אויס
ביטער וויא פאלין , ראזע ליבסט , אונ איך לעבע נאך אויף דיא
וועלט ? ! ווארום האט די ערד ניט געעפינט איר מונד מיך לבנדיגר
הייד צוא פאר שלינגען ? ניין יובל ! ווען דיא וועלט זאל אונטער
גיין , דיא זון זאל פינסטער ווערין , אונ דער ים זאל איבער שווימען
דיא גאנצע ערד , ראזע ליבסט קיינעם ! אבער מיינע אויגין זעהן
דאך וויא זיא זיצט פערטיפט אונ דיינקט , זיא איז פאר קימערט
אונ בעזארגט ? וועלכער נעגין שטאנד האט אויף גיטראגין אזו
איין פינסטערין וואלקין אויף איר ריינעם שטערין ? וואש זיינען
דאש דיא גידאנקען וועלכע דרייען זיך אום וויא איין ראד אין
איהרעם קאפ ? יובל , יובל ! איך בין אונגליקליך ! בלוים מיין
פראכטין אום דיזע אורזאכין זעטצין מיר ארונטער דעם קאפ
נאר אן איין היילונג ! דיין אום גליקליכער פריינד , יוסף .

דער פערטער בריף פון יוסף צוא יובל

איך לעב נאך , מיין ליבער יובל ! אבער גיב גאט דאש
איך זאל נאך לעבין ביז דעם לעצטין טאג פון מיינע פריידע ,
זאלכעם לעבין וואש דער טויא פון האפענונג פליסט אין זייא ,
זיינען מיר זייער ליב , ווען דיא מלאכים וואלטין וויסין פון דיזעם
פערגעניגן , וואלטין זיי גיווים בעניידין (מקנא זיין) דעם מענשין ,
איבער זיין גורל וואש אים איז אויש גיפאלין . — אזו איז דאש
מיין ברודער ! מיינע האפענונג שפילט מיך אן , אונ זיא פאר
שפרייט

שְׁפְּרֵייט אוּנְטֶער מֵיינָע טְרִיט בְּלוּמֶען פוּן גְלִיק, זִיא פַאר זַייעֶט מִיר רוֹיזֶען פוּן הַצְלָחָה אוֹיף אַלֶע מֵיינָע וֶועגִין, מִיט פַאר גְנִיגִין דֵיינְק אִיךְ צוּא זֶעהֶען, וִויא דַיין גֶעזִיכְט בַּייט זִיךְ פוּן שְׁרֶעק אוּנ עֶרְשְׁטֵינֶען אוּנ דַיינָע גִידַאנְקֶען וֶוערִין אִין דִיר צוּא מִישְׁט, וַוייל דוּא ווִילְסְט גֶעפִינֶען דֶעם שְׁלִיסֶעל מַיין רֶעטְזֶעל (חִידָה) אוֹיף צוּא לֶעזִין, דוּ נֶעמְסְט מַיינֶעם לֶעצְטִין בְּרִיף וֶועלְכֶער אִיז פוּן אַלֶע זַייטִין פַאר שְׁרִיבִּין, מִיט טְרוֹיעֶרְקַייט אוּנ קְלָאגִין, דוּ לֶעזֶעסְט אִים אִיבֶּער צְוֵוייא דְרַייא מָאל, אוּנ דֶער נָאךְ לֶעזְט דוּא ווִידֶער דֶעם אָן פַאנְג פוּן דִיזֶען בְּרִיף, וֶועלְכָער אִיבֶּער שְׁטְרוֹימְט מִיט הָאפֶענוּנְג אוּנ פְרֵיידֶע, אַזוֹ זֶעהְסְט דוּא דֶער בַּאיי אַיין גְרוֹיסֶען קָאנְטְרַאסְט (הֵפֶךְ), דָארְטִין פְלִיסְט מַיינָע פֶעדֶער בֶּעכֶע טְרֶערִין, דִיא בוּכְשְׁטַאבִּין אִין אִים זַיינֶען וַויינֶענְדִינָע בּוֹימֶער, אוּנ דִיזֶער בְּרִיף פְלִיסְט אַיין מִיךְ הָאנִיג אִיבֶּער דִיא בְּרֶעגִין, אוּנ דִי אוֹתִיוֹת אִין אִים זַיינֶען דִיא בּוֹימֶער פוּן פַארַאדִיס (גַן עֵדֶן). דוּא רוּפְסְט אוֹיס: יוֹסֵף, מַאךְ מִיךְ דָאךְ אַיין מָאר קְלָאר אִין דֶער זַאכֶע, וַוייל אִיךְ קֶען שְׁטַארְבִּין אוּם אִיבֶּער צוּא טְרַאכְטִין פוּן דֶעם דִיא אוּרְזַאכֶע, אוּנ נָאר אִיבֶּער דֶעם וַוייל דוּא בִּיסְט בַּייא מִיר זַייעֶר גִישֶׁעצְט, אוּנ וַוייל אִיךְ לִיבּ דִיךְ ווִיא מַיין לֶעבִּין, וֶועל אִיךְ דִיךְ נִיט לָאזִין שְׁטַארְבִּין, אוּנ וֶועל דִיר עֶנְטְדֶעקִין (מְגַלֶה זַיין) אַלֶע מַיינָע גִיהֵיימִינְס (סֶעקְרֶעטִין). אבֶער דוּא זָאלְסְט מִיר לַייעֶן אוֹיף אֵיינִיגֶע אוֹיגֶענְבְּלִיקֶען דַיינָע אוֹיעֶרִין אוֹישׁ צוּ הֶערִין מַיינָע רֵייד.

פוּן מַיין לֶעצְטִין שְׁרַייבִּין קֶענְסְט דוּא רִיכְטִין מַיין צוּא שְׁטַאנְד דָאשׁ אִיךְ הָאבּ מִיךְ פוּן דֶער פֶערְצְוֵוייפְלוּנְג (יֵאוּשׁ) גִילָאזְט פַאר פִירֶען. אוּנ דוּא וַוייסְט דָאךְ דָאשׁ דִיא פֶערְצְוֵוייפְלוּנְג פוּן אֵיינֶעם פַאר לִיבְּטִין אִיז נִיט גְלַייךְ צוּא דֶער פֶערְצְוֵוייפְלוּנְג פוּן אַיין אַלְגֶעמֵיינֶעם מֶענְטְשִׁין ׳ דִי פֶערְצְוֵוייפְלוּנְג פוּן אַיין אַלְגֶעמֵיינֶם

פריינד

[פ]ריינד איז גְלַייךְ צוּא אַיין טִיפֶען שְׁלָאף וָועלְכֶער אוּים וָוארְצִילְט [פ]וּן הֶערְצִין אַלֶע זֵיינֶע זִינֶען מִיט אַלֶע זֵיינֶע גִיפִיהְלֶען · אַלֶע שְׁטַארְבִּין אָפּ אִין אִים, עֶר גְלוֹיבְּט שׁוֹין נִיט מֶעהְר דָאשׁ אִים ווֶעט נָאךְ אַמָאהְל גוּט זַיין, לַאכִין, וֵויינֶען, פְרֵיידֶע, אוּנ קְלָאגֶע, טַאנְצִין אוּנ זִיפְצֶען, זֵיינֶען בַּאיי אִיהְם אֵיינֶערְלֵייא, (גְלַייכְגִילְטִיג), אוּנ מִיט אֵיינֶע אוֹיגֶע קַאלְט ווִיא אַייז זֶעהְט עֶר אַלֶעס צוּא. אָבֶּער דִיא פֶערְצְוֵוייפְלוּנְג פוּן אַיין פַאר לִיבְּטִין אִיז נִיט אַזוֹ! זַיין יִאוּשׁ אִיז ווִיא אַיין שְׁטוּרֶעמְדִיגֶעס מֶער וָואשׁ זֵיינֶע וָועלֶע (אִינְדִין) וַוארְפִין אוּנ הוֹיבִּין אִים אוֹיף בִּיז צוּם הוֹיכִין הִימִיל, אוּנ מִיט אַיין אוֹישׁ גִיגָאסֶענֶעם צָארִין פַאלִין זֵייא מִיט אִיהְם ווִידֶער צוּם טִיפֶען אָפּ גְרוּנְד (דֶער פֶערְלִירְט נָאךְ נִיט אִין גַאנְצִין זֵיינֶע הָאפְנוּנְג, עֶר גְלוֹיבְּט אָפְט דָאשׁ עֶר ווֶעט נָאךְ אַמָאל פִילַייכְט קוּמֶען צוּם בְּרֶעג). אַזוֹ אִיז דִי פֶרְצְוֵוייפְלוּנְג (יִאוּשׁ) פוּן אַיין פַאר לִיבְּטִין. אוּנ אַזוֹ אִיז אִיר נַאטוּר! זִיא שְׁטוּרֶעמְט אוּנ בְּרוֹישְׁט אִים אִין קָאפּ אוּנ עֶשׁ צוּא בְּרֶעכְט אִין אִים אַלֶע זֵיינֶע בֵּיינֶער. אַיין מַבּוּל פוּן קָאכֶעדִינֶע גִידַאנְקֶען זִידִין אִין אִיהְם ווִיא אִין אַיין קֶעסִיל. אוּנ זֵיינֶע פַאר וָואלְקֶענְטֶע אוּנ שְׁוָוערְמֶערִישֶׁע גֶעפִילֶען · דְרִיקֶען אִיהְם זֵיינֶע אִינֶערְלִיכֶע גְלִידֶער. זֵיי רוֹיבִּין אִים זַיין הֶערְץ. אוּנ אַיין גִידַאנְקֶען ווִיל זִיךְ פוּן דֶעם אַנְדֶערִין גוּבֵר זַיין אוּנ ווִיל עֶטְווָאס זִינְגֶען, אִין אַיין אוֹיגִין בְּלִיק פַאלֶען אִים אַיין מֶעהְר אַלְס טוֹיזִינְד פְלֶענֶער אִין הַארְצִין. אוּנ אִין אֵיין רֶגַע וָוערִין אַלֶע בַּאיי אִים ווִידֶער פַאר נִיכְטֶעט. אַזוֹ בִּין אִיךְ מִיר גִיוֶועזִין אַיינִיגֶע טַאגֶען. מַיין הֶערְץ אוּנ מַיין קָאפּ זֵיינֶען גִיוָוארִין ווִיא אַיין שְׁלַאכְט פֶעלְד. פַאר שַׁיידֶענֶע גִידַאנְקֶען זֵיינֶען מִיר פַארַאלֶעל גִישְׁטַאנֶען. אוּנ הָאבִּין מִיט אַנַאנְדֶער גִישְׁטְרִיטִין אוּם צוּא גִיפִינֶען אַיין וֶועג אוּנ אַיין אַיינְטְרִיט צוּא דֶעם הֶערְצִין פוּן מַיינֶע גֶעלִיבְּטֶע רָאזֶע.

אוּנ צוּא וְויסִין דִיא אוּרְזַאכֶע פוּן אִיר קִימֶער אוּנ טְרוּיעֶר. — גָאט וַייס וְויא לַאנְג וְואלְט אִיךְ נָאךְ זַיין גִיפְּלָאגְט פוּן דִיזֶע שְׁטְרַייט. וָוען נִיט מַיין גוּטֶער מַזָל הָאט זִיךְ אַרַיין גֶעמִישְׁט אוּנ הָאט מִיר גִיהָאלְפִין דָאשׁ אִיךְ זָאל אַרוּישׁ קוּמֶען פוּן מַיינֶע פַאר צְוֵוייפְלוּנְג. אוּנ עֶר הָאט אַרוּישׁ גִיפִירְט אוּיף אַיין פְרַייעֶה אוּנ אוּישׁ גִיטְרָאטֶענֶע וָועג. —

בְּעֵת אִיךְ בִּין גִיזֶעסִין אִין גָארְטִין פַאר טִיפְט אִין דִיא גִידַאנְקֶען. הָאבּ אִיךְ אַיין גִיזֶעהֶען וְויא רָאזֶע זִיצְט אוּנְטֶר אַיינֶעם קָאסְטַאנִיעֶן בּוֹים אוּנ זִיא דֵיינְקְט נָאךְ וְויא גִיוֵוינְלִיךְ. זִיא הָאט מִיךְ נִיט גִיזָעהֶען. וַוייל בֶּעוַואקְסֶענֶע בּוֹימֶער הָאבִּין פַאר שְׁטֶעלְט צְוִוישִׁין אוּנְז׳ אוּנ גְלַייךְ וְויא זִיא אִיז אוּיף גִישְׁטַאנֶען אוּנ אִיז צוּא רִיק נָאךְ הוֹיזֶע גִיגַאנְגֶען. הָאבּ אִיךְ צוּא גִיטְרָאטִין מִיט צוּא בְּרָאכֶענֶעם הֶערְצִין צוּא דֶעם זֶעלְבִּין קָאסְטַאנִיעֶן בּוֹים אוּם צוּא בֶּעפַייכְטִין מִיט מַיינֶע טְרֶערִין דִיא בְּלוּמֶען אוּנ דִיא גְרָאז וָועלְכֶע זִיא אִיז אוּיף זַייא גִיזֶעסִין. אָבֶּער וְויא בִּין אִיךְ עֶרְשְׁטוֹינְט גִיוָוארִין אַלְס אִיךְ הָאבּ דָארְטִין גִיפוּנֶען אַבְּרִיף פוּן אִיר הַאנְד גִישְׁרִיבִּין׳ שְׁנֶעל וְויא אַבְּלִיץ זַיינֶען אִיבֶּער גִיפְלִויגִין מַיינֶע אוֹיגִין אִיבֶּער דִיא שְׁרִיפְט בִּיז אִיךְ בִּין גִיקוּמֶן צוּ דֶעם אָרְט וָואשׁ דִיא שֵׁיינֶע רָאזֶע רֶעט וָוענִין מִיר׳ נָאר וַוייל אִיךְ בִּין נִיט אוּם שְׁטַאנְד צוּא שִׁילְדֶערִין פַאר דִיר מַיינֶע גִידַאנְקֶען וָועלְכֶע זַייא הָאבִּין אִין מִיר גִישְׁטוּרְעמְט בְּעֵת אִיךְ הָאבּ גִילַייעֶנְט אִיר בְּרִיף פוּן אָן פַאנְג בִּיז צוּא עֶנְדֶע׳ דְרוּם שְׁרַייבֶּע אִיךְ דִיר רִיכְטִיג דֶעם זֶעלְבִּין לָשׁוֹן פוּן אִיר בְּרִיף דַאמִיט דוּא זָאלְסְט פַאר שְׁטֵיין דֶעם אִינְהַאלְט פוּן מַיין הֶערְצִין. אוּנ אַזוֹ שְׁרַייבְּט זִיא:

בַּאלְד וְויא אִיךְ בִּין צוּא רִיק גִיקוּמֶען מִיט מַיין דִיעֶנְסְט «מַעֲכָה» פוּן מַיינֶע פְרַיינְדִינֶען. הָאבּ אִיךְ אָן גִיטְרָאפִין אַיין יוּנְגִין

מענטשין

מענטשין דער האט מיך גיפרעגט · וואו איז יפתחס הויז? דאס איז מיין פאטער! האב איך געענטפערט, קום גייא מיר נאך, איך וועל דיך נאך זיינעם הויזע פירען! דיזער יונגער מענטש, צוואר איך האב אים נאר דאס ערשטע גיזעהען, האט ער מיר אויס גיזעהען אין מיינע אויגין גלייך וויא איינער וואס ער איז מיר פון איינע לאנגע צייט בעקאנט, ווייל זיינע ליבליכע שטימע אונד זיינע פריינדליכע רייד האבן איין גענדרונגן אין מיינע גידערם, אזו וויא גוטע בוים אייל, אונד זייא האבין צוא מיינעם הערצין זייער פיל פאר געניגען גימאכט, דיא גאנצע נאכט אין מיין טרוים (חלום) האב איך גידאכט דאס איך הערע דיזע זיסע שטימע, זיא קלינגט אין מיינע אויערין וויא איין קינסטליכער ארקעסטער מיט הארפין שטימע אזו ווייט האב איך פערגניגען גיהאט! —

אלס יעקב האט דאס ערשטע מאל גיזעהן זיין זון יוסף אלס קעניג איבער דעם גאנצין לאנד מצרים, אויף זיין קאפ איין גאלדענע קרוין, אן גיצויגין אין קעניגליכע קליידער, האט ער אים ניט שענער גיפונען וויא איך האב מיין יוסף גיפונען, אלס איך האב אים גיזעהן וויא ער זיצט לעבין מיינע רעכטע האנד אונד ער הארכט זיך איין צוא דיא לערע פון מיין פאטער! זיינע אויגין וועלכע שיינען וויא צווייא בורלאנטין אונד זייא גלאנצין וויא דער מארגין שיין, אונד זיינע בליקען טרעפין אפט אויך מיינע בליקען אן, דענסמאל פרייט זיך אין מיר מיין הערץ מיט ענטציקונג (התפעלות) · זיינע ריינעם געזיכט, זיינע שווארצע לאקין, זיינע קרויזלען, זיינע ראזען פארביגע ליפען, זיין שלאנקע געוואוקס וויא איין פאלמען בוים, דיזע אלע איינגעשאפטען האבין אין מיין הערצין דער וועקט אזעלכע געפיהלען וואס איך האב פון זייא ביז הער גאר ניט גיוואוסט,

אונ פון דער צייט אָן וואָשׂ ער איז צוא אונז גיקוּמֶען, פְּלִיסֶען דיא רייד פון מיין פָאטֶערְס מויל חָכְמָה מיט צעהען פְּרָאצֶענְט מעהער אַלְס פְרִיעֶר, אויף מיין וואָרְט, דאשׂ צייט איך לֶעבּ בִּיז דיזֶעם טָאג בִּין איך נאך ניט גיוועזין אַזוֹ גְלִיקְלִיךְ וויא אין דיזע צייט, מיין צייט איז מיר קיין מאל ניט פַאר גאַנְגֶען אין פֶערְגֶענִינְגִין אַזוֹ וויא אין דיזער צייט!.

איך וויים ניט פַאר וואָשׂ פְרייא איך זיך נאָר אין דער צייט וואָשׂ יוסף איז פְרֵיילִיךְ, אונ אין דער צייט ווען יוסף איז פַארְטִיפְט אין גידאַנְקֶען, דֶענְסְט מאל שְׁטוּמִין מיר אויך מיינֶע גידאַנְקֶען. אונ וואָשׂ איז מיין דיינְקֶען? אונ פון וועֶמֶן איך וויים אַליין ניט! איך וויים נאָר איין זאך דאשׂ יוסף דיינְקְט. אָפְט זעה איך וויא אַיין טְרוּיעֶר וואָלְקִין איז איבּער גיצויגִין איבּער זיין גאַנְצִין גֶעזִיכְט. דאשׂ מיר דְרִיקְט אונְטָערְן הערְצִין דיזֶעס צוא זֶעהֶען. אָבֶּער וויא זאל איך מיך דערווּיף ניט וואונְדֶערִין. אַיין יונגער מֶענְשׁ וואָשׂ איך האָבּ איהם נאָר ניט לַאנְג דער קענְט. וואָשׂ ער איז מיט מיר פְרֶעמְד. אונ פון איינֶעם פְרֶעמְדִין לַאנְד · אונ מיט איין מאל וויא איך האָבּ נאָר מיין אויג אויף אים גיגֶעבִּין · אונ האָבּ נאָר איין וואָרְט פון זיין מויל גיהערְט. האט ער בַּאלְד בַּאיי מיר אין מיין הערְצִין איין אָרְט פַאר נוּמֶען · אונ ער איז שׁוין טִיעף פֶערְוואָצְט אין מיינֶע אינֶערְלִיכֶע זֶעלֶע? וואָשׂ איז דיא סִבָּה דער פון וויים איך ניט. ווארום זינְגְט ראָזֶע אין דער צייט ווען יוסף איז פְרֵיילַאךְ · אונ פַאר וואשׂ וויינְט זיא ווען יוסף וויינְט? איז דען איין דְראָט פון לִיבְּשַׁאפְט גיצויגִין פון זיין הערְצִין צו מיין הערְץ וועלְכֶעס פַאר בִּינְדֶעט אונז דאשׂ מיר זאָלִין ביידֶע זיין אֵיינְס? איך בִּין ניט קְלוּג דערייין · אונ קען דיא זאכֶע ניט

ערגרינדען

עָרְגְרִינְדֶען ! — אָבֶּער וָוארום זָאל אִיךְ זוּכִין סִבּוֹת · עֶס אִיז מִיר הִינְדֶערְלִיכֶע דָאשׁ אִיךְ וַויים נָאר אַז אִיבֶּער דָאשׁ וָואשׁ יוֹסֵף אִיז כּוּנְטֶער · פְרֵייא אִיךְ מִיךְ אוֹיךְ אוּנ אוֹיף דֶער זַאכֶע וָואשׁ יוֹסֵף אִיז מִיסְגֶעשְׁטִימְט (אוּנְמוּטְהִיג) בִּין אִיךְ אוֹיךְ נִדֶרְשְׁלָאגְן (סְטוּטְנֶע) !

ווִיא אַיין מַאן וָואשׁ דִיא וָועלֶען פוּן מֶער (דִיא אִינְדֶען פוּן יַם) הָאבִּין בַּדֶעקְט אוּנ עֶר אִיז שׁוֹין אִין דֶעם טִיפִין אָבְּגְרוּנְד גִילֶעגִין · דָאשׁ עֶר הָאט שׁוֹין גָאר נִיט מֶער גִיגְלוֹיבְּט צוּ לֶעבִּין · אוּנ עֶר הָאט זִיךְ גָאר נִיט גֶערִיכְט צוּא זֶעהֶען אַיין מָאל זַיינֶע עֶלְטֶערִין זַיינֶע בְּרִידֶער אוּנ שְׁוֶועסְטֶער · זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶער · אָדֶער זַיינֶע אֵיינְצִיגֶע גֶעלִיבְּטֶע וָואשׁ זִיא אִיז דִי לֶעצְטֶע הָאפְנוּנְג פוּן זַיין גַאנְצִין לֶעבִּין · אוּנ מִיט אַיין מָאל הָאט זִיךְ ווִידֶער אַיין וַואל (אִינְד) אוֹיף גִיהוֹיבִּין אוּנ הָאט אִים אוֹיף טְרוּקֶענֶע לַאנְד צוּא רִיק גִיוָוארְפִין · אוּנ זַיינֶע אוֹיגִין זֶעהֶען ווִידֶער דִיא וָועלְט אוּנ אַלֶעס וָואשׁ זַיין הֶערְץ גִילוּסְט · אַזוֹ בִּין אִיךְ אוֹיךְ פְרֵיילִיךְ גִיוָוארִן אוּנ הָאבּ ווִידֶער אוֹיף גֶעלֶעבְּט דוּרְךְ מַיין זִיסִין טְרוֹים וָואשׁ אִיךְ הָאבּ יֶענֶע נַאכְט גִיזֶעהֶען · אוּנ אַיין טַייעֶרֶעס לִיכְט הָאט מִיר פַּאר שַׁיינְט אַזוֹ ווִיא אַיין שַׁיינֶער מָארְגִין הָאט בֶּעלַייכְט מַיין פִינְסְטֶערְנִיס וָועלְכֶעס הָאט מִיךְ בֶּעדֶעקְט פוּן אֵיינֶע לַאנְגֶע צַייט .

אִין מַיין טְרוֹים הָאבּ אִיךְ גִיזֶעהֶען דָאשׁ אִיךְ זִיץ אוּנְטֶער אַיין קַאסְטַאנִיֶען בּוֹים · אוּנ מִיט לִיבֶּע עֶרְפוּרְכְט הָאבּ אִיךְ גֶערִיכְטֶעט מַיינֶע בְּלִיקֶעו אִין דֶעם שַׁיינֶעם הִימֶעל שְׁפִּיגֶעל וָואשׁ טוֹיזֶענְד פְּלַאנֶעטֶען (מַזָלוֹת) אוּנ שְׁטֶערִין שְׁטְרַאלֶען אוֹיס אַיין טַייעֶרִין גְלַאנְץ · דִיא לוּפְט אִיז הֶערְלִיךְ רֵיין · אוּנ אֵיינֶע זִיסֶע שְׁטִילֶע שְׁטִימֶע וֶוערְט גִיהֶערְט פוּן דִיא רֵייד דֶער גְרִינֶער בּוֹים וָועלְכֶער הָאט זִיךְ זַייעֶר לַאנְגְזַאם בֶּעוָואגִין · מַיין הֶערְץ הָאט ווִיא גִיוֵויינְלִיךְ גִידֵיינְקְט פוּן יוֹסֵף · פוּן דִיא אוּרְזַאכֶע וָואשׁ עֶר אִיז

אונרוהיג

אונרוהיג · אונ פון דעם וואש איך בין אויך אונרוהיג ווען איך זעה אים אזו אן · וויא איך זיטץ מיר אזו פאר טיפט אין מיינע גידאנקען · שטעלט זיך מיר פאר דאש יוסף שטייט געגען מיר זייער פראכטיג שיין וואש איך האב איהם קיין מאל אזו גיזעהן צייט ער איז צו אונז גיקומן · זיינע אויגין האבין אויש גישטראלט ליבשאפט אונ זיסקייט · אונ איין ליבער גלאנץ איז אויש גיגאסן גיווען איבער זיין ריינעם שטערין · אונ ער רעט צוא מיר זיסע רייד וואש גייען וויא גוטער בוים אייל אין אלע מיינע ביינער דיא פריידע וועלכע מיין הערץ האט געפילט איז מיר אונמעגליך צוא שילדערין מיט ווערטער · אונ ער האט צוא מיר אזו גיזאגט ·

ראזע ! איך בין יעצט זייער פאר קימערט · אונ דיך זעה איך אז דוא ביסט אויך ניט פריליך : מיין הערץ איז אימער איבער שטראמט מיט גידאנקען אזו וויא איינע קוועלע וועלכעס אין איר קומט צוא אימער וואסער · אונ דוא ביסט אויך אזו דיין הערץ שטראמט אויך איין שטראם פון פיעל גידאנקען דאס זייא גייען איבער דיא גרענצין פון דיין איידעלעם הערצין · איך ווייס וויא אן צוא רופין אזעלכע איידעלע געפיהלען · אבער דוא ווייסט צוא זייא קיין נאמען צוא געבין · דיין מיהע וועלכע דוא ווערסט דיר אנווענדען צוא דער גיין פון וואנען זייא קוועלין אוים · איז אומזיסט ! דרום הער דוא נאר מיך צוא ליבע ראזע · הויב אויף דיינע אויגין צום הימעל אונ ריכטע דיינע אויגין צוא מזרח זייט · דא וועסט דוא וויסין איין ענטפער אויף אלע דיינע פראגען · אונ דיא גרייסע קנאטע (קנופף) וועט אויף גיבונדין ווערדין ! . איך האב געריכטעט מיין בליק צוא דעם זעלבין ארט וואש ער האט מיר בעצייכינט . א גאט מיין גאט ! וואש האב איך דא גיזעהען ! פיער בוכשטאבין (אותיות) וועלכע זיינן געבילדעט

גֶעבִּילְדָעט מִיט דִיא הֶענְר פוּן מַלְאָכִים · אוּנ גִישְׁרִיבִּין גִיוָוארִין מִיט דִיא פַארְבִּין פוּן דָעם רֶעגִין בּוֹיגִין . זַייא זַיינֶען דוּרְךְ אוּיס גִיזֶעצְט מִיט בּוּרְלַאנְטָענֶע שְׁטָערִין · זַייא שִׁימֶערְן וִויא דִיא שַׁיין פוּן חַשְׁמַל אוּיף דָעם בְּלָאהֶען הִימֶעל · אוּנ צְוֵוייא כְּרוּבִים פוּן דִיא חַיּוֹת הַקוֹדֶשׁ מִיט אוּישׁ גֶעשְׁפְּרֵייטֶע גָאלְדֶענֶע פְלִיגֶעל זַיינֶען גִיפְלוֹיגִין · אֵיינֶער פוּן אֵיין זַייט אוּנ דֶר צְוֵוייטֶער פוּן דָעם אַנְדֶערִין זַייט · אוּנ מִיט דִיא הֶענְט וָואשׁ אוּנְטֶער זַייעֶרֶע פְלִיגֶעל הָאבִּין זַייא גִיהַאלְטִין אַקְרוֹין פוּן בְּלוּמֶען · אִין אִיר זַיינֶען גִיוֶועזִין אַיין גִיפַּאסְט פִיל דִימַאנְטִין אוּנ בּוּרְלַאנְטִין · אַרוּם גִיפְלָאכְטִין מִיט שְׁנִירֶען פוּן גְלַאנְץ אוּנ שַׁיין · אוּיס גֶעהַאפְּט מִיט דִיא שְׁטְרַאלֶען פוּן דֶער זוּן · — לֵייעֶן דָאךְ רָאזֶע וָואשׁ דָארְטִין שְׁטֵייט גִישְׁרִיבִּין ! הָאט יוֹסֵף צוּא מִיר גִיזָאגְט מִיט אֵיינֶע זִיסֶע שְׁטִימֶע פוּן אֵיין מַלְאַךְ וָואשׁ עֶר זָאגְט שִׁירָה פַאר גָאט · וִויא אִיךְ הָאבּ דָאשׁ אִיבֶּער גִילֶעזִין · אָ גָאט אִין הִימֶעל ! וִויא זָאל אִיךְ דִיר אָפּ שִׁילְדֶערִין דִי פְרֵיידֶע · אַז אִיךְ פְרֵייא מִיךְ נָאךְ יֶעצְט דִיזֶעס דִיר צוּא דֶער צֵיילִין · אִיךְ הָאבּ אִיבֶּער גִילֶעזִין דֶעם טַייעֶרִין נָאמֶען וָואשׁ אִיז אַרוֹיס פוּן גָאטְס מוֹנְד אִין דָעם טָאג וָואשׁ עֶר הָאט בַּאשַׁאפִין דִיא וָועלְט · דָעם נָאמֶען אַהֲבָה (לִיבְּשַׁאפְט) .

וִויא אִיךְ הָאבּ אִיבֶּער גִילֶעזִין דָאשׁ וָוארְט לִיבְּשַׁאפְט · אִין דָעם אוֹיגֶענְבְּלִיק אִיז גִיהֶערְט גִיוָוארִין אַיין גִיזַאנְג פוּן אַלֶע זַייטִין · דִיא צְוֵוייא כְּרוּבִים זַיינֶען גִיפַאלִין אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערִין אוֹיפִין הַאלְדְז אוּנ טְרֶערִין פוּן פְרֵייד הָאבִּין גִיפְלִיסִין פוּן זַייעֶרֶע אוֹיגִין וִויא בְּלָאהֶע פֶּערִיל · דִיא שְׁטָערִין אַלֶע הָאבִּין אָן גִיפַאנְגֶען צוּא טַאנְצִין · אוּנ דִיא גַאנְצֶע נַאטוּר הָאט זִיךְ גִיפְרֵייעֶט אִיךְ הָאבּ מִיךְ גִיקְוִויקְט אוּיף מַיינֶע קְנִיא · אוּנ יוֹסֵף שְׁטֵייהְט לֶעבִּין מִיר · אוּנ בַּאלְד הָאבּ אִיךְ מִיךְ אוּיף גִיוַואכְט · עֶשׁ טוּט מִיר

לייד

לייד ווארום איז עש גיוועזין נאר איין טרוים · אויך טוט מיר מער לייד · ווארום האב איך מיך פון אזו איין זיסן טרוים ערוואכט!

אָבער ווארום זאל איך אום צוא פרידין זיין? איז מיר דען ווייניג דאש ביכעל וואש איך האב גיזעהן? איז מיר נאך ווייניג דיא הערליכע סצענע וואש איך האב גיזעהען מיט מיינע אויגען? דיזע פארשטעלונג ועלכע בעלייכטעט מיינעם הערצין · ווען יוסף האט מיט מיר גירעט! דיזע פארשטעלונג וועלכע האט אלע מיינע רירענדע געפיהלען גירופין מיט דעם נאמען ליבשאפט!

יוא ווירקליך איך ליב דעם יוסף · מיין הערץ וואוינט אין אידם · דורך איהם איז מיינע פריידע · דורך אים איז מיין קימער · אבער יוסף אויב ער ליבט מיך וויא ער האט מיר אין מיין טרוים פאר שפראכין · ווער קאן דאס ווירקליך וויסען?

א ראזע ראזע · דיא איינציגעם לעבין פון מיין אטהעם! דוא מיינע טהייערע נשמה וואש דוא בעלעבסט מיך · באיי דיר איז נאך איינע פראגע אויב יוסף ליבט דיך · ווירקליך נאך מער וויא ער קען דיך ליבען! וויא דארשטיג איז יוסף צו דיר · אונ וויא גערין איז ער צוא לעבין פון דעם אטהעם וואש גייט ארוים פון דיין מויל · אונ וויא זאט מיט פריידע וואלט ער גיוועזין · ווען ער זאל דיך אייביג גיזעהען האבין!

איך מוז שווייגען מיין פריינד יובל! איך מוז שליכען מיין בריף צוא דיר שטום! דיין הערץ וויים אויך וויא מיין הערץ צוא ברעכט אין שטיקער פון דיזען גרויסין גליק וואש מיך האט גיטראפין · דאש איך קען שוין ניט מעהר ריידין!

דיין גליקליכער פריינד יוסף ·

יפתח נדר

דער פינפטער בריף פון יוסף צוא יובל

וואו נעם איך איין פעדער פון איין ענגעל פליגיל צוא בעשרייבין פאר דיר מיין גליק . א יובל! מיין הערץ אונ זיילע זיינען איבער שטרעהמט מיט לוסט אונ פריידע דאש איך קען גאר ניט ריידין · אונ דרום מוז איך מיין גאנצין גליק פאר שווייגין · נאר איין ווייניג וועל איך דיך בעקאנט מאכין · באלד וויא איך האב ערפארין דאש דיא שיינע ראזע ליבט מיך · אונ מיין הערץ איז גאר רוהיג גיווארין · האב איך מיך צוריק גיקערט אין מיין צימער אונ בין גיפאלין אויף מיין בעט ערמידעט פון דער שווערע לאסט מיין גרויסין גליק צוא ערטראגען · די גאנצע נאכט האב איך ניט גיקענט שלאפין · מיין הערץ האט גישוועבט אין דיא לופט צווישין האפענונג אונ שרעקין · איך האב געגלויבט פילייכט איז עש איין טרוים (חלום) · איין טרוים? זאג איך צוא מיר אליין · עש קען ניט זיין! ניין · איך בין נאך יעצט אויך וואך · אונ איך האב רעכט נאך גיזוכט אונ האב גיזעהען דאש ראזע האט מיך ווירקליך ליב · אונ איך בין עש דער האט דעם וואלקין איבער איר ריינעם שטערין פאר צויגען! — אזעלכע גידאנקען האבין זיך אום געוועלצט אין מיין קאפף ביז עש האט בעגינט דער מארגין · יענעם טאג האט מיר דער פריא מארגין גילייכט מעהר וויא אלע מאהל · וויא איך בין אויף גישטאנען בין איך גלייך גיגאנגען אין גארטין צוא קוסין דעם בריף פון ראזע וועלכען איך האב געבעטין צו ריק גילייגט אויף דעם זעלבין ארט וואש איך האב אים דארט גיפונען · אבער וויא האב איך מיך ערשראקין דאש איך האב גיזעהען · דאש דער בריף איז דארט ניט מער דא! נאר אין דעם זעלבין אויגין בליק האב איך מיך באלד בעדאכט · דאש

ראזע

ראָזע האָט זיך געווים באַלד אום גיקערט אונ האָט איּם צוא גינומען · אָבער אין וואָרהייט איז ניט אזו גיוועזין · וויא עס וועט דא ווייטער פאר קומען · —

אַלס איך מיט ראָזע זיינען מיר אמאל גיזעסין פאר יפתח וויא גיוויינליך צוא הערין זיינע לעהרע · (איך בין מיר גיזעסין פרייליך · אונ ראָזע מיט איין בלאַסין גזיכט) · האב איך גיזעהן דאס יפתחס געזיכט האבין גישיינט פון לוסט אונ פריידע · זיינע אויגין האבין אים אויש גישטראלט ליבשאפט · דיזע זאכע איז מיר איין וואונדער גיוועזין ווייל פון דער צייט אן וואס איך האב בעטראכטין זיין שוועל · האב איך אים קיין מאל אן גיזעהן אזו פרייליך וויא יעצט! יאמער אונ קלאג האבין שטענדיג גירועט אויף זיינע ליפין · אונ איין שטארקער טרויער פלעגט אימער ליגין אויף זיין געזיכט · ער האט זיך אלע מאל בעקלאגט איבער דעם צוא שטאנד פון זיינע אום גליקליכע ברידער וואס זיינען גיוועזין איבער גיגעבין אין דיא טיראנישע הענד פון דיא לייט עמון · אבער יפתח האט מיך ניט גילאזין פיל טראכטין אונ ער האט אזו גיזאגט · וויא ליב אונ וויא טיף זיינען די ווערק פון גאט ! צוא מיר זיינען יעצט גיקומען שלוחים פון דר געמיינדע ישראל וואס אין דער שטאט מצפה אונ האבין מיך אויף גינומען איבער זייא צוא איין פירסט . — דא האט ער שוין מער ניט גיקענט ריידין · נאר טרערין פון פרייד האבין אים גיפליסין פון זיינע אויגין וויא גרויסע רעגין טראפין · אונ דער נאך האט ער אוים גישריען ! אזו זאל דאך איין מאל זיך ערוואכין יעקב פון זיינעם שלאף וויא איין לייב ! זאל ער צוא בערייטין איין שטרייט פיר זיינע פיינדע דיא לייט פון עמון ! יוא זאלין מיר אויף שטיין אויף זייא · זאלין מיר גיין צוא שטערין אלע זייערע

שטעט

שטעט · מיר וועלין פון זייא אוועק רייסין זייערע פעסטונגען ·
מיר זאלין אראפ ווארפין דעם לאסט וואש דיא לייט פון עמון
האבין אויף אונז געלייגט ! אונ ישראל זאלין ווידער זיין איין
געשעצטע פאלק וויא זייא זיינען אמאל געוועזין אין דיא צייטין
פון משה דער קנעכט פון גאט ! דיזע אלע ווערטער האט ער
גירעט היציג מיט דיא · שטימע פון איין נביא · זיינע אויגין
האבין אין אים גיווארפין וויא פיילין · אונ זיין האנד וואר אויס
גישטרעקט אזו וויא ער וואלט האלטין איין שווערד · דער נאך
האט ער ווידער לויט אויס גישריען אונ האט גיזאגט · יעצט
האב איך אייך צוא וויסין גיטאן דיא סבה פון מיינע פריידע ·
נון בעט איך אייך דאש איהר זאלט מיר אויך זאגין די אורזאכע
פון אייערע זארגע וואש בעדעקט אייערע געזיכטער שוין פון
וויא לאנג · יוסף ! זאג דוא צום ערשטין אויש דיין הערץ פאר
מיר · דוא זאלסט פון מיר קיין זאך פאר בארגין · פיליכט וועל
איך גיפינען איין מיטיל צוא היילין דיך פון דיינע וואונדין . —
איך האב מיך שוין מער ניט גיקענט אויף האלטין · וויא איך
האב עש גיהערט בין איך באלד אויף גישטאנען פון מיין ארט
אונ האב פאר איהם גיקניעט · איך האב גיוואלט ריידין אבער
דיא ווערטער זיינען מיר אפ גישטארבין אויף מיינע ליפען · נאר
דיזע צווייא ווערטער האבין פון מיין מויל אויש גיפליסין ·
איך ליבע ! אונ דיזע ווערטער מיינע האבין גירעט אונ צוא
וויסין גיגעבין נאך מער אלס טויזענדע אויס דריקליכע ווערטער·
איינע טויטע שטיל שווייגין האט גידויערט איינינע אויגין בליקן·
יפתח האט זיין אויג גיווארפין אמאל אויף מיר אונ דאס אנדרע
מאל אויף ראזען · וועלכע זיא איז גיבליבין זיצין אן אטהעם ·
מיט אראפ גיזונקענע אויגין · מען האט קיינע אנדערע שטימע

גיהערט

גיהערט נאר דיא שטימע פון איר שטארקין הערצין קלאפין · נאר דאס אליין האט זיך גיהערט צוא דיא אויערין פון דער גאנצע גיזעלשאפט.

זייער שיין ! האט יפתה אן גיפאנגען דיא אנדערע מאל אונ האט דיא שטילע איבער גישלאגין · נוא ראזע וואש שווייגסט דוא ? רייד מיט דיינעם געליבטין אפין · זאג עפינטליך דאש דיין ליבשאפט פאר נעהמט איין ארט אין מיין הערצין · ווייל מיר איז דאש בעוואוסט פון דיין בריף וועלכין איך האב גיפונגן · אונ האט גלייך זיין האנט אין דער טאשע גישטעקט · אונ האט פאר אלעמען גיצייגט דעם בריף וואש ראזע האט גישריבין.

ראזע האט באלד גיקניעט אונ נאך איידער זיא האט אויס גישריען דאש ווארט «פאטער» מיט איינע שרעקליכע שטימע · האט יפתח פאר לאזין דעם צימער אונ איז באלד פארט גיגאנגן.

עש איז וואר מיין ברודער יובל דאש איך ברייננ אויס מיינע צייטין אום זיסט · אבער איך מוז דיר זאגין אז דיזער פאר גענינין איז מיך מחיה אלע מיינע שילדערונגען אונ פארשטעלונגען זיינען נאך צוא שוואך פאר גישטעלט גיווארין גענין מיין גרויסין גליק · נאר ווען גאט וועט געבין אונ איך וועל מיט יפתח אונ מיט זיינע טאכטער ראזע נאך מצפה קומען וועסט דו דענסמאל אליין אלעס צוא זעהען מיט דיינע אויגין דוא וועסט זיך מיט מיר באיי זאמע פרייען · אונ וויא גליקליך וועל איך מיך דאן שעצין נאך דעם אז מיר וועלין צוא ריק קומען בשלום פון דעם קריג מיט דיא לייט פון עמון — א גאט ! ביז דעם ענדע פון מיינע ליבשאפט וועל איך קומען אונ איך וועל מיך זעטיגין פון אירע זיסע פרוכט · דיא לייט פון מצפה וועלין מיך זעהען אונ וועלין מיך שעצין גליקליך · דיא שטעט גלעד אונ בשן וועלין

סיך

מִיךְ לוֹיבִּין · אוּנְ דִיא לִיכְטִיגֶע שְׁטֶערִין וָועלִין מִיךְ בֶּענַיידֶען (מְקַנֵא זַיין) מַיין טַייעֶרִין לָאז (גוֹרָל) וָואשׁ מִיר אִיז אוּים גִיפַאלִין ·

מַיין פֶּעדֶער פַאלְט מִיר פוּן דֶער הַאנְד אִיבֶּער מַיינֶע זִיסֶע גֶעפִיהְלֶען וֶועלְכֶע שְׁטוּרֶעמֶען אִין מִיר · אוּנְ דְרוּם מוּז אִיךְ מַיין בְּרִיף שְׁלִיסִין · אוּנְ דִיזֶער אִיז מַיין לֶעצְטֶער בְּרִיף וָועלְכִין אִיךְ שְׁרַייבּ צוּא דִיר בֶּעסְטֶער פְרַיינְד ! אִיךְ פַאר בְּלַייבֶּע אִין מַיין הָאפֶענוּנְג דִיךְ בַּאלְד צוּא אוּם אַרְמֶען אוּנ רֵיידִין מִיט דִיר פָּנִים אֶל פָּנִים · דַיין גְלִיקְלִיכֶער פְרַיינְד יוֹסֵף . —

טְהַייעֶרֶע לֶעזֶער ! פוּן דִיא בְּרִיפֶע וֶועלְכֶע מִיר הָאבִּין דָא גִילֶעזִין · וַויסֶען מִיר נָאךְ נִיט דֶעם גְרוּנְד וִויא עֶשׁ הָאט מִיט זַייעֶרֶע לִיבֶּע פַּאסִירְט · וַוייל יוֹסֵף הָאט נָאךְ נִיט אִין גַאנְצִין אַרוּישׁ גִיזָאגְט · דֶערִיבֶּער זַיינֶען מִיר גִיצְוואוּנְגֶען אִיהְם נָאךְ צוּ גַייעֶן אִין מִצְפָּה אוּנ זֶעהֶען דִיא. עֶנְדֶע וָואשׁ עֶשׁ הָאט זִיךְ פוּן זַייעֶר לִיבְּשַׁאפְט אוּישׁ גִילָאזִין . —

נָאךְ פֶערְלוּיף פוּן אַכְט טַאגֶען פוּן דֶער צַייט אָן וָואשׁ יוֹבֵל הָאט עֶרְהַאלְטִין פוּן זַיין פְרַיינְד יוֹסֵף זַיינֶעם לֶעצְטִין בְּרִיף · אִיז גִיקוּמֶען צוּא לוֹיפִין אַיין קָארִיעֶר (רַייטֶער) פוּן דֶער שְׁטָאט טוֹב נָאךְ מִ צְ פָּ ה אוּנ הָאט אָן גִיזָאגְט דָאשׁ יִפְתָּח פוּן גִלְעָד קוּמְט אָן · וִויא דִיא לַייט פוּן מִצְפָּה הָאבִּין דָאשׁ דֶער הֶערְט הָאבִּין זַייא זִיךְ אַלֶע עֶרְוַואכְט פוּן קְלֵיין בִּיז גְרוֹיס זַיינֶען אַלֶע בַּאיי זַאמֶען גִיקוּמֶען · דִיא גְוַוארְדִיֶע מִילִיטֶער הָאבִּין זִיךְ צוּא שְׁטֶעלְט אִין פָארְמַאלְנֶעם אוּנְבָּאר. אַלֶע גֶערֵייטֶעט צוּם שְׁטְרַייט · דִי רַייטֶער הָאבִּין בֶּעשְׁטִיגִין זַייעֶרֶע בְּלִיצֶענְדֶע פֶערְד אוּנ הָאבִּין בְּלוֹיסֶע זֶעבִּיל גִיהַאלְטִין אִין זַייעֶרֶע הֶענְד · אוּנ אַזוֹ זַיינֶען זַייא אִיהְם

אנקעגין

אַנְקָעגִין גִיגַאנְגֶען · אִין אֵיין וַוייִלֶע אַרוּם הָאבִּין זִיךְ פוּן ווַייטִין גִיזֶעהָען דִיא רַייטֶער פוּן יִפְתָּח · אִין אֵיין אוֹיגִין בְּלִיק אִיז גִיהֶערְט גִיוָוארִין אֵיינֶע שְׁרֶעקְלִיכֶע שְׁטִימֶע „עֶר זָאל לֶעבִּין אוּנְזֶר פִירְכְט יִפְתָּח ! עֶשׂ לֶעבֶּע זַיין דוּרְכְלוֹיכְט !" — דֶר שַׂאל פוּן דֶעם פָאלְק מִיט זַיינֶער שְׁטִימֶע הָאט גִירִיסִין דֶעם הִימִיל · יִפְתָּחְס הֶערְץ הָאט גִיצִיטֶערְט פוּן פְרֵייד · אוּנ הֵייסֶע טְרֶערִין הָאבִּין זִיךְ גִיזֶעלְצְט פוּן זַיינֶע אוֹיגִין אִיבֶּער זַיינֶע גְרֵייזֶע בַּאקִין בַּארְדִין · ווִיא שֵׁיין וַואר דִיזֶע פָארְשְׁטֶעלוּנְג צוּא זֶעהֶען ווִיא דִיא אַלְטֶע לַייט פוּן מִצְפָּה זַיינֶען דֶעם יִפְתָּח אוֹיף דֶעם הַאלְדְז גִיפַאלִין אוּנ הָאבִּין אִיהְם מִיט לֵב שַׁאפְט אוּם גִיאַרֶמֶעט · זַייעֶר זֶעלְבִּיגֶער בְּרוּדֶער יִפְתָּח וָועלְכִין זַייא הָאבִּין אִים פוּן זִיךְ אַרוּים גֶעיָאגְט אוּנ פַאר טְרִיבִּין מִיט שַׁאנְדֶע · הָאבִּין זַייא יֶעצְט גִיוַייִנְט אוֹיף זַיין הַאלְדְז ! ווִיא לַייכְט קֶענֶען מִיר בַּאמֶערְקִין אוּנ פַאר שְׁטֵיין וָועלְכֶע גִידַאנְקֶען אוּנ גִיפִילִין הָאבִּין אוֹיף גִיבְּרוֹיזְט אִין יֶענֶע צַייט אִין זַיין בְּרוּסְט . —

דִיא זוּן הָאט פוּן מַעֲרָב זַייט גִיוָוארְפִין אִירֶע לֶעצְטֶע שְׁטְרַאלִין אִיבֶּער דִיזֶע שֵׁיינֶע פְּרַאכְטִיגֶע סְצֶענֶע · אוּנ פוּן דִיא גֶעשְׁלִיפֶענֶע זֶעבִּיל וָועלְכֶע הָאבִּין גֶעבְּלִיצְט ווִיא פַייעֶר · הָאט אָפּ גִישְׁטְרַאלְט דִיא פַאר גֵייעֶנְד זוּן · אֵיינֶע הֵיילִיגֶע שְׁטִילֶע הָאט גִיהֶערְשְׁט אוּנְטֶער דִיא גַאנְצֶע פַאר זַאמְלוּנְג · אִינ יֶעדֶעם הֶערְץ הָאט גִיקְלַאפְּט בֶּעוֶועגְלִיכֶע שְׁטַארְקַייט · מִיט אֵיינֶע רֵיינֶע נָאטֶעם פַארְכְט .

אִין דֶער צַייט וָוען יִפְתָּח הָאט גִיוַויינְט אוּנ אוּם גִיאַרְמְט דִיא אַלְטֶע לַייט פוּן שְׁטָאט · הָאבִּין זִיךְ יוֹסֵף מִיט יוֹבֵל צוּ זַאמֶען גִיטְרָאפִין , ווַייט פוּן דֶער קַאמְפַּאנְיֶע זַיינֶען זַייא אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערִין אִין דִיא אָרֶמֶען גִיפַאלִין · אוּנ אֵיינֶער הָאט פַאר דֶעם

אנדערין

אנדערין זיין גאנצע הערץ אויס געזאגט · אונ ראזע מיט יובלס פרויא זמיכה זיינען געשטאנען לעבין זייא אונ האבין געוויינט.

«יובל!» האט יוסף אויש געשריען וויא ער האט איהם דאש ערשטע מאל דער זעהען. אונ ער האט מער ניט געקענט ריידין. «א יוסף!» האט יובל אויש גירופין מיט איינע הייזעריגע שטימע · אונ זיינע ווערטער זיינען איהם אפ געשטארבין.

איך זעה דיך דאך איין מאל האט יוסף געזאגט דער נאך אז ער איז צוא זיך געקומען · א וויא גליקליך בין איך דאש איך זעה דיך בלייען וויא איינע ליבע אלייעה אין דעם גארטין פון לעבין אונ גליק · אונ וויא בעפינדעט זיך דיינע פרויא זמימה? איז זיא געזונד? האסט דוא איר דער ציילט פון מיין גליק וואש מיך האט געטראפין? נוא · וואש זאגט זיא? איך בין גליקליך וויא איין ענגעל! וויא · ניין?

הער שוין אמאל אויף יוסף צוא מאכין פייער ווערק מיט דיינע רייד! ווייל אויף מיין ווארט איך האב פארכט דאש איך זאל ניט פאר ברענט ווערין פון דעם פייער וואש דוא שפייסט פון דיין מויל · האט יובל געענטפערט לאכינדיג.

א האלוואיי וואלטין מיינע רייד געוועזין וויא פייער! האט אויש גירופין יוסף · דאן וואלט איך דיר קענען אויש שיטען אין דיין בוזעם אלע מיינע גידאנקין פון הערצין · ראזע! האט יוסף געזאגט אלס ער איז צוא איר צוא גיגאנגען אונ האט פאר איר פאר געשטעלט זיינעם פריינד יובל מיט זיינע פרויא. ראזע! דיזער איז מיין פריינד יובל · אונ דיזע איז זיינע פרויא זמימה! צוא זייא בין איך צוא געבונדין מיט לייב אונ זעלע! אונ איר מיינע טייערע פריינדע יובל אונ זמימה! האט ער געזאגט קערינדיג זיך צוא זייא · דיזע איז ראזע די טאכטער פון יפתח אויס גלעד.

דיזע

דיזֶע פְרַיילִין אִיז דִיא קֶענִיגִין אִיבֶּער אַלֶע פְרַיילִינְס אִין דֶער וֶועלְט ! וָואשׁ פוּן דֶער צַייט אָן וָואשׁ אִיךְ הָאבּ אִיר דֶער קֶענְט בִּין אִיךְ גִירֶעכִינְט צוּא דִיא מַלְאָכִים · אִיךְ בִּין שׁוֹין מֶער נִיט מֶענְשׁ ! זִיא אִיז מַיין לֶעבִּין · מַיין מָארְגִין שַׁיין · מַיין זוּן · מַיין וֶועלְט · זִיא אִיז מַיין נְשָׁמָה וֶועלְכֶעס מִיךְ בֶּעלֶעבְּט · אוּנ אָן אִיר אִיז מַיין לֶעבִּין גָאר נִיכְטְס .

דָאשׁ גִיזִיכְט פוּן שׁוֹשַׁנָה הָאט בַּאקוּמֶען אַיין רוֹיטְהֶען פַארְבּ · אוּנ זִיא הָאט אִירֶע אוֹיגִין גִילָאזִין בְּלִיקֶען אִין דֶר נִידֶער · אוּנ וֶוער וַוייסְט בִּיז וִויא לַאנְג וָואלְט נָאךְ יוֹסֵף גִירֶעט · וֶוען עֶשׁ וָואלְט אִין יֶענֶע צַייט נִיט גִיהֶערְט גִיוָוארִין דִיא שְׁטִימֶע פוּן פּוּיקִין אוּנ דִיא שַׁאלוּנְג פוּן טְרָאמְפֶּעטִין וָואשׁ זַייא הָאבִּין גִיגֶעבִּין אַיין סִיגְנַאל (צַייכִין) דָאשׁ דִיא אַרְמַייא קוּמְט אָן אִין שְׁטָאט · דֶענְסְטְמָאל זַיינֶען זַייא אוֹיךְ גְלַייךְ צוּא דִיא אַרְמַייא גִינַאנְגֶען · אוּנ הָאבִּין זִיךְ מִיט דִיא חַיִל פֶערְמִישְׁט · דָאשׁ מֶען הָאט נִיט גִיוואוּסְט ווּא זַייא זַיינֶען הִינְגֶעקוּמֶען.

דָאס מָארְגִינְס הָאבִּין זִיךְ פַאר זַאמִילְט דִיא פָאר נֶעהְמֶע לַייט פוּן מִצְפָּה צוּא יִפְתָּח אִין הוֹיזֶע · אוּנ הָאבִּין זִיךְ פַאר אִים גִיזֶעצְט אוּנ עֶר אִיז גִיזֶעסִין אוֹיבִּין אָן · אוּנ אַלֶע הָאבִּין זִיךְ גִיהַאלְטִין עֵצוֹת אִיבֶּער דִי פִירוּנְג פוּן דֶער מִלְחָמָה אוּנ אִיבֶּער נָאךְ אַנְדֶערֶע פְּרָאיֶעקְטִין !

אִיךְ גְלוֹיבֶּע זָאגְט יִפְתָּח · דָאשׁ צוּם אָן פַאנְג אִיז אוּנְזֶער שׁוּלְדִיגְקַייט צוּא שִׁיקִין פְרִידִינְס רֵייד צוּא דִיא לַייטִין פוּן עַמוֹן ווייל אַזוֹ זַיינֶען מִיר פַאר בָּאטִין פוּן גָאט וִויא אִין תּוֹרַת משֶׁה שְׁטֵייט גִישְׁרִיבִּין · אַז דוּא וֶועסְט גִינֶעהְנֶען צוּא אַיין שְׁטָאט אִיבֶּער אִיר צוּא שְׁטְרַייטִין · זָאלְסְט דוּא צוּא פָאר אִיהְר אוֹיס רוּפִין צוּם פְרִיד . זָאלִין מִיר אוּנְז צוּא בְּרֵייטִין שְׁלוּחִים · אוּנ

איך

איך וועל זייא ארייז געבין אין זייער מויל וואש זייא זאלין ריידן פיל[ייכט] ווע[ט] גאט געבין · דאש אונשולדיגע בלוט זאל ניט פאר גאסין ווערין · אונ אויב זייא ועלין אונז ניט ווילין צוא הערין איז דיא מלחמה פון דעם ליבין גאט בעשטימט · אונ דאן גייען מיר אלע צום שטרייט ·

דיא רייד פון יפתח מיט זיין ראט · איז דער גאנצער פאר זאמלונג גיפעלין גיווארין · אונ מען האט צוא זיר אויש גירופין בראפא ; אונ באלד האבין זייא פון זייערע אייגענע לייט אויסער ווייל[ט] מענטשין צוא גיין אין דיא שליחות וואש יפתח וועט זייא שיקין צוא דעם קעניג פון עמון אונ אזו האט יפתח זייא גיהייסין צוא אים ריידין · אין ערשטין · אום וועלכין געגענשטאנד וואש צווישין אונז ביידין קומסט דו אין מיין לאנד מיט מיר אקריג פיהרין ? אבער דער קעניג פון עמון האט גיענטפערט דעם יפתח דורך זיינע שלוחים דאש דיא סבה פון דעם קריג איז נאר איבער דעם וייל ישראל (באלד נאך זיינעם אויש גאנג פון מצרים) האט באיי איהם אוועק גינומען זיין לאנד פון דעם גרענעץ ארנון ביז דעם טייך יבוק אונ ביז דעם ירדן · אונ ער קען מיט איהם אנדערש קיין פרידין שליסין · וואו ער זאל זייא איהם צוא ריק מיט גוטין ניט אפ געבין · וויא יפתח האט עש דער הערט · האט ער צוא אים דעם צווייטין מאהל גישיקט שלוחים אונ האט אים גילאזט אזו אן זאגין · ישראל האט דעם לאנד פון מואב אונ עמון ניט גינומען · ווייל בעת דיא ישראל זיינען אויש ניגאנגען פון מצרים · זיינען זייא ניגאנגען אין דער מדבר ביז דעם ים סוף · אונ אלס זייא זיינען גיקומען אין קדש · האבין זייא גישיקט שלוחים צוא דעם מלך פון אדום

אונ הָאבִּן אִים גִיבֶּעטִן דָאשׂ עֶר זָאל זַייא עֶרְלוֹיבִּין דוּרְךְ רַייזִין זַיין לַאנְד · הָאט עֶר אִים נִיט גִיוָואלְט עֶרְלוֹיבִּין · אונ אַזוּ הָאט עֶר אויךְ גִישִׁיקְט צוּא דָעם קֶענִיג פוּן מוֹאָב · אונ עֶר הָאט אויךְ נִיט גִיוָואלְט עֶרְלוֹיבִּין · זַיינֶען דִיא יִשְׂרָאֵל גִיבְּלִיבִּין זִיצִין אִין קָדֵשׁ · דֶער נָאךְ זַיינֶען זַייא גִיגַאנְגֶען אִין דֶער מִדְבָּר אונ הָאבִּן גִימַיידְט דָעם לַאנְד פוּן אֱדוֹם אונ פוּן מוֹאָב · אונ זַייא זַיינֶען גִיקוּמֶען פוּן דָעם מִזְרָח זַייט לֶעבִּין דָעם לַאנְד פוּן מוֹאָב · אונ זַייא הָאבִּין זִיךְ אָפּ גִישְׁטֶעלְט רוּעֶן אויף דִיזֶער זַייטֶע פוּן אַרְנוֹן · זַייא זַיינֶען נִיט אִיבֶּער גִיגַאנְגֶען דֶעם גְרֶענְץ פוּן מוֹאָב · וַוייל דִיא טַייךְ אַרְנוֹן בֶּעצֵייכִינְט דֶעם גְרֶענְץ פוּן מוֹאָב · פוּן דָארְט הָאבִּין דִיא יִשְׂרָאֵל גֶעשִׁיקְט שְׁלוּחִים צוּא סִיחוֹן מֶלֶךְ אֱמוֹרִי וָואשׂ הָאט רֶעגִירְט אִין דֶער שְׁטָאט חֶשְׁבּוֹן אונ זַייא הָאבִּין אִים אויךְ גִיבֶּעטִין דָאשׂ עֶר זָאל זַייא עֶרְלוֹיבִּין דוּרְךְ רַייזִין פַאר בַּאיי זַיין לַאנְד · אִיז נָאךְ נִיט גִינוּג וָואשׂ סִיחוֹן הָאט זַיי נִיט עֶרְלוֹיבְּט · הָאט עֶר נָאךְ פַאר זַאמִילְט זַיין גַאנְצִין פָאלְק אִין דֶער שְׁטָאט יָהְצָה אונ הָאט מִיט יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה גִיהַאלְטִין · הָאט גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל אִיבֶּער גִיגֶעבִּין דֶעם סִיחוֹן מִיט זַיינֶעם גַאנְצִין פָאלְק אִין דִיא הֶענְד פוּן יִשְׂרָאֵל · אונ דִי יִשְׂרָאֵל הָאבִּין זַיי גִישְׁלָאגִין · אונ הָאבִּין אָפּ גִינוּמֶען פוּן אִיהְם זַיין לַאנְד · אונ הָאבִּין דֶענְסָאל פַאר נוּמֶען דָעם גַאנְצִין גְרֶענְץ וָואשׂ הָאט גִיהֶערְט צוּא דָעם אֱמוֹרִי פוּן אַרְנוֹן בִּיז יַבּוֹק אונ פוּן דָעם מִדְבָּר בִּיז צוּא דָעם יַרְדֵן · נוּן וִויא מֵיינְסְט דוּא ? גָאט הָאט דָעם אֱמוֹרִי פַאר יָאגְט פוּן זַיין לַאנְד וָועגִין זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל · אונ דוּא גְלוֹיבְּסְט נָאךְ בַּאיי זַייא אָפּ צוּא נֶעהְמֶען ? דוּא קֶענְסְט נָאר הָאבִּין דָאשׂ לַאנְד וָועלְכֶעס דַיין גָאט כְּמוֹשׁ הָאט דִיר אַיין גֶעטֵיילְט · אָבֶּער דָעם לַאנְד וָואשׂ אוּנְזֶער גָאט הָאט אוּנְז אַיין גִיטֵיילְט · דָאשׂ וָועלִין

מִיר

מיר איביג בעזיטצען · אונ ווידער מיט וואש ביזט דוא בעסער פאר בלק דעם קעניג פון מואב · האט ער זיך דען גיקריגט מיט דיא ישראל ? אדער ער האט ווען מיט זייא גישטריטין ? נאך איין זאך וויל איך דיך פרעגין צייט דיא ישראל זיצין אין דער שטאט חשבון אונ אירע פראוינצין · אונ אויך אין דיא איבריגע שטעט · איז שוין איין מעך פון דרייא הונדערט יאר · ווארום האסט דוא גישוויגין ביז דיזער צייט ? אונ איך האב צוא דיר ניט גיזינדיגט · נאר דוא ווילסט מיר בייז טאן · אונ שטרייטין מיט מיר · זאל דער וואהער ריכטער גאט ריכטין היינטיגין טאג צווישין אונז · צווישין ישראל אונ דיא לייט פון עמון ·

אלס יפתח איז גיזעסין מיט דיא לייט פון מצפה אונ האבן זיך בעראטן וואש מען זאל טאן · זיינען גיזעסין ראזע מיט יוסף אליין אין גארטין אונטער איין אייכען בוים · ראזע איז גיזעסין שטיל פאר קימערט · אונ טרערין האבין זיך גיגאסין איבער אירע ראזען וואנגען · אזו וויא טראפין טויא אויף בלומען קנאספין · יוסף איז איר גיפאלין צוא דיא פיס אונ האט מיט גרוים ציטערן צוא איר גיזאגט · ראזע ! דוא ווייגסט ? אויך דיין גיזיכט איז פאר וואלקינט · אונ דיין הערץ דיינקט וואש פירכטערליך · אונ וואש איז דאש אזו ? ווער האט דיך אונמוטהיג גימאכט ? ווער האט פאר אורזאכט דיין וויינען ? דיינע טרערין שניידין מיר מיין הערצין · אונ רייסין מיינע גלידער · פאר טרויא מיר דיין הערץ · זאג מיר וואש מיט דיר איז דער מער ? אונ אויב איך וועל דיר ניט קענען העלפין · וועל איך מיט דיר גלייך וויינען · אדער איך וועל דיך קענען טרייסטין אונ לינדערין דיינע שמערצין ·

יוסף · דוא גיי—גייסט אין שטרייט ? האט ראזע יאמערליך אויש גישריען · אונ דיא איבריגע ווערטער זיינען אויף אירע

ליפען אב גישטאַבין · יא, מיינע טייערע! איך וועל גיין ·
איך וועל בעפעכטין מיינע פיילין פון דיא בלוט פון ישראל'ס
פיינד · אונ מיין שווערד מוז עסין דאש פעטע פלייש פון יעקב'ס
בעליידיגער! יא, איך מוז גיין אונ צוא טרעטין וויא ליים דיא
לייטע פון עמון · ביז וויא לאנג זאלין נאך מיינע ברידער אונ
מיין פאלק ליידין אונ שרייען אונטער זייער יאך? איך וועל
גיין אונ צוא דרעשין דיזע טיראנישע פאלק אזוי וויא מע דרעשט
שטרויא אין שייער · מיט מיין זעבעל מוס איך איבער שניידין די
בענדער אונ דיא קופערנע קייטין וואש אונזער האלז איז אין
זייא גישמיט אצייט פון אכצעהען יאר · מיט מיין זעבעל וועל איך
צוא רייסין דיא גראבע שטריק · אונ מיר מוזין פרייא ווערין פון
עמון'ס הענט!

דאש איז מיין שרעק · האט ראזע אפּ גיענטפערט. עש
גייט מיר אפּראם איבער מיין לייב! —

זאיי נאר רוהיג האט יוסף גיזאגט · אונ האט גלייך ארויס
גיצייגין זיין זעבעל פון שייד · גיב נאר אכטונג אויף דיזעם
שארפין רעגין! דאש איז דער טויט אליין! אונ בעטראכט נאר
דיא האנד וועלכע עש האלט זיא דא · אזוי איין שווערד אז זיא
קומט אריין אין אזוי איין שטארקע האנד וויא מיינע שנייט אינ
הרגת אויף אלע זייטין אונ מאכט ארויש · א, וויא ערווארטע
איך שוין דיא רגע וואש איך זאל גיין אין שטרייט אונ זעהן דאש
בלוט פון אונזערע פיינדע פון עמון · אונ דאש האב איך שוין
גיוואונשין פון לאנג · צוא שטרייטין פאר אונזער פאלק אונ פאר
אונזער לאנד · אזוי וויא אונזערע פאר צייטיגע העלדין האבין מלחמה
גיהאלטין · וויא יהושע · עתניאל בן קנז · אהוד בן גרא · דבורה
אונ ברק אונ דער גרעסטער העלד ירובעל! —

יא

יַא, רִיכְטִיג! הָאט רָאזֶע גֶעזָאגְט · פַאר אַזֶעלְכֶע גֶעדַאנְקֶען בִּיסְט דוּא וִוירְדִיג דִיךְ צוּא לוֹיבִּין · אוּנ דוּא בִּיסְט בַּייא מִיר אוֹיךְ זֵייעֶר גֶעשֶׁעטְצְט פַאר דַיינֶעם הֶעלְדִין מוּטָּה וָואס בְּעלֶעבְּט דַיינֶעם הֶערְצֶען · אוּנ פוּן דֶעסְטְוֶועגִין גֵייהְט אִין מִיר אַיין מַיין הֶערְץ וֶוען אִיךְ דֶערמָאהְן זִיךְ אִנְדֶעם · דוּא בִּיסְט נָאךְ יוּנְג · אוּנְד דוּא בִּיסְט דֶער צוּ נִיט גֶעפְּרוּפְט · צַייט דַיינֶער קִינְדְהַייט בִּיז דִיזֶעם טָאג הָאסְט דוּא זִיךְ נָאר בֶּעשֶׁעפְטִיגְט מִיט לֶערְנֶע: אוּנְד לֶעזֶען בִּיכֶער · דַיין גֶעשֶׁעפְט וַואר אִין שׁוּל · אוּנְד נִיט אוֹיפִין פְלַאץ! דַיין הַאנְד אִיזְט גֶעוֶוערְנְט צוּא הַאלְטֶען אַפֶּעדֶער אוּנְד שְׁרַייבִּין · אָבֶּער נִיט צוּא האַרְטֶען אַשְׁוֶוערְד · זָא · מַיין לִיבֶּער יוֹסֵף · הָאט רָאזֶע אָן גִיפַאנְגֶען מִיט וֵויינֶען · אוּנְד אִיזְט אִיהְם אוֹיפִין הַאלְדז גִיפַאלִין · בְּלַייב דָאךְ צוּא הוֹיזֶע זִיצֶען · גֵייא נִיט אִין שְׁטְרַייט! אוּנ לָאז מִיךְ אַיְוייל֗ע רוּהִיג לֶעבִּין · יַא · מַיין פָאטֶער עֶר קָען זִיךְ גֵייהְן · עֶר אִיז אַיין הֶעלְד עֶר אִיז אַיין קְרִיעֶגְם מַאן פוּן זַיינֶער יוּגֶענְד אָן · אָבֶּער אוֹיף דִיר טוּהְט מִיר וֵוייא מַיין הֶערְץ · וִויא זָאל אִיךְ נִיט קְלָאגֶען · וֶוען אִיךְ וֵויים דָאס פִיעֶל פַיינְדֶע וֶועלִין דִיךְ אַרוּם נֶעהְמֶען פוּן אַלֶע זַייטֶען · טוֹיזֶנְדֶער קוּגֶעלִן וֶועלִין אוֹיף דִיר רֶעגְנֶען · אוּנְד דֶער טוֹיט מִיט זַיינֶע שְׁרֶעקְלִיכֶע אוֹיגֶען · וֶועט אוֹיף דִיר וַוארְפִין אַנְגְסְט פוּן אַלֶע זַייטֶען ·

הֶער צוּא רָאזֶע! הָאט יוֹסֵף גִיזָאגְט · דוּא ווִילְסְט אִיךְ זָאל זַיין אַיינֶע פַיינֶע מֶעמַע (טְרוּס)? אוּנְד אִיךְ זָאל בְּלַייבֶען זִיצֶען צוּא הוֹיזֶע בְּעֵת מַיינֶע בְּרִידֶער גֵייהֶען אַלֶע פַאר גִיסִין זֵייעֶר בְּלוּט פַאר זֵייעֶר פָאטֶער לַאנְד? אִיךְ זָאל מַיינֶע שְׁטַארְקֶע הֶענְד וֶועלְכֶע אִיךְ הָאבּ אִין זֵייא פִיעֶל קְרַאפְט צוּא שְׁטְרַייטֶען פַאר גָאט אוּנְד פַאר מַיין לַאנְד · זָאל אִיךְ זֵייא פֶערְבָּארְגֶען אִין מַיינֶע טַאשֶׁע?

דוּא

א׳ דו פערראנגסט פון מיר זייער אשווערע זאך · מיינע טייערע ·
וואס איך קען דאס ניט בעהויפטען · דבורה הנביאה האט
געפרוכט דיא שטאדט מרוז ווייל איהרע איינוואהנער זיינען
צוא גאט'ס הילפע ניט גיקומעני גלייך מיט אלע העלדען !

«אבער דוא ביסט דאך יוצא פאר גאט אונ פאר לייטין ·
האט זיך ראזע אבגירופין · דוא ביסט דאך גאר אונשולדיג · אינ
צוא דיר דארף דיא מלחמה גאר ניט אנגייהן ! ווייל אזוא האט
דר ליבער גאט גישריבן אין דער תורה דאס דער מאן וועלכער האט
פערלאבט איינע פרוי אונד ער האט נאך מיט איהר ניט גיהייראט
דער זאל אין דער מלחמה ניט גיין · נון ווער וועט זיך וואגין
אויף דיר צוא זאגין דאס איבער דיין ייבעם העריץ ביסט דוא
ניט גיגאנגען אין שמדיים? דאך ניט דוא אליין וועסט צו הויזע
בלייבען · ווייל נאך פיל אנדערע דיין גלייכען וועלכע האבין
שידוכים גיטאן אדער נייע הייזער גיבויט אונד גערטען גיפלאנצט·
וועלין דיזע אלע צוא הויזע בלייבען.»

«דוא האסט רעכט · מיינע טהייערע ראזע · דוא האסט
רעכט ! האב קיין פורכט אונד שרעק זיך ניט · יוסף וועט שוין
ניט גיין אין מלחמה · זיינע הענד זיינען איהם שוין שוואך
גיווארין · אונד זיין הערץ איז אין איהם צוגאנגען פון דיינע
הייסע ליבשאפט». — באלד איזט איהם דיא שווערד פון זיין
האנד ארויס גיפאלין. אונ פון זיין מויל האבין אויס געפלאסען
דיזע ווערטער !

«ראזע, דוא האסט מיך איבער גימאכט ! נאר פון דיינעט
וועגין מוז איך דאס טאה · ווייל מיינע ליבשאפט איז צו דיר
זייער גרויס · נאר וואס זאל איך זאגען אדער ריידין · אז מיין
גאנצע הארץ איזט צוא דיר אין גאנצען איבער גגעבין · דיין ווארט

וועלכעס

ווָעלְכֶעס פְּלִיסְט פוּן דַיין מויל רֶעגִירְט אִיבֶּער מִיר אוּנְד לֶעגְקְט מִיךְ וָואהִין דוּא ווִילְסְט · גִיבּ מִיר נָאר רָאזָע דַיין בֶּעפֶעהל צוּם טוֹיט אָדֶער צוּם לֶעבִּין · אוּנ יוֹסֵף ווֶעט דאהִין בַּאלְד פְלִיהֶען ווִיא אַבְּלִיץ · וַוייל אִין דֶער צַייט ווָאס דוּא וַוייזְט צוּא מִיר אַיין פְרַיינְדְלִיכֶעס גֶעזִיכְט · אוּנְד ווֶען אִיךְ הֶער פוּן דַיין מויל דָאס אִיךְ בִּין בַּאיי דִיר גִישֶׁעצְט דֶענְסְט מאהל לַאךְ אִיךְ אויס דֶעם טוֹיט · ווֶען עֶס זָאל אוֹיךְ דוּנֶערִין אוּנְד בְּלִיצֶען · הָאבּ אִיךְ פֶערְגְנִיגֶען ווִיא פוּן אַפִּידִיל · אוּן ווֶען זַייא זָאלִין אוֹיךְ ווֶעלִין פוּן מִיר נֶעמֶען מַיין לֶעבִּין · ווֶעל אִיךְ מִיר רוּהִיג שְׁטַארְבִּין · אַז דוּא ווֶעסְט נָאר לֶעבִּין מִיר שְׁטֵיין · אוּנ דוּא ווֶעסְט לָאזִין דַיינֶע בְּלִיקִין בֶּעגְלַייטִין מַיין נְשָׁמָה ווֶעלְכֶע ווֶעט זִיךְ פוּן דִיר שֵׁיידִין · —

רָאזֶע הָאט אִיהם קַיין ווָארְט גִיעֶנְטְפֶערְט · זִיא הָאט אִיהם נָאר אִיבֶּער רַאשְׁט מִיט פִיל קִיסֶען · אוּנ זַייא הָאבִּין זִיךְ בֶּענֶעבִּין אִין זַייעֶר פִיל לִיבְּשַׁאפְט · אַז זַייא הָאבִּין אוֹיךְ נִיט גִיהֶערְט דֶעם אַיינְגַאנְג פוּן יוּבַל מִיט זַיינֶע פְרוֹיא · ווָאשׁ זַייא זַיינֶען אִין יֶענֶע מִינוּט אָן גִיקוּמֶען · אוּנ זֵיי הָאבִּין עֶשׁ גָאר נִיט בַּאמֶערְקְט ·

יוּבַל הָאט זֵיי אִיבֶּער רַאשְׁט אוּנ הָאט אִין שְׁפַּאס גִיזָאגְט · זֶעה יוֹסֵף אִיךְ בִּין שׁוֹין אוֹיף דִיר בֵּייז · אַזוֹ וַואר ווִיא אִיךְ לֶעבּ דָאשׁ אִיךְ הָאבּ קַיין מָאל גִיגְלוֹיבְּט · אַז דוּא זָאלְסְט זַיין אַזוֹא טְרַייא לָאז ווִיא אִיךְ הָאבּ דִיךְ יֶעצְט גִיזֶעהֶען · ווָאשׁ זָאר אִיךְ מֶער רֵיידִין · אַז אִיךְ זֶעה דָאשׁ מִיט מַיינֶע אוֹיגִין !

טְרַייא לָאז ? הָאט יוֹסֵף אוֹישׁ גִירוּפִין · אַלְס עֶר הָאט זִיךְ פוּן רָאזֶען עֶטְווָאשׁ אָבְּגֶערוּקְט · טְרַייא לָאז ? אַךְ ! אִיךְ קֶען גָאר נִיט הֶערִין אַזוֹ אַיין עֶקֶעלְהַאפְטִין נָאמֶען · ווִיא פַאלְסְט דוּא עֶשׁ אוֹישׁ מִיר צוּא זָאגִין ? אוּנ מִיט ווָאשׁ הָאבּ אִיךְ דִיךְ אַזוֹא דֶער צָארִינְט ?

«זַיין · נִיט דָא · נִיט דָא קַיין עֶרְלִיכֶע לַייט אִין הַיינְטִיגֶע צַייטִין ! הָאט יוּבַל גִיזָאגְט מִיט שְׁפָּאס · ווער וואלְט עֶשׁ גִיגְלוֹיבְּט אַז מֶען וָואלְט זָאגִין דָאשׁ אִיז יוֹסֵף אִיז יוּבְלִן נִיט טְרַייא ? עֶשׁ אִיז נִיט דָא קַיין פְרַיינְד ! פַאר פַאלְיִ׳ דִיא וֶועלְט !»

יוּבֵל׳ יוּבֵל ! הָאט יוֹסֵף אוֹישׁ גִישְׁרִיעֶן · זָאג דָאךְ מִיר אַיין מָאל מַיין פֶעהְלֶער וָואשׁ אִיךְ הָאבּ גֶעוִוין דִיר בֶּעגַאנְגֶען · זָאל אִיךְ דָאךְ אַיין מָאל ווִיסִין מִיט וָואשׁ הָאבּ אִיךְ קֶענְן דִיר גִיזִינְדִיגְט ?

«אוּנ דוּא פְרֶעגְסְט נָאךְ מִיךְ ? וָואשׁ אִיז דָאשׁ · וָואשׁ דוּא אַמוּזִירְכְט זִיךְ מִיט רָאזֶען ? אִין אִיר גִיזֶעלְשַׁאפְט פַאר גֶעסְט דוּא דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט · אוּנ אוֹיךְ אָן דַיין בֶּעסְטִין פְרַיינְד יוּבַל ווִילְסְט דוּ שׁוֹין גָאר נִיט דֶיינְקֶען יִ׳ נוּא · אִיז דָאס קַיין פַאר בְּרֶעךְ ?

נָאךְ אֵיינִיגֶע מִינוּטֶען · הָאט זִיךְ יוֹסֵף מִיט יוּבֵל גֶעפִירְט אוּנְטֶער אָרֶעם אוּנ זַיינֶען גִינַאנְגֶען אִין גָארְטִין · דָארְט הָאט יוּבֵל פַאר יוֹסְפִ׳ן אוֹישׁ גִיגֶעבִּין זַיין גַאנְצִין הֶערְצִין · אוּנ עֶר הָאט אִיהם גִיבֶּעטִין דָאשׁ עֶר זָאל יְמִימָה בַּאיי שְׁטֵייהִן צוּ הִילְף בְּעֵת עֶר וֶועט מִיט יִפְתָּח גֵיין אִין דֶער מִלְחָמָה · אוּנ אוֹיבּ עֶס אִיז מִיר פוּן דֶעם לֶיבִּין גָאט בֶּעשֶׁערְט אִין דֶער מִלְחָמָה צוּא שְׁטַארְבִּין · בֶּעט אִיךְ דִיךְ יוֹסֵף דָאשׁ דוּא זָאלְסְט אִיהר זַיין אַלְס אַיין בְּרוּדֶער צוּם אוּנְגְלִיק · הַאלְט אִיר אָפּ פוּן ווֵיינֶען · מַאךְ אִיר פְרֵיילַאךְ מִיט אַלֶערְלַייא מֶעגְלִיכְקַייטִין ! נָאר אָפְּט זָאלְט אִיר אַלֶע דְרַייא בַּאיי זַאמֶען דוּא אוּנ רָאזֶע מִיט מַיין פְרוֹיא יְמִימָה · זָאלְט אִיהר אָפְּט מִיט אַייעֶרֶע טְרֶעהְרִין בֶּענֶעצִין דִיא בְּלוּמֶען פוּן מַיין קֶבֶר צוּם אַנְדֵיינְקֶען !

יוֹסֵף הָאט אִים פוּן גְרוֹיס שְׁמֶערְצִין נִיט גִיקֶענְט עֶנְטְ׳זָוֶרְן · נָאר שְׁטוּם הָאט עֶר אִיהם גִיגְרֵייכְט זַיין הַאנְד · יוּבֵל אִיז אִיהם גִיפַאלִין אוֹיף דֶעם הַאלְז · אוּנ זַייא הָאבִּין אֵיינֶע דִיא אַנְדֶערֶע

אוּם

ּגוּם גִיאַרְמֶעט ,אוּנ גִיוַויינְט ׳. אוּנ הָאבִּין זִיךְ מִיט אֵיינַאנְדֶער
ִיקוּסְט ׳ אַלַאנְגְע צַייט הָאבִּין זַייא זִיךְ אֵיינֶער פוּן דֶעם אַנְדֶערִין
ִיט גִיקֶענְט שֵׁיידֶען ׳ אַלְס זַייא וָואלְטִין אֵיינֶער צוּם אַנְדֶערִין
ִיוֶועזִין צוּא גִיוַואקְסִין ׳ אוּנ בֵּיידֶע הֶערְצִין וָואלְטִין זַיין אֵיינְס ׳
אוּנ וִויא רִיכְטִיג הָאט אַיין דִיכְטֶער גִיזָאגְט ׳

«דִיא שֵׁיידוּנְג אִיז צוּא דֶער לִיבְּשַׁאפְט וִויא צוּם פַייעֶר אַ וִוינְד ׳
«דָשׁ קְלֶענֶרֶע פַר לֶעשְׁט ׳ אוּנ דָשׁ גְרֶעסֶרֶע פְלַאמְט אוּיף גִישְׁוִוינְד!»

רָאזֶע אוּנ יְמִימָה זַיינֶען אִים הוֹיזֶע אַלֵיין גִיבְּלִיבִּין ׳ אוּנ
וִויא מֶען הָאט שׁוֹין מֶער נִיט גִיהֶערְט דִיא טְרִיט פוּן יוֹסֵף מִיט
יוֹבֵל ׳ אִיז יְמִימָה אַרַיין גִיפַאלִין מִיט וֵויינֶען צוּא רָאזֶען אִין דִיא
אַרְמֶען ׳ אוּנ רָאזֶע הָאט אוֹיךְ זֵייעֶר פִיל גִיוַויינְט ׳ אוּנ מִיט
שְׁטִילֶען קִימֶער הָאט זִיא. דִיא יְמִימָה צוּא אִיהרֶעם הֶערְצִין
נֶעדְרִיקְט ׳ נָאךְ דֶעם הָאט יְמִימָה אָן גִיפַאנְגֶען צוּא רֵיידִין ׳ אָבּ
גְלַייךְ אִיךְ וֵוייש דָאשׁ מַיין מַאן יוֹבֵל אִיז אַיין גְרוֹיסֶער הֶעלְד ׳
עֶר אִיז הֶערְצְהַאפְטִיג אוּנ בֶּעפֶעסְטִיגְט מִיט מוּטה ׳ בִּין אִיךְ דָאךְ
נִיט רוּהִיג פוּן דֶער צַייט אָן וָואשׁ אִיךְ הָאבּ עֶרְפַארִין דָאשׁ עֶר
מוּז גֵיין אִין שְׁטְרַייט ׳

«דַיין בִּיטֶערֶעס הֶערְץ מַיינֶע טַייעֶרֶע שְׁוֶועסְטֶער ׳ פִיהל
אִיךְ זֵייעֶר ! — הָאט רָאזֶע גִיזָאגְט אִיךְ קֶען דִיר גְלוֹיבִּין ׳ וַוייל
מַיין פָאטֶער אִיז דֶער אַנְפִירֶער פוּן דֶער גַאנְצֶע אַרְמֵייע ׳ עֶר
שְׁטֵייט נֶעבִּיךְ דֶער עֶרְשְׁטֶער צוּם שָׁאס ׳ אָ גָאט אִין הִימֶעל!
עֶר בַּארְמֶע דִיךְ ׳ אָבֶּער מִיר פַאר טְרוֹיעֶן אִין גָאט אוּנ הָאפִין
צוּא אִיהם דָאשׁ עֶר וֶועט זַיין פָאלְק נִיט פַאר לָאזִין אוּנ עֶר
וֶועט זַייא גֶעוִויס נִיט אִיבֶּער גֶעבִּין צוּא דֶעם פַיינְד !»
«אוּנ אִיךְ אוֹיךְ אִין מַיינֶע נוֹיטֶען ׳ הָאט יְמִימָה גִיזָאגְט אוּנ

האט

הָאט אויף גִיהויבִּין אִירֶע הֶענְד צוּם הִימִיל · צוּא דִיר גָאט הָאפֶּע אִיךְ אוּנ בֶּעט · וַוייל דוּא אַלֵיין בִּיסְט אַיין שׁוּטְץ אוּנ צוּפְלוּכְט צוּא דִיא אַלֶע וָואשׁ פַּאר מְרוּיֶען אִין דִיר !»

«אַלֶע וואשׁ פַאר טְרוּיֶען אִין גָאט וֶוערִין נִיט פָאר שֶׁעמְט · אוּנ דִיא וָואשׁ הָאפִּין צוּא זַיין הִילְף וֶוערִין אִימֶער גִיהָאלְפִין ! — הָאט יוּבֵל גִיזָאגְט · אִין דֶעם אוֹיגִין בְּלִיק וָואשׁ עֶר הָאט אַרַיין גִיטְרָאטִין מִיט יוֹסֵף אִין הוֹיזֶע · הָאבּ מַיינֶע לִיבֶּע פְרוֹיא צוּ מְרוּיֶען אִין דֶעם לִיבִּין נָאמֶען פוּן גָאט · זַאיי צוּא אִיהם פַאר זִיכָערְט מִיט דֶעם גַאנְצִין הֶערְצִין · אוּנ עֶר זָאל מַאכִין וִויא בֶּעסֶער אִיז ! —

אוּנְטֶער דֶעם מֶשֶׁךְ פוּן דֶער צַייט · זַיינֶען צוּ רִיק גִיקוּמֶען דִיא שְׁלוּחִים פוּן יִפְתָּח אוּנ הָאבִּין פוּן דֶעם מֶלֶךְ עַמוֹן קַיין גוּטֶע נַאכְרִיכְט גִיבְּרַאכְט · דְהַיינוּ עֶר וִויל נִיט צוּא הֶערִין צוּא דִיא רֵייד פוּן יִפְתָּח · דֶענְסְט מָאל הָאט אויף יִפְתָּח גִירוּהט דֶער גַייסְט פוּן גָאט זַיין הֶערְץ הָאט זִיךְ בֶּעקְלֵיירֶעט מִיט מוּטָה · זַיין גֶעזִיכְט אִיז גִיוָוארִין רוֹיט פוּן כַּעס אוּנ פוּן צָארִין · זַיינֶע אוֹיגִין הָאבִּין גִיוָוארְפִין וִויא בְּלִיצִין · דִיא הָאר פוּן זַיין וַוייסִין בָּארְד הָאבִּין זִיךְ אִיהם גִישְׁטֶעלְט קַאפוּר וִויא נֶענִיל · זַיין אוּנְטֶערְסְטֶע לוּפְּ הָאט גִיצִיטֶערְט פוּן גִיפְט אוּנ פוּן נְקָמָה · בַּאלְד הָאט עֶר אוֹישׁ גִיצוֹיגִין זַיין זֶעבִּיל (שְׁוֶוערְד) פוּן שֵׁייד אוּנ הָאט אוֹישׁ גִירוּפִין מִיט אַשְׁטִימֶע פוּן אַדִינֶער שַׁאל · וֶוען אַזוֹ מוּז דֶר טוֹיט בְּרֶעכִן ! מוּנְטֶער יִשְׂרָאֵל · מוּנְטֶער ! פַאס מוּטָה מִיט דִיא הִילְפֶע פוּן גָאט · וַוארְף דַיינֶע פַיינְדֶע אוּנְטֶער דַיינֶע פִיס · גֵייט מִיר נָאךְ יַעֲקֹב׳ס קִינְדֶער ! זָאל דֶער פַיינְד וִויסֶען דָאשׁ דוּא בִּסְט נִיט אָרֶעם אִין מִילִיטֶער ! אוּנ דַיין הַאנְד אִיז אויךְ גִילֶערִינְט צוּם שְׁטְרַייט · דוּא קֶענְסְט אויךְ דַיינֶע וַואפִין בֶּעפַארְבִּין אִין בְּלוּט פוּן דִי לַייט פוּן עַמוֹן דַיינֶע פַיינְדֶע .

וויא

וויא די לייט פון מִצְפָּה הָאבִּין דָאשׁ דֶער הֶערְט , הָאבִּין
זַייא זִיךְ אָנְגִיצוּנְדֶען וויא אַפַייעֶר · זַייא הָאבֶען הֶעלְדֶענְמוּטְהֶ
גֶעפַאסְט : אונ הָאבְּן זִיךְ מִיט זַייעֶרֶע שְׁוֶוערְדִין אונ שְׁפִּיזֶען
בֶּעוָואפִינְט · אונ הָאבְּן אוישׁ גֶעשְׁרִיעֶן : דֶער פִּירְסְט יִפְתָּח זָאל
אַייבִּיג לֶעבִּין ! אונגְלִיק אונ טויט צוּ דִי לַייט פון עַמון , אונ זַיינֶען
אַרוֹים אנאנצֶע טאלְפַּא אַלֶע גֶערִיכְטֶעט צוּם שְׁטְרַייט · זַיי הָאבִּין
נָאר גִיוַוארְט אויף דֶעם בֶּעפֶעל פון זַייעֶר אַנְפִיהְרֶער עֶר זָאל זַיי
זָאגִין דֶעם וֶועג וואוּ זַיי זָאלִין גַיין · אוּנ יִפְתָּח נָאךְ דֶעם וִויא עֶר
הָאט אָבְּשַׁייד גִינוּמֶען פון זַיינֶע טָאכְטֶער רָאזֶע · הָאט עֶר
בַּשְׁטִיגֶען אַיין שְׁטַארְקֶען אונ גוּטֶען פֶערְד אונ הָאט מִיט זַיין
אַרְמֵייעֶ בַּאלְד אָפּ גִירַייזְט נָאךְ דֶעם לַאנְד פון עַמון · אִין יֶעדֶען
אָרְט וָואוּ עֶר אִיז גִיקוּמֶען זַיינֶען אִים פִּיל חַיִל צוּ הִילְף גִיקוּמֶען ·
אַלֶע גִיוֶועזִין גְרוֹיסֶע הֶעלְדִין · אַלֶע הֶענְד הָאבֶען גִיהַאלְטְן וַואפֶען
אונ אַלֶע הָאבִּין זַייעֶרֶע אויגְן גִיהוֹיבִּין צוּם הִימֶעל · וַוייל
זַייא הָאבִּין זִיךְ נִיט פַאר זִיכֶערְט אויף זַייעֶר גְבוּרָה · נָאר זַייא
הָאבִּין גִיהָאפְט צוּ גָאט אונ אויף זַיינֶע הִילְף · אונ יִפְתָּח אִין זַיין
תְּפִלָּה צוּ גָאט · הָאט עֶר אַיין נֶדֶר גִיטָאן אונ הָאט אַזוּ גִיזָאגְט :
אויב דוּא גָאט וֶועסְט מִיר צוּ הִילְף בַּאשְׁטֵיין אונ דוּא וֶועסְט דִי
לַייט פון עַמון אִיבֶּערְלִיפֶערִין אִין מַיינֶע הֶענְד · אונ אִיךְ וֶועל זִיךְ
בְּשָׁלוֹם צוּא רִיק קֶעהְרִין אִין מַיינֶעם הויז · הָאבּ אִיךְ בֶּעשְׁלָאסִין
דָאס דֶר עֶרְשְׁטֶע פון מַיין הויז פַאמִילְיֶע וֶועלְכֶר וֶועט מִיר אַנְטְקֶעגְן
קוּמֶען · דֶעם זָאל אִיךְ אָפְּפֶערִין צוּא דִיר גָאט פַאר אַיין
קָרְבָּן עוֹלָה ! ·

דִיא לַייט פון עַמון זַיינֶען שוֹין גִישְׁטַאנֶען אַלֶע אויפִין פְּלַאץ
זַייעֶר פִיל אוּם גִיפַאלִין וִויא הֵיישֶׁערִיקִין · וואוּ דָאס אויג הָאט
גֶעבְּלִיקְט הָאבִּין גִיגְלַאנְצְט דִיא גֶעשְׁלִיפֶענֶע שְׁוֶוערְדִין אונ שְׁפִּיזְן ·

דאס

דָאס ווִיהְרֶען פוּן זֵייעֶרֶע פֶערְד · אוּנ דִי שְׁטִימֶע פוּן זֵייעֶרֶע רֵייטֶר
װעלכֶע הָאבּין גִישְׁטוּרִימְט מִיט רַעשׁ · הָאבִּין גִוְואָרְפִין אַשְׁרֶעק
אִיבֶּר דֶעם גַאנְצֶען פּוּבְּלִיק · אוּנ וִוי אַ יִפְתָּח הָאט גִיזֶעהֶען דָאס דִיא
אַרְמֵייע פוּן עַמוֹן זַיינֶען צֶעהֶען מָאל גְרֶעסֶער פוּן דֶער אַרְמֵייֶע
יִשְׂרָאֵלִ'ס הָאט עֶר פַר זֵיי דִיזֶע רֶעדֶע גִיהַאלְטֶין אוּנ הָאט גִיזָאגְט :

(שְׁמַע ישראל) נֶעמְט אַייך יִשְׂרָאֵל אִין אַכְט · דָאשׁ אִיר
זַייט יֶעצְט נָאהֶענְט צוּ שְׁטְרַייטֶען מִיט אַייעֶרֶם פַּיינְד · אוּנ אַייעֶר
דִיזֶער פַיינְד שְׁטֵייט גֶעגֶען אַייךְ מִיט אֵיינֶע זֵייעֶר גְרוֹיסֶע אוּנ
שְׁווֶערֶע אַרְמֵייע · אִין גְרוֹיסֶע לַאגֶערְן · דִי הוֹפֶען (קָאפִּיטֶעס) פוּן
זַיינֶע פֶערְד זַיינֶען שְׁטַארְק אוּנ הַארְט וִויא אַיין פֶעלְז · פוּן זֵייעֶרֶע
שְׁטַארְקֶע טְרִיט צִיטֶערְט דִי עֶרְד · זַיינֶע חַיִל זַיינֶען נָאר אָן אַצָאל ·
אוּנ זַיינֶע קֶעמְלֶען · זַיינֶען וִויא דִיא זַאמְד פוּן מֶער · דֶער פַיינְד
אָטְמֶעט מִיט מוּט · אוּנ עֶר מֵיינְט אוּנְז אַיין צוּ שְׁלִינְגֶען לֶעבֶּעדִיגֶע·
אָבֶּער אִיר יִשְׂרָאֵל זָאלְט בַּייא זִיךְ נִיט פַאלֶען · אִיר זָאלְט אַייעֶר
מוּטְה נִיט פֶערְלִירֶען · גֶעדֶענְקְט נָאר דִיא גְבוּרוֹת פוּן גָאט אִין
דִיא אַלְטֶע צַייטִין ! בֶּעדֶענְקְט נָאר אַייךְ פוּן דִיא צַייטֶען וָואס
אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערִין זַיינֶען פוּן מִצְרַיִם אוֹיס גִיגַאנְגֶען · אוּנ פָאשְׁט
מוּטְה · וֶוער הָאט פַאר זֵייא טְרוּקֶען גִימַאכְט דֶעם יַם דָאס זֵייא
זָאלִין אִים קֶענֶען אִיבֶּער גֵיין ? אוּנ וֶוער הָאט אִים צוּא רִיק אִין
זַיין שְׁטַארְקַייט גִיבְּרַאכְט אוּם צוּ פֶערְטְרִינְקֶען זַיינֶע פַיינְד ? וֶוער
הָאט בֶּעפוֹילִין דִיא זוּן אִין גִבְעוֹן אוֹיף אִיר אָרְט שְׁטֵיין צוּ בְּלַייבִּין ?
אוּנ וֶוער הָאט גֶעהֵייסִין דִיא לְבָנָה צוּא בְּלַייבִּין שְׁטֵיין אִין דֶעם
טָאהְל אַיָלוֹן ? בִּיז דָאס פָאלְק וֶועט פוּן זַיינֶע פַיינְד רַאכֶע נֶעמֶען ?
וֶוער הָאט גִילֶערִינְט דֶעם זוּן פוּן קְנַז צוּ דְרֶעשִׁין זֶעקְס הוּנְדֶערְט
מַאן מִיט דֶעם רִינְדֶער שְׁטָאק ? וֶוער אִיזְט בַּאיי גִישְׁטַאנֶען צוּא
הִילְף דֶעם אֵהוּד בֶּן גֵרָא · דִיא שְׁטָאלְץ פוּן מוֹאָב אוּנְטֶער טֶענִיג

צו מאכן ? ווער האט אויף געפלאמט דאס הארץ פון דבורה דאס ווייב פון לפידות צו רייצע איין קריג מיט יבין דעם קעניג פון כנען ? אונ ווער האט גיגעבן מוט אין דעם הארצין פון יעל דאס זיא זאל טויט שלאגין דעם סיסרא ? ניין הונדערט וועגין מיט אייזערנע וואפען זיינען גיוועזין גירעכינט וויא שטרויא · אונ דער טייך קישון וואר דער ערשטער צו בעצווינגען דיא שטארקהייט פון דעם בעהערשר אין חרושת הגוים ? אונ ווער האט גיגעבן גבירה דעם אביעזר צו שלאגן טויט כדין עמלק אונ די מארגענלאנדישע איין וואונער ? נאר מיט דרייא הונדערט מאן וועלכע האבין פיינד עהרע אונ פאראד · זיי האבן געטרונקן וואסער פון דעם פויסט · אונ זייא זיינן גיוועזין בעוואפינט בלויס מיט קרוגען אונ פייער ניט מיט שילד אונ שפיעס ! ? ווער האט זייא אימער גיהאלפין פון זייערע פיינד ? זאגט אויב ניט דער גאט פון זייערע עלטערין וואס זייא האבין אין אים אלע מאל פערטרויט · ער האט זייא שטענדיג אויס גיהאלפין אונ גירעטעט פון דיא בייזע לייט וויל זייא האבין אים צום שוטץ גינומען · דער היילינער גאט · ער פערמאכטעט די שטארקהייט פון דיא פערד · אונ ער ליידעט ניט דיא מענשליכע מיטלען ער באפעסטיגט מיט קראפט דיא שוואכע הענד ער ריכטעט אויף די גיפאלענע לייט · מיט זיינעם ווארט צוא ליינט ער פאלקער · אונ מיט זיינע היילינע רייד צוא שלאגט ער פיל מאכטינע · דער זעלבע גאט לעבט נאך · אונ מיט דעם נאמען פון אונזער גאט וועלין מיר אונזר דגל הויך טראגן · מיט דעם נאמן פון אונזער גאט וועלין מיר זיעגען · מיט זיינעם ליבין נאמען וועלין מיר טריומפף פיהרען · פאסעט איר נאר מוטה ישראל ! פאסעט מוטה אונ בעהעלדיגעט זיך פון וועגין אונזער פאלק · אונ וועגין דיא שטאדט פון אונזער ליבין גאט ! :

וויא

וויא דיא ישראל האבין אוים גיהערט דיא רעדע פון יפתח זייער אנפיהרער · זיינען זייא באלד וויא איין שטורים ווינד אנגיפאלין אויף דעם לאגער פון דעם פיינד נאך בעפאר זיי האבין צייט גהאט צו שטעלין זיך אין ארדנונג גענין זייא אויפין פלאץ · פייער אונ טויט האבין גיפלויגען פון דיא וואפען פון ישראל · אונ עס האט גירעגינט אויף אלע זייטין · דער ראש פון דער מלחמה · אונ דיא קלאנג־שטימע פון דיא פאר וואונדטע אונ דאס חארכלען פון דיא טרופעס האבין גערישען דעם הימעל · עס האבין גיפלאסין טייכין בלוט · אונ ביינער פון מענטשין האבין גיקנאקט אונטער דיא קאפיטעס פון די בליצענדע פערד · וואגן קאראטין האבין זיך אנגישטויסן איבער די בעזודעלטע טרופעס · אונ זייא האבין ניט גיקענט פאהרען איבער די פיל הרוגים · אונטער די שווערדין פון ישראל זיינען גיפאלין זייער פיל טויטע וויא עס פאלין זאנגען הינטער דעם שניטער · וואו מען האט זיך גיקערט · האט מען נאר גיזעהן ערמארדעטע אונ ערשלאגענע · זייא האבין זייא אזוא לאנג גישלאגען ביז דיא לייט פון עמון זיינען גיווארין מיד אונ האבין זיך אונטער גיגעבן ·

אין דער צייט ווען דאס פאלק האבין גיפלויגין צום רויב האט זיך יפתח פון זייא אביסיל דער ווייטערט · אונ האט זיך גיזעצט אוים רוען אונטער איינעם שאטענרייכענבוים · זיינע אויגין האבין געבליקט אויף זיינע קליידער וועלכע זיינען רויט פון בלוט, אונ אויף זיין שווערד וואס איז גיוועזין פעט פון שמאלץ · דאן האט ער זיינע הענד אויף געהויבין צום הימעל מיט דאנקען אונ לויבען צו גאט וואס ער האט אים אונ זיין פאלק ישראל גיהאלפין אין זייערע נויטין · אונ האט די לייט פון עמון איבער גיגעבין אין זייערע הענד ·

יעצט טהייערער לעזער אונ לעזערין ! וועלין מיר זיך צו ריק קערין אין מצפה · אום צו זעהען וויא דארטין האט פאסירט מיט ראזע אונ יוסף ·

יעדער קען פאר שטיין וויא ראזען איזט געוועזין אויפין הארצין נאך דעם אז איר פאטער האט זיך פון איר אבגישייט זיא האט רעכט גיוואוסט דאס ער איז ניט גיגאנגען העריו קאנצערט · אונ אויך ניט אין אוויינהאנדיל צווא טרינקען · אונ צווא העריו אנעקראטען אדער נייסען · ער איז נאר גיגאנגען צווישין טויזינדן פיינד אין דער שטאט רבה פון עמון · אין דעם ארט וואו עס שוועבין קאסעס אונ העק · ער איז גיגאנגען אין אזוי איין ארט וואו דיא וואפען אונ דיא שווארצע פליגען פון דעם טויט זיינען אויס געשפרייט איבער אלע געזיכטער · אונ דער שטן מיט זיינע טויזינד אויגען בליקען איבער יעדען מענשין אונ וואלט אים וועלין אריינציהען אין זיין געניץ · דרום האט איר דאס הארץ זייער שטארק געריסען אונ זיא איז גיוועזין באיי זיך זייער אראפ גיפאלין יוסף האט גיזעהען איהרע ליידען וואר ער באיי זיך אויך זייער נידער געשלאגין · ווייל דיזעביידע פערזאנען זיינען גיוועזין פערליבט · אונ זייערע הערצער ווארען באיי זאמען געבונדען וויא איינע · ער האט גיזוכט מיטלען וויא צווא מאכין איר לכט אויפין הארצין , אבער ער האט באלד איין מיטעל געפונען · ער האט איר געפריידינט מיט זיין גלאטין צונג אונ ער האט איר פאר גישטעלט די נאלרענע קינפטיגע צייט · דאש איר פאטער וועט פון מלחמה צו ריק קומען מיט פריידע געזאנג פון נצחון · בעקרוינט מיט איין לארבער קראנץ אויף זיין קאפ · (ווייל דער לארבער קראנץ איז אצייכין אויף נצחון) אלע שבטים פון ישראל וועלין אים נאך גיין מיט מוזיקע · זייא וועלין לויבין

גאט אונ דאנקען זייער פירסטען דעם גרויסין העלד יפתח · אונ דוא ראזע ! האט ער צוא איר ווידער גיזאגט · דוא וועסט אים קימען אנטקעגין צו געציערט · אין דער בעגלייטונג פון מעדכען מיט אפויק אין האנר (וויא מרים הנביאה) אונ דוא וועסט זינגען ליעדער וועלכע ענטהאלטין לויב אונ דאנק צוא גאט · אונ העלדענגעדיכטע צו דיינעם פאטער וואש ער האט מנצח גיוועזין אין דר מלחמה · אונ דיין פאטר וועט מיט זיינע האנר אויס טיילין דעם רויב פון דעם פיינר צוא זיינע מיליטער · פיל זילבער אונ גאלד · אונ דיא טעכטער פון ישראל וועט ער באקליידין מיט טייערע קליידער אונ פראכטיגע צירונג אונ אויסער אלץ וועלין מיר זיך פרייען מיט דעם טייערין גאסט וואש ער וועט צו אונז בריינגען · דאש איז דעם פריעדען · ווייל נאך דעם קריג וועט דער פריד איינטרעטין אין אונזער לאנד · אזו איין גאסט וועלכן מיר האבין אים שוין פון לאנגע צייטען ניט גיזעהען · דיזער וועט יעצט צוא אונז קומען ! וויא פרייא איך זיך יעצט דאש איך דענק צו זעהען אלס יעדער מאן פון אונז וועט אריינפאלין אין דיא ארמען פון זיינע געליבטע פרויא · אונ קינדער וועלין פאלין אין די ארמען פון זייערע פאטערס אונ וועלין בעפייכטין זייערע באקין מיט טרערין פון פרייד · זאיי דאך רוהיג מיינע טייערע · גייא אונ רוף צוא זאמען דיא מעדכען פון מצפה אונ זאג פאר זייא איינע שיינע רעדע · גיב זייא לידער אונ מאך צו זייא שיינע מילאדיען , וואש זייא זאלין מיט דיר צו זאמען זינגען בעת דיין פאטער וועט פון דעם שלאכט צו ריק נאך הויזע קומען · אונ ער וועט אראפ נעמען דעם שווערד פון זיינער זייטע אויף צוא היינגען זיא אויף דעם וואנד .

דיזע רייד וואש יוסף האט צוא איר גירעט · האבין

בֶּעצויבֶּערְט אִיר הַאְרץ אַזוֹ ווַייט · בִּיז זִיא אִיז פוּן פִיל פְֿרֵיידֶע גִיפַאלִין דֶעם יוֹסֵף אוֹיפִֿין הַאלְדז אוּנ הָאט צוּא אִים גִיזָאגְט : יוֹסֵף דַיינֶע רֵייד זִיינֶען מִיר הֵיילִיג טַייעֶר · אִיךְ גֵייא יֶעצְט צוּ זַאמֶען רוּפֶען דִיא מֶעדְכֶען אַלֶע מַיינֶע גִיעֶהעֶרְטֶע חֲבֵרְתּוֹת דָאס מִיר זָאלִין אַלֶע בַּאיי זַאמֶען לִיעדֶער זִינגֶען אָבֶּער דִיךְ יוֹסֵף בֶּעט אִיךְ דַיינֶע גִיטֶע זָאל זַיין צוּא אָרְדֶענֶען פַאר אוּנְז אֵיינִיגֶע לִיעֶרֶער , ווַייל דוּא בִּיסְט דָאךְ אַיין זִינגֶער , אוּנ אַזוֹ אַיין מֵלִיץ וִויא דוּא בִּיסְט אִיז וֶעלְטֶען צוּא גֶעפִינֶען ! —

דוּא בִּיסְט אֵיינֶע שְׁמֵייכְלֶערִין · הָאט יוֹסֵף צוּא אִיהְר גִיזָאגְט · דָאס אִיזְט בְּלוֹס הֵייכְלֶערַיי אוּנ פַאלְשֶׁער קָאמְפְּלֶעמֶענְט · דֶער נָאךְ גֵייא אוּנ רוּף צוּא זַאמֶען דַיינֶע מֵיירְכֶען · אוּנ אִיךְ וֶועל אִין דֶער ווַיילֶע אוֹיף זֶעצִין אֵיינִיגֶע לִידֶער · וָואשׁ אִיר זָאלְט הָאבִּין צוּא זִינְגֶען :

רָאזֶע הָאט פוּן אִיר גֶעלִיבְּטֶען יוֹסֵף אָבְּשֵׁייד גִינוּמֶען · אוּנ אִיז גִינַאנְגֶען אִירֶע מֵיירְכֶען צוּא זַאמֶען רוּפִין · —

יוֹסֵף הָאט אֵיינֶע קְלֵיינֶע צַייט נָאכְגִידֵיינְקְט · דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִינוּמֶען דִיא פֶעדֶער אִין הַאנְט אוּנ הָאט גֶעשְׁרִיבִּין דָאס לִיד וֶועלְכֶע עֶר הָאט שׁוֹין בַּאקְלֶערְט בַּייא זִיךְ אִין גִידַאנְקֶען · אַלְס רָאזֶע אִיז צוּא רִיק גִיקוּמֶען מִיט אִירֶע גִירוּפֶענֶע · הָאט יוֹסֵף זֵייא בַּאלְד זַיין לִיד גֶעצֵייגְט ·

דוּא הָאסְט אִין רֵיימֶען גֶעשְׁרִיבִּין ? — הָאט אוֹישׁ גִירוּפִין רָאזֶע מִיט פְרֵייד — אִין רֵיימֶען ! הָאט יוֹסֵף גִיעֶנְטְפֶערְט · ווַייל אִיךְ וִויל דָאשׁ דַיין לִיד זָאל נִיט פַאלֶען פוּן דֶעם לִיד וָואשׁ דְבוֹרָה הַנְּבִיאָה הָאט גִיזוּנְגֶען · יְמִימָה · מִרְיָם · אֱלִישֶׁבַע · רָחֵל ! הָאט רָאזֶע אוֹיס גֶעשְׁרִיהֶען · קוּמְט אַהֶער אוּנ זֶעהְט וִויא

הערליך

הערליך גיראנקען רייך איז דאש ליד גישריבין מען ברויכט צו איר בעטראכטין איינע טייערע מעלאדיא !

ראזע האט צו דעם ליד בעדיינקט איינע מעלאדיא ־ אונ האט עש גיזונגען מיט באגלייטונג פון אירע חברתות ־ אונ יוסף װעלכער האט אויך עבען מיט זייא גיזונגען ־ האט זיין הארץ אין אים יאמערליך געװיינט ־ א ־ האט ער בייא זיך געטראכט ־ מיין פריינד יובל איזט ־ אין דעם שלאכט ־ צעהן טויזנד דונערין רוישען דארטין איבער זיין קאפ ־ אונ איך בין נאך פרייליך אונ איך זינג ־ װייא איז מיר װאש איך האב צוא גיהערט צוא ראזען . אך װיא פאדריסט מיך יעצט װאש איך בין ניט דארטין בייא אים צוא האנט ־ פאר װאש האב איך איר גיפאלגט אונ מיין שװערד ליגט זיך רוהיג אין שייר ? — א יובל ־ יובל ! װען דוא האסט גיהאט גיװאוסט מיין קימער אונ מיין צארין װיא זייא צוא ברעכין אלע מיינע גלידער ־ װען דוא האסט עש גיהאט געװאוסט מיינע קלאגין אונ מיינע צרות ־ װאלסט דוא געװיס פערצייהען דיינעם פריינד װאש ער האט דיך אין אזו איין צייט פערלאזין ־ אונ בייא דיזע װערטער האבין אויש גיבראכין אטייך טרערין פון זיינע אויגין ־ " ־

«יוכהיי ! יוכהיי ! הילפע אינ פריידע !» איזט גיהערט גיװארין שרייען אין דיזען אויגענבליק ־ יוסף איז צוא זיך גיקומן ־ אונ האט דער זעהען װיא יובל שטייט לעבין אים ־ ער איז אים גיפאלען אויף דעם האלז ־ אן אװארט צוא ריידין ־ אין אװיילע ארום האט יובל צים ערשטין ־ אנגיפאנגען אונ האט גיזאגט : צװאר איך האב נאך גאר מיינע פרויא ימימה ניט גיזעהען ־ דאך בין איך גלייך װיא אויף אדלער פליגיל צוא דיר געפלויגין ־ װייל איך װייס װיא דיר רייסט דיין הערץ ־ אונ איך האב גיהערט אונטר

דער

דָער מִיר פוּן דַיין צִימֶער וִויא דוּא הָאסְט נֶעיֵיינְט אוּנ גִיזָאנְט: אָ יוֹבֵל יוֹבֵל! וָוען דוּא הָאסְט גִיהַאט גֶעווּאוּסְט מַיין קִימֶער אוּנ מַיין צָארִין וִויא זַייא צוּ בְּרֶעכִין אִין מִיר אַלֶע גְלִידֶער · וָוען דוּא הָאסְט גִיהַאט גֶעווּאוּסְט אַלֶע מַיינֶע קְלָאגִין אוּנ שְׁמֶערְצִין · וָואלְסְט דוּא גֶעוִויס פֶערְצַייהֶעט דַיינֶעם פְרַיינְד וָואס עֶר הָאט דִיךְ בַּאיי אַזוֹ אַצַייט פֶערְלָאזִין! אִיךְ הָאבּ דַיינֶע רֵייד גִיהֶערְט אוּנ מַיין הֶערְץ הָאט גֶעשְׁטוּרְמֶעט צוּא דִיר מִיט לִיבְּשַׁאפְט · אוּנ מִיט וָוארְהַייט צוּא זָאגִין: נִיט אוּמְזִיסְט הָאט דִיר גֶעשְׁרָאקִין דַיין הֶערְץ · וַוייל אִיךְ הָאבּ רִיכְטִיג דָעם טוֹיט גִיזֶעהֶען וִויא עֶר שְׁטֵייט נָאהֶענְט פַאר מַיינֶע אוֹיגֶען · — אוּנ אַזוֹ הָאט עֶר אִים פָארְלֵייפִיג דָער צֵיילְט וִויא דִיא גַאנְצֶע מִלְחָמָה אִיז צוּ גִיגַאנְגֶען פוּן אָנְפַאנְג בִּיז צוּם עֶנְדֶע! דִיא נַאכְרִיכְט וָואס יוֹבֵל הָאט גִיבְּרַאכְט אִיז גִיפַאלִין שְׁנֶעל וִויא אַבְּלִיטְץ · אוּנ בַּאלְד אִיז עֶס גִיוָוארִין בַּאקַאנְט אִין דָער גַאנְצֶע שְׁטָאט ·

דִיא אַלְטֶע לַייט פוּן שְׁטָאט · הָאבִּין זִיךְ אַלֶע עֶרְוַואכְט אוּנ הָאבִּין זִיךְ בֶּעקְלֵיידְט אִין שֵׁיינֶעם טְרַאכְט · אוּנ זַיינֶען אַרוֹיס גִיגַאנְגֶען מְקַבֵּל פָּנִים זַיין דֶעם יִפְתָּח מִיט זַיין גַאנְצֶע אַרְמֵייא · דִיא פְרוֹיעֶן הָאבִּין אָנְגֶעשְׁמִיקְט זֵייעֶרֶע צִירוּנְג · אוּנ הָאבִּין אוֹיף אַלֶע גַאסִין פוּן שְׁטָאט אוֹיס גֶעשְׁטְרֵייט בְּלוּמֶען אוּנ רוֹיזִין ·

פוּן וַוייטִין הָאט מֶען גִיזֶעהֶען · וִויא אַיין וָואלְקִין פוּן שְׁטוֹיבּ בַּאדֶעקְט דֶעם וֶועג · פוּן וַוייטִין הָאט מֶען גִיהֶערְט דִיא שְׁטִימֶע פוּן דֶער מוּזִיק רַייסְט דֶעם הִימֶעל · צַייט אֵיינִיגֶע אוֹיגֶענְבְּלִיקִין זַיינֶען אָן גִיקִימֶען אַגְרוֹיסֶער חַיִל · רַייט וֶועגִין אוּנ רַייטֶער · אוּנ דִיא לַייט פוּן מִצְפָּה הָאבִּין גִיהַיילְט גֶעגִין זֵייא צוּא קוּמֶען · רָאזֶע מִיט אִירֶע מֶעדְכֶען זַיינֶען גֶעשְׁטַאנֶען אוֹיף זֵייעֶר

ארט

אָרְם · אונ הָאבִּין אַלֶע לֵידֶער גֶעזוּנְגֶען · דִיא סְצֶענֶע הָאט אַלֶע הֶערְצֶער עֶנְטְצִיקְט מִיט פְרֵיידֶע !

פְּלוּצְלוּנְג הָאט מֶען גִיהֶערְט פוּן דִיא צוּא רִיק קוּמֶענְדֶע אַרְמֵייא · וִויא אַיין שְׁטִימֶע פוּן אַדוּנֶער וָואשׁ בְּרֶעכְט אוֹישׁ פוּן דִיא פַייעֶר שְׁפַּייעֶנְדֶע בֶּערְג · מִיט אַיין יָאמֶערְלִיכֶען גֶעשְׁרֵייא : ווֵייא צוּא דִיר מַיינֶע טָאכְטֶער · דוּ הָאסְט מִיךְ אוּנְגְלִיקְלִיךְ גֶעמַאכְט !

וָוער אִיז אִין שְׁטַאנְד צוּא שִׁילְדֶערִין דִיא פוּרכְטְבַּארֶע שְׁטִימֶע ווָעלְכֶעס הָאט גִימַאכְט צִיטֶערִין דִי הִימֶעל מִיט דֶער עֶרְד · אַזוֹא אַיין גֶעשְׁרֵייא הָאט מֶע: נָאר אַיין מָאל גִיהֶערְט פוּן יַעֲקב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּעֵת עֶר הָאט אוֹיס גֶעשְׁרִיהֶען · דָאשׁ אִיז דָאס הָעמְד פוּן מַיין זוּהְן ! אַיין בֵּייזֶע חַיָּה הָאט יוֹסֵף צוּא רִיסֶען !

אוֹיף דֶעם גַאנְצֶען עוֹלָם אִיז גֶעפַאלִין אַיין מָרָה שְׁחוֹרָה · אַלֶע אוֹיגִין הָאבִּין גֶערִיכְטֶעט ווַייעֶרֶע בְּלִיקֶען אוֹיף יִפְתָּח · וִויא עֶר אִיז גִיזֶעסִין אוֹיף זַיין פֶערְד · דִיא הֶענְט פֶערְבְּרָאכִין אוּנ דִיא קְלֵיידֶער צוּא רִיסִין · אוּנ זַיינֶע הָאר זַיינֶען אִים גִישְׁטַאנֶען קַאפּוֹיר · אַלֶע הֶערְצֶער זַיינֶען אִין שְׁטִיקֶער צוּא פַאלִין אוּנ נָאר וָואשׁ נִיט אַרוֹישׁ גֶעשְׁפְּרוּנְגֶען · דֶער לֶעזֶער מוּז זִיךְ דֶער מָאנֶען · דָאשׁ אֵיידֶער יִפְתָּח אִיז גִינַאנְגֶען צוּ דֶער מִלְחָמָה מִיט דִיא לַייט פוּן עַמּוֹן · הָאט עֶר אַנֶדֶר גִיטָאן צוּ גָאט אוּנ הָאט גִיזָאגְט : אוֹיבּ דוּא וֶועסְט מִיר אִיבֶּער גֶעבִּין דִיא לַייט פוּן עַמּוֹן אִין מַיינֶע הֶענְט · אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער וָואשׁ וֶועט אַנְקֶעגִין קוּמֶען וֶוען אִיךְ וֶועל זִיךְ צוּא רִיק קֶערִין בְּשָׁלוֹם נָאךְ הוֹיזֶע · דִיזֶעם וֶועל אִיךְ צוּם אָפְּפֶער אוֹיף בְּרֵיינְגֶען צוּא גָאט · נוּן יֶעצְט אִיז שׁוֹין דֶעם לֶעזֶער רֶעכְט בַּאקַאנְט דִיא אוּרְזַאכֶע פוּן דִיזֶע בִּיטֶערֶע גֶעשְׁרֵייא ·

יַעֲקב אִיז גִיוֶועזִין אַפָּאטֶער פוּן צְוֶועלְף קִינְדֶער · אוּנ דָאךְ אַלְס עֶר הָאט דֶער זֶעהֶען דָאשׁ הֶעמְד פוּן זַיין זוּן אִיז גִיוֶועזִין

בֶּעשְׁמוּצְט אִין בְּלוּט · הָאט עֶר זַיינֶע קְלַיידֶער צוּא רִיסִין · אונ הָאט זִיךְ נִיט גִילָאזִין טְרַייסְטִין · בֶּעזָאנְדֶערְס (בִּפְרַט) יִפְתָּח וָואס רָאזֶע וַואר נָאר זַיין אַיינְצִיגֶע טָאכְטֶער · אונ נָאר פוּן זַיין אַייגֶנֶע הַאנְט מוּז קוּמֶען דִיא עֶנְדֶע פוּן אִיר לֶעבִּ״ן ·

יִפְתָּח הָאט גִירִיסִין דִיא הָאר פוּן זַיי״ן קָאפּ · אוּנ הָאט זַייעֶר בִּיטֶער געוויינְט אונ גֶעשְׁרִיהֶען ; דוּא מַיין טָאכְטֶער הָאסְט מִיךְ אוּנְגְלִיקְלִיךְ גִימַאכְט · אונ מַיין נֶדֶר וָואשׁ אִיךְ הָאבּ גִיטָאן קֶען אִיךְ שׁוֹין נִיט מֶער צוּא רִיק צִיהֶען !״

רָאזֶע הָאט בַּאקוּמֶען אַגַייסְט פוּן גָאט · אוּנ אִיז גָאר קַאלְטְבְּלִיטִיג צוּא גִינַאנְגֶען צוּא אִירֶעם פָאטֶער אוּנ הָאט צוּא אִים אַזוֹ גִיזָאגְט : טַייעֶרֶער פָאטֶער · פַאר אַיינִיגֶע וָואכִין הָאסְט דוּא פַאר מִיר אונ פַאר אוּנְזֶער יוֹסֵף פָארְגִיטְרָאגִין דִיא גֶעשִׁיכְטֶע וָואשׁ דִיא תּוֹרָה הָאט גִישְׁרִיבֶּען דָאשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הָאט אוּנְזֶער פָאטֶער אַבְרָהָם גִיפְּרוּפְט מִיט דֶעם וָואשׁ עֶר הָאט אִים בַּאפוֹילִין צוּא נֶעמֶען זַיין אַיינְצִיגִין זוּהְן יִצְחָק וֶועלְכֶע שָׂרָה הָאט אִים צוּא דֶער עֶלְטֶער גִיבָּארִין · אוּנ זָאל אִים צוּא אַיין גַאנְצְאָפְּפֶער אוֹיף בְּרֵיינְגֶען אוֹיף דֶעם בַּארְג מוֹרִיָה · אוּנ אַבְרָהָם אָבִינוּ הָאט מִיט לַייבּ אונ זֶעלֶע עֶרְפִילְט וָואשׁ גָאט ב״ה הָאט אִים גִיהֵייסִין עֶר הָאט דֶעם יִצְחָק גֶעבּוּנְדֶען · גִילֵייגְט אִיבֶּער דִי הָאלְץ אוֹיפִין מִזְבֵּחַ· אונ הָאט אִים שׁוֹין גִיוָואלְט שֶׁעכְטִין · אונ וֶוען אַיין מַלְאָךְ וָואלְט אִים פוּן הִימֶעל נִיט אָבְּגִיהַאלְטִין · אַזוֹ וָואלְטִין דִיא הֶענְט פוּן דִיזֶעם טַייעֶרִין פָאטֶער בַּאזוּדִילְט וֶוערִין אִין דֶעם בְּלוּט פוּן זַיין זוּהְן · בְּעֵת דוּא הָאשְׁט דִיזֶע גֶעשִׁיכְטֶע פַאר אוּנְז פָארְגִיטְרָאגִין · הָאסְט דוּא דֶערְנָאךְ מָאל פַאר אוּנְז גִיזָאגְט דָאשׁ דוּא וִוינְשְׁט דִיר אוֹיךְ אַזוֹ · גָאט צוּא דִינֶען מִיט דַיינֶעם גַאנְצִין הַארְצִין אונ זֶעלֶע · אונ דוּא וָואלְסְט לָאזִין מִיט פְרֵייד פַאר גִיסִין דַיין בְּלוּט · וֶוען

גָאטט זָאל עֶשׂ נָאר וֶועלִין אָנְנֶעמֶען · נוּן לִיבֶּער פָאטֶער · וְוען דוּא הָאסְט אַזוֹ אַיין נֶדֶר גִיטָאן אַזוֹ בַּאדַארְפְסְט דוּא עֶשׂ נִיט מְשַׁנֶה זַיין · אוּנ דוּא וָואלְסְט מִיר טָאן וִויא דוּא הָאסְט פוּן דַיינֶעם מוּיל אוֹיס גִירֶעט · אוּנ אִיךְ וֶועל דָער פוּן זַיין זֵייעֶר צוּ פְרִידֶען וַוייל גָאטט הָאט מִיט דִיר גִיטָאן גִינָאד אוּנ הָאט אִיבֶּער גִיגֶעבִּין דִי לַייט פוּן עַמוֹן אִין דַיין הַאנְט ! יוֹסֵף · וָואשׂ עֶר אִיז דָענְמָאל גִיקוּמֶען מִיט זַיינֶעם פְרַיינְד יוּבַל · אַלְשׂ עֶר הָאט דֶער הֶערְט דִיזֶע שְׁרֶעקְלִיכֶע וֶוערְטֶער פוּן זַיינֶע גֶעלִיבְּטֶע רָאזֶע · הָאט עֶר רִיכְטִיג גִיגְלֵייבְּט דָאשׂ אִין אֵייניגֶע מִינוּטֶען וֶועט יִפְתָּח אוֹיף הוֹיבִּין זַיין מֶעסֶער אִיבֶּער אִיר הַאלְז · אוּנ דִיא שֵׁיינֶע רָאזֶע וֶועט אִין אִיר בְּלוּט — יוּנֶענְד בַּאלְד אָבְּגֶעפְלִיקְט וֶוערִין · אִיבֶּער דֶעם גִידַאנְקֶען אִיז עֶר גִיוָוארִין זֵייעֶר דֶער שְׁרָאקִין · אוּנ עֶר הָאט אָנְגֶעפַאנְגֶען בִּיטֶערְלִיךְ צוּא שְׁרַייעֶן · אוּנְד אִיז גְלַייךְ אִין אוּנְמַאכְט גִיפַאלִין אוּנְטֶער דֶער הַאנְט פוּן זַיינֶעם פְרַיינְד יוּבַל · וָואשׂ עֶר אִיז אַלֵיין אוֹיךְ גִיבְּלִיבֶּען עֶר שְׁטַארְט אָן אַגֶעפִיל וִויא אַיין בּוֹים · —

רָאזֶע וֶועלְכֶע הָאט גָאר נִיט לַאנְג גִירֶעט מִיט אִיר פָאטֶער רוּהִיג אוּנ גִילַאסֶען · אָן פוּרְכְט אוּנ שְׁרֶעק ; יֶעטְצְט אָבֶּער צוּ דֶעם בִּיטֶערִין גֶעשְׂרֵייא פוּן אִירֶעם גֶעלִיבְּטֶען יוֹסֵף · אִיז אִיר הַארְץ אִין שְׁטִיקֶער צוּא בְּרָאכֶען אוּנ אִיז גִיוָוארִין פֶערְצִיטֶערְט · אִין יֶענֶעם אוֹיגֶענְבְּלִיק הָאבִּין זִיךְ אִיר פָארְגִישְׁטֶעלְט דִי פַאר נַאנְגֶענֶע טֶעג · זִיא הָאט זִיךְ דֶער מָאנְט דִי גוּטֶע צַייטִין וָואשׂ זִיא הָאט גִיהָאפְט מִיט יוֹסְפִין צוּא לֶעבִּין אִין גְרוֹיס פְרֵיידִין אוּנ לִיבְּשַׁאפְט · זִיא הָאט זִיךְ דֶער מָאנְט אָן אִיר זִיסִין טְרוֹים וֶועלְכֶער הָאט בַּאשְׁטִימְט אַיין נָאמֶען צוּא אַלֶע אִירֶע גֶעפִילֶען · אוּנ הָאט זֵייא אָנְגִירוּפִין מִיט דֶעם נָאמֶען «לִיבְּשַׁאפְט» · — אוּנ אַלֶס זִיא הָאט זִיךְ בַּאַרֵיינְקְט אִין דִיזֶע אַלֶע זַאכִין הָאט זִיא צוּא אִירֶעם פָאטֶער גִיזָאגְט · יוּא

דוא קענסט עס מיר טאן · נאר לאז מיך אויף צווייא מאנאטין פרייא · דאמיט איך זאל מיר קענען גיין אויף דיא בערג · זיך אויס וויינען איבער מיינעם יוגענד וועלכע מוז וועלקען אן אצייט · איך וועל גיין בייא זאמען מיט מיינע פריינדינען — אונ איין מייך טרערין האבין אויסגעבראכען פון אירע אויגין איבער אירע שייא — ווייסע וואנגען · —

אירע טרערין מיט אירע טרויעריגע ווערטער זיינען דעם יפתח אין הארצין גיפאלין וויא איין פייער פון די וואולקאנישע בערג · עס האט אים גיברענט דאש הארץ · דאש ער האט מער קיין כח גיהאט צוא ענטפערין · נאר איין ווארט האט מען פון אים גיהערט · וויא ער האט צו איר געזאגט: „גייא!״ —

ראזע האט אפגיקערט אירע אויגין פון איר פאטער · אונ האט געבליקט אויף יוסף וועלכער איז נאך גילעגין אין אונמאכט אין דיא ארימס פון זיין פריינד · אונ מיט שמילע זיפצען האט זיא אים פערלאזין, אונ איז איר וועג גינאנגען · —

אלע לייט וועלכע זיינען דער בייא גישטאנען זיינען אויף אוועק גינאנגען מיט טרויער אונ שמערצין · אונ בייא יעדעם מענטשין האבין געפליסין אויף דעם באק טרערין וויא פעריל · —

ראזע מיט אירע פריינדינען זיינען אלע טאג גינאנגען צו וויינען אויף די בערג · אונ יוסף איז אונטין וויא איין שאטין נאך איר נאך גינאנגען · ער האט גיזעהען וויא זיא זעגנט די נאטור · וויא זיא נעמט אבשייד פון דער וועלט · וויא זיא בעפייכטעט מיט אירע טרערין יעדע ראזע אונ בלומע · זיין הארץ האט אין אים גיברענט וויא אפייער · ווייל ער ווייס דאש זיא וועט זיך שוין פון אים אויך שיידען · איינע לאנגע צייט האט ער זיך ניט געוואגט צוא איר צוא טרעטין · ווייל ער האט איר גישעצט וויא

איינע

אײַנֶע הײַליגֶע טָאכְטֶער · פוּן דֶער צײַט אָן וָואשׂ אִיר פָאטֶער הָאט זִיא גִיהֵײלִיגְט צוּ גָאט · —

דֶעם דְרַײסִיגְסְטֶען טָאג פוּן דֶעם אַנְדֶערִין חֹדֶשׁ וָואס רָאזֶע אִיז גִיגאנְגֶען אוֹיף דִיא בֶּערְג צוּ וויינֶען · הָאט זִיךְ שׁוֹין יוֹסֵף נִיט מֶער גִיקֶענְט אָפְּהאלְטֶען · וַוייל זַיין גֶעזִיכְט אִיז גִיוָוארִין אִין גַאנְצֶען גִיעֶנְדֶערְט · זַיין טְרוֹיֶער אוּנ שְׁמֶערְצֶען הָאבִּין זַיין שֵׁיינְהַייט פֶערְדָארְבִּין · דֶער וָואס אִיז פַארְבַּייא זַייא בֵּייִרִין גִיגַאנְגֶען הָאט זַייא פֶערְרֶעכִינְט פַאר צְוַוייא טוֹיטֶע מֶענְשִׁין · דֶער נָאךְ הָאט רָאזֶע בֶּעקוּמֶען טְרֵייסְט · אוּנ הָאט צוּא אִים גִיזָאגְט מִיט אֵיינֶע שְׁטִילֶע אוּנ זִיסֶע שְׁטִימֶע : »יוֹסֵף דוּא גֶעלִיבְּטֶער פוּן מַיין הֶערְצִין הַאלְט דִיךְ אָב פוּן וויינֶען · אוּנ בֶּערוּהִיג דַיין הֶערְץ !«

»מַיין הֶערְץ ! הָאט יוֹסֵף אוֹיס גֶעשְׁרִיהֶען , מַיין הֶערְץ פֶערְלָאסְט מִיךְ שׁוֹין יֶעצְט , אָלִיבְּער גָאט ! נֶעם מִיךְ שׁוֹין אָפּ פוּן דֶער וָועלְט · גִיבּ דַיין וָוארְט צוּא דֶעם דוּנֶער אוּנ בְּלִיץ זַייא זָאלִ'ן מִיךְ עֶרְשְׁלָאגִין · הַיים דֶעם בַּארְג עֶר זָאל אוֹיף מִיר פַאלִין · אָדֶער וֶועלְכֶען דוּא ווילְסְט דֶער זָאל קוּמֶען אוּנ מַאכִין צוּא מַיין לֶעבִּין אַיין עֶנְדֶע !«

»רוּהִיג יוֹסֵף ! זִינְדִיג נִיט מִיט דַיינֶע רֵייד צוּ גָאט · הָאט רָאזֶע אוֹישׂ גִירְפִין · אוּנ הָאט אוֹיף גִיהוֹבִּין אִירֶע הֶענְט צוּם הִימִיל · גָאט אִיז גִירֶעכְט אִין אַלֶע זַיינֶע וֶועגִין · עֶר טוּט קֵיין אוּמְרֶעכְט · הוֹיבּ נָאר אוֹיף דַיינֶע אוֹיגִין צוּם הִמִיל אוּנ בַּאטְרַאכְט דִיזֶע אַלֶע וֶועלְטִין · ווַארְף דַיינֶעם בְּלִיק אוֹיף דִיזֶע אַלֶע בְּרוּאִים וָואשׂ אוֹיף דִיזֶע עֶרְד · פוּן קְלֵיין בִּיז גְרוֹישׂ · זַיינֶען אַלֶע אוּנְטֶער זַיינֶע רֶעגִירוּנְג · זַיין הַשְׁגָחָה אִיז אוֹיף זַייא אַלֶעמֶען · זַייא אַלֶע הָאפִין צוּא אִים · אוּנ עֶר מַאכְט זַייא זַאט מִיט אַלֶעם גוּטִין · נוּא וִויא אִיז מֶעגְלִיךְ דָאשׂ דֶעם מֶענְטְשִׁין וֶועלְכֶער אִיז דֶער בֶּעסְטֶע פוּן אַלֶע

זַיינֶע

זיינֶע גִישֶׁעפְּפֶע זָאל עֶר פאר לָאזִין אונ אִין גַאנְצִין פאר נָעסִין ? גֵיין מַיין לִיבֶּער יוֹסֵף · גֵיין ! דָע־ מֶענְטְשׁ אִיז בַּאשַׁאפִין גִיוָוארִין מִיט דָעם צֶלֶם אֱלֹהִים · דָאשׁ אִיז דִיא הֵיילִיגֶע נְשָׁמָה · זִיא האט פַאר זִיךְ אַיין צְוֶועק · נָאר אוֹיף דִיזֶע וֶועלְט לֶעבְּט דָער מֶענְטְשׁ וִויא אַיין שָׁאטֶען · דָאשׁ מָערֶער טֵייל פוּן זַיינֶע יָארִין גֵייעֶן אִים אִיבֶּער אִין נֶעפַּארִין אונ אוּנְגְלִיקֶען · אונ דִי גוּטֶע אונ גְלִיקְלִיכֶע יָארִין פַאר שְׁוִינְדִין שְׁנֶעל · אָבֶּער דָאשׁ הֶעלֶע לִיכְט שַׁיינְט אִים שְׁטֶענְדִיג אִין דָער אֵייבִּיגֶע וֶועלְט · דִיא נְשָׁמָה אִיז דָאשׁ בִּילְד פוּן גָאט · אונ דָער קֶערְפֶּער אִיז גִינוּמֶען גִיוָוארִין פוּן דָער עֶרְד · עֶרְד מוּז אִימֶער קוּמֶען צוּא עֶרְד · אונ גַייסְט צוּא דָעם הָעבִּערִין גַייסְט · אַזוֹ מוּז דִיא נְשָׁמָה קוּמֶען צוּא גָאט · וַוייל זִיא אִיז דָאשׁ טֵייל וָועלְכֶעס אִיז פוּן אִים גִינוּמֶען גִיוָוארִין · דְרוּם מוּזִין מִיר אוֹיךְ זִיךְ אִין שְׁטִילֶען בֵּייגִין · אונ אִין נֶעמֶען פַאר גוּט אַלֶעס וָואשׁ פוּן אִים קוּמְט אוֹיף אוּנְז · אונ אוּנְזֶערֶע לִיבְּשַׁאפְט וָועלְכֶעס זִיא אִיז גָאר רֵיין אונ אוּנְשׁוּלְדִיג · הָאט אִיר אָרְט אוֹיךְ אִין דִיא אֵייבִּיגֶע וֶועלְט · וַוייל זִיא אִיז אוֹיךְ פוּן גָאט · זַאיי לִיבֶּער יוֹסֵף גִיטְרֵייסְט · אונ דוּא זָאלְסְט אוֹיךְ טְרֵייסְטִין מַיין אוּנְגְלִיקְלִיכֶען פָאטֶער !

דוּא בִּיסְט גָאט גִירֶעכְט אִין אַלֶע דַיינֶע וֶועגֶען , הָאט יוֹסֵף מִיט גֶעפִיל אוֹישׁ גִירוּפִין · אָבֶּער אִיךְ בֶּעט דִיךְ גָאט · גִיבּ מִיר מוּטְה אונ הָעלְף מִיר פוּן דַיינֶעם הֵיילִיגֶען הִימֶל דָאס אִיךְ זָאל קֶענֶען דוּלְדֶען אונ טְרָאגִין דָעם יָאךְ פוּן מַיין אוּנְגְלִיק · וָועלְכֶען דוּא הָאסְט בַּאלַאסְטִיגְט אוֹיף מַיין צוּא בְּרָאכֶענֶעם קֶערְפֶּער מַאךְ מִיךְ פֶעסְט בִּיז עֶס וֶועט קוּמֶען מַיין לֶעצְטֶע צַייט פוּן לֶעבֶען · בִּיז דָער צַייט וָואס אוּנְזֶערֶע זֶעלֶען וֶועלִין ווִידֶער אִין לִיבְּשַׁאפְט פַר בּוּנְדִין וֶוערִין אונ וֶועלִין זִיךְ מֶער קֵיין מָאל שֵׁיידֶען ! —

אונ צוא מִיר דַיין דִינְסְט — הָאט רָאזֶע אוים גִירוּפִין — זָאלְסְט דוּא נָאט גֶעבֶּען קְרַאפְט צוּ פַּר טְרָאגִין רוּהִיג אַלְס וָואס מַיין פָאטֶער גֶעהָער מִיט מִיר צוּא טָאן · אונ נָאךְ דַיינֶע אָבְּצִיהֶען מַיינֶע נְשָׁמָה פוּן אִיר חוֹמֶר · זָאלְשְׁט דוּא אִיר מַאכֶען צוּ אֵיינֶעם [illegible] עֶנְגֶעל · דַאמִיט דָאס אִיךְ זָאל קֶענֶען שִׁיצֶען מַיינֶעם [illegible] דָאס אִים זָאל קֵיין אוּנְגְלִיק טְרֶעפִין · בִּיז דוּ לִיבֶּער גָא[illegible] וֶועסְט אִים אַיין לַאדֶע צוּא דִיר צוּא קוּמֶען · אונ דֶענְסְט מָאל וֶועלִין מִיר בֵּיידֶע בַּאיי זַאמֶען פְלִיהֶען אויף דִיא פְלִיגֶעל פוּן אוּנְזֶערֶע לִיבְּשַׁאפְט אִין דֶעם הוֹיכֶען הִימֶעל · אונ מִיר וֶועלֶן צוּ דִיר זָאגֶען שִׁירָה גְלַייךְ מִיט אַלֶע דַיינֶע הֵיילִיגֶע מַלְאָכִים

וִויא זִיא הָאט גִיעֶנְדִיגְט אִיר תְּפִלָּה צוּ גָאט · זַיינֶען [illegible] מִיט אֵיינַאנְדֶער אִין דִיא אַרְמֶען גִיפַאלִין מִיט גְרוֹיס גֶעוֵויין · אַ[illegible] זִיא הָאט פוּן אִים אִיר טְרוֹיעֶרִיגֶע אָבְּשֵׁייד גִינוּמֶען · יְמִימָה אונ יוּבֵל זַיינֶען גִישְׁטַאנֶען פוּן וַוייטֶען · אונ הָאבִּין גִיגָאסֶען הַייכֶען טְרֶערִין —

אַיין הֵיילִיגֶע שְׁטִילֶע · שְׁלִיסְט אוּנְזֶערֶע פֶעדֶער צוּא בֶּעשְׁרַייבֶּען דֶעם גְרוֹיסֶען טְרוֹיעֶר פוּן יִפְתָּח אונ זַיינֶע גִידַאנְקֶען וָואשׁ הָאבִּין אִין אִים נֶעשְׁטוּרֶעמְט · אַלְס עֶר הָאט דֶער זֶעהֶען זַיין טָאכְטֶער אִין שְׁטָאט קוּמֶען · — מִיר שְׁלִיסֶען נָאר אוּנְזֶער רָאמַאן מִיט דִי וֶוערְטֶער וָואשׁ שְׁטֵייט גִישְׁרִיבְּן אִין אוּנְזֶער הֵיילִיג סֵפֶר שׁוֹפְטִים ויעש לה את נדרו דָאס הֵייסְט יִפְתָּח הָאט זַיין נֶדֶר מְקַיֵּים גִיוֶועזֶען , יוֹסֵף יוּבֵל אונ יְמִימָה מִיט אַלֶע טֶעכְטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל זַיינֶען גִיגַאנְגֶען פִיר צַייטִין אִין יָאר צוּא בֶּעוֵויינֶען דִיא שֵׁיינֶע רָאזֶע דִיא טָאכְטֶער פוּן יִפְתָּח · —

זיינבאלע

דֶער בְּרָאדֶער בַּעל עֲגָלָה

דָער גרוּמטֶר בַּעל עֲגָלָה וָואס עָר הָאט
גנוּמֶן דְרוּפֶן בַּייא זוּבֶצִג פַּרְשוֹנֶן אוּנ הָי־
זִיךְ צוּ זַאמֶן גנוּמֶן אַשִׁיין בַּאנְדִיל עֶר
קֵיינִם נִיט אָפּ גִיזָאגְט עָר הָט זִיךְ גִפוּרְט
גְרֶעפְּלוּךְ צְוָואנְצִג פַּרְשוֹן זֶענִין גִילָאפֶן
פְרֶיעֶר צְוָואנְצִג בַּייא דָעם וָואגֶן צְוָואנְצִג
נָאךְ אִים אוּנ דֶעם רֶעסְט פַּרְשוֹנֶן הָאט
עֶר הַאלְבּ פַּר גֶעסֶן אִין בְּרָאד אוּנ הַאלְבּ
אִין לעמבּרג :

ЗАЙНВАЛя
Гншевта извошика
ВАРШАВА 1873.

Дозволено Цензурою
Варшава 4 (16) юля 1873 г.

въ Типографіи Н. Д. Зысберга
улица Францишканская Nr (9)

אין איירעלר נגיד האט אמאל ווייער גייטינג גיהאם ! צו פארין
פון בראר קיין לעמבערג ער האט אבער ניט גיוואלט פארין
מיט די גיוואנליכע פירן ווייל אונ די גיוואנליכע פירן פארן די
די ניסיינו מענשין איז אים ניט אנשטאנדיג גיוועזן האט ער זיך
ענטשלאסין זיך אליין צו דינגן אבור עס מעג קאסטן ווי פיל
עס וויל אבי ער זאל פארן בכבוד אזוי וויא אים שטייט אן אזוי
האט ער גישיקט רופן איין גוויסן בעל עגלה ער האט גהייסן ייינגוויל
ער איז גיוועזן אהוכער בלונגד אויף איין אויג אונ האט גירעט
הוקעוואטו אונ איז גיוועזן אשכור אזוי זאגט דער ערעלמאן צו
דעם בעל עגלה הער נאר ייינגוויל קא. ט. זיך אונטער נעמין
זאלסט מיך צו שטעלין פון מארגן אונ דר פרו ווייגר ניין ביז
איבר מארגן אונ דער פרוא ווייגר ניין קיין לעמבערג . יוא מיין
הער ענפערט ייינגוויל בעל עגלה זאלסט אבר וויסן זאגט צו אים
דר ערעלמאן אז איך פאר לאנג אליין אבור. ענפערט דר בעל
עגלה ווי קאן דאס זיין אז איך פאר מיט פרשונין טראגט מיר
דו בור אכצין גילהען סוגין אונ איר ווילט אליין אבור וויא
איינר רעט וועט איר דען קענין בשטיין אליין צו געבן אכצן
ריינוש זולבר נוא וואס איז ענפערט דר נגיד איך וועל דיר געבין
צוואנצוג ,זולבר אבי איך זאל האבן אליין אבור פר שטייסטו
יך ייינגוויל ווייער פיין ענפערט דער בעל עגלה מזל אונ ברכה
יר וועט האבן אליין אבור גידיינקקישו ייינגוויל אליין אבור
גט צוא אים דער נגיד ווי איינר רעט זאלסט מיך דר נאך
ט בשווינדלן אזוי ווי דר שטיינר איז פון אייך בעל עגלות גאס
לעבין

זאל היטען ענגערט ווייגוויל ☙ אז פאר וואר זאל ווייגווילס קאפ אוי
לעבן מיט אייער קאפ צו זאמן וויא איר וועט האבן אליין
אבור. נוט זאגט אים דר נגיד אונ גיט אים פינף רייניש אדרוף
אונ זאגט אים נאך אמאל איר זאל קומן מארגן אין דער פריא
זייגער ניין מיט דיא בור אזו האט זיך דר ווייגוויל גזעגנט אונ
איז אוועק גגאנגן מיט דר פאר זיכערונג אז עס וועט אלעס זיין
אזו ווי מען האט אפ געשמועסט דעם אנדרן טאג אין דר פריא איז
דר ווייגוויל בעל עגלה פר פארן אום ניין מיט זיין בויד פאר דעם
נגיד אונ דר נגיד איז אוף גוועסן. ווייגוויל חאט תיכף אנישרייא
גטאן וויא אונ דער צו אגוטן קנאק מיט דר בייטש הכלל מען
פארט שון קיין לעמבערג וויא זיי זענן נאר גקומן צו דר בראדר
קאמער האט זיך די ווייגוויל גשטעלט אונ איז אראפ גשפרונגן
פון דער קעלנע אונ איז צו גילאפען צו אדרייטשול אונ האט
עפים מיט אים גרעט חאט דער נגיד אנישרייא גיטאן ווייגוויל
וואס שמועסט דו מיט דעם רייטשול וואס שמועסט איר עפים
אדרייטשול ניט ווייגוויל אנישרייא אוף דעם נגיד איר מיינט
אפשר דאס איז אדרייטשול גלייך מיט אלע דרייטשליך ניין מיין
הער דאס איז מיין שכן אונ איז איתום זאגט ער קדיש נאך
זיין פאטר נוא וויינט ער אום אלע טאג אסאך טרערן אונ גיט
שטונגרן אונ איז מפרנס איין אלטע מאמע מיט צוויא ארומע
שוועסטר אצונד פארט ער קיין לעמבערג פריווינג מאכן אונ
אז ער וועט ניט קומן מארגן זייגער ניין קיין לעמבערג ווירד
ער גשטוסן אזו בעט ער מיך אונ חאלישט איך זאל אים אוף
געבן

געסין ווייסטו אהאלבו מצוה וועט אוף אייך זיין ער וועט
נאר נוט ווצון געבון אייך ער וועט אצון אונ אווינקולו שטול
וויא אטויב לאו ווך אייך דאכטון אטויב אוו ארין גופלוניקעס
אוז ב״וס צו קוטשנו אליין צו ווצון אוו הט דער נגיד רחמנות
בקומון אויף אום אונ הט אום גולאוט אוף ווצון אונ מען איז
ווייטר גופארון ווי מען אוו נוקוסון צו דער גרוגור קרעטשמו
קרוכט שון ר׳ ויינגוויל ווידר אינ שמוסט עפים מוט איונג
וייבול גום שמוסטו עפים מיט דעם ווייבול דארט טוט דר נגיד
אנושריי אויף דעם בעל עגלה משעפוט אייך אפ פון מיר טוט
ר׳ ויינגוויל אויף דעם נגיד נאך אגרעסרון גושרייא למשל או דם
אוז מיין שכינה אונ איז איין ענונה מיט ווכין קינדער ווס דר
מאן הט זו אוועק גווארפין שון דריי יאר אונ צונד איז ויא גוואר
גווארון או ער שמיים מיט אקאמפנו וועלגר אין לעמברג
אינ או זי וועט ניט קומין קיין לעמברג וועט ער דער וייל אוועק
גיין מיט די קאמפנו אונ זי וועט בלייבין איין אייבוגו ענונה אונ
ויא פלאצט פר מיר איך זאל ויא אוף געמון נוא ווילט איר
ניט ווס גייט דס מיך אן וועט זיין אויף אייך דיא עבירה ובפרט
ויא וועט גאר ניט ווצין געבין אייך ויא וועט ויצין ביי דעם
דייטשול אזו הט זיך דר נגיד מיישב גוועון עס איז נאר קיין
קאוויס ניט ויא קען ח״ו בלייבין דורך אום איין אייביגי ענונה
ווס טוג אום דיא עבירה ער זאל אויף איינמאל אן ווערון בייירו
וועלטון אזו הט ער איר ערלויבט ויא אויף צו וועצין אין דר
בויר נעבון דעם דייטשול אין מען איז ווייטר גיפארון ווי מען

איז גיקומין צום צווייטן קרעמשמילו איז דער ויינגוויל ווידר גבליבין שטיין אין איז אראפ גיקראכין פון דער קעלגי אין האט זיך גישטעלט שמוסין מיט אגלה וואס שמוסטי עפיס מיט דם גלה פרעגט דר גניד דעם ויינגוולין אגלה ענפורט אים ויינגוויל איר מיינט אז דם איז אגלה ווי אנדרו גלהים פלוצים ער איז אלוף האבור פון יורון אונ קען גאך גאנץ תנ״ך אום וויינוג אז איר יוילט האבין תענוג פאלגט ויינגוולין דם אנדרו לאז דר ערל וויסין וואס יורין ועגין הט זיך דר גניד יישב גווען אין הט אום ערלויבט אויף צו ווצין געבון זיך אובון אין בויר דר גניד הט זיך גיטראכט וויוועט דר גלח גיט עפיס פרעגין שאלות אין פסוק אונ ער וועט אים ענפרון וועט ער עפיס האבין ויינגי קינדער צו דר ציילון פר אהדוש אז איז דר גלה אויף גיזעסון געבון דעם גניד ביי ויי רעכטו האנד אין ועגון וויבר גיפווארין ווי מען איז גיקומין צו דר דרוטר שטאציאן איז ר׳ ויינגוויל ווידר גובליבון שטיין אין הט זיך גישטעלט שמוסין מיט אבעל הבשר וואס שמוסטי עפוס מיט דעם יורון פרעגט דר גניד דעם בעל עגלה מיט דעם יורון ענפערט ויינגוויל איר מיינט אז דר איז אפראכטר יוד ווי אלע יודין פלוצים דאס איז דעם דובגר מגידס איינוקיל ער איז אום גיפארון דיא גאנצו וועלט אלו משלים ווייסט ער וויער וואול אז איר ווילט האבין אשטוקול תענוג פאלגט מיך אין געמט אום אריין אין ועצט אים אין דר לונקר האנד אונ אז דר גלח וועט עפיס פרעגון קאשות וועט אום דר בעל דבשר דר קוטשין מיט ויינו משלים האט זיך דר גניד מיישב גווען טאקי וואס טוג דם אים

מיט

מיט אגלח צו טון צו האבין אמער ווערט ער זיך אויף געמון: דעם
בעל דרשר אונ אז דר גלח ווערט עפיס פרעגין ווערט ער אקוצל
געבין דעם בעל דרשר ווערט ער אים שון אפ געקון מיט זייני
משלים אזו הט ער ערלויבט דעם בעל דרשר ער זאל אויף זוצין
געבין זיין לונקי האנד אונ דס איז אלץ דו כויר ווס דער נגיד הט
נידינגון פר זיך אליין אונ אצונד ויצט דר נגיד אובין אין דעם גלח
אין דר רעכטר האנד אין דעם בעל דרשר אונ דר לונקו האנד אין
קענגון איבר דס רייטשול מיט דעם ווייביל ווס זאגט איר עפיס
צו דעם מיינו מייערו לעוור איז ניט צו לאכין ווי אזו אבעל
עגלה קען צום נער מאכין איין נגיד גאר אפשר מיינט איר איר
זענט שון פארטוג פלוצים עס הייבט זיך גאך גאר ניט אן איר
ווערט ערשט הערין אכלל ווידר בעל דרשר איז אויף גוועסין איז
מען שון גיפארין ביז נעבין דעם פורהאריצר בארג איז אונזר ר
זיינוויל ווידר שטיין גיבליבין אינ איז אראפ גקראכון פון דר
קעלני אונ הט זיך גישטעלט שמוסין מיט צווי ועלנור מיט בוקסין
יינוויל הט דר נגיד אגשריי גוטין צו דעם בעל עגלה ווס שמוסט
דו שון עפיס מיט דיא צווייא ועלנור טוט זיינוולי גאך אגרעסריז
גישרייא פלוצים איז דאס ועלנור דאס איז רעקראטין מיהאט זיי
געבוך ערשט געכטין אפ גיגייבן פון ווייב אונ פון קינדר אצונד
פארין זייא קיין לעמפרג אוף סאפט אונ אז זייא ווילין מארגין
ניט זיין אונ לעמברג ווערט אוועק גיין דיא קאמיסיע אונ זייא
ווילין בלייבין ועלנור ווייל זייא ווילין לעבין אזו חלושין זייא
געבין איך זאל זייא אויף געמין זיי ווילין ניט זיצין אונ בור נאר

אינר

איינר אוף דער שטאגו אונ איינר אוף דער שטאגו ווילם איר
נים וואס גייט מיך אן ווען זיין דיא עבירה אוף אייך אזו האט
וויגוויל גיענפערט אונ דאט גיוואלט וייטר פארין הט זיך דער
נגיד מיישב גיוועזן עס איז אנאטס רחמנות יודין פון ווייב אונ
קינדר זאלין ח"ו פאר פאלין ווערין אונ גוויושו העגט אונ האט
זיי ערלובט ארוף צוא שטעלין אוף דער שטאגו זייא זענין ארוף
גיגאנגין אונ האבן אים פאר שטעלט דיא לוכט איז גיוועזן פונצטר
אין בור דער ווייל איז ארום גיקומן דיא ראנגדארקי אונ הט ארוף
גיווארפן אזאק מיט באלבים דער זאק איז גיפאלן אוף דעם
נגידס קנואוס האט ער אגישרייא גיטאן וויגוויל וואס איז עפיס
דער זאק דאס איז ארץ ישראל ערד זאגט וויגוויל פר שטייט איר
דיא ראנגדארקי האט איין אלטין טאטין אין ארץ ישראל האט
ער איר דאש גישיקט אמתנה אצוגדר האט זיא אבן יחיד אונ
לעמברג איז ער וייער קראנק אונ לונג אוף דעם טוטין בעט אזו
שיקט זיא אים דיא ארץ ישראל ערד גוא ניאס זאל איך טון וויא
אזו ווארפט מען דאס אראפ איך האב מורא צוא דער טשעפין
מיט מתים אזו איר ווילט ווארפט דאס אליין אראפ הט זיך דער
דער נגיד מיישב גיוועזן ווס טוג מיר מיט מתים צו ואמשטעפון
איז שון דער זאק גיבלוגן ליגן אוף זייני קנואוס איבר דעם גאנצן
וועג ווי זייא זענין גיקומן פאר סאסוב איז וויגוויל ווידר שטיין
גבלובן: אונ דאט זיך גישטעלט רעדין מיט איין אלטר גוי פון
בויין אונ ניינצג יאר וויגוויל שרייט דער נגיד וואס שטוסטו מיט
דער גוי ט"ט וויגויל אגישרייא ויא איז מיין וועשנים מסרא

קומט

קוסט איר בייא מיר וועש געלד וועל איך מיט איר אם פארין
האט נים מורא ויא וועם נים זיצין אין בוד איה וועל זיא זעצין
געבין מיר אזו האט ער גיזאגט אונ איז ווייטער גיפארין ווא זיי
זענין גיקומן איין סטאנציע ווייטער געסט ר' וויגוויל אוף אשערו
וואס שווארצט אריין לבסוגור סחורה פון בראר אונ האט זיא
גיזעצט לעבין זיך בייא זיין רעבעטער האגט האט דער נגיד
אגישרייא גיהאן וויגוויל ווס איז שון ווידר גייעס נאך אפרשון טוס
וויגוויל אלאך אונ זאגט בראש אלץ הייסט בייא אים אפרשון
טרשטיינס גיזאגט עס איז דאך מיאוס פר איר אשטיקיל ברוט צוא
עסין ווער איז אייך שולדוג וואס איר קוקט נים אוף קיין ווייבר
וצט אוף וויאז אונ מען איז ווייטער גיפארין וויא מען איז גיקומן
פאר ולאטשיב האט ר' וויגוויל ארוף גינימון אגרוכי שורו יודונו ער
האט זיא אבער שון נים גיהאט וויא צוא זעצין האט ער זיא גזעצט
אוף דעם דאך פון דער בוד אונ אירי פיס האבן אראפ גיהאנגין
איבער דר בוד איז שון פון פארוגט אוך פר שטעלט גיוועזן דאס
לזכט וויגוויל האט דער נגיד אהוכן גשרייא גטאן אובין אוך איינו
איך בעט אייך ווייער זאגט וויגוויל לאזט מיך נאך איר האט בייא
מיר גאר גרוגגן אין בוד אבער אוף דיא בוד האט איר בייא
מיר גאר קיין רעה נים אונ האט אקנאק גטון מיט דער באטש
אונ איז שון גפארן ביז לעטברג אזו האט אפנים גהאט דיא בוד
וואס דער נגיד האט גרוגגן פר זיך אליין צום סוף האט ער גהאט
אגלח פון איין זייט אבעל דרשר פון דער אנדרר זייט קענגן איבר
דאס דייטשל מיט דעם ווייבל צווייא זעלגור אוף ביידי שטאגוס

אזאק

אַזאַק בּאַלבּוס אוף דיא קנוּאים אלטי גויו אוף איין וויט קעלני דוא שורו יודזנו אוף דער אַנדערער ז״ט אַלאַנגי שׂורו יודעני אוף דעם דאך פון דער בּור הַכּלל דר ווינגוויל האט אוף אַלעמן גהאט אַתירץ אונ איז גבלובּין אַגאַנץ ערלעכר מאן אוף דער וועלט אונ דאס איז בּראדר בּעל עגלה :

עס איז אַמאל גיוועזן אַגרוסר עושר ער וואר אַלט זעכצוג יאר ער האט גיהאט דאס אנדרי ווייב זי איז אים גיוועזן זייער גיטריי מיט דעם גאנצן הארץ אוך האט ער גיהאט קינדר פון דעם ערשטן ווייב דוא שון פאר היירַאט וואַרין אונ פאר מעגליך אונ יעדר פון זייא האט גיהאט ויינו גישעפטין דיא קינדר האבן עס זייער אונגערין צו גיזעהן וויא דער פאטר שעצט זיין פרוא דס הייסט דיא שטיף מוטר פון דיא קינדר אזו פלעגין זייא אים אלץ צוא זאגן טאטו לעב פר וואס האלסטו אזו פון דיין ווייב קינדרלין זאגט צו זייא דער פאטר פאר וואס זאל איך רעדן פון איר ניט האלטן אזו זיא איז מיר אזו גיטרייא וואס וואלט איך גיטאן אוף מיין עלטר איך זאל ניט האבן אַגוטריי ווייב חלעבן טאטו דיא נארשט זיך אונ איר דו בּיסט אוף איר גאר קיין מבין ניט זיא איז אַגרוסי בּעטרוגערן זיא שטעלט זיך קלאמפערשט פרייא זיא מיינט גאר ניט דיך זיא מיינט נאר דיין געלד בּאלד מיינט זי דיא זאלסט איר מוסיף זיין אוף דיא כתובה אונ זיך צוא מאכין אלי מאנ אַנייע קלייר אדר זיך צו צוליגען פעריל צום שטערנשטיכעל אונ טאקו גוט עסין אונ טרונקין איבר דעם שמייכלט דיך אזו אונ דיא לאזט דיך אזו אז נארן חלעבן זיא לאכט אליין אוס

אוס דיר פאר וואס דיא ביסט אזו לאכט גליבונג אונ האסט דיך אונ גאנצן איבר גינעבן גלייך ויא וואלט גיוועז דס ערשטי ווייב וואס דיא האסט מיט איר צו זאמען אוועלט דורך גפורט אין קונדר מגדל גיוועזן אונ דער אמת איז ויא דאך אפרעמדר וואס האסטו דיך אונ איר אזו אן גחאפט הלעבון עס איז אפילו פאר דיר אוך גוט שיין וואס ואגט מען קוק אן איוד קיין עין הרע אונ דיא יארן אונ הט ב״ה ליטוש קינדר צום סוף שענקט ער דיא קונדר ניט דם צוטרואון אונ מאכט זיך נארוש מיט אפרעמדי יודוני ווס ויא רעט אים איין אז זי האט אים ליב אונ ער גלייבט איר אז ויא טוט אים אגלעס אונטר דעס בערדיל מיינט ער עס איז תורת לאקשן א״נ גיט איר אוועק דיא נשמה דיא מיינסט ווייל קיינר זאגט עס דיר ניט אונ דיא אונגן וארין דוא קשיא איז טאקו וואס גייט עס דען יענם אן אז דיא ווערסט אזו צו ריק גיזעצט אונ איטלכר טראגט דיך ארום אונ אונז געבוך דייני גטרייאו קינדר קרענקט דאס געביך צום טוט אז מיר האבן ניט פאר קיינם דאס הארץ אוס צוא רעדן וואורן עס איז אגרוסי בושה אזו וואס צו דער ציילן אזו דרוקין מיר אלעס אונ הארץ אזו זהאבי דיא קינדר אוף גיקלערט דעם דעם פאטר דאס גאנצי גישעפט ער איז אבר קיין נאר ניט גיוועזן אונ איז פון זיין ווייבס גוטריי שטארק איבר גיצייגט גיוועזן אונ ויא מיינט ניט דם געלד נאר זי שעצט אים אליין מיט דעם גאנצן הארץ אונ ער האט וייער ניט פאר שטאנן אז זיי מייני ניט צוא רעטין. זיין הערו זיי ווילין ער זאל זיך זיי אונ גאנצין

אבר געבן מיט זיין פאר מעגין כדי זיי זאלן אים ירשונגן בייא
זיין לעבן. עס איז זיי זייער לאנג ווילג גיוען צו האריז ביז ער
זעט שטארבן אונ דאס איז מאקי באמת גאר קיין נייאוס ווארום
אלי שטיף. קינדר ווען אזו העמן געוען באגרבן די שטיף מאמי
לעפדיקר היים אונ פר גוגן ניט דעם אלמן מאטן אפילו חיי שעה
אונ ווען מיר נאך שונאים מהמת איך בין שילדיג וואס זייער
מאמי איז גישטארבן האב איך איר דען גהייסן שטארבן אדרבה
הלוואי וואלט זיא גילעבט וואס העלפט דאס אבער אז גאט האט
אזו גפורט אז זיא איז גישטארבן אונ איך האב ניט גקענט בלייבן
וויצן אן אווייב איך בין איין אלטר מאן אונ דארף פילנויש אונ דא
האב איך אפילו קיין היים נוט גהאט אונ עס האט זיך אוף מיר
קיינר ניט אום גיקוקט עס זאל איינר פרעגן הט שון דער אלטר
מאטו געבוך גטרונקען אבוסול קאווי פלוצוס עס איז גאר ניט אן
גגאנגען די טעכטר האבן אונ ווגן די מאגן די וון האבן אונ וון די
ווייבר גוא וואס טוג זיי דער מאטו טעוקען ב"ה זיין אן אטאטן
אזו גוט וויא אן אויירן גוא וואס האב איך גיואלט מאן איך האב
היירטן אונ גלובט איז הש"י איך דארף קיין חרטה ניט
האבן גאר וואס טוט מען פר דער וועלט אז איך בין גיט נאריש
צוא ווערקע גגאנגן מען מוז דאך פר לייט מער יוצא זיין המבדיל
פר גאט לכן הט ער קורם גפרעגט דו קינדר ווס זאל ער טאן
אונ וואס זייער מיינונג איז האבן די קינדר צו אים גזאגט מאטו
לעב אז דוא ווילסט די וועלט זאל מיט דיר גיט האבן צו טאן
זאלסטו דו פון איר אפ שיידן וועט זיא וועלן אגב איז גוט ווען

נוט

ניט לאז זיא זיצן אזו אונ דו ווערסט זיין ביא אונז ביא דייני קינדר
נוא זאגט דער פאטר אז עטץ ווילט אזו האבן מן הסתם
בארף עס אזו זיין לכן זאלט איר זעהן איה פאלג איך
נאר דוא זאך מגז גידולדך זיין ביז איך וועל אי"ה קומין
פון וויען אזו וועט שון אלדונג זיין גוט נוט זאגין צו אים
קינדר הש"י זאל דיר העלפין זאלסט פארין בשלום אונ
בשלום אהיים קומין אזו ווערסטו אי"ה צו פרודין זיין אונ
דיא וועלט וועט אוף הערן צוא רעדן פון דיר אזו איז
אינעס אקורצו צייט דר פאטר איז נאך ווין אפ גירייזט
אונ נאך דעם ער ווארא שון אין ווין איינגע חדשים קומט
אן פלוצים פון איין בריף צוא די קינדר אונ דעם ווייב צוא
דיא קינדר הט ער גישריבן ליבע קינדרליך איר זאלט
וויסן אז אייער מאמי איז שטארק פר אומגליקט גיווארן ווערן
פר איינגע טעג איז פלוצים גיווארן אשרפה אונ דעם
גאסט הוז וויא איך בין גישטאנן איה האב גישלאפן אונ
מוטון רויק בין איך שיעור דער שטוקט גיווארן מען האט
מיך קום מיט דעם ליבן ארוס גיראטיוויט ווייטר איז אלעס
פר ברנט גיווארן איך העט געדענקומן אהיים חאב איך ניט ארנש
אוף דוא הוצאה לכן למע"ה שיקט מיר עפיס אוף הוצאות
אונ שרייבט מיר טאקי צוא וועלכן קונר איך זאל אריין
פארן אונ ביא וועמן פון אייך וועל איך זיין אזו שרייבט
אים דער זין צורוק טאטי ליבע דיא קענסט דיר שון משער
זיין ווי אזו איך בין איר ראשט גיווארן פון דיין ביטרן

ברוף

בריף נאר וואס דוא פר לאנגסט ביי מיר צו זיין העט איך דאש גערן מוטון נזונד נאר וואס זאל איך טאן מיט מיין ווייב זיא וויל ניט בשום אופן די זאלסט בא מיר זיין מיהט איר גאר ניט וואס צו פר אובל האבן ווארום זיא איז דאך ניט דיין קינד נוא וואס זאל איך טון זאל איך מיך געטון איבר דיר אז איך האב שון מיט איר פיר קינדרליך זאלן לעבן היוסטו מיר זיא געטון אדרבא איך פרעג דיך. אליין לכן זייא מיר מוחל טאטו לעב הש״י זאל דיר ממלא זיין דיין שאדון כפל כפלים נאך דיין ווינש אונ דעם ווינש פון דיין גיטרייאן זון פלוני דיא טאכטר האט אים אוך אזו גישרובן אז זי קען אים ניט נעמן צו זיך וויל דר מאן איז אפרעמדר וויל ער ניט ליידן געטון קען זיא זיך ניט וויל זיא הט מיט אים פונף קינדר אונ הט אוך גיבעטון מחילה טאקו אזו וויא אטאכטר שטייט אן אונ הט אים גיווינשון גאט זאל אום ממלא זיין דעם שאדון כפל כפלים נאך זיין וואינש אונ נאך דעם וואונש פון זיין גיטרייע טאכטר פלוני דס ווייב אבר ווי זי הט זיין בריף גלייענט הט זי גיחאפט דאס גאנצו זולבר מוטן צורינג אונ הט פר זעצט אונ האט אים אוועק גישיקט מיט אזוסן טראכט בריף זאלסט ניט מיינן שרייבט זיא אים אז איך האב דיר אצונד ווייניגר לוב ויא פריער וויל דיר אצונד זייער שלעכט בוסט נעבוה אזו גיפאלן פר קערט אצונר איז מיין הארץ צוא דיר נאך מער גינייגט וויל איך האב אוף דיר גרוס רחמנות למע״ה

גאר

נאר אחיים קומן צו מיר ניט צו קיין קינד אין עס וועט אי״ה אלוס גוט ווערן נאך דיין וואנש אונ נאך דעם וואנש פון דיין פרויא וואס קוקט שון אוף דיר ארוס וויא אויף משיח פלוני אזו איז ער אהיים צוא זיין ווייב אונ די קינדר זענן גיקומן צוא לופן זעהן דעם טאטן האט ער זייא דער ציילט אז ער איז ניט אום גלוקליך גיוואורן אדרבא ער הט נאך נימאכט גוטי גישעפטן נאר ער הט זיי גיוואלט פריווין ווער עס וועט אים גיטרייא זיין הט ער אפ גיגיבן דעם זון זיין בריף דער טאכטר אורזבריף אונ הט זיי פאר גילייענט דעם ווייבס בריף אונ אלוס איז ארוס גיקומן וויא בומיל אוף דעם וואסור :

ענדע

דיא

גליקליכע כלה

אײנע װוּנדערליכע מעשה

פון מהר"ל מפראג זצ"ל

דְיא מַעֲשֶׂה אִיז מְיוּסָד אוֹיף דֶעם פָּסוּק מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם אַז דֶער מֶענְשׁ וֶוערְט אַמָאל גֶעשְׁטִירְצְט דַארְף עֶר נִיט אַרָאפּ פַאלְין . נוּר עֶר זָאל הָאפִין צוּ השי"ת , וָוארוּם אִין זֵיין מַאכְט שְׁטֵייט אַלְץ דִינְג וְויא מִיר זָאגִין סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנוֹפְלִים השי"ת לֶעגְט אוּנְטֶער דְיא גִיפַאלֶענֶע :

דְיא מַעֲשֶׂה אִיז נֶעתַּק גִיוָוארִין פוּן לָשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ .

װארשא

שנת תרל"ב לפ"ק .

ДЫ КАЛЕ

ВАРШАВА

Въ типографіи Ю. Лебенсона на дзикой улицѣ N. 38.

1872.

Дозволено Цензурою.
Варшава 14 (26) февраля 1872

אִין פְּרָאג וָואר אֵיין מַאן מִיט זַיין נָאמֶען הָאט עֶר זִיךְ גְרוּפֶן ר׳ אַבְרָהָם פְּרִידְמַאן פוּן דֶער מִשְׁפָּחָה אַלְטָארֶען. דֶער מַאן אִיז גִיוֶועזֶן אַגְרוֹיסֶער גְבִיר. זַיינֶע גִישֶׁעפְטֶען זֶענֶען זַייעֶר גְרוֹיס גִיוֶועזֶן, אוּנ וִויא זַיין עֲשִׁירוּת אִיז גְרוֹיס גִיוֶועזֶן אַזוֹי אִיז זַיין צְדָקָה נָאךְ פִיל גְרֶעסֶער גִיוֶועזֶן, אוּנ אַז זַיין וַוייבּ פְּלֶעגְט אַמָאהְל צוּ זָאגִין וָוארוּם עֶר פוּסְטַאסֶעט אַזוֹ פִיל גֶעלְט פְּלֶעגְט עֶר זָאגֶן השי״ת אִיז אַגְרוֹיסֶער בָּטוּחַ אִיךְ לַייא אִים אוּנ צוּ דֶער צַייט וֶוען אִיךְ וֶועל נֵייטִיג דַארְפִין וֶועט עֶר גֶוִויס צוּ דֶער צַייט גֶעבִּין. אוּנ אַזוֹ אִיז דֶער מַאן בֶּעוְואוּסְט גִיוָוארִין אִין גַאנְץ מְדִינָה אוּנ אַלֶע הָאבִּין זִיךְ מִיט אִיהְם גִיבֶּענְשְׁט:

דִיזֶער מַאן הָאט גְהַאט נָאר אֵיין אֵיינְצִיגֶע טָאכְטֶער אוּנ אַזוֹ פְּלֶעגְט עֶר שְׁטֶענְדִיג זָאגֶען צוּ זַיין וַוייבּ הַלְוַאי וָואלְט השי״ת אוּנְז בַּאשֶׁערְן אֵיין גוּטֶען אֵיידֶעם אֵיין גָאטְס פָארְכְטִיגֶען אַז עֶר זָאל אוּנְז אִיבֶּער הוּנְדֶערְט יָאר הֶעלְפִין. וִויא אֵיין זָאהְן הֶעלְפְט עֶלְטֶערִין. אוּנ בִּיסְלִיךְ וַוייס הָאט עֶר נָאךְ גִיהֶערְט פוּן גוּטֶע בָּחוּרִים וֶוער עֶס זָאל מוּכֶן זַיין צוּ וֶוערֶן זַיין אֵיידֶעם. אוּנ אַזוֹי מִיט דֶער צַייט אִיז זִיא גְוָוארֶן 18 יָאהְר אוּנ דִיא מוּטֶער הָאט שׁוֹין פֶעסְט גִישְׁפַּארְט דֶעם מַאן עֶר זָאל שׁוֹין טוּעֶן מִיט דִיא טָאכְטֶער אֵיין שִׁידוּךְ. אוּנ זִיא פְּלֶעגְט זָאגֶן מֵיין עֲשִׁירוּת וֶועל אִיךְ דָאךְ נִיט מִיט נֶעמֶן אִין קֶבֶר דְרוּם וִויל אִיךְ הָאבֶּן דֶעם נַחַת נָאךְ פַאר מֵיין לֶעבֶּן צוּ זֶעהְן מֵיין טָאכְטֶערְס חֲתוּנָה מִיט אַגוּטֶען מַאן:

צוּא דִיזֶע צַייט אִיז גִיוֶועזֶן אִין קְרָאקָא אַגְרוֹיסֶע יְשִׁיבָה אַזוֹי הָאט זִיךְ דֶער ר׳ אברהם גִימַאכְט פֶערְטִיג צוּ דֶער רֵייזֶע אוּנ אִיז גִיקוּמֶען צוּם קְרָאקֶעוֶוער רָב אוּנ הָאט אִיהְם

עֶר קְלֶערְט זַיין שְׁטַאנְד אוּנ אַזוֹי זָאל דֶער רָב אִים שַׁאפֶען אֵיין גוּטֶען אֵייֶדעם פוּן זַיין יְשִׁיבָה עֶר מֶעג זַיין גָאר אָרֶעם . וָוארוּם אוֹף גֶעלְט אוּנ צִירוּנְג קוּקְט עֶר נִיט . אוֹךְ הָאט עֶר אִיהְם עֶר קְלֶערְט דָאס זַיין אֵיינְצִיגֶע טָאכְטֶער אִיז אַגְרוֹיסֶע פַארְשׁוֹן וָואס אִיר גְלֵייבֶען אִיז נִיט דָא . אוּנ זָאגְט צוּם רָב הוּנְדֶערְט הָאלֶענְדֶער רֶענְדֶלֶעךְ אִין גָאלְד וֶועט אִיר הָאבִּין פוּן מִיר אַמַתָּנָה ווֶען אִיר זָאלְט מִיר שַׁאפִּין וָואס גוּטְס אִיז :

דֶער רָב הָאט גִיעֶנְפֶערְט אִיךְ קָאן אֵייֶער וְואוּנְשׁ עֶרְפִילֶען .

הִיר אִיז דָא אֵיין בָּחוּרֶעל עֶר הָאט קֵיין פָאטֶער קֵיין מוּטֶער אוּנ וֵוייל אִיךְ זֶעה אַז עֶר וֶועט זַיין אֵיין יָחִיד בְּדוֹרוֹ הַאלְט אִיךְ אִיהְם טֵייֶער וַואר וִויא מֵיינֶע קִינְדֶער · אִיךְ קֶען אֵייךְ רַאטֶען אִיהְם צוּ נֶעמֶען פַאר אֵיין אֵיידֶעם אוּנ אִיר וֶועט מִיר אֵייבִּיג דַאנְקֶען וָוארוּם הוּץ זַיינֶע לָאמְדֶעס אִיז עֶר נָאךְ אַגָאטְס פָארְכְטִיגֶער אוּנ זַיין טֶבַע אוּן מֶזֶג אִיז זֵייֶער גוּט . וֶוען הַשֵׁי"ת זָאל אִיהְם הַאלְטֶען אוֹיף דֶער וֶועלְט וֶועט זַיין נָאמֶען הוֹיךְ שְׁטֵייגֶען :

דֶער רָב הָאט גִילָאסְט דֶעם בָּחוּרֶל צוּ זִיךְ אַרֵיין רוּפֶען אוּנ הָאט אִיהְם דֶער צֵיילְט פוּן דֶעם שִׁידוּךְ . אַז דֶער גְבִיר וִויל אִיהְם נֶעמֶען וִויא עֶר שְׁטֵייט אוּנ גֵייט אוּנ עֶר וִויל אִיהְם גְלִיקְלִיךְ מַאכֶען . דֶער בָּחוּרֶעל זָאגְט רַבִּי אִיר זֶענְט גִיוֶועזֶען מֵיין פָאטֶער בִּיז אַהֶער אוּנ אַזוֹ אוֹךְ אִין דֶעם עִנְיָן שִׁידוּךְ וִויא אִיר וֶועט זָאגֶן וֶועל אִיךְ נִיט אִיבֶּער טְרֶעטִין ח"ו . דֶער רָב זָאגְט אַוַדְאַי בִּין אִיךְ מַסְכִּים גָאר אָן טַעֲנוֹת וָוארוּם בַּייא אַזוֹי אַגְבִיר קֶענְסְטוּ מֶער הַשְׁלָמָה קְרִיגֶען וִויא אִין דֶער יְשִׁיבָה . אוּנ אַזוֹי אִיז דֶער שִׁידוּךְ גִישְׁלָאסִין גִיוָוארִין אוּנ מֶען הָאט תְּנָאִים גִישְׁרִיבִּין אוּנ גֶעמַאכְט גְרוֹיס פַארַאד .

אונ ער האט דעם חתן הערליך באקליידעט אונ דעם רב האט ער גגעבן זיין פאר שפראכענע הונדערט רענדליך אונ אזוי איז ער צו הויז געפארין מיט שמחה. אונ וויא ער איז אהיים גקומן אזוי האט מען גמאכט סעודות פאר ארימע לומדים אונ פאר ארימע לייט אונ פיל געלט גיגעבין. אונ אזוי האט שוין זיין ווייב פאר געניגט געלעבט דען איהר וואונש איז ערפילט גיווארין אונ דיא כלה געווים. דען ער האט זיך פאר גשטעלט דאס ביא איר וועט זיין תורה וג גדולה צו זאמען. אונ וועד איז איר גלייכען:

נון ליבע לעזערם באלד וועט איר הערן וויא עס איז פאר קערט גיווארין דען דאס ווייסן מיר מענשן אז מיר זענין אונטער דיא צייט. דיא צייט הערשט אויף אונז אונ ניט מיר אויף דער צייט וויא מיר האבין גינוג גיזעהן אז גרויסע גבירים קומען צו דער גראדע אין דיא הייזער צו גיין צום בעטיל ברויט. אזוי אויך איז מיט דיזען פרומען מאן באלד גשעהן אכצעהן טאג נאך דיא תנאים. ואש יצאה מן השמים איין פייער איז ארוים פון הימל אונ עס האט אב גברענט דיא וואנונג פון דעם ר׳ אברהם מיט זיין גאנץ פאר מעגין. ער אונ זיין ווייב זענען גיבליבען שטיין אין זייערע קליידער מער האבין זייא ניט מציל גוועזן. אפילו ניט אויף איין סעודה. נאר ישראל עם קדושים. זייא האבן אים אוודאי באלד געהאלפען אבער וויא קען מען העלפין אונ פול מאכען אצעריסענעם זאק. אונ מיט דער צייט איז דאס אויך מיאוס גיווארין אונ ער מיט זיין ווייב האבן זיך אוועק גילאזט אויף דער מדינה וויא דר שטייגער ביא יודין איז. דיא שטאט האט זייא גיגעבען בכתב אז זייא זענען אב

גִיבְּרֶענְטֶע מֶען זָאל זֵייא הֶעלְפִין . אוּנ דִיא אֵיידֶעלֶע טָאכְטֶער הָאט זִיךְ גִיזֶעצְט אוֹיף דֶעם מַארְק מִיט גִיבֶּעקְס צוּ עֶרְנֶערִין אִיר לֶעבֶּענְס מִיטֶל . דִיא טָאכְטֶער פְּלֶעגְט זָאגֶן צוּם פָאטֶר פָאטֶר דוּא פְּלֶעגְסְט שְׁטֶענְדִיג זָאגֶען אַז דִיא צדקה וָואס דוּא גִיבְּסְט לַייֶעסְטוּ דָאס צוּ הַשׁי״ת הַיינְט זֶעה וָואס דַיין סוֹף אִיז גִיוָוארִין אוּנ וָואס פוּן מִיר וֶועט וֶוערֶען דִיא עֲשִׁירוּת הַארְט מִיךְ אפילו נִיט זֶעהְר שְׁטַארְק נָאר דֶער חתן וָואס עֶר וֶועט מִיךְ נִיט נֶעמֶען דָאס פַר דְרִיסְט מִיךְ זֶעהְר פִּיל . דֶער פָאטֶר הָאט גֶענְפֶרְט אוֹיבּ גָאט אִיז מִיר שׁוּלְדִיג וֶועט עֶר מִיר גֶעווִים אַוֶועק גֶעבִּין פִּילַייכְט וִויל עֶר אוּנְז נָאר וַוייזִין וִויא שְׁלֶעכְט אִיז אָרִימְקֵייט אוּנ אַז עֶר וֶועט אפילו נִיט אַוֶועק גֶעבֶּן דַאנְק אִיךְ אִיהְם אוֹיךְ דֶער פַאר מִיטִין גַאנְצִין הַארְצֶען פַר דִיא פָארִיגֶע גוּטֶע יָאר . אוּנ וֶועגִין דַיין חתן וָואס דוּ טְרוֹיעֶרְסְט מֵיין אִיךְ אַז אַזוֹי אֵיין גָאטְס פָארְכְטִיגֶער בָּחוּרֶעל וֶועט זַיין תְּקִיעַת כַּף נִיט בְּרֶעכִין דֶען עֶר זֶעהְט דָאךְ אַז דָאס אִיז זַיין מזל אפשר אִיז אִים דוקא בַּשֶׁערְט אָרֶעם צוּ לֶעבִּין מִיט דִיר :

אוּנְטֶער דִיא צַיי ט אִיז גִיקוּמֶען צוּ דֶעם ר׳ אברהם אֵיין בְּרִיף פוּן קְרָאקֶע וָוענֶער רָב . לִיבֶּער ר׳ אברהם . הֱיוֹת אִיר זַייט גִיוָוארִין בדלות מסתמא וִויל דָאךְ הַשׁי״ת נִיט לַיידֶען דֶעם שִׁידוּךְ ע״כ זָאלְט אִיר וִויסֶן אַז דִיא תנאים אִיז בָּטֵל :

וִויא דִיא טָאכְטֶער הָאט גִיקְרִיגֶען דֶעם בְּרִיף אַזוֹי הָאט זִיא טָאג אוּנ נַאכְט גִיוַויינְט אַז זִיא הָאט וָואר נִיט גִקֶענְט זֶעהֶן . ר׳ אברהם הָאט אָבּ גִישְׁרִיבֶּען צוּם רָב אַבְּרִיף . הֱיוֹת אִיר זָאגְט אַז מֵיין מַזָל הָאט דָאס גוֹרֵם גִיוֶועןּ . וֶוער קֶען עֶס וִויסֶען אִיךְ קֶען זָאגִין אַז דֶעם חָתָנְס מַזָל הָאט

גורם גיוועָן אויף מיר דאָס אָרימקייט . אונ דיא טרערין פון מיין טאכטער וועט געווים מאכען ארושם אויף דעם חתן . אונ אויב איר עטעקט אויך דרינגען וועט אייך דאס אויך שאטען (כי שערי דמעות לא ננעלו) וואָרום דיא טוויערין פון טרעריון איז ניט פאר שלאָסען . השי"ת נעמט עס יעדער צייט אן מיט שמחה . אייער (תקיעת כף) וועל איך ניט מוחל זיין :

אנפאנגס האט דער רב געמיינט דאס ר' אברהם וועט זיך כמילא אפ שאקלען פון שידוך . אָבער וויא ער האט גיקריגען אבריף דאס ער וויל ניט אפ לאזען אונ דיא כלה וויינט דעם חתנס וועגין מער וויא אויף די גרויסע עשירות אזוי האט דער רב אפ גישריבן אבריף צוריק . גלובט מיר ליבער ר' אברהם . וויא איר זייט בייא מיר זייער טייער גיוועָן פריער מיט אייער עשירות אזוי אויך זענט איר בייא מיר איצט טייער . אייער עשירות איז אב גיברענט גיוואָרן אָבער אייער גוטער נאָמען קען ניט אב ברענען . ווען איך וואלט מיט מיין אייגענעם קינד מיט אייך תנאים גישריבען וואלט איך דיא תנאים ניט מבטל גיוועָן . אָבער דיזער חתן איז דאך איתום נון וואס קען איך אזו פיל שטרייטען פאר אייך . איך וועל דאך ניט יוצא זיין פאר השי"ת אוך ניט פאר מענשין . צווייטענס ער וועט מיר דערויין ניט פאלגען . נאר דאס זאג איך אייך אז איהר האט איר צייט אים צו חתן נעמען בתנאי אז השי"ת וועט אייך העלפין :

נאר אז אין דעם גאנצען יאהר וועט איר זיך ניט בעסערין אין שטאנד דען זייט איר זיכער אז השי"ת שטערט דעם

שִׁירוּךְ . אוּנ אוֹיבּ דֶער שִׁידוּךְ אִיז אוֹיךְ מִיט דִיא הַסְכָּמָה פוּן הַשי"ת וִוינְשׁ אִיךְ אוֹיךְ אַז עֶר זָאל אֵייךְ הֶעלְפִין . בֵּייא אִיהְם אִיז דִיא שְׁטַארְקֵייט צוּא הֶעלְפִין עֶר הָאט דִיא וֶועלְט בֶּעשַׁאפִין (יֵשׁ מֵאַיִן) פוּן נִיכְטְס הָאט עֶר בַּשַׁאפֶען דִיא וֶועלְט מִיט אִירֶע עֶרְפִילוּנְג . עֶר זָאל אֵייעֶר גְלִיק פוּן נִיכְטְס עֶרְהֵייבֶען :

נוּן לִיבֶּע לֶעזֶערְס וֶועט אִיר בַּאלְד וֵוייטֶער לֶעזֶען דִיא בֶּעגֶעבֶּענְהֵייט פוּן דִיא כַּלָה :

צוּא דִיא צֵייט אִיז אִין מְדִינוֹת בֶּעהְמֶען גִיוֶוען גְרוֹיס אוּנְשָׁלוֹם אוּנ אִין פְּרָאג אִיז גִישְׁטַאנֶען פוּל מִילִיטֶער מִיט זַייעֶרֶע עֶלְצְטֶע . דִיא בֶּעדִינְטֶע פוּן דִיא עֶלְצְטֶע פְלֶעגִין גֵיין אָפִּין מַארְק צוּ קוֹפִין עֶסִין וַוארְג פַאר זֵייעֶרֶע הֶערִין . אַזוֹ הָט דִיא כַּלָה וואל גִיוָואנֶענְהֵייט גִיפוּנֶען בֵּייא דִיא קְנֶעכְט . אוּנ זֵייא פְלֶעגִין שְׁטֶענְדִיג בֵּייא אִיר קוֹפִין . וֶוען זִיא הָאט נָאר גִיהַאט אוּנ אֲפִילוּ מַאנְכִים מָאל פְלֶעגִין זֵייא אִיר גֶעבִּין דָאס גֶעלְט זִיא זָאל שַׁאפִין פַאר זֵיי . אוּנ זֵייא פְלֶעגִין אִיר גֶעבִּין צוּ פַאר דִינֶען וָוארוּם אִיר שׁוֹינְהֵייט פְלֶעגְט צוּ פַאר בְּלֶענְדִין זֵייעֶרֶע אוֹיגִין . אוּנ דַאצוּ הָאבֶען זֵייא זִיךְ שׁוֹין עֶרְקוּנְדִיגְט אִיר פָארִיגֶען גְרוֹיסֶען שְׁטַאנְד . אוּנ מִיט דֶער צֵייט הָאט זִיא זִיךְ אַבִּיסִיל בַּאקְלֵייד אוּנ הָאט שׁוֹין צוּ זַאמֶען גִיקְלִיבֶּען עֶטְלִיכֶע טָאלֶער : אוּנְטֶער דִי צֵייט הָאט אֵיין גְרוֹיסֶער יֶענֶערַאל גִיצֶערִינְט אוֹיף זַיין קְנֶעכְט אוּנ הָאט אִים גִיזָאגְט עֶר זָאל גֵיין פוּן זַיין סְלוּשְׁבֶּע . דֶער קְנֶעכְט הָאט נִיט גִיהַאט אוֹיף הוֹצָאוֹת אַזוֹי הָאט עֶר אַרוֹיס גִנְבֶת אַקְלֵיינֶע קִישֶׁעלֶע פוּן יֶענֶערָאלְס בֶּעטִיל אוּנ אִיז דֶער מִיט גִיגַאנְגֶען אוֹפִין מַארְק צוּ דִי מֵיידְל אוּנ הָאט גִיוָואלְט דְרוֹיף נֶעמֶען פַאר 2 גִילְדֶן בְּרוֹיט . אַנְפַאנְגְס

דָאט זִיא אפילו נִיט גִיוָואלְט גֶעבִּין נָאר לְסוֹף הָאט זִיא אִים דָאךְ גֶגֶעבֶּען . אוּנ זִיא הָאט דִיא קִישֶׁעלֶע אַוֶועק גִיטְרָאגֶען אַהֵיים . אוּנ הָאט עֶס בֶּעהַאלְטֶען :

דֶער יֶענֶערַאל הָאט זִיךְ עֶרְשְׁט אִין 2 3 טָאג אַרוּם גִיזָעהְן אָבֶּר עֶס אִיז שׁוֹן גוועֶן צוּ שְׁפֶּעט דֶען גְרַאדֶע צוּ דֶעם יָאג אִיז גִיקוּמֶען מִלְחָמָה צֵייט . אוּנ דֶער יֶענֶעראל אִיז גִישָׁאסִין גִיווָארֶען . אַזוֹי אִיז דִיא מַעֲשֶׂה שְׁטִיל גִיוָוארֶן . דֶער יֶענֶעראל הָאט יוֹא גְזָאגְט אֵיינִיגֶע וֶוערְטֶער דָאס מֶען זָאל זוּכֶן זַיין קַנֶעבְט ווָארוּם עֶר הָאט אִיהְם אִין מִילִיאָנֶען בִּגְנֵבֶת . אָבֶּר וֵוייל דִיא מֵיידֶל הָט דָאךְ גֶעווָאוּסְט אַז עֶר הָאט אפילו אוֹף הוצאות נִיט הָאט זִיא זִיךְ נִיט גִיקֶערְט צוּ זָעהְן וָואס דִי קִישְׁלֶע בַּטְרֶעפְט . אוּנ זִיא פְּלֶעגְט זִיךְ לַאכִין שְׁטִילֶערְהֵייט פוּן דֶעם שְׁמוּעס אַז עֶר הָאט בִּגְנֵבֶת דֶעם יֶענֶעראל :

בֵּיינַאהֶע אִיז פֶּסַח גֶקוּמֶען אַזוֹי זֶענֶען אִיר פָּאטֶר אוּנ מוּטֶער אַהֵיים גֶקוּמֶען מִיט עֶטְלִיכֶע טָאלֶער אוּנ זֵיי הָאבֶּען זִיךְ גִימַאכְט אַשֵׁיינֶעם יוֹם טוֹב אוּנ זִיא הָאט זֵייא אוֹיךְ עֶרְקְלֶערְט דָאס זִיא הָאט שׁוֹין עֶטְלִיכֶע טָאלֶער מְזוּמָן אוּנְטֶער דֶעם עֶרְצֵיילוּנְג הָט זִיא אוֹיךְ דֶר צֵיילְט דֶעם פָּאטֶר דִי מַעֲשֶׂה וָואס מֶען זָאגְט אַז אַקְנֶעכְט הָאט בִּגְנֵבֶת דֶעם יֶענֶעראל אִין כַּמָה מִילִיאָנֶען נוּא לְסוֹף אִיז עֶר אַזוֹי אֵיין אָרֶעמַאן אַז אפילו דֶעם מַשְׁכּוֹן וָואס עֶר הָאט בֵּייא מִיר פַּאר זָעצְט אִיז גִיבְּלִיבִּין פַּאר פַאלִין בֵּייא אִיר . אִין דֶעם גֵייט זִיא אַרוֹיס אַרָאפּ צוּ נֶעמֶען פוּן בּוֹידֶעם צוּא ווייזִין דֶעם פָאטֶער דִיא קִישֶׁעלֶע דֶעם מַשְׁכּוֹן גְרַאדֶע . דֶער דַאךְ אִיז גֶעוֶוען אַשְׁלֶעכְטֶער דֶער רֶעגִין פְּלֶעגְט דוּרְךְ גֵיין אַזוֹ אִיז דִיא קִישֶׁעלֶע צוּ פוֹילְט גֶעווָארִין . וִויא זִיא הָאט אָן גֶנוּמֶען אִין הַאנְד דִיא קִישֶׁעלֶע

אזו איז דם צו גאנגען אויף פולווער . אונ דימאנטען זענען
געפאלען דער פון וויא ארבעס איינם נאך דיא אנדערע . וויא
זיא האט אום גירעכט געזעהן איר גרויס גליק . אזוי האט זיא
אגישרייא גיטאן פאטער אונ מוטער אונ דער בייא איז זיא
גיבליבן אין חלשות גשווינד איז דער פאטער ארוף געלאפען
ער האט גמיינט דם עס איז איר עפים איין סיבה גישעהן .
אבער וויא פאר וואונדערט וואר ער דאס ער דט געזעהן דיא
טאכטער ליגט וואר וויא טויט אונ בייא איר זייט ליגט
דימאנטען וויא באב גרויסע . אבער באלד צום ערשטן האט
ער דיא טאכטער אב געמינטערט . זיא האט אירע אויגין
אויף גימאכט אזוי האט זיא גיזאגט פאטר דוא פלעגסט
שטענדיג זאגין אז דיא צדקה וואס דו פלעגסט געבין האסטו
נאר גאט גיליען . נון זעה איך אז השי"ת האט דיר דעם
חוב אוועק גיגעבין נאך מיט כמה טוזינט פרעצענט מערער :
דער פאטער האט גיזאגט שטיל מיין טאכטער . קיין מינע
אפילו זאל ניט גיהערט ווערין פון אונזער גליק ביז
וואנען איך וועל מיר גוט בעטראכטען . אז דאס זאל ניט
ארויס קומען :

נוא אזוי קענט איר פאר שטיין אז דעם פסח האבען זייא
גימאכט זעהר שיין אונ האבין שוין ניט גשפארט אפאר
טאלער מערער . אונ דיא הגדה האבען זייא גיזאגט מיט
אגוטען הארצין מיט גרויס שמחה :

אזוי איז אים אין גדאנקן גיקומען אז דעם גליק קען ער ניט
ארויס ווייזין סיידין מיט דעם אופן . נאך פסח האט
ער אן גיהובען צו גראבין אויף זיין אפ גיברענטען פלאץ .
שטיינער אפארט גילייגט . ציגל אפארט גילייגט אונ אזו

יֶעדֶער זַאךְ. אונ נָאךְ עֶטְלִיכֶע טֶעג וויא עֶר הָאט גִיגְרָאבֶּען אַזוֹ הָאט עֶר יֶעדֶען מְגַלֶּה גִיוֶועןְ אַז זַיין קֶעסְטֶעלֶע אוֹצְרוֹת וָואס עֶר הָאט גִיהַאט אִיז גִיפִינֶען גִיוָוארֶן גָאר אִין גַאנְצֶען אָן שָׁאדִין. אִינ ווייל יֶעדֶערֶער הָאט דָאךְ גִיווָאסְט פוּן זַיינֶע דִימַאנְט ווַארְג אַזוֹ הָאט זִיךְ קֵיינֶער נִיט גִיוָואנְדֶערְט. אוּנ אַדְרַבָּה יֶעדֶער הָאט זִיךְ גִיפְרֵייט אַז דֶער בַּשֶׁעפֶער הָאט אִים זַיין גְרוֹיסֶע אֲבֵידָה אַוֶועק גִיגֶעבִּין. אונ אַזוֹ הָאט עֶר בִּיסְלֶעךְ ווֵיים פַאר קוֹיפְט אִין שְׁטָאט. אונ מַאנְכֶע הָט עֶר אִין אַנְדֶרֶע שְׁטֶעט פַאר קוֹיפְט. אונ בֶּעגַאה הָאט עֶר שׁוֹין גִיהַאט עֶטְלִיכֶע טוֹיזִנְט טָאלֶער מְזוּמָן. אונ דִיא אִיבְּרִיגֶע הָאט עֶר גוּט בֶּעהַאלְטֶען. בַּאלְד דְרוֹף הָאט עֶר ווידֶער אָן גִיהוֹבֶּן עֶטְווַאס גִישֶׁעפְט צוּ פִירֶען אונ זֵיינֶע צְדָקוֹת צוּ גֶעבִּין וויא צוּ פָאר. אונ אַזוֹ הָאט עֶר גִשְׁרִיבֶּען קֵיין קְרָאקֶע צוּם רָב אַז הַשֵּׁי״ת הָאט זַיין אֲבֵידָה אִים צוּרִיק אַוֶועק גִיגֶעבִּין אונ שִׁידוּךְ בְּלֵייבְּט שְׁידוּךְ. וויא זַיין מַזָל הָאט זִיךְ אוֹיף גִיהוֹבֶּען אַזוֹ אוֹיךְ הָאבִּין זִיךְ גְפִינֶען גוּטֶע פְרֵיינְד. אונ ווֶען עֶר הָאט אָן אַיין גִישֶׁעפְט פַאר דִינְט צֶעהְן ר״ט הָאט עֶר אוֹים גֶעשְׁרִיגֶען הוּנְדֶערְט. אונ עֶס גֶעשַׂאה בִּיז דֶעם אוֹים גִיזֶעצְטֶען טָאג פוּן יָאהְר הָאט עֶר אַיין רֶעכְט בִּיסָעל זִיךְ גִיקֶענְט אוֹים ווייזִין מִיט עֲשִׁירוֹת:

בַּיים אוֹים גַאנְג פוּן דֶעם אוֹים גִיזֶעצְטֶען יָאר צוּ חֲתוּנָה אִיז דֶער ר׳ אברהם גְפָארִין קֵיין קְרָאקֶע מִיט דִיא זֶעלְבִּיגֶע פָארְמֶע וויא צוּ תְּנָאִים אוֹיף דֶעם גְבִירִישֶׁען אוֹפֶן. עֶר הָאט דֶעם רָב עֶרְקוּנְדִיגְט דָאס הַשֵּׁי״ת הָאט אִים פִיל גִיהָאלְפֶען דוּרְךְ עֶרְלִיכְקֵייט. אונ אַזוֹ הָאט עֶר דֶעם חָתָן מִיט זִיךְ גְנוּמֶען צוּ זִיךְ אַהֵיים. אונ מֶען הָאט גִימַאכְט חֲתוּנָה מִיט

גְרוֹים פַאַראַר אוּנ פִיל צדקה אוֹיס גִיטֵיילְט . אוּנ דֶר יוּנְגֶער מַאן אִיז גֶעזעסין אוּנ גְלֶערִינְט מִיט גְרוֹים הַתְמָדָה . אוּנ זֵיין נָאמֶן אִיז אוּנְטֶר אַקוּרְצֶע צֵייט גְוָואָרִין לכבוד ולתפארת :

צוּ דִיזָער צֵייט אִיז אִין פְּרָאג גִיוֶועזן אֵיין רָב אַגוּטֶר מַאן אוּנ זָעהְר אַלְט . וְויא עֶר אִיז קְרַאנְק גִיוֶועזן צוּם שְׁטַארְבֶּען אַזוֹ הָאט עֶר גְרוּפֶען דִיא פַּרְנָסִים פוּן שְׁטָאט . אוּנ הָאט גְזָאגְט . אִיךְ וְויל אֵייךְ בֶּעטִין אַזַאךְ אַז אִיר זָאלְט מִיר עֶס נִיט פַאר זָאגִין . נָאךְ מֵיין טוֹיט זָאלְט אִיר אוֹיף נֶעמֶען אֵיין רָב ר׳ אברהםס אֵיידֶעם ר׳ יהודה עֶר אִיז רָאוּי צוּ זִיצֶען אוֹיף מֵיין שְׁטוּל פוּן רַבָּנוּת אוּנ נָאךְ הֶער הָאט עֶר זֵיינְע אוֹיגִין צוּ גֶעמַאכְט אוּנ אִיז גִישְׁטָארְבֶּען :

נוּן וְויא מֶען הָאט אִים גִיזָאלְט אוֹיף נֶעמֶען פִיר אֵיין רָב אַזוֹ אִיז גִיוָוארֶן אֵיין מַחֲלוֹקֶה , פִיל הָאבִּין דָאס נִיט גִיוָואלְט לֵיידִין אָבֶּר דֶער צַד פוּן ר׳ אברהם הָאבִּין דָאס אוֹיס גֶפִירְט אוּנ עֶר אִיז גְוָואָרִין רָב . וָוארוּם יָעדֶער הָאט גְזָאגְט אוּנְזֶער רָב אִיז גִיוֶועזְן אַגְרוֹסֶער בַּעַל קַבָּלָה . אַז עֶר הָאט אוּנְז דָאס אוֹיף גִבֶּראכְט טָארִין מִיר נִיט מְשַׁנֶה זֵיין . אוּנ בִּפְרַט דִיא פרנסי העיר הָאבִּין צוּ גְזָאגְט דֶעם רָב :

דֶער יוּנְגֶער מַאן הָאט אוֹיף זִיךְ מְקַבֵּל גִיוֶועזִין דִיא רַבָּנוּת אוּנ דִיא שְׁטָאט לֵייט הָאבֶּען זִיךְ נַאכְהֶער גֶעפְרֵייט צוּ הָאבִּין אַרָב וָואס אִיז אַגְרוֹסֶער עָנָיו . אוּנ אַזוֹ הָאט זִיךְ גִפִירְט אֵיינִיגֶע יָאר אִין צוּ פְרִידֶענְהֵייט :

אִין פְּרָאג אִיז גִיוֶועזְן אַמָאדָע אַז אַלֶע פֵיינְסְטֶע לֵייט פְלֶעגִין קוּמֶען אִין אֵיין אָרְט צוּ בַּאקֶען מצה שמורה . אוּן דֶער רָב אוֹיךְ צוּ זַאמֶן . אֵיין יָאר הָאט גִיפֶעלְט צוּ דֶער אַרְבֵּייט אֵיין איש נכבד מִיט זֵיין נָאמֶען ר׳ חיים וָואס עֶר פְלֶעגְט

שטענדיג זיין צו מצה שמורה באקען . גראדע דער גביר
איז געוועזן פון דיא חברה וואס האבין ניט געוואלט ליידען
דעם רב . דיא אנדרע גבירים האבין גמיינט אז צו ליב דעם
קומט ער ניט ווייל ער האט אשנאה אויפין רב . אזוי האבין
זייא געשיקט דעם שמש אונ האבין איהם געבעטין אז ער זאל
קומען אונ ניט אן מאכען אשנאה :

דער שליח איז געקומען מיט אתשובה אזוי . ער קומט ניט
ח"ו מהמת שנאה ווארום ער האט קיין שום שנאה ניט
אויפין רב . נאר ער האט אזוי אצער אונ דאגה וואס דאס
איז ניט קורץ צו דער ציילען . אונ ווען דיא מצה זאל
קענען אבגעצוגין ווערין צייט פיר שעה וועט ער קומען .
אזוי האבין דיא גבירים אפ געהאלטען פיר שטונד אין פערלויף
פיר שטונד איז דער מאן געקומען :

דער מאן איז אריין געקומען . האבען אלע געזאגט ברוך הבא .
ברוך הבא . וואס איז דען אייך געשעהן . וואס איז דען
אייער צער . קענען מיר וויסען דער פון צו ניט :

דער גביר ענטפערט . שוין פונפצעהן יאהר וויא איך האנדיל
מיט דעם סוחר האשכנזי קארל שטיינארט . יעהרליך
שטייט זיין געלט ביי מיר צעהן טויזנט טאלער געסטערין
אבענד איז ער צו מיר געקומען מיט שרעק אונ אנגסט אונ
זאגט מיין ליבער לאמיר זיך ברעכענען וואס מיר קומט
אונ צאל מיר אויס מיין געלט . מיט גילעכטער האב איך
איהם געפרעגט איז דען ארויס איין שם ווארט אין שטאט
דאס איך האלט ביים באנקרעטירען . איהר ווייסט דאך דאס
מיינע געשעפטען זענען זיכערע אייערע געלט וועט איהר
שטענדיג פינדען ביי מיר :

אַזוֹי הָאט דֶער אַשְׁכְּנַז גִיעֶנְטפֶערְט דַארִין שְׁטֶעקְט אֵיין גֶעהֵיימְנִים וָואס אִיךְ קָאן אֵייךְ נִיט זָאגִין. אַזוֹי הָאבּ אִיךְ צוּ אִים גְזָאגְט אֵייֶער גֶעלְט וֶועט בַּאלְד זַיין. אִין דֶעם פַאל אַז אִיךְ זָאל פוּן דִיא גֶעהֵיימְנִים וִויסֶען. אוּנ וָוען נִיט. דֶען מוּז עֶר פֶערְצֶוועגֶערְט וָוערֶען אוּנ וַוייל עֶר הָאט דָאךְ נִיט גְוָואלְט מְגַלֶה זַיין בִּין אִיךְ גִינֵייט גִיוֶוען אִים צוּ שְׁוֶוערִין אַז אִיךְ וֶועל נִיט מְגַלֶה זַיין. אוּנ אַזוֹי הָאט עֶר אָן גִיהוֹיבִּין מְגַלֶה צוּ זַיין:

דוּא יְהוּדִי שְׁפְּרַאךְ עֶר. אִיךְ לִיבּ דִיךְ וְויא מַיין אֵייגִין קִינְד וְויא דוּ וֵוייסְט עֶס זֶעלְבְּסְט. אִיךְ קַארְל הַאנְדִיל מִיט דִיר שׁוֹין פוּנְפְצֶעהִן יָאהְר וֵויים אִיךְ דֵיין פַארְמֶעגִין אוּנ דֵיינֶע עֶרְלִיכְקֵייט נָאר וָוארוּם זָאלְסְטוּ אַוֶועק גֶעבֶּען מֵיינֶע גֶעלְט צוּ רוֹצְחִים אִין דִיא הֶענְט. צוּ דִיא שְׁמוּעָה הָאט זִיךְ מֵיינֶע הָאר אוֹיף גִישְׁטֶעלְט וְויא צְוֶועקֶס. אוּנ זָאג אִיךְ פַאר שְׁטֵייא נִיט דֶעם אִינְהַאלְט וְויא אַזוֹי וֶועל אִיךְ דָאס טָאן. אַזוֹי הָאט עֶר מִיר גְזָאגְט אַז עֶס אִיז אֵיין גֶעשְׁלָאסֶענֶער בּוּנְד גְמַאכְט אַלֶע יוּדֶען אִין פְּרַאג אוֹיס צוּ שֶׁעכְטֶען צוּם עֶרְשְׁטִין סֵדֶר נַאכְט אוּנ זֵייעֶר עֲשִׁירוּת צוּ רוֹיבִּין. אִיבֶּערְהוֹיפְּט זֶענֶען דְרוּנְטֶער אַלֶע סְטוּדֶענְטֶען כַּמָה הוּנְדֶערְט. אוּנ דָאס מֶערְסְטֶע בִּירְגֶער. עַל כֵּן וָואס דַארְפְסְטוּ אַז מֵיין גֶעלְט זָאל פַאלִין בֵּייא דִיא רוֹצְחִים אִין דִי הֶענְט לִיבֶּער גִיבּ מִיר אַוֶועק אוּנ דִיךְ מִיט דֵיין הוֹיז גִיזִינְד וֶועל אִיךְ מַצִיל זַיין. עֶרֶב פֶּסַח זָאלְסְטוּ קוּמֶען צוּ מִיר שְׁטִילֶערְהֵייט וֶועסְטוּ זִיךְ בַּאהַאלְטֶען אִין מֵיינֶע קֶעלֶערִין בִּיז דֶער צָארִין וֶועט אִיבֶּער גֵיין. אַלְזָא הָאבּ אִיךְ אִים תֵּיכֶּף זַיין גֶעלְט אוֹיס גֶעצָאהְלְט אוּנ הָאבּ אִים גְזָאגְט צוּ דִיר קוּמֶען וֶועל אִיךְ נִיט נָאר וְויא

מִיט אַלֶע יוּדֶען װעט זִיךְ מַאכֶען אַזוֹי אוֹיךְ װעט זַיין מִיט מִיר ׳ דָאס אִיז דֶער אִינְהַאלְט פוּן מַיין נִיט קוּמֶען צוּ דֶער צַייט. וִויא דִיא גבירים הָאבִּין גֶעהֶערְט דִי שְׁלֶעכְטֶע בשורה אַזוֹי הָאבִּין זַייא פוּן צַער זַייעֶרֶע קְלֵיידֶער צוּ רִיסֶען. אוּנ דִיא שמועה אִיז בַּאוואוּסְט גִיוָוארִין צְווִישֶׁען אַלֶע יוּדֶען אִין פְּרָאג אוּנ אַלֶע הָאבִּין קריעה גֶערִיסֶן אוֹיף דִי שמועה דִיא ווייבֶּער הָאבִּין יָא אָן נִיגְרֵייט אוֹיף יוֹם טוֹב אַלֶעס אָבֶּער יֶעדֶערֶע הָאט גִקְלָאגְט אוּנ גְזָאגְט װער װייס אוֹיבּ מִיר װעלִין זוֹכֶה זַיין עֶס צוּ עסִין:

דֶער רָב אִיז אוֹיךְ גִיוָועזֶען בַּייא דֶער שְׁמוּעָה אוּנ הָאט גִזֶעהֶן וִויא אַלֶע הָאבֶּן קריעה גֶערִיסֶן. אָבֶּר עֶר הָאט זִיךְ גָאר נִיט גֶעקִימֶערְט אוּנ עֶר הָאט גְזָאגְט בְּרִידֶערְלִיךְ אִיר זָאגְט דָאךְ אִין הַגָּדָה (בכל דור ודור עוֹמדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם). דָאס אִיז טַייטְשׁ אִין יֶעדִין דור וִויל מֶען יוּדְן אוּיס רֵייסֶען נָאר דֶר בַּשֶׁעפֶער אִיז יוּדֶען מַצִיל אוּנ אַזוֹ װעט עֶר אוּנְז דִיזֶען יָאר אוֹיךְ מַצִיל זַיין:

ערב פסח נָאךְ דֶעם דַאוִוינֶען הָאט דֶער רב אַרוּיס גְשִׁיקְט שַׁמָשִׁים צוּ פַּאר זָאגִין אַז צוּם סֵדֶר זָאל פַּאר מַאכְט װערִין טִיר אוּנ פֶענְסְטֶער אוּנ יֶעדֶער זָאל זָאגְען דִיא חגדה מִיט פְרֵייליכֶען הַארְצִין אָן מוֹרָא נָאר מִיט לוֹיבּ אוּנ גִיזַאנְג אוּנ קֵיין אִידֶעשְׁקִינְד זָאל זִיךְ אִין גַאס נִיט גִיפִינֶען בִּיז טָאג:

נוּן וִויא עֶס אִיז גְקוּמֶען אָבֶענְד. אַזוֹ אִיז דִי אִידִישֶׁע הֵייזֶער בֶּעצוּנְגֶן גִיוָוארִין מִיט פִינְסְטֶערְנִישׁ. יֶעדֶע אִשָׁה הָאט גִיבֶּענְשְׁט לִיכְט מִיט טְרֶערִין וִויא יוֹם כפּוּר אוּנ יֶעדֶע צֵיילְט דִיא שְׁטוּנְדֶען וִויא לַאנְגֶע זַיא דַארְף לֶעבִּין. אוּנ דִיא גְרוֹיסֶע גבירים דִיא נכבדים זֶענֶען גְקוּמֶען צוּם רָב דֶעם סֵדֶר אָפּ

צו רעכטין זייא זעהן קיין ישועה נאר זייא זעהן דער רב איז פריילך. נון וויא מען זאגט דיא הגדה מען עסט מרור. מען עסט מצה. מען עסט אגוט שטיקעל פיש. אבער דיא פיש איז אויך צו מישט גיווארין מיט מרור דיא גבירים וואונדערט זעהר פיל פון וואנען וועט דא קומען אישועה י דער רב זאגט מיינע ליבע. אין מיטן דער הגדה וועט דיא ישועה קומען. נאר עסט מיט פרייליכעם הארצען אונ פארשטערט אייך ניט יום טוב. נאך אפ עסין אונ בענטשין זאגט דער רב צו זיין משרת גייא צום בריק אונ זעה וואס גייעס אונ קום דער צייל. דער משרת האט אזוי גיטאן ער איז גילאפען צום בריק פיל מענטשין זענען שוין אין דיא גאסען גישטאנען צום פיקעט אונ גיווארט אויף צוועלף דיא גלאק זאל אן הייבין צו שטורמען מיט דיא גיוואלט גלאקין אז פילע איינוואונער זאלין אן הייבין צו טאן אין דיא יודישע גאסען דיא רציחה. דיא זעלבע לייטען האבען גיוואלט חאפין דעם משרת אבער וויא ער האט נאר איין קלאפ גיטאן אויף זייא מיט זיין שטעקין זענען זייא אנטלאפען אונ ער איז גקומען צום בריק אויך וויא איין מענטש אנטלויפט מיט מורא פון טויט אזוי איז ער גישווינד אנטלאפין מיט מורא ער איז קוים אריין גיפאלען צום רב אונ זאגט. רבי רבי. איין ריז שטייט לעבין בריק מיט איין שווערד וואס איז לאנג פילייכט דרייא קלאפטער. דער רב זאגט צו דיא גבירים. דיזער ריז איז מיין האנט ארבייט דאס איז אגולם מיט שמות הקדושים לעבט ער. נון וועז דיזע שלעכטע מענטשין זאלין טויזינד מאל אזוי פיל זיין וועט דיזער ריז זייא צום גרונט שטארצין. נון לאמיר אפ

זאָגין דיא הגדה אונ איך מוז גיין צו איהם אונ איהר
פערבלייבט דאָ :

דער רב מיט זיין משרת זענען צום גולם גיגאנגען דען הט
 דער גולם גיפרעגט פון רב וואס ער באפעלט צו טאָן
דער רב האט גיענטפערט צו דער צייט ווען אַלע דיזע
שלעכטע מענטשין וועלין אויפן בריק גיין זאלסטו דעם בריק
איבער קערין . עס געשאה . דער גלאק האט גישלאגען
צוועלעף אַזו זענען דאס פאלק גיגאנגען מיט אכזריות מיט
דעם גראנקען פון פראגער יודען קיין שריד ופליט צו לאזין .
אונ זייער אַנפירער פאר אוים . וויא דער אַנפירער הט דער
זעהן דעם רב אַזו האט ער אים באלד דער קענט אונ פאר
שטאנען וויא באלד דער רב שטייט דער ביא אונ ער וויים
פון דעם סוד וועט שוין ניט גוט זיין . אַזו האט ער גזאגט .
איך ביטע אום גנאדע מיינעט וועגין איך בין דארין אום
שולדיג . אונ באמת האט דער רב גוואוסט דער פון אַז
ער האט דאס ניט גיוואלט ליידין אַלזא האט אים דער רב
צו גענומען פארען האנט אונ צום גולם האט ער איין
וואונק גיטאן . אַזו האט ער דעם בריק אום גיווארפען אונ
דאס נאנצע פאלק זענען דער טרונקען גיווארין . אונ דיא
וואס זענען שוין אריבער בשלום אויך דיא וואס זענן הינטען
גבליבען האט דער גולם זייא צו זאמען גיקליבען אונ האט
זייא אין טיפען טייך גיווארפען וויא מען ווארפט שטיינער .
דער רב האט גזאגט גייא אַהיים אונ שלאף רוהיג אונ
נימאנד זאל פון דיר וויסען . דיא מעשה ביז איך וועל דאס
זעלבסט ערקונדיגען צום בעהערדען זייא זענען גיגאנגען
צו הויז . אונ אַזוי האט דער טייך פאר פלייצט אופען שטאט

אַרוֹיס דֶען דֶער גִיבְּרָאכֶענֶער בְּרִיק מִיט דִיא פַּאר טְרוּנְקֶענֶע מֶענְטְשִׁין הָאבִּין אִים עֶמְוואס פַּאר שְׁטָאפְּט אַז עֶר הָאט נִיט גִיקֶענְט גֵיין זַיין לוֹיף. אַזוֹי בַּאלְד אִיז גְוָוארִין אַרעשׁ אִין שְׁטָאט דָאס אֵיין פְלֵייצוּנְג קוּמְט אָן אוּנ אַלֶע גְלָאקִין הָאבִּין גִיקְלוּנְגֶען אַזוֹי וִויא פוּן פֵייעֶר לַארֶעם דָאס מַאן זָאל זֶעהְן בַּאטֶעוֶוען עֶס גֶעשֵׂאה אוֹיף דֶעם רעשׁ אִיז גַאנְץ פְּרָאג אוֹיף גִיוַואכְט גִיוָוארִין. דַאן הָאבֶען אַלֶע גֶעזֶעהְן דִיא סִיבָּה וָואס דָא אִיז גִשֶׁעהֶען אוּנ יֶעדֶער הָאט גִיזָאגְט דָאס דִיא סִיבָּה אִיז נָאר וֵוייל דֶער בְּרִיק אִיז מִסְתָּמָא גִיוֶועזִין שְׁוַואךְ. דַארוּם אִיז עֶר גִיבְּרָאכֶען גְוָוארִין. אַלְזָא זַייעֶר אֵייגֶענֶער תֵּירוּץ הָאט גֶישְׁטִילְט דִיא שִׂנְאָה אוֹיף יוּדֶען׃

וִויא דֶער רב אִיז אַהֵיים גִקוּמֶען אַזוֹי הָאט עֶר גֶזָאגְט צוּ דִיא גבירים. נוּן אִיצְט הָאט אִיר שׁוֹין קֵיין פָּארְכְט אֵייעֶרֶע שׂוֹנְאִים הָאבִּין שׁוֹין גָאר נִיט אוֹיס גְפִירְט. אַלְזָא הָאבִּין זֵייא אַלֶע צוּ זַאמֶען גֶזָאגְט הלל מִיט גְרוֹיס שִׂמְחָה אוֹיף דִי ישועה וָואס עֶס אִיז צוּ זֵייא גְקוּמֶען. נָאךְ הלל אִיז דֶער רב מִיט דִיא גבירים גִיגַאנְגֶען צוּם גולם אוּנ הָאט זֵייא גִיוִויזִין זַיינֶע הַאנְט אַרְבֵּייט אוּנ אַזוֹי הָאט עֶר אַרָאפּ גִינוּמֶען דֶעם שֵׁם הקודשׁ פוּן אִים אִיז זַיין קֶערְפֶּער אַרֵיין גִיפַאלִין אִין וַואסֶער. אוּנ עֶס אִיז צוּ גַאנְגֶען אוֹיף שְׁטִיקְלֶעךְ לֵיים וִויא צוּ פָאר׃ נָאךְ דֶעם הָאט דֶער רב גִישְׁרִיבֶּען אֵיין בְּרִיף צוּם מֶלֶךְ.

דֶען עֶר וַואר בֵּייא דֶעם מלךְ זֵייעֶר פִיל חשוב אוּנ הָאט אִיהְם עֶרְקוּנְדִיגְט פוּן דֶעם בּוּנְט גֶעגֶען יהודים וָואס דִיא סְטוּדֶענְטֶען הָאבִּין גִימַאכְט. אוּנ וִויא אַזוֹי עֶר אִיז דָאס דֶער גַאנְגֶען. אוּנ וִויא אַזוֹי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זֵייא גִישְׁטְרָאפְט. וִויא דֶער מלךְ הָאט אִיבֶּער גִילֵייעֶנְט דֶעם בְּרִיף.

אַזוֹ אִיז עֶר זֵייעֶר צוּ רִירְט גִיוָוארִין פוּן דִי שְׁלֶעכְטֶע בְשׂוּרה, אוּנ הָאט בַּאלְד גִישִׁיקְט אַיְענֶערַאל מִיט חִיל נָאךְ צוּ זֶעהְן וִויא אַזוֹ דִיא מרידה אִיז אַרוֹם גְקוּמֶען אוּנ אוֹיף וָועמֶען דֶער רב וֶועט מסכים זֵיין מֶען זָאל בַּאשְׁטְרָאפֶען. אַזוֹ זָאל דֶער יֶענֶערַאל מְקַיֵם זֵיין. דֶער יֶענֶערַאל הָט זֵייעֶר פִּיל מֶענְטְשֵׁ״ין גִיוָואלְט שְׁטַארְק בַּאשְׁטְרָאפִין. אָבֶּער דֶער רב ז״ל הָאט אַלֶע פְרֵייא גִימַאכְט דֶען עֶר הָאט גֶזָאגְט דִיא שׁוּלְדִיגֶע הָאט הַשי״ת זֵייא גְטֵייט. דַאפוּן אִיז דֶער רב נָאךְ מֶער גִילוֹבְּט גִיוָוארִין בֵּייא אַלֶע גְרוֹיסֶע שְׂרָרִים. אוּנ בֵּיים מלךְ דָאס עֶס פְלֶעגְט נִיט פַאר בֵּייא גֵייז אֵיין טָאג וָואס דִיא גְרָעכְטֶע לֵייט הָאבֶּען אִיהְם נִיט בֶּעזוּכְט אוּנ זֵיין פּחד אִיז גִיפַאלִין אוֹיף אַלֶע מֶענְטְשִׁין אוּנ גֶעמֵיינְדֶע:

אֵיין מָאל הָאט זִיךְ אוֹיס גִיגֶעבִּין אַצֵייט אַז דֶער מַאן וָואס דֶער רב ז״ל הָאט אִים מציל גִיוֶועזִין פוּן טוֹיט. אִיז גִיוָועזְן אִין אַגְרוֹסֶע פֶערְזַאמְלוּנְג פוּן גְרוֹסֶע לֵייט אַזוֹ הָאט עֶר עֶרְקְלֶערְט דִיא גֶעטְלִיכְקֵייט פוּן רב אַז עֶר אִיז אַזוֹ פֶערְגֶעטֶערְט דָאס עֶר קֶען מַאכִין אֵיין לֵיימֶענֶעם מֶענְטְשׁ וָואס עֶר זָאל לֶעבֶּען אוּנ מַאן זָאל זִיךְ מִיט אִיהְם שַׁאפֶען:

דִיא גְרוֹיסֶע לֵייט הָאבֶּען עֶס נִיט גִיוָואלְט גְלוֹבִּין בְּשׁוּם אוֹפָן בָּעוֹלָם אַזוֹי הָאבֶּען זֵייא זִיךְ פַארְוֶועט אַין כַּמָה טוֹיזֶענְד טָאלֶער. נָאר דִיא הִילְפֶע פוּן דִיא גְרוֹיסֶע לֵייט זָאל זֵיין דֶער צוּ טָאמֶער וֶועט עֶר נִיט וֶועלִין זָאלֶען זֵייא אוֹיף אִים אֵיין פּחד וַוארְפֶען אוּנ זֵייא זָאלֶען אִים נֵייטִין דֶער צוּ. אוּנ אַז עֶר וֶועט נִיט וֶועלִין מַאכִין אפילו נָאךְ דֶעם עוֹנֶשׁ מוֹת וָואס זֵייא וֶועלִין אוֹיף אִים וַוארְפֶען דַאן הָאט עֶר פֶארְשְׁפִּילְט זֵיין

גֶעלְט . אוּנ דֶעם רב זָאל ח"ו קֵיין בֵּייזֶעס גִישֶׁעהְן :
מִיט דִיא גִידַאנְקֶען זֶענֶען אַלֶע גְרוֹיסֶע לֵייט גֶקוּמֶען צוּם רב
אוּנ הָאבִּין אִים גֶזָאגְט הוֹות מִיר הָאבִּין גִיהֶערְט דָאס דוּ
קָאנְסְט מַאכִין דָאס אֵיין לֵיימֶענֶער מֶענְטְשׁ זָאל קֶענֶען גֵיין
רֶעדְן ווילִין מִיר עֶס זֶעהְן . וֶוען דָאס זָאל אמת זֵיין דֶען
פֶערְזִיכֶערֶען מִיר דִיר מִיט אַלֶע אוּנְזֶערֶע מֶעגְלִיכְקֵייט דֵיין
פָאלְק צוּ הֶעלְפִין אִין זֵייעֶרֶע נוֹטִין . דֶער רב זָאגְט פְרֵייטָאג
אוּהְר צְוֵוייא נָאךְ הַאלְבֶּען טָאג זָאלְט אִיר קוּמֶען וֶועט אִיר
דָאס זֶעהְן . אַלְזָא הָאט דֶער רב גֶמַאכְט אוּנ דִיא שְׂרָרִים זֶענֶען
צוּ דֶער צֵייט גֶקוּמֶען אוּנ הָאבִּין גֶזֶעהְן אַז עֶס אִיז רִיכְטִיג .
אוּנ דֶער גְרוֹיסֶער מַאן הָאט זֵיין גֶעווִינס גֶוואוּנֶען . אוּנ דֶער
גוֹלם הָאט בַּאדִינְט דִיא שְׂרָרִים אַלְס אֵיין קְלוּגֶער מַאן :
דֶער רב הָאט אָבֶּער גֶזֶעהְן אַז עֶס וֶוערְט שְׁפֶּעט אַזוֹ אִיז עֶר
גִיגַאנְגֶען אִין אֵיין סְטַאנְצְיֶע מנחה דַאווינֶען . אוּנ וִויא
דֶער גוֹלם הָאט אָפּ גִיטָאן דִיא אַרְבֵּייט וָואס עֶס אִיז אִיהְם
פַאר זָאגְט גֶוָוארִין פוּן רב ז"ל . אוּנ עֶר הָאט שׁוֹין מֶער נִיט
גִיהַאט צוּ טָאן אַזוֹ אִיז עֶר אַרוֹיס פוּן שְׁטוּב אוּנ אִיז גִיגַאנְגֶען
אִין גַאס אוּנ הָאט אָנְגִיהוֹיבֶּען שָׁאדִין צוּ טָאן . אַזוֹ אִיז גִוָוארִין
אַרעשׁ . אוּנ מֶען הָאט אִים דָאס אָן גְזָאגְט . דֶער רב אִיז
גֶעשְׁווִינְד אַרוֹיס גִילָאפֶען אוּנ הָאט אִים צוּרִיק אִין שְׁטוּב
גִיבְּרַאכְט אוּנ דַאן הָאט אִים דֶער רב אַוֶועק גִיפִירְט צוּם
שׁוּל וָואס עֶס רוּפְט זִיךְ אָן אַלְטְנֵייֶע שׁוּל . אוּנ צוּ דֶער
צֵייט הָאט מֶען שׁוֹין גִיהַאלְטֶן בֵּייא קבלת שבת ; אַזוֹ הָאט
דֶער רב דֶעם שם הקודש פוּן אִים אַרָאפּ גִנוּמֶען אוּנ עֶר
אִיז גִיפַאלִין צוּ דִי עֶרְד . אוּנ וֵייל דֶער וואוּנְדֶער אִיז גְרוֹיס

גִיוָועזִין. אַזוֹי הָאבֶּען אַלֶע מקבל שבת גִיוָועזִין אִין דַארוֹיסֶען בַּיים גולם. דְרוּם אִיז גִיוָועזֶען דֶער מנהג אִין דִיא יָארִין וָואס דֶער רב הָאט גִילֶעבְּט. אַז מזמור שיר ליום השבת פְּלֶעגְט מֶען זָאגִין צְווייא מָאל אֵיין מָאל אִין שול אונ דָאס אַנְדֶערֶע מָאל דַארוֹיסֶען אוּנְטֶערְן הִימֶל:

אונ נָאךְ הֶער הָאט מֶען דֶעם גולם אַרוֹיף גִיטְרָאגֶען אוֹיפִין בּוֹידֶעם פוּן שול עד היום אִיז עֶר נָאךְ דָא. דִי מֶענְטְשִׁין וָואס רֵייזֶען דִיא וֶועלְט הָאבֶּען עֶס מִיט זֵייעֶרֶע אוֹיגִין גִזֶעהְן דֶען עֶס קָאסְט אֵיין קְלֵיינִיקֵייט וָואס מֶען גִיט דֶעם שמש פַאר זַיין טרחה וָואס עֶר פִירְט וֵוייזִין. אונ אַזוֹי אִיז דֶער רב בֶּעוואוּסְט גִיוָוארֶען פַאר אַגְרוֹיסֶען בעל קבלה אונ זַיין שֵׁם אִיז טָאג טֶעגְלִיךְ פֶערְמֶערְט גִיוָוארִין. לִיבֶּע לֶעזֶערְס. אִיךְ זָאל אָבְּשִׁילְדֶערִין דִיא גֶעשִׁיכְטֶעס וָואס דִיזֶער רב הָאט אִין זֵיינֶעם לֶעבְּען אָפּ גֶעפִירְט וָואלְט אֵיין גַאנְצֶער ספר וֵוינִיג זַיין. נָאר נָאךְ אֵיין קוּרְצֶע גֶעשִׁיכְטֶע וֶועל אִיךְ דָא עֶרְקְלֶערֶען פוּן אִים:

אַקוּרְצֶע צֵייט נָאךְ דֶעם הָאט דֶער רב גִיטָאן אַשִׁידוּךְ מִיט זַיין טָאכְטֶער פוּן אֵיין וֵוייטֶע שְׁטָאט מִיט אֵיין גוּטֶען בְּחוּרֶל. עֶס אִיז גִיוָוארִין נָאהְנְט צוּ סוכות הָאט דִיא רֶעבִּיצִין גֶזָאגְט צוּם רב אִיךְ פֶערְלַאנְג אַז מֶען זָאל שִׁיקֶען אַמֶענְטְשִׁין דֶעם חתן צוּ בְּרֶענְגֶען אוֹיף סוכות אַהֶער. כְּדֵי אוּנְזֶער טָאכְטֶער זָאל אִים קֶענֶען. דֶער רב הָאט גִיעֶנְפֶערְט וִויא דִיר גִיפֶעלְט אַזוֹ טוּא. דִי רֶעבִּיצִן הָאט גֶשִׁיקְט אמשולח צוּם חתן אונ גְרַאדֶע זֶענֶען זֵייא דוּרְךְ גִיפָארִין דוּרְךְ אֵיין פִינְסְטֶערִין וַואלְד. אונ זֵייא זֶענֶען פֶערְבְּלָאנְזֶעט גֶעוָוארֶען צְווִישֶׁען זוּמְפֶּען אונ בְּלָאטֶעס. דָאס מוּז אִיךְ אֵייךְ עֶרְקְלֶערִין.

דָאס דִיזֶע עֶרְטֶער אִיז גִיוֶועזִין אֵיין אוֹיפְהַאלְטוּנְג פוּן מזיקים כּת הליצים וָואס זָענְען פַאר טְרִיבֶּען גֶעוָוארִין דוּרְךְ גְרוֹיסֶע בעלי קבלות פוּן מֶענְשְׁלִיכֶער וָואהְנוּנְג אוּנ וִויסֶענְהֵייט. דִיזֶע הָאבִּין דֶעם בָּחוּרל אַרָאפּ גִיחַאפְּט פוּן וָואגֶען אוּנ הָאבִּין אִים גִיטְרָאגֶען צוּ זֵייעֶר שְׁטֶעל אִין אֵיין טִיפֶע בְּלָאטֶע וָואס אִים הָאט דָאס אוֹיס גֶעוִויזִין וִוי דֶער שֶׁענְסְטֶער פַּאלַאץ: דֶעם בָּחוּרֶלְס פָאטֶר וָואר אֵיין גְרוֹיסֶער בעל קבלה וָואס עֶר פְלֶעגְט זֵייא פִיל בַּאלֵיידִיגֶען מִיט שמות הקדושים. דְרוּם הָאבֶּען זֵייא גִיהַאט אשנאה אוֹיף אִים אוּנ הָאבִּין גִוָואלְט דֶער מִיט נֶעקֶען זֵיין פָאטֶער. דֶער פוּרְמַאן אִיז זִיךְ גִיפָארֶען פַאמֶעלֶעךְ אוּנ הָאט פוּן קֵיין זַאךְ גִיפִילְט. דִי חברה הָאבִּין אִים בַּאלְד עֶרְקְלֶערְט וֶוער זֵייא זֶענְען. אוּנ הָאבִּין אִים גִזָאגְט עֶנְטְפֶער עֶר זָאל בֵּייא זֵייא פֶערְבְּלֵייבֶּען אָדֶער עֶר זָאל פַאר קוֹיפֶען צוּ זֵייא זֵיין כלה:

נוּן. בֵּייא יֶעדֶערִין אִיז זֵיין לֶעבֶּען לִיבּ אַלְזָא הָאט עֶר זֵייא צוּ גִיזָאגְט. אוּנ שְׁרִיפְטְלִיךְ אַרוֹיס גִיגֶעבִּין דָאס זַיין כלה פְּרָאגֶער רָבִּם טָאכְטֶער גִיהֶער צוּ זֵייא. אוּנ דַאן הָאבִּין זֵייא אִיהְם ווִידֶער גֶבְּרַאכְט אוֹיף זֵיין וָואגֶען וִוי צוּ פָאר. אוּנ זֵייא הָאבֶּען דִיא פוּר גֶבְּרַאכְט אוֹפִין רֶעכְטֶען גָאשְׁטֶעגִיץ:

וִויא עֶס אִיז טָאג גִיוָוארְן אַזוֹי הָאט דֶער פוּרְמַאן אִים בַּזֶעהְן דָאס עֶר אִיז אַזוֹי דִיק אִין בְּלָאטֶע. פְרֶעגְט עֶר אִים וָואס דָאס בַּאטֵייט הָאט עֶר אִיהְם גִיעֶנְפֶערְט מסתמא פוּן דִיא רֶעדֶער הָאט אוֹיף אִים גִיוָוארְפֶען. נוּא דָאס אִיז בֵּיים פוּרְמַאן. אֵיין גִיגַאנְגֶען פַאר אתירוּץ אוּנ עֶר הָאט אִים גִירֵיינִיקְט פוּן דִי בְּלָאטֶע. אוּנ זֵייא זֶענְען אַהֵיים גִיקוּמֶען קֵיין פְּרָאג. דִיא רֶעבִּיצְן הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעפְרֵייט מִיט זֵיין

קוּמֶען אָבֶּער דִיא כלה גָאר נִיט דֶען זִיא הָאט גֶזֶעהְן דָאס זַיין פנים אִיז בֶּעצוֹיגֶען מִיט טְרוֹיֶערְקַייט. דִיא רֶעבִּיצִן הָאט דָאס עֶרְקוּנְדִיגְט דֶעם רב. הָאט דֶער רב אִיהְם צוּ זִיךְ אַרַיין גְרוּפֶען אוּנ הָאט אִיהְם גִיפְרֶעגְט אפשר ווִילְסְטוּ נִיט מֵיין טָאכְטֶער פַאר אַווייבּ. דֶען וֶועל אִיךְ דִיךְ אָבְּשִׁיקֶען אַהֵיים בכבוד וִויא דוּ בִּיסְט גֶקוּמֶען אוּנ קֵיין קנס וֶועט דֵיין פָאטֶער מִיר צָאלִין. אוּנ מִיר וֶועלִין בְּלֵייבֶּן גוּטֶע פְרֵיינְד ווִי צוּ פָאר:

דֶער חתן אִיז צוּ רִירְט גִיוָוארִין אוּנ אִיז גִיפַאלֶען אוֹיפִין רָבְס הַאלְז אוּנ הָאט אָן גִיהוֹבֶען צוּ וֵויינֶען. אוּנ זָאגְט.

לִיבֶּער מחותן. לִיבֶּער רבי. מִיר שְׁטֵייט זֵייֶער אָן דָאס אִיר זָאלְט זַיין מֵיין שְׁוֶוער. אוּנ מִיר גִיפֶעלְט גֶוִויס אֵייֶער טָאכְטֶער פַאר אַווייבּ. דָאס וָואלְט זַיין מֵיין הֶעכְסְטֶער גְלִיק אַז אִיךְ וָואלְט בֵּייא אֵייךְ אָן קוּמֶען. אָבֶּער אִיךְ בִּין זָא פִיל פֶערְאוּנְגְלִיקְט גִיוָוארִין אִין מֵיין נסיעה. דָאס זִיא קָאן שׁוֹין נִיט זַיין מֵיין וַוייבּ. אוּנ דַארוֹיף הָאבּ אִיךְ פִיל צוּ קְלָאגֶען אוּנ וֵויינֶען דֶען מֵיין לֶעבִּין הָאבּ אִיךְ מציל גִיוֶועזִין מִיט אִיר לֶעבִּין:

דֶער רב זָאגְט מֵיין קִינְד לָאז מִיךְ הֶערִין דִיא סִיבָּה. אַלְזָא הָאט עֶר אִים דֶער צֵיילְט דִיא גַאנְצֶע סיבה. דֶער רב הָאט אִיהם גִיעֶנְפֶערְט גוּט וָואס דוּ הָאסְט מִיר בַּאלְד גְזָאגְט. אוּנ אִיצְט זָאלְסְטוּ מִיךְ דַאפִיר לָאזִין זָארְגֶען דַאצוּ קֶען אִיךְ זַיין אֵיין דָאקְטֶער אוּנ דוּ טוּא אָפּ פוּן דִיר דֵיין טְרוֹיֶערִיגֶען פנים. אוּנ לֶעבּ פַארְגֶנִיגְט. לָאז מֵיין טָאכְטֶער נִיט מֵיינֶען אַז דוּ לִיבְּסְט אִיר נִיט:

דֶער חתן הָאט אִים גִיפָאלְגְט אוּנ הָאט תיכף זַיין טְרוֹיֶער שְׁלֵייֶער פוּן זִיךְ אַרָאפּ גִיוָוארְפֶען אוּנ הָאט שׁוֹין מִיט

דיא כלה פְרֵיילִיכֶערְהֵייט גִישְׁפְּרָאכֶען . דָאס אִיז גִישֶׁעהְן אָם דִיא טָעג פון ראש השנה בִּיז יום כפור . נון וֶועלִין מִיר דָא לָאזִין דָעם חתן פֶערְגֶנִיגְט לֶעבִּין אונ מִיר וֶועלִין אָנְהֵייבֶּען צוּ רֵיידִין מִיט דִיא הצלה פון רב :

ערב יום כפור נָאךְ הָאלְבֶּען טָאג הָאט דֶער רב גִזָאגְט צוּ זֵיין וַוייבּ דִיא רֶעבִּיצְן . הֶער צוּ מֵיין וַוייבּ אוּנְזֶער טָאכְטֶער אִיז הֵייטִיגֶען אָבֶענְד אִין אֵיין גְרוֹיסֶע סכנה . ע"כ זָאלְסְטוּ אִיר נֶעמֶען אִין שׁוּל אונ דוא זָאלְסְט אִיר פֶעסְט הַאלְטֶען דוּ זָאלְסְט אִיר בשום אופן נִיט אַרוֹיס לָאזֶען אפילו אַז זִיא וֶועט זָאגִין אַז זִיא דארְף גֵיין מֶענְשְׁלִיכֶע אוֹיס גַאנְג . אונ אַז דוּ וֶועסְט משנה זֵיין פון מֵיינֶע רֵייד אִיז דִי טָאכְטֶער שׁוֹין נִיט אוּנְזֶערֶע . אונ אִיךְ וֶועל אַזוֹ פֶעסְט הַאלְטֶן אוּנְזֶער חתן . דִיא רֶעבִּיצְן הָאט זִיךְ דֶרוֹיף אפילו שְׁטַארְק גֶעוואוּנְדֶערְט אָבֶער אוודאי וֶועט זִיא מְקַיֵים זַיין דָעם בֶּעפֶעל :

דַאמָאלְס אִיז גִיוֶוען אַמָאדֶע אַז ערב יום כפור צוּ כל נדרי פְלֶעגְט דֶער רב צוּם עֶרְשְׁטִין אִין שׁוּל גֵיין . אונ אַלֶע זֶענֶען שׁוֹין גִישְׁטַאנֶען גְרֵייט . דָאס וֶוער עֶס הָאט גֶזֶעהְן דָעם רב גֵייעֶנְדִיג . אַזוֹ זֶענֶען אַלֶע אִיהְם נָאךְ גֶעגַאנְגֶען . דֶער רב אִיז פְרִיעֶר גֶעגַאנְגֶען צוּ כל נדרי דִיזֶען יָאהְר וִויא גִיוֵויינְטְלִיךְ . דָאס הָאט דָעם עוֹלָם עֶטְוַואס גֶעוואוּנְדֶערְט . נָאךְ מֶעהְר הָאט זֵייא גֶעוואוּנְדֶערְט יֶעדֶען יָאהְר פְלֶעגְט עֶר פַאר כל נדרי זָאגִין אֵיין דרוש . וֶועגִין צוּ רִירִין דִי הֶערְצֶער מֶען זָאל טָאן אֵיין אֶמֶתֶע תשובה . אונ דִיזֶען מָאל הָאט מֶען אָן גֶעהוֹיבֶּען צוּ זָאגִין תהלים גֶעקְלִיבֶּענֶע פסוקים . עֶר פָאר אוֹיס אונ דֶער גַאנְצֶער עולם הָאבִּין גִיעֶנְפֶערְט . אונ וַוייל עֶר אִיז גִיוֶוען פַאר טְרַאכְט אִין שׁמות הקדושים אונ

יהודים . דָאט ֶער ִניט ִגיֶקענְט ַהאלְטֶען ָדעם חתן ָלעבִּין זִיךְ. ַאזוֹי הָאט ֶער גִיהַייסֶען ָדאס ָדער שמשׂ זָאל אִים פֶּעסְט ַהאלְטֶען . אונ נִיט אַרוֹיס לָאזִין פוּן שוּהְל בְּשׁוּם אוֹפֶן . בִּיז וואנֶען ֶער וֶועט אַלֵיין הֵייסֶען :

אִינְדֶעם אִיז דִי שׁוּל בַּאדֶעקְט גִיוָוארִין מִיט פֵּיינֶעלֶעךְ אַלֶערְלֵייא מִינִים . אִיז דָאס גִיוָוארִין צוּ גְרוֹיס וְוואוּנְדֶער בֵּייא יֶעדֶען . דָער חתן רֵייסְט זִיךְ דָערוֹיסִין אַרוֹיס צוּ גֵיין ֶער שְׁרֵייט ֶער ֶקען אִין חַלָשׁוּת בְּלֵייבֶּען פוּן הִיץ . ֶעבֶּען דִיא כַּלָה שְׁרֵייט אוֹיךְ צוּ אִיר מוּטֶער . אִיר דְרוֹיסֶן צוּ לָאזֶען גֵיין דָעם לוּפְט הַאפֶּען :

צְווִישֶׁען עוֹלָם אִיז גֶעוָוארֶען אַגְרוֹים רַעשׁ . וָואס ֶקען דָאס פָּארְט בֶּעטֵייטֶען . וָואס דָא הָאט זִיךְ צוּ דִיזֶע צֵייט אַזוֹי פִיל טוֹיזֶנְט פֵּיינֶעלֶעךְ אֵיין גִיזַאמִילְט אוֹיפִין דַאךְ פוּן שׁוּהְל אונ אַזוֹי הָאט מֶען דָעם רָב דֶער פוּן מְגַלֶה גִיוָוען. אונ זַייא הָאבֶּען מוֹרָא גֶעהַאט . אַז דִיא מַשָׂא פוּן אַזוֹי פִיל עוֹפוֹת זָאל נִיט אֵיין בְּרֶעכִין דָעם דַאךְ פוּן שׁוּהְל . דֶער רָב הָאט גִיֶענְפֶערְט בְּלָשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ . פִירְכְטֶעט אֵייךְ נִיט . אונ ווִי דֶער עוֹלָם הָאט ווַייטֶער תְּהִלִים גֶעזָאגְט . אַזוֹי הָאט מֶען וָואר גִיזֶעהְן דָאס דִיא עוֹפוֹת פַאלִין פוּן דַאךְ אַרָאפּ . אונ בְּלֵייבֶּן וִויא טוֹיט :

דִיא וָואס הָאבֶּען עֶס גִיזֶעהְן . זֶענֶען וַואר פַאר מוֹרָא גִיפַאלִין . אונ זַייא הָאבֶּען זִיךְ אַלֵיין נִיט גֶעוואוּנֶען צוּ דֶער צֵיילִין פַאר אַנְדֶערֶע מֶענְטְשֶׁען . אונ בְּפְרַט זַיי הָאבֶּען נִיט גֶעוָואלְט מַאכֶען אֵיין רַעשׁ אִין שׁוּהְל . וָוארוּם פוּן רַעשׁ ֶקען דָאךְ גֶעשְׁטֶערְט וֶוערִין דִיא הֵיילִיקֵייט פוּן הֵיילִיגֶען טָאג אונ בפרט יֶענֶע צֵייטֶען הָאט דֶער פְּרָאסְטֶעד עוֹלָם מוֹרָא גִיהַאט פַאר

דִיא פרנסי העיר. אונ אַפִּשִׁיטָא. פַאר דֶעם רב. אִין דֶעם אִיז גֶעוָוארֶען אַיין גֶעוַואלְטִיגֶער וִוינְד דָאס אַלֶע דוּרְךְ אוֹיךְ הָאבֶּען מוֹרָא גִיהַאט אַז דֶער בִּנְיָן זָאל אוֹיף זַייא נִיט אַיין פַאלֶן. דֶען זֶענֶען דִיא פרנסי העיר צוּ גֶעגַאנְגֶען צוּם רָב. אונ הָאבֶּען אִים גִיפְרֶעגְט וָואס דָאס קֶען בֶּעטַייטֶען. הָאטֶער זַייא גִיעֶנְטְפֶערְט קַיין בֵּייזֶעס ח"ו וֶועט דֶער פוּן גִישֶׁעהְן עֶס אִיז נִיכְטְס. אונ עֶס וֶועט נִיכְטְס זַיין דֶער פוּן:

וִויא זַייעֶר עֶלְצְטֶער הָאט גִיזֶעהֶען אַז עֶס זָאל נָאךְ עֶטְוָואס דוּיעֶרִין. אַזוֹ וֶועט פוּן זַיין חַיִל גָאר נִיט בְּלַייבֶּן אַלְזָא הָאט עֶר אָב גִיבְּרַאכְט צוּם רָב דֶעם פַּארְקוֹיף צֶעטֶעל וָואס זַיין חָתָן הָאט זַיין כַּלָּה צוּ אִים פַּארְקוֹיפְט. דֶער רָב וַואר אָבֶּער נָאךְ נִיט מְרוּצֶה. נָאר עֶר הָאט אִיהְם גֶעמוּסְט צוּ זָאגֶען דָאס זַיין גַאנְץ חַיִל זָאל אָב טְרֶעטִין פוּן דִי עֶרְטֶער וָואס מֶענְטְשִׁין דַארְפִין פָארִין אָדֶער גֵיין. אונ זַייא זָאלֶען מֶער קַיין שָׁאדִין טָאן מֶענְטְשֶׁען. אונ אַפִּשִׁיטָא פוּן זַיין מִשְׁפחה. אונ זַיין מְחוּתָּנִם מִשְׁפחה. דִיזֶער הָאט דְרוֹיף צוּ גֶעזָאגְט. דַאן הָט דֶר רב ז"ל אוֹיף גִיהֶערְט צוּ זָאגִין תהלים. אונ הָאט גֶעהֵייסֶען לוֹיז לָאזִין דֶעם חָתָן מֶען הָאט אַריין גֶעשִׁיקְט דֶעם שַׁמָשׁ אִין דִי וַוייבֶּערְשֶׁע שׁוּהְל צוּ דִי רֶעבִּיצֶען זָאגִין אַז זִיא זָאל לוֹיז לָאזִין דִיא כַּלָּה. אונ אַזוֹ אִיז דֶר וִוינְט גִישְׁטִילְט גֶעוָוארֶען אונ דַי פֵייגֶעלֶעךְ זֶענֶען צוּ פְלוֹיגֶען. אונ דֶר חזן הָאט אָן גֶעהוֹיבֶּען צוּ זָאגִין כל נדרי:

נוּן לִיבֶּע לֶעזֶערְס. דָאס דַארְפְט אִיר פַאר שְׁטֵיין וָואס דִיא חֶבְרֶה כַּת לֵיצִים הָאבֶּען גֶעוָואלְט הַאפֶּען דֶעם רָבְּס טָאכְטֶער אוֹידֶער צוּרִיק הַאפִּין דֶעם חתן. דָאס אִיז נִיט גִיוֶועזִן פֵייגֶעלֶעךְ נָאר חַיָילִים פוּן מַזִיקִים וָואס רוּפֶען זִיךְ אָן

לַצִים. אוּנ דֶער שְׁטוּרֶעם ווינְד וואר דוּרְךְ זייא וָואס זייא הָאבְּען גֶעוָואלְט אֵיין וַוארְפֶען דִיא שׁוּהְל כְּדֵי אֵיינֶעם פוּן דִי צְווייא צוּ קְרִיגֶען. אָבֶּער דֶער רב מִיט שׁמות הקדושים אוּנ מִיט יהודים הָאט עֶר זייא גוֹבֵר גִיוֶוען אוּנ הָאט זייא פַאר טְרִיבֶּען אִין מִדְבָּרִיוֹת:

מוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּר זֶענֶען דִיא מַנְהִיגֵי הָעִיר גֶעקוּמֶען צוּם רב אוּנ זייא הָאבֶּען אִים גֶפְרֶעגְט וָואס דִי אוּרְזַאכֶע וַואר דָא פוּן דִיא גְרוֹיסֶע פַאר זַאמְלוּנְג פֵייגֶעלֶעךְ. אַזוֹי הָאט עֶר זייא עֶרְקוּנְדִיגְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה דֶער פוּן:

פוּן דֶער צֵייט אִיז זֵיין מוֹרָא גִיפַאלִין אוֹיף פִילֶע מֶענְטְשִׁין. אוּנ מֶען הָאט אִים גְרוֹיס כָּבוֹד אָן גִיטָאן. אוּנ יֶעדֶער הָאט אִים גֶעשִׁיקְט מַתָּנוֹת כְּדֵי אִים רֵייךְ מַאכֶען. אָבֶּער עֶר הָט נִיט צוּ גִינוּמֶען. דֶען עֶר הָט גִיזָאגְט אִיךְ בֶּעגְנִיגֶען מִיךְ מִיט מֵיין פֶּענְסִיֶע. אוּנ קֵיין עֲשִׁירוּת דַארְף אִיךְ נִיט:

נוּן לִיבֶּע לֶעזֶערִם דָא הָאט אִיר שׁוֹין גֶענוּג שְׁרֶעקְלִיכֶע עֶרְצֶעלוּנְגֶען גִיהֶערְט פוּן דֶעם רב. נָאר נָאךְ אַקְלֵיינֶע גֶעשִׁיכְטֶע וֶועל אִיךְ אֵייךְ דֶער צֵיילֶען פוּן אִים. וִויא מִיר דַארְפֶען טֵייֶער הַאלְטֶען אתלמיד חכם אוּנ וִויא מֶען דַארְף אִים כָּבוֹד אָפּ גֶעבִּין. בֵּייא פְּרָאג אִיז גִיוֶוען אֵיין שְׁטִיק לֵיידִיגֶע פְּלַאץ וָואס אַלְטֶע לֵייט פְּלֶעגִין זָאגִין אַז זייא הָאבֶּען גִיהֶערְט פוּן זֵייעֶרֶע עֶלְטֶערִין אַז דָאס אִיז אַבֵּית עוֹלָם. נָאר אַגֶעווִיסֶע זַאךְ הָאט מֶען נִיט גֶוואוּסְט. אַזוֹ פְּלֶעגִין דִיא אָרִימֶע בַּעֲלֵי בָּתִּים צוּ נֶעמֶען פוּן דֶעם פְּלַאץ שְׁטִיקְלֶעךְ פֶעְרְד צוּ פַאר גְרֶעסֶערִין זֵייעֶרֶע פְּלֶעצֶער. עֶס טְרַאף אֵיין בעל הבית הָט אוֹיף דֶעם צוּ גִינוּמֶען שְׁטִיקְל פְּלַאץ גִיגְרָאבֶּען אַפוּנְדֶעמֶנְט אוּנ הָט גִיפוּנֶען אַקֶבֶר. עֶר הָאט דֶעם קֶבֶר גִיעֶפִינְט אוּנ הָט

גיפונֶגען אֵיין מְענְטְשין לִיגֶען וַואר וויא ֶער וָואלְט גֶעשְׁטֶערין אַריין גיליינְט גיוָוארין אונ זֵיינֶע קְליידֶער וָוארין וויא נֵייֶע. אונ זֵיין צוּרָה הָאט אוֹיף אִים וָואר גֶעלֵייכְט גָאר קֵיין מִינֶע פוּן אטוֹיטֶען אונ בִּפְרַט דֶער וָואס לִיגְט כַּמָה הוּנְדֶערְט יָאר:

דֶער בעל הבית הָאט זִיךְ דַארוֹיף גֶעוואוּנְדֶערְט אונ קוּקְט אִים אָן זֶעהְר פִיל אונ הָאט זִיךְ מְיַישֵׁב גיוֶועזֶען צוּ ֶער זָאל אִים נֶעמֶען פוּן דֶעם אָרְט אִיבֶּער טְרָאגִין אוֹיף אֵיין אַנְדֶער אָרְט אָדֶער נִיט. ֶער הָאט זִיךְ בֶּערַאטֶען מִיט דִיא אַנְדֶערֶע בעלי בתים אונ זֵייא הָאבֶּען אַלֶע כַּסְכִּים גֶעוֶועזֶן אִים אִיבֶּער צוּ טְרָאגֶען זֵייא הָאבֶּען נִיט גִיטְרַאכְט אוֹיפִין סוֹף וָואס ֶעס קֶען וֶוערִין דֶען זֵיי הָאבֶּען זִיךְ נִיט פָארְגִישְׁטֶעלְט דָאס דֶער טוֹיטֶער זָאל קֶענֶען ֶעפֶּעס טָאן. וֵוייל דִיא פְּלַאץ אִיז בֵּאיי זֵייא זֶעהְר לִיב גיוֶועזֶען. אונ אַנְשְׁטאט וָואס ֶער הָט דֶעם טוֹיטֶען גידַארְפְט מְחִילָה בֶּעטִין אונ אִים לָאזֶען לִיגֶען אוֹיף זֵיין אָרְט אונ׳ דֶעם פְּלַאץ הַאלְטֶען פַאר קוֹדֶשׁ. נָאר ֶער הָאט נָאךְ זֵיינֶע עַזוּתֶקייט בֶּעוויזֶען אונ הָאט גִיטַאפְּט מִיט זֵיין פִינְגֶער אוֹיפֶען צוּרָה פוּן טוֹיטֶען. וויא דִיזֶער הָאט נָאר קוֹים אָן גֶערִירְט מִיטֶען פִינְגֶער אַזוֹ אִיז גֶעוָוארֶן אֵיין לָאךְ אִין צוּרָה פוּן טוֹיטֶען. גְלֵייךְ וויא מֶען רִירְט אָן אוֹיף שְׁפִּינְוֶועבֶּע. דָאס הָט אִים אַשְׁטָאךְ גֶעטָאן בִּיז אִין צֶעהְנְטֶען רִיפּ. אָבֶער ֶער קָאן שׁוֹין נִיט גוּט מַאכֶען נָאר ֶער הָט גִיהֵייסֶן צוּרִיק פַאר שִׁיטֶען אונ ֶער וֶועט שׁוֹין דָא מֶער נִיט נִיצֶען דֶעם פְּלַאץ:

קוֹים וויא ֶער הָאט נָאר אָפּ גֶעטְרֶעטְטֶען פוּן דֶעם אָרְט אַזוֹי הָאט אִים אִין זֵיינֶע אוֹיעֶרֶן גֶעקְלוּנְגֶען אֵיין קוֹל דוּ רָשָׁע בֶּן רָשָׁע. דוּ הָאסְט מִיךְ מְטַמֵא גִיוֶועזִין מִיט דֵיין אוּנְרֵיינֶע הַאנְט. אונ דוּ הָאסְט מִיךְ גִימַאכְט פַאר אַבַּעל מוּם. אִיךְ קֶען

מֶער נִיטבַּקוּמֶען אִין דִיא מחיצה וואו אַלֶע הֵיילִיגֶע נשמות שְׁטֵייעֶן אוּנ זָאגֶען שירה פַאר השי"ת . אַזוֹ מוּסְטוּ מִיט מִיר גֵיין צוּם דין בַּייא בית דין של מעלה . לָאז אַצְוָואָה פַאר דַיין הויז גִיזִינְד . דֶען מָארְגֶען וֶועסְטוּ שְׁטַארְבֶּען אוּנ זִיךְ שְׁטֶעלִין צוּם דין . אִין אַנְפַאנְגֶם הָאט אִים גִידַאכְט . דָאס דִיזֶעס אִיז גָאר אֵיין גֶעדַאנְקֶען . אָבֶּער וִויא עֶר אִיז אִין זַיין שְׁטוּבּ אַרַיין גֶעקוּמֶען . אַזוֹי הָאט עֶר גִיזֶעהֶן דָאס דֶער טוֹיטֶער אִיז אִין זַיין שְׁטוּבּ מִיט דֶעם גִישְׁטַאלְט וָואס עֶר הָאט אִים גֶזעהֶן . אַזוֹ הָאט עֶר אָן גֶעהוֹיבֶּען צוּ שְׁרֵייעֶן אוּנ צוּ וֵויינֶען אוּנ הָאט גִבֶּעטִין מחילה . אָבֶּער דֶער טוֹיטֶער קֶערְט זִיךְ נִיט צוּ זַיין גִיבֶּעט אוֹיךְ נִיט צוּם גֶעשְׁרַייא פוּן זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶער . עֶס זֶענֶען אוֹיף דֶעם קוֹל צוּ זַאמֶען גֶעלָאפֶען אַלֶע אֵיין וואֶנער פוּן פְּרָאג . יֶעדֶער הֶערְט נָאר דֶעם רַעש אוּנ דָאס בֶּעטֶען פוּן יוּנְגֶען מַאן אוּנ וַוייטֶער נִישְׁט . אוּנ דֶער יוּנְגֶער מַאן שְׁרֵייט צוּ זֶעהְט אִיר דֶען נִיט וִויא דֶער טוֹיטֶער הַאלְט מִיךְ פֶעסְט . דִיא שְׁמוּעָה אִיז אוֹיךְ צוּם רב גִיהֶערְט גְוָוארִין . אַזוֹי אִיז עֶר אֵייךְ אַהִין אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען :

וִויא דֶער רב אִיז אִין שְׁטוּבּ אַרַיין גֶעקוּמֶען אַזוֹי הָאט עֶר דֶעם טוֹיטֶען אִין הֶרֶם אַרַיין גֶענוּמֶען . אַז עֶר זָאל אַלַיין אִיהְם נִיט מְשַׁפְּטָן . בִּיז וַואנֶען עֶר וֶועט זֶעלְבְּסְט שְׁפְּרֶעכִין צוּ דֶער צֵיילֶען וֶוער עֶר אִיז אַלְזוֹי הָאט דֶר טוֹטֶער גְזָאגְט וֶוער עֶר אִיז גִיוֶועזְן אוּנ וִויא לַאנְג עֶר אִיז טוֹיט אוּנ וֵוייל עֶר הָאט אוֹיף זַיין לֶעבֶּען נִיט מְקַנֵא גִיוֶועזִין פְרֶעמְדֶע עֲשִׁירוּת אוּנ הָאט זִיךְ בֶּעגְנִיגֶענְט מִיט זַיין פַאר דִינְסְט .

דְרִיבֶּער אִיז זַיין קֶערְפֶּער גִיבְּלִיבֶּען גַאנְץ אוּנ אִין זֶעלְבִּיגֶען גְשְׁטַאלְט , אוּנ אַזוֹי הָאט עֶר גִידַארְפְט בְּלֵייבֶּען בִּיז דִיא צַייט וָוען דִיא טוֹיטֶע וֶועלִין לֶעבֶּעדִיג וֶוערִין . אוּנ וַויִיל אִיצְט קֶען עֶר מֶער נִיט קוּמֶען אִין מְחִיצָה פוּן דִיא צַדִּיקִים . הָאט מֶען אִיהְם גִיגֶעבֶּען רְשׁוּת עֶר זָאל אִיהְם נֶעמֶען צוּם בֵּית דִין שֶׁל מעלה :

פָּשׁוּט . דִיא נשמות אִיז בַּייא יֶעדֶערִין פַאר מוֹרָא אַרוֹיס גִיפְלוֹגֶען . וִויא זַייא הָאבֶּען גִיהֶערְט דִיא רַייד פוּן טוֹטֶען . אַלְזָא הָאט דֶער רָב גִיזָאגְט פוּן אַייךְ הָאבּ אִיךְ פִּיל גִיהֶערְט . אוּנ אִין אֵייעֶרֶע סְפָרִים בִּין אִיךְ שְׁטֶעֶנְדִיג עוֹסֵק . אוּנ דָאס הָאבּ אִיךְ גִינוּג גִיהֶערְט אַז אִיר זַייט גִיוֶועזִין אַיין עָנָיו גָדוֹל אִיר הָאט אִין אֵייעֶר לֶעבֶּען נִיט עוֹבֵר גִיוֶועזֶען אוֹיף דִיא רַייד פוּן אֵייעֶרֶע חֲבֵרִים . אַזוֹי בֶּעט אִיךְ אֵייךְ אַז אִיר זָאלְט דֶעם מִשְׁפָּט אָפּ גֶעבֶּען צוּ מִיר . אִיךְ וֶועל אַוַודַאי אֵייעֶר עָוְלָה פַאר רִיכְטֶען :

דֶער טוֹיטֶער הָאט גִיעֶנְטְפֶערְט . אַז עֶר שְׁטֵייט צוּ דֶער צוּ . אוּנ אַזוֹי הָאט דֶער רב גִינוּמֶען דִיזֶען יוּנְגֶען מַאן בַּייא דֶער הַאנְד אוּנ הָאט אִיהְם גֶעפִירְט אִין בֵּית דִין שְׁטוּבּ . אוּנ זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶער זֶענֶען נָאךְ גִינַאנְגֶען מִיט שְׁרֵייעֶן אוּנ וֵויינֶען . גְלֵייךְ וִויא מֶען פִירְט אֵיינֶעם צוּם קבר :

דֶער רב הָאט מצרף גִיוֶועזִין נָאךְ דְרַייא דייְנִים צדיקים צוּ אִיהְם . אוּנ זַייא הָאבֶּען נָאךְ גִיקְלֶערְט דֶעם ענין פוּן טוֹיטִין וָואס זַיינֶע רֶעכְטֶע מצות אִיז גִוֶועזִין בְּשַׁעַת עֶר הָאט גִילֶעבְּט וִוידֶער הָאבֶּן זַייא נָאךְ גִיזֶעהְן מִיט וָואס דֶער יוּנְגֶער

מַאן בֶּעשֶׁעפְּטִיגְט זִיךְ . אוּנ אִין וָואס זַיינֶע רֶעכְטָע מצות בַּאשְׁטֵייט :

אונ אַזוֹי אִיז אַרוֹים אפסק בית דין . וַוייל דִיזֶער יוּנְגֶער מַאן הָאט נִיט עוֹבֵר גִיוֶועזֶען אַזֶעלְכֶע עֲבֵירוֹת וָואס עֶר זָאל זַיין חייב מיתה . ווִידֶער דֶער טוֹיטֶער אִיז גִיוֶועזִין אִין זַיין לֶעבְּן אַגְרוֹיסֶער עָנָיו . עֶר הָאט קֵיין מָאל עוֹבֵר גִיוֶועזִין אוֹיף דִיא רֵייד פוּן זַיינֶע חֲבֵרִים . אַזוֹי דַארְף דֶער טוֹיטֶער אִים שֶׁענְקִין דָאס לֶעבֶּען . אוּנ וָואס דֶער טוֹיטֶער קָען מֶער נִיט קוּמֶען אִין דִי מְחִיצָה פוּן דִיא צדיקים . וָועט דֶער רב אִים פַארִיכְטֶען . דֶער פְּסַק אִיז גִישְׁרִיבֶּען גִיוֶועזִין אוּנ דֶער רב הָאט אִיבֶּער גִיגֶעבֶּען דֶעם פְּסַק צוּם יוּנְגֶען מַאנְס וַוייבּ . דָאס הֵייסְט זוּא מִיט אִירֶע קִינְדֶער הָאבִּין דָאס פּוֹעַל גִיוֶועזִין אַזוֹ דֶעם פְּסַק . אוּנ נָאךְ דִיזֶען אִיז דֶער רב מִיט זַיינֶע דיינים בִּיז אמנין לֵייט גִיגַאנְגֶען אוֹיף זַיין קבר . אוּנ הָאבֶּען פַאר בְּרַאכְט צֶעהְן טָאג מִיט תפילות אוּנ יחוּדים . אִין דֶעם צֶעהְנְטֶען טָאג אִיז דֶער טוֹיטֶער גֶעקוּמֶען בהקיץ צוּם רב אִין דֶעם גִישְׁטַאלְט אָן שָׁאדֶען אוּנ הָאט מוֹדיע גִיוֶועזִין אַז דוּרְךְ דִיא יחוּדים וָואס עֶר הָאט גִיטָאן אוֹיף דֶעם קבר הָאט עֶר אִים גִיבְּרַאכְט נָאךְ אִין אַגְרֶעסֶערֶע מחיצה דָא הָאט דֶער רב שׁוֹין אוֹיף גִיהֶערְט צוּ גֵיין אוֹיפִין בית עוֹלם . אוּנ אַזוֹי אִיז שׁוֹין דֶער בית עוֹלם אַרוֹם גִיצוֹימְט גִיוָוארֶען אוּנ מֶען הָאט דָאס גִיהַאלְטֶען פַאר קוֹדֶשׁ . אוּנ דֶער יוּנְגֶער מַאן אִיז גֶעוָוארֶען אֵיין צדיק תמים . אוּנ הָאט גִילֶעבְּט בִּיז זַיין הֶעכְסְטֶען עֶלְטֶער :

אוּנ פוּן דִיזֶע צֵייט אָן . הָאט שׁוֹין דֶער רַב זִיךְ אָפּ גִישֵׁייט

פון כל תענוגי העולם הזה . אונ איז גֶעוָוארֶען אוישב אוהל סגור ומסוגר איז עֶר גִיזֶעסִין אונ הָאט עוסק גיוועזֶען אִין דִיא תורה הקדושה . אונ מֶער הָאט עֶר שוין נִיט גִיוָואלְט ווייזֶען גְרוֹיסֶע זַאכֶען אונ עֶר הָאט אוֹיס גִילֶעבְּט זַיינֶע יָארֶען בכבוד גדול . דֶער זְכוּת פוּן כל הצדיקים והחסידים זָאל אוּנז בֵּייא שְׁטֵיין לדור דורים :

ענדע

(ספורי מעשיות)

מעשה צדקה

אין דעם ספר ווערט דער ציילט ווי איינר האט אפ
גיגעבין דיא קליידער מיט דעם גרן פון זיין טאכטער
צוא אפרעמדע כלה · אויך וויא איינער איז גיוועזן
אמכניס אורח אונ אגרוסר בעל צדקה אונ ווי אזו עס
האט זיך גיפירט מיט אים ביז זיין לעבין איז גיוועזין ·
אונ וויא ער האט גידאבינט מיט דיא אבות אברהם
יצחק ויעקב אונ משה ואהרן אונ דוד המלך אונ זיין
סוף איז זייער גוט גיוועז ובזכות צדקה ווערט במהרה
בימינו קומן דער גואל צדק אמן סלה:

ווילנא

בדפוס ר' שמואל יוסף פין, ה' אברהם צבי ראזענקראנץ.

שנת תרכ"ה לפ"ק.

СИПУРЕ МАСIОТЪ,
т. е. Разныя Повѣсти.

ВИЛЬНО.

Въ типографiи Фина и Розенкранца.
1865.

Дозволено Цензурою 7 Августа 1864 года Вильно

מעשה צדקה

מעשה עס זיינען געוועזן אין איין שטאט צווייא עשירים וואס האבן ניט געהאט קיין קינדער · לימים זיינען גנאנגען זייערי ווייבר טבילה גראד ביידע אין איין טאג · האבן די עשירים גזאגט איינער צום אנדערין אויב השי"ת וועט אונז העלפן אז אונזרי ווייבר וועלין מעוברת ווערין נאך דער היינטיגר טבילה · אונ איינער וועט האבן אזכר אונ די אנדערע וועט האבן אנקיבה זאלין מיר זיך משדך זיין צווישין זיך אונ די ווייבער האבן זיך אויך אזו אפ געשמועסט · אונ אזוא איז געוועזן זיי זיינען מעוברת גוואורן איינע האט גהאט אזכר אונ דיא אנדערע אנקיבה · זייא האבן צווישין זיך למזל טוב אשידוך גיטאן איטליכער האט צו געזאגט פיל געלט :

ויהי היום האט אן גיהובן אראפ צו גיין דר פאטר פון דר כלה אונ איז אלי מאל ארימר גיווארין ביז ער איז גיווארן גאנץ ארום · אונ איז דער נאך געשטארבן אונ דער חתן איז דער וואקסין גיווארן אונ האט גיזאגט ער וויל ניט די כלה ווייל זיא איז זייער ארום האט ער איר גיגעבין אביסל געלט אונ האט זיא איבר געבעטין · אונ האט גיטאן אנאנדער שידוך אונ דיא כלה איז אלע מאל ארימער גיווארין ביז זיא מיט איר מוטער האבין זיך אוועק גלאזין מיט ארימע לייט · אונ דער חתן האט גיטאן אשידוך מיט איין מוכסן אגרויסר עושר אונ אגרויסר מכניס אורח : אין אצייט ארום איז גיקומן דיא

צייט

צייט פון דער חתונה האט דער מוכסן גימאכט אגרוסי חתונה · אונ אלע ארמע לייט פון ארום דיא שטעט האבין זיך גיצוגין אויף דער חתונה אונ די ערשטי כלה מיט איר מוטר זיינען אויך גיקומען אויף דער חתונה דען זיא האט ניט גיוואוסט אז דיא חתונה איז מיט איר חתן · צום חתן מאל האט מען אריין גירופין אלי ארעמע לייט עסין האט דיא כלה מיט איר מוטר אקוק גיטאן אויף דעם חתן אונ האט אים דער קענט אז דאש איז איר חתן זיינען זייא ארויש גינאנגן פון דער שטוב אונ האבין אן גיהובין זייער צוא וויינן מיט גרויסי טרערין אונ מיט גישרייא · דער מחותן דער מוכסן איז גראד ארויש גיגאנגען זעהנז ער ווי אמוטר מיט איר טאכטער וויינט זייער · פרעגט זייא דער מוכסן וואש וויינט איר וואש פאר שטערט איר מיר מיין שמחה ליבער גייט עסין איך וועל אייך היסין געבין גוטש עסין אונ אגוטע נדבה אבער זייא הערין אים גאר ניט אונ וויינן ווייטר · דער מוכסן בעט זייא זייער זייא זאלין אויף הערין צוא וויינען אבער עש העלפט ניט זאגט דער מוכסן צוא זייא זאגט מיר וואש אייער גיוויין איז טאמער וועל איך עש אייך קאנען פאריכטן זאגין זייא ניין קיין מענטש קען אונז ניט פאריכטין נאר השי"ת אליין זאל אונזער מזל אויף הייבין ער קען פאריכטין · אבער וואש קענט איר אונז פאריכטן · האט דער מוכסן זייער גיבעטין אז זייא זאלין אים זאגין וואש זייא וויינען · זאגין זייא צוא אים ווייא זאלן מיר ניט וויינן דען דער דאזיגער חתן איז אונזערער אונ האבין אים דער ציילט די גאנצע מעשה · זאגט דער מוכסן דאש איז גאר אייער גיוויין איך וועל עש אייך מיט גאטש הילף פאריכטין אונ איז גיגאנגין צוא זיין ווייב אונ האט אויך גירופין זיין טאכטער דיא

כלה

כלה און זאגט זייא איר זאלט וויסן אז דער חתן איז ניט אונזער
נאר דא זיצט א מיידיל אין דרויסן איז ער איר חתן׳ בכן זאלשטו ווסן
מיין ליבע טאכטר איך וועל דיר געבין מיט גאטש הילף אבעס רין
חתן און דוא טוא אויש דייני מלבושים און דאש מיידיל זייא אן
טאן ׳ און דיר וועל איך מאכין שענערע מלבושים און עש קען
אנדערש ניט זיין ׳ און האט אויך גירופין דעם חתן און זאגט צו
אים זאלשט וויסין אז מיין טאכטר איז ניט דיין כלה דען דיין כלה
איז דיא ערשטע כלה וואש דיין פאטער האט מיט דיר גיטאן צום
ערשטין נאר זיא איז היינט ארום . זאלסטו וויסין אז דעם אייגענעם
נדן וואש איך האב דיר צוא גזאגט פאר מיין טאכטר וועל איך
דיר היינט אויך געבין ׳ אויך דיא קליידער וואש איך האב גמאכט
מיין טאכטר וועל איך דיא מיידיל אפ געבין . אויך דיא זעלביגע
קעסט וואש איך האב דיר צוא גיזאגט וועל איך דיר טאקי געבין
מיט דער כלה און זיא וועט זיין גירעכינט ווי מיין אייגען קינד . און
דוא מוזט מיט איר תיכף חתונה האבן ׳ זאגט דער חתן ווען איך
זעה פון אייך אזוא איין ערליכקייט אז איר גיט איר אוועק דיא
קליידער פון אייער טאכטער אויך דעם נדן אויך קעסט וויא זאל
איך זאגין איך וויל ניט׳ איז דער מחותן גיגאנגען צו דער יורני און
זאגט צוא איר הערט אויף צוא וויינען . נעמט אייער מיידיל
און איך וועל איר אפ געבין איר חתן לאז זיא זיך אן טאן דיא
קליידר פון מיין טאכטר און לאז חתונה האבין מיט איר חתן ׳ דיא
יורני מיט איר טאכטער זיינן גיווארין מלא שמחה און זייא האבין
חתונה גיהאט און דער מחותן האט זייא גיגעבין קעסט ׳ דער נאך
האט ער חתונה גימאכט זיין טאכטר ׳ זייגען דיא ביידע פאר פאלג
גיוועזין

גְיָוועזִין בַּייא אִים אויף קֶעכְט אונ עֶר הָאט זַייא בֵּיידִין גָאר גְלַייךְ גִיקְלַייט · דֶער כְּלַל אִיז זֵיי זַיינֶען בַּיי אִים גָאר גְלַייךְ גְיוָועזִין וִויא זַיינֶע אֵייגֶענֶע קִינְדֶער מִיט דֶעם פָאר פָאלְג:

וַיְהִי הַיּוֹם זֵיי זַיינֶען שוֹין בַּיי אִים גְוֶועֶן גַאנְץ לַאנְג אויף קֶעכְט · הָט עֶר גִידוּנְגֶען נָאךְ אַיין אוֹרֶעעְנְדִי אונ הָאט אַרַיין גִיזֶועצְט דָאשׁ פְּרָכְדְע פָאר פָאלְגִי אונ הָאט זֵיי אָן גְזָאגְט אִיר זָאלְט הַאנְדְלִן עֶרְלִיךְ אונ זָאלְט גֶעבִּין אָרֶעמֶע לַייט עֶסִין אונ טְרִינְקֶען אונ אִיר זָאלְט טָאן צְדָקָה וֶועט הַשֵּׁי״ת אַייךְ בְּוַודַאי הֶעלְפִן · דָשׁ פָאר פָאלְג זַיינֶען אַרוּשׁ אִין דֶער אוֹרֶעעְנְדִי אַרַיין אונ הָאבִּן גְטָאן גְרוֹישׁ גוּטְשׁ אונ הָאבִּן גְרוֹשׁ צְדָקָה גִיגֶעבִּין · אונ הַשֵּׁי״ת הָאט זַייא גִיהָאלְפִין זַייא זַיינֶען אַלֶע מָאל רַייכֶער גִיוָוארִין עֶשׁ הָאט אַזוֹא גִיוֶוערְט כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים · עֶר פְלֶעגְט צוּא טֵיילִין זַייעֶר פִיל גֶעלְט אויף פִּדְיוֹן שְׁבוּיִם אַלֶע מוֹצָאֵי שַׁבָּת פְלֶעגְט עֶר אָפּ צוּ צֵיילִין מוֹיזִינְט גִילְדְן אונ פְלֶעגְט עֶשׁ לֵייגִין בַּייא זִיךְ צוּ קָאפִּין אִין בֶּעט אונ אִיבֶּער דֶער וָואךְ פְלֶעגְט עֶר עֶשׁ צוּ טֵיילִן · אַמָאל הָאט זִיךְ מְיַשֵּׁב גִיוֶועזִין אַשְׁלֶעכְטֶער מֶענְטְשׁ וֶוען דֶער צוּא טֵיילְט אַזוֹ פִיל גֶעלְט צְדָקָה אונ אויךְ אויף פִּדְיוֹן שְׁבוּיִם אונ אויךְ גִיט עֶר זַייעֶר פִיל עֶסִין אָרֶמֶע לַייט אונ אִיז פָארְט אַגְרוֹסֶער עוֹשֶׁר מִן הַסְתָּם אִיז דָאךְ דִיא אוֹרֶענְדֶע זַייעֶר גוּט דְרוּם אִיז עֶר גִיגַאנְגֶען צוּם שְׂרָרָה אונ הָאט גְגֶעבִּן אויף אִים אַיין גְרוֹסֶע הוֹסָפָה · אונ הָאט בַּייא אִים דִיא אוֹרֶעעְנְדִי אוֹישׁ גִידוּנְגִין · נָאר מֵחֲמַת דֶער שְׂרָרָה הָאט אִים זַייעֶר לִיב גִיהַאט הָאט עֶר אִים אָפּ גִיגֶעבִּן אַשְׁטִיבִּיל אויף דֶעם דָארְף עֶר זָאל דָארְטִין זִיצִין אונ זָאל זִיךְ אַיין מָאנֶען זַיינֶע חוֹבוֹת · דֶער עֶרְלִיכֶער מַאן חָאטְשִׁי עֶר אִיז דָאךְ גִיזֶעסִין אָן פַּרְנָסָה · פְלֶעגְט עֶר פָארְט טָאן דָאשׁ אַייגִינֶע וָואשׁ פְרִיעֶר אונ

פלעגט

פלעגט געבין ארעמע לייט עסין אונ געלט אונ פדיון שבוים · אמאל איז ער נייער מוכסן גיפארן אין שטאט אריין · האבין אים דיא שטאט לייט זייער גיזידילט · איין מאל וואש ער האט אויש גידונגען אזוא איין ערליכען מאן · אונ דאש אנדרע מאל וואש יענער זיצט אן פרנסה אונ גיט ארימע לייט עסין אונ צדקה אונ פדיון שבוים · אונ דו זיצט אין איין אורנדע אונ וולשט גיט געבין קיין שום צדקה אונ קיין עסין ארעמע לייטי · ווי דר איז גיקומען אהיים האט ער זיך מישב גיוועזן כל זמן או דר אלטער וועט זיצין אין דארף וועט מיר שלעכט זיין מען וועט מיך תמיד זידלען · איז ער גיגאנגען אונ האט אן גירעט שלעכטע מענטשין זייא זאלין אים אונטער ציגין וועט ער פטור ווערין פון אים · אזו איז גוועזן די שלעכטע מענטשין האבין אים אונטער גיצונדין איז ער ארויש במעט אין איין העמד · נאר עש איז אים איבער גיבליבין טויזינד גילדן וואש ער האט גילייגט מוצאי שבת צו קאפין אין בעט אויף פדיון שבוים · אויך וואש זיין משרת איז אוועק גפארן מיט אפערד אין וועגעלע זאגט ער צו זיין ווייב מיר האבן קיין קינדער ניט אונ קיין משפחה ניט וואש וועלן מיר דא זיצן ארעמע לייט וועלן קומען אונ מיר וועלן זיי ניט האבן צוא געבין קיין עסין אונ קיין געלט · אויך מען וועט קומען צוא אונז אויף פדיון שבוים אונ מיר וועלין דאך האבין דער פון גרויש עגמת נפש דרום איז ליבער מיר זאלין זיך אוועק פארין פון דאנען אין אזו איין ארט וואש מען קען אונז ניט פילייכט וועלן מיר האבן פרנסה מיט דיא טויזנד גילדין וואש עש איז אונז גבליבין · אונ אזו האבן זיי גטאן זיי האבן אפ גשאפט דעם משרת · אונ זיינען ביידע אוועק גיפארן וואו הין די אויגין וועלין זיי טראגין ·

אין

אין צווייא טעג ארום האבין זיי גינעכטיגט ביי איין וואלד אונ האבן זיך אן גלייגט איין פייער עפעס צוא קאכין : זעהען זייא וויא איין יהודי אקיליקער ער הט ניט קיין הענט אונ קיין פיס קייקעלט זיך אלע מאל נעהענטר צוא זייא ביז ער האט זיך צו גיקייקעלט צום פייער · פרעגן זיי אים וואו הין קייקעלט איר זיך זאגט ער צו זיי מיך מיט מיין ווייב אונ קינדער האט פאר נומען איין שדה פר אבלבול דען ער מאכט מיר אבלבול אז עש קומט אים פון מיר פיר הונדערט גילדין האב איך מיר אויש גיבעטין ביא דעם שדה ער זאל מיך ארויש לאזין טאמר וועל איך מיר ערגעץ אויש בעטין דאש געלט · איצונד קייקעל איך מיר צוא איין מוכסן פון דעם אונ דעם דארף · דען איך האב גיהערט אז ער גיט געלט אויף פדיון שבוים · זאגט דער מוכסן צוא אים איך האב אויף אייך גרויש רחמנות איר קייקעלט זיך אום זיסט דען דער מוכסן איז אפ גיברענט גיווארין · ער איז שוין גאר ארויש פון דעם דארף אונ איז היינט אליין גאר ארעם · ווי דער קיליקער הט דש דער הערט איז ער חלשות גבליבן וואש מען האט אים גימינטערט האט ער ווייטער גיחאלשת · ביז מען האט אים אויף גימינטערט האט ער אן גיהובין צוא שרייען ווייא אונ ביטער איז מיר וואש וועל איך היינט טאן מיט מיין ווייב אונ קינדער וועלין פאר פאלין ווערן אין קייטין · אונ איך וועל מוזין זיין נע ונד · האט דער מוכסן גרויש רחמנות גיקריגין · אונ זאגט צוא זיין ווייב וואו שטייט עש מיר זאלין האבין אונזערע טויזנט גילדין אונ דעם ארעמאן זאל אזו שלעכט זיין לאמיר אים פרעגין פיל קומט זיין שדה טאמר וועלין מיר אים מיט זיין ווייב אונ קינדר קענגן אויש לייזן · זאגט זיא צוא אים אז עש איז דיר ניחא איז מיר

אייך

מעשה צדקה

אויף ניחא · פרעגט ער דעם קאליקע וויפיל זייט איר שולדיג דעם שררה זאגט ער פיר הונדערט גילדין׳ זאגט ער צום קאליקע פארכט אייך ניט עסט מיט מיר וועטשערע מארגין אי״ה וועל איך אייך אויש לייזין מיט אייער ווייב אונ קינדער · הייבט אן דער קאליקע זייא צוא קושין אונ האלזין אונ פרייט זיך זייער דער נעמט דעם קאליקע אויף זיין פור אונ פארט מיט אים צוא זיין שררה אונ גיט פיר הונדערט גילדין אונ לייזט אים אויש אונ זיין ווייב אונ קינדר אונ איז ווייטער אוועק גיפארין איז ער גיקומען אין אקרעטשמע אריין זעהט ער איין איין יהודי אשיינקר פרעגט ער דא זיצט גאר קיין יהודי ניט זאגט דער אין יהודי דא איז גיזעסין איין יהודי איין מוכסין האט אים דער שררה פאר נומן מיט ווייב · אונ קינדער · זיצט ער היינט אין תפיסה : זאגט ער צוא דיא ווייב איך וועל גיין גיוואר ווערין צום שררה טאמער וועל איך אים קענען אויש לייזין מיט ווייניג געלט · זאגט זיא צוא אים אויב דוא ווילסט גייא איז ער גיגאנגען צום שררה · זאגט דער שררה מיר קומט פיר הונדערט גילדין אונ איך וועל ניט נעמען ווייניגער אפילו איין פרוטה · אונ דיא שבוים האבין אים דער ציילט אז ער ארבעט מיט זייא אום שבת · האט ער גיקריגין אויף זייא רחמנות אונ האט זייא אויש גילייזט אונ האט גיגעבין דעם שררה פיר הונדערט גילדין איז אים שוין מער ניט גיבליבין נאר צוויא הונדערט גילדין · בקיצור דער מוכסין איז אן גיקומען אין אשטאט אריין · איז ער פר פארין גלייך צום הקדש · האבין זייא דארטין גיזעהן פיל שלאפע לייט וואש דארפין דער קוויקינעש · זאגט ער צוא דיא ווייב גייא אויפין מארק אונ קויף עפעס דער קוויקעניש פון דיא שלאפע וועגין

דָען עֶשׂ איז דָאךְ אַרַחֲמָנוּת אויף זַייא וָואשׂ זַייא לִיגִין אַזוֹ שְׁלַאף
אונ הָאבִּין זיךְ נִיט מִיט עֶפְּעס צוּ דָער קְוִויקִן׳ הָאט זִיא אַזוֹ גִיטָאן
אוּנ הָאט אַיין גִיקוֹפְט אַלְין-וָואשׂ אִיר מַאן הָאט אִיר גִיהֵייסִין ׃ עָר
אִיז גִוֶועסְן אִין דָער שְׁטָאט בִּיז עֶשׂ אִיז אִים נִיט גִבְּלִיבִן אַיין פְּרוּטָה׃
הָאט עָר פַאר קוֹיפְט זַיין פֶערְד אוּנ וָואגִין אוּנ הָאט וִוידָער גִיקְוִויקְט
דִי אָרְעמֶע לַייט בִּיז עֶשׂ אִיז אִים נִיט גִבְּלִיבִן אֲפִילוּ אַיין פְּרוּטָה דָער
פוּן אוֹיךְ ׃ זָאגְט דָאשׂ וַוייבּ צוּ אִים וָואשׂ וֶועלִין מִיר הַיינְט שׂוֹין טָאן׃
זָאגְט עָר צוּא אִיר וַוייסְטוּ וָואשׂ׳ אִיךְ וָועל גֵיין אִין אַיין גַאס אוּנ דוּא
אִין דָער אַנְדָערָער גַאס וָועלִין מִיר בְּרֵיינְגֶען בְּרוֹיט מִיט עֶטְלִיכֶע
פְּרוּטוֹת וָועלִין מִיר הָאבִּין מִיט עֶפֶּעס צוּא לֶעבִּין ׃ דָען קַיין קִינְדֶר
הָאבִּין מִיר נִיט נָאר אוּנְזֶעדֶע נְפָשׁוֹת וָועלִין מִיר אַלֶע טָאג אוֹישׂ
בֶּעטִין וָועלִין מִיר הָאבְּן גִינוּגִ׳ זָאגְט זִיא צוּא אִים אַז עֶשׂ אִיז נִיחָא
פַאר דִיר אִיז פַאר מִיר אוֹיךְ נִיחָא ׃ זַיינֶען זַייא בֵּיידֶע אַוֶועק גִיגַאנְגֶן
אִין דִיא הַייזֶער ׃ עָר אִיז אַרוּם גִיגַאנְגֶען אַגַאנְצִין טָאג אוּנ זִיא אִיז
אַרַיין גִיקוּמֶען צוּא דִיא רֶעבֶּעצִין׃ וִויא דִי רָעבֶּעצִין הָאט זִיא דָער
זֶעהֶען אַז זִיא אִיז אַגְרוּשֶׁע בְּרִיָה ׃ זָאגְט זִיא צוּ אִיר וָוארוּם גֵייסְטוּ
אַרוּם אִין דִיא הַייזֶער צוּא הָאבִּין גְרִינְג בְּרוֹיט ׃ דוּא בִּישְׁט קְרַאנְק
צוּ שְׁטֶעלִין זִיךְ דִינָען וֶועסְטוּ דַיין בְּרוֹט פַּר דִינֶען ׃ דָען אִיךְ אַלֵיין
בְּעדַארְף הָאבִּין וָואלְט אִיךְ דִיךְ צוּ גִינוּמֶען וָואלְסְטוּ פַאר שְׁפָּארְט
בֶּעטְלֶען בְּרוֹיט הָאט זִיא זִיךְ בֶּעוָואשִׁין מִיט טְרֶערִין אוּנ אִיז אַהֵיים
גִיגַאנְגֶען אוּנ הָאט שׂוֹין מֶער נִיט גִיוָואלְט אַרוּם גֵיין ׃ אוֹיף דָער
נַאכְט אִיז דָער מַאן גִיקוּמֶען אִין הָקְדֵשׁ אַרַיין ׃ זֶעהְט עָר וִויא זַיין
וַוייבּ זִיצְט אוּנ וֵויינְט ׃ זָאגְט עָר צוּא אִיר מַיין לִיב וַוייבּ וָואשׂ
ווֵיינְסְטוּ ׃ דָען עֶשׂ אִיז פַאר הַאנְדִין פִיל אָרֶעמֶע לַייט וָואשׂ גֵייעֶן
אִין

אִין דִיא הַייזֶער · מִן הַסְתָּם וָואשׁ גָאט בָּ"ה טוּט אִיז בְּוַדַאי רֶעכְט · זָאגְט זִיא אִיךְ וֵויין נִיט פַּאר מַיין אָרוּמְקֵיט דֶען גָאט בָּ"ה הָאט אַזוֹ גִיהֵייסִין · נָאר מַיין גְוֵויין אִיז וָושׁ דִי רֶעבֶּעצִין הָאט מִיךְ מְבַייֵשׁ גִיוֶועזְן · אוּנ הָאט אִים דֶער צֵיילְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה וָואשׁ דִיא רֶעבֶּעצִין הָאט אִיר גִיזָאגְט · זָאגְט עֶר צוּא אִיר מַיין לִיבּ וַוייבּ אִיךְ הָאבּ מִיךְ אַזוֹ מְיַישֵׁב גִיוֶועזְן · דוּא זָאלְשְׁט זִיךְ שְׁטֶעלִין דִינֶען בַּייא דֶער רֶעבֶּעצִין אוּנ אִיךְ וָועל גֵיין אוֹיף דֶער וָועלְט טָאטֶער וָועל אִיךְ מִיר קְרִיגִין עֶפֶּעס אַגוּטִין פְרַיינְד עֶר זָאל מִיר הֶעלְפִין אָדֶער גָאט בָּ"ה וֶועט מִיר הֶעלְפִין בְּדֶרֶךְ נֵס אַז אִיךְ זָאל קוּמֶען וִוידֶער צוּ אַגוּטֶע אוֹרְעֶנְדֶע · וֶועל אִיךְ דִיךְ אַהִין אַרוּשׁ נֶעמֶן · אוּנ אִיךְ גִיבּ דִיר בִּתְקִיעַת כַּף אַז מֶער פוּן אַיאר טָאר אִיךְ מִיךְ נִיט זַאמִין · נָאךְ דֶעם יָאר וִויא עֶס וֶועט זַיין צִי גוּט צִי חַ"ו שְׁלֶעכְט מוּז אִיךְ קוּמֶען צוּרִיק צוּ דִיר · אוּנ וִויא גָאט בָּ"ה וֶועט וֶועלִין וֶועט עֶר טָאן · אַזוֹ אִיז גִיוֶועזְן זִיא אִיז גִיקוּמֶען צוּא דֶער רֶעבֶּעצִין אוּנ הָאט אִיר גִיזָאגְט אִיךְ וִויל מִיךְ שְׁטֶעלִין בַּייא אַייךְ דִינֶען · הָאט דִי רֶעבֶּעצִין זִיא צוּ גִינוּמֶען אוֹיף אַיאר אוּנ עֶר אִיז אַוֶועק גִיגַאנְגֶען וואו דִיא אוֹיגִין וֶועלִין אִים טְרָאגִין עֶר הָאט זִיךְ מִיט גִינוּמֶען בְּרוֹיט אוֹיף צְוֵוייא אָדֶער דְרַייא טָאג · אוּנ אִיז אַוֶועק גִיגַאנְגֶען · לְיָמִים אִיז עֶר פַאר בְּלָאנְזֶעט גִיוָוארִין אִין אַיין וַואלְד אַרַיין · אוּנ אִיז גִיגַאנְגֶען אַגַאנְצִין טָאג אוּנ הָאט גָאר נִיט גִיוואוּסְט וואוּ הִין עֶר גֵייט · אוֹיף דֶער נַאכְט הָאט עֶר זִיךְ גִילֵייגְט שְׁלָאפִין אִין וַואלְד מִיט גְרוֹישׁ פַּחַד טָאמֶער וֶועלִין אִים אוֹיף עֶסִין חַיוֹת רָעוֹת · אִין דֶער פְרִיא אִיז עֶר אוֹיף גִשְׁטַאנֶען אוּנ דַאנְקְט גָאט בָּרוּךְ הוּא וָואשׁ חַיוֹת רָעוֹת הָאבִין אִים נִיט אוֹיף גִיגֶעסִין אוּנ גֵייט וַוייטֶער אַגַנְצִין טָאג בִּיז נַאכְט אוּנ בְּלָאנְזֶעט אַלְץ · אוּנ הָאט זִיךְ

ווידער גילייגט שלאפין אין וואלד · אין דער פריא איז ער ווידער
אויף גשטאנען אונ האט גדאנקט גאט ב"ה וואש חיות רעות האבין
אים ניט אויף גיגעסין· בקיצור ער איז אזו גגאנגען ביז פרייא טאג
בייא טאג · ער איז זייער מיד גיווארין אונ האט אן גיהובין זייער
צו וויינען · אונ זאגט רבונו של עולם אגאנצע וואך וויא עש איז
גיוועזן האב איך אלץ גישוויגין · אבער עש גייט שון צו שבת וואש
וועל איך היינט טאן אום שבת וואו וועל איך דאוונען וואו וועל
איך עסין שבת׳ רבונו של עולם שיק מיר צו׳ איך זאל ארויש אויף
איין וועג איך זאל אן קומען צוא איין יהודי אויף שבת אונ האט
זייער גיוויינט ביז ער איז אנשלאפין גיווארין · אונ איז גישלאפין
עטליכע שעה וויא ער האט זיך אויף זעהט ער אז ער איז ניט
וויים פון איין וועג · גייט ער אויף דעם וועג ביז ער איז גיקומען
צוא איין שטיביל זעהט ער דארטין איין אלטע יודענע שטייט אונ
קאכט אויף שבת · פרעגט ער זיא קען מען דא שבת האלטין ·
זאגט זיא יוא דא איז פר האנדין אמקוה אונ איין שול אונ מיט אייך
וועט זיין פונקט אמנין · איך וואלט אייך גיגעבין תיכף עסין וויל
איך פער שטייא איר זייט זייער הונגריג נאר מען טאר שון ניט
עסין אזו שפעט · בכן גייט אין מקוה אריין אונ נעמט אייך איין פאר
תחתונים אונ זאקין · אונ אז איר וועט קומען פון דער מקוה וועל
איך אייך געבין עפעס פר זוכין פון דעם ניקעכץ פון שבת וועט איר
זיך אביסיל דער קוויקין דאש הארץ׳ דער דאנקט אונ לויבט גאט
ב"ה דער פאר · אונ גייט אין מקוה אריין · וויא ער קומט אין מקוה
אריין איז ער גיווארין גאר פריש אונ גיזונדי גלייך וויא ער איז גאר
ניט גיוועזן הונגעריג אונ ניט מידי דער נאך איז ער גיקומען גיט זיא

אים

אִים פַר זוּכִין פוּן דֶעם גִיקֶעכְץ׳ פִּילְט עֶר דְרִינֶן זֵייעֶר אַוואוּלִין טַעם וָואשׂ צַייט עֶר לֶעבְּט הָאט עֶר נָאךְ נִיט גִיגֶעסִין אַזוּ אַגוּטִי גִיקֶעכְץ׳ זָאגְט דִי אַלְטֶע צוּ אִים מַיין מַאן וָועט נִיט זַיין אוֹיף שַׁבָּת׳ אוּנ אִיךְ טָאר דָאךְ מִיט אַייךְ נִיט זַיין אַלֵיין אִין שְׁטוּבּ׳ וָוארוּם עֶשׂ אִיז אָסוּר מִן הַתּוֹרָה אַמַאנְזְבִּיל זָאל זַיין אִין אַיין חֶדֶר מִיט אַפְרֶעמְדֶע אִידֶענֶע׳ דֶערִיבֶּער וָועל אִיךְ מִיר אַוֶעק גֵיין אוּנ אִיר נֶעמְט דִיא אַלֶע בִּגְדֵי שַׁבָּת פוּן מַיין מַאן וָואשׂ אִיךְ הָאבּ אַייךְ שׁוֹין אָן גִיגְרֵייט׳ אוּנ טוּט אַייךְ אָן אוּנ וִויא אִיר וָועט הֶערִין מֶען רוּפְט אִין שׁוּל אַרַיין׳ זָאלְט אִיר נָאךְ גֵיין נָאךְ דֶעם קוֹל בִּיז אִיר וָועט קוּמֶען אִין שׁוּל אַרַיין׳ אוּנ אַז אִיר וָועט קוּמֶען פוּן דֶר שׁוּל זָאלְט אִיר זִיךְ נֶעמֶען אוֹיף קִידוּשׁ וָואשׂ פַר אַמַשְׁקֶה אִיר וָועט וָועלִין וָואשׂ שְׁטֵייט אִין קַאמֶער אוּנ זָאלְט אַייךְ נֶעמֶען עֶסִין פוּן אַלֶערְלֵייא מַאֲכָלִים וָואשׂ אִיךְ הָאבּ אַייךְ גִיקָאכְט דֶר נָאךְ זָאלְט אִיר זִיךְ לֵייגִין שְׁלָאפִין אִין בֶּעטִיל וָואשׂ שְׁטֵייט דָא אִין שְׁטִיבְּל׳ אִין דֶער פְרִיא זָאלְט אִיר אַזוּ טָאן אִיר זָאלְט גֵיין אִין מִקְוֶה׳ אוּנ וִויא אִיר וָועט הֶערִין מֶען רוּפְט אִין שׁוּל זָאלְט אִיר נָאךְ גֵיין נָאךְ דֶעם קוֹל׳ דֶער נָאךְ אַז אִיר וָועט קוּמֶען אַהֵיים זָאלְט אִיר עֶסִין אוּנ טְרִינְקֶען וִויא צוּם בֶּעסְטִין׳ אוּנ אַזוּ אוֹיךְ צוּא שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת נָאךְ הַבְדָלָה וָועל אִיךְ קוּמֶען צוּא גֵיין אוּנ וָועל אַייךְ זָאגִין וָואשׂ אִיר זָאלְט טָאן׳ אַזוּ אִיז גִיוָועזֶען עֶר הָאט גִיהֶערְט וִויא מֶען רוּפְט אִין שׁוּל אַרַיין אִיז עֶר גִיגַאנְגֶען נָאךְ דֶעם קוֹל אוּנ אִיז גִיקוּמֶען אִין שׁוּל אִיז גִיוָוארִין מִיט אִים אַמִנְיָן׳ הֶערְט עֶר וִוי אַיין חַזָן דַאבִינְט אוּנ עֶשׂ אִיז פִּילֵאי פְּלָאוֹת צַייט עֶר לֶעבְּט הָט עֶר עֶשׂ נִיט גִיהֶערְט אַזוּ אַשֵׁיינֶעם חַזָן׳ אוּנ עֶר שְׁפִּילְט אוֹיף אַיין פִידִיל וָואשׂ אִיז זֵייעֶר שֵׁיין וָואשׂ אַזוּא אַחִידוּשׁ הָאט עֶר גָאר נִיט

גיהערט

גִיהֶערְט אונ דֶער עוֹלָם דֶאבִינְט זֵייעֶר עֶרִינְשְׁט אונ זֵייעֶר גִישְׁמַאק
עֶר הָאט גְרוֹיש הֲנָאָה דֶער פוּן · נָאךְ דֶעם דַאבְנֶען גִיבִּין זֵייא אִים
אַלֶע שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם אונ זָאגִין אִים גוּט שַׁבָּת שָׁלוֹם · עֶר אִיז גִיגַאנְגֶן
אַהֵיים אונ זָאגְט שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם אֵשֶׁת חַיִל אונ מַאכְט קִידוּשׁ אִיבֶּער
אַזוֹ אַוויין וָואשׁ אַזוֹ אַגְלַייבִין הָאט עֶר קֵיין מָאל נִיט גִיטְרוּנְקֶען
אֲפִילוּ בְּשַׁעַת עֶר אִיז גְוֶוען אַגְרֵייסֶער עוֹשֶׁר · אונ עֶסְט אַלֶערְלֵייא
מַאֲכָלִים וָואשׁ עֶר הָאט קֵיין מָאל אַזֶעלְכֶע נִיט גִיגֶעסִין אונ הָאט
קֵיין מָאל נִיט גִיפִּילְט אַזֶעלְכֶע טְעָמִים אִין קֵיין שׁוּם עֶסִין וויא עֶר
פִילְט אִין דִיא דָאזִיגֶע מַאֲכָלִים אַלֶערְלֵייא טְעָמִים · אִין דֶער פְּרִיא
גֵייט עֶר אִין מִקְוָה אַרַיין אִיז עֶר זִיךְ גָאר מְחַיֶּה מִיט אִיר · אונ גֵייט
וַוייטֶער אִין שׁוּל אַרַיין אונ הֶערְט וַוייטֶער דַאבְנֶען דֶעם חַזָן עֶר גֵייט
אוֹישׁ פאר זְיסְקֵייט · מֶען הָאט אִים אוֹיף גִירוּפִין מַפְטִיר · נָאךְ דֶעם
דַאבְנֶען אִיז עֶר גִיגַאנְגֶען אַהֵיים אונ ווידֶער גִימַאכְט קִידוּשׁ אִיבֶּער
זֵייעֶר גוּטִין וַויין אונ עֶסְט זֵייעֶר גוּטֶע מַאֲכָלִים אונ פַּר חִידוּשְׁת זִיךְ
אַלְץ אוֹיף דִי טְעָמִים פוּן דִי מַאֲכָלִים אונ מַשְׁקָאוֹת · צוּ שָׁלשׁ סְעוּדוֹת
אִיז עֶר וַוייטֶער גַנְאנְגֶן אִין שׁוּל אונ הֶערְט וַוייטֶער דֶעם חַזָן אונ עֶשׁ
אִיז אִים אַגְרוֹישׁ חִידוּשׁ אוֹיף דֶעם זִיסְקֵייט פוּן זַיינֶע דִיבּוּרִים · נָאךְ
הַבְדָלָה קוּמְט צוּא גֵיין דִיא אַלְטֶע · אונ זָאגְט אַגוּטֶע וָואךְ מַיין
קִינְד · הָאשְׁטוּ עֶפֶּעס גִיהַאט אַגוּטִין שַׁבָּת · זָאגְט עֶר יוֹא זִינְט
אִיךְ לֶעבּ הָאבּ אִיךְ נִיט גִיזֶעהֶען אַזֶעלְכֶע שֵׁיינֶע יְוִדִין · אונ
אַזוֹ אַיין גוּטִין חַזָן אונ אַזוֹא אַגוּטֶע מִקְוָה אונ אַזֶעלְכֶע גוּטֶע
מַאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת זָאגְט זִיא צוּ אִים דוּ וָואלְכְט וִויסִן מִיט וֶועמֶען דוּ
הָאסְט גִידַאבִינְט אונ וֶוער דִי לַייט זַיינֶען גִיוֶוען וָואלְכְטוּ גִיטַאנְצְט
פאר גְרוֹישׁ שִׂמְחָה · זָאג מִיר וֶועמֶען הָאט מֶען אוֹיף גִירוּפִין פַּאר
כהן

כֹּהֵן · זָאגְט עֶר אֵיינֶעם רַבִּי אַהֲרֹן · זָאגְט זִיא אוּנ לֵוִי · זָאגְט עֶר רַבִּי מֹשֶׁה · זָאגְט זִיא אוּנ שְׁלִישִׁי · זָאגְט עֶר אֵיינֶעם רַבִּי אַבְרָהָם · אוּנ רְבִיעִי אֵיינֶעם רַבִּי יִצְחָק · אוּנ חֲמִישִׁי אֵיינֶעם רַבִּי יַעֲקֹב · אוּנ שִׁשִּׁי אֵיינֶעם רַבִּי יוֹסֵף אוּנ שְׁבִיעִי דֶעם חַזָּן עֶר הֵייסְט רַבִּי דָּוִד · אוּנ מַפְטִיר בִּין אִיךְ גִיוֶועז · זָאגְט זִיא צוּא אִים אַז וואוּל אִיז דִיר אַז דוּא הָאסְט גִיהַאט אַזְכִּיָּה זַייא צוּא זֶעהֶען אוּנ מְקַבֵּל שֶׁכֶן מִיט זַייא צוּא דַאבְנֶען אִין אַיין שׁוּלִי דֶער כֹּהֵן אִיז גִיוֶועזִין אַהֲרֹן הַכֹּהֵן · אוּנ לֵוִי אִיז גִיוֶועזִין מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אוּנ שְׁלִישִׁי אִיז גִיוֶועזִין אַבְרָהָם אָבִינוּ אוּנ כְּסֵדֶר יִצְחָק אָבִינוּ אוּנ יַעֲקֹב אָבִינוּ אוּנ יוֹסֵף הַצַּדִּיק · אוּנ דֶער חַזָּן אִיז דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה · אוּנ דִיא מִקְוֶה אוּנ מַאֲכָלִים אוּנ מַשְׁקָאוֹת זַיינֶען פוּן דֶעם גַן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן אוּנ אִיךְ בִּין אַייעֶר מוּטֶער שָׂרָה וַוייל דוּ בִּיסְט גִיוֶועזִין אַגְרוֹיסֶער מַכְנִיס אוֹרֵחַ אוּנ אַבַּעַל צְדָקָה · אוּנ גָאט הָאט דִיךְ גִפְּרוּבְט מִיט כַּמָּה וְכַמָּה שְׁלֶעק אוּנ דוּ הָאסְט נִיט מְהַרְהֵר גִיוֶועזִין אוֹיף זַיינֶע מַעֲשִׂים אוּנ הָאסְט אַלְץ צוּא גִינוּמֶען בְּאַהֲבָה · דֶערִיבֶּער הָאשְׁטוּ גִיהַאט אַזוֹא אַגְרוֹישֶׁע זְכִיָּה וָואשׁ קַיין מֶענְטְשׁ הָאט דָאשׁ נָאךְ נִיט גִיהַאט · אוּנ דִיא אַלֶע קְלֵיידֶער וָואשׁ דוּ בִּיסְט גִיגַאנְגֶען שַׁבָּת · שֵׁיינְקְט מֶען דִיר · אוּנ גַאנְץ פְּרִיא זָאלְשְׁטוּ גֵיין מִיט אַיין שְׁטֶעשְׁקֶע וָואשׁ אִיז פַאר הָאנְדִין בַּייא דֶעם שְׁטוּבּ · בִּיז דוּא וֶועסְט קוּמֶען צוּא אַקְלֵיין שְׁטִיבִּיל וָואשׁ דָארְטִין זִיצְט אַיין אַלְטֶער מַאן דָאשׁ אִיז אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עֶר וֶועט דִיר זָאגִין וָואשׁ דוּא זָאלְשְׁט טָאן. דוּ וֶועסְט שׁוֹין נִיט דַארְפִין מֶער נַע וְנַד זַיין · זִיא הָאט זִיךְ מִיט אִים גִיזֶעגִינְט · אוּנ אִיז אַוֶועק גִיגַאנְגֶען אִין דֶר פְּרִיא הָאט עֶר גִינוּמֶען דִיא אַלֶע זַאכִין אוּנ אִיז גִיגַאנְגֶען מִיט דֶער שְׁטֶעשְׁקֶע וָואשׁ זִיא הָאט אִים גִיהֵייסִין בִּיז עֶר אִיז גִיקוּמֶען צוּא דֶער שְׁטִיבִּיל

און

אונ איז אַריין גיגאַנגען גייט דער אַלְטֶר מַאן אוּנ גִיט אִים שָׁלוֹם אונ פְרֶעגְט אִים וואו עֶר הָאט שַׁבָּת גיהאַלְטִין דֶער צֵיילְט עֶר אִים דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה׃ זָאגְט אֵלִיָהוּ צוּא אִים וואול דִיר וָואשׁ דוא הָאשְׁט אַזוּ אַזְכָּיָה צוּא דַאבְּנֶען מִיט אַזֶעלְכֶע לַייט׃ אונ אונזֶער מוּטֶער שָׂרָה זָאל דִיר קָאבִין׃ אונ אֵלִיָהוּ גִיט אִים עֶסִין׃ נָאךְ דֶעם עֶסִין פְרֶעגְט עֶר אִים וָואשׁ ווילְסְטוּ צִי עֲשִׁירוּת צִי חָכְמָה צִי כָּבוֹד הָאשְׁטוּ אִיצוּנְד צֵייט צוּא קְרִיגִין׃ זָאגְט עֶר אִיךְ וִויל אִיךְ זָאל קֶענֶען לֶערְנֶען אונ דַאבְּנֶען אַזוּ וִויא דֶער חַזָן וָואשׁ אִיךְ הָאבּ גִיהֶערְט שַׁבָּת דֶען דֶער מִיט וֶועל אִיךְ קֶענֶען דִינֶען גָאט בָּ"ה׃ אָבֶּער וָואשׁ טוּיג מִיר דָאשׁ עֲשִׁירוּת אָדֶער דֶער כָּבוֹד׃ אִיךְ וִויל אוּיךְ הָאבִּין קִינְדֶער אִיךְ בִּין שׁוּין נִיט יוּנְג אונ הָאבּ נָאךְ קַיין קִינְד נִיט׃ זָאגְט אֵלִיָהוּ צוּא אִים הָאסְט גִפּוֹעֶלְת לַייג דִיךְ נָאר שְׁלָאפִין׃ הָאט עֶר זִיךְ גְלֵייגְט שְׁלָאפִין׃ הָאט עֶר אִים גִיגֶעבִּין אַנַייֶע נְשָׁמָה פוּן אַגְרוּישׁ אָרְט׃ ווי עֶר חַאפְּט זִיךְ אוּיף וֵויים עֶר שׁוּין אַז עֶר קֶען שׁוּין וואול לֶערְנֶען אונ זִינְגֶען׃ זָאגְט אֵלִיָהוּ צוּא אִים דוּא גֵייא אִין דֶעם דָאזִיגִין שְׁטֶעטִיל אַרַיין דַארְטִין אִיז דָא אַיין בַּס מִיט אַזִינֶגער אוּיךְ פוּן אוּנְזֶרֶע לַייט גְרוּיסֶע צַדִיקִים וֶועלִין זייא דִיךְ שׁוּין דֶער קֶענֶען אונ אִיר אַלֶע דְרַייא זָאלְט אַרוּם פָארִין דַאבְּנֶען וֶועסְטוּ מַאכִין זֵייעֶר פִיל גֶעלְט בִּיז דוּ וֶועסְט קוּמֶען אִין דֶער שְׁטָאט וָואשׁ דַיין וַוייבּ דִינְט דָארְטִין׃ אונ דָארְטִין אִיז גִישְׁטָארְבִּין דֶער רַב אונ דֶער חַזָן וֶועסְטוּ דָארְטִין וֶוערִין רַב אונ חַזָן׃ נָאר לְמַעַן הַשֵׁם דוּא זָאלְסְט דִינֶען גָאט בָּ"ה בֶּאֱמֶת מִיט דַיין לֶערְנֶן אונ מִיט דַיין זִינְגֶען׃ אונ דֶער פַאר וָואשׁ דִיא רֶעבֶּעצִין הָאט דַיין וַוייבּ מְבַיֵישׁ גִיוֶוען וָואשׁ זִיא אִיז אַגְרוּישֶׁע צַדֶקֶת׃ וֶועט דִיא רֶעבֶּעצִין זִיךְ בֶּעטִין צוּ אִיר זִיא זָאל בַּייא אִיר דִינֶען נָאר דוּא זָאלסְט׃

זאלשט עש ניט טאן נאר דוא זאלסט זיא נעמען צוא זיך אין שטוב
אריין אונ זאלסט איר געבין עסין אונ טרינקען ביז איר לעבין
וועט זיין · וויל זיא איז אויך איין ערליבע אידענע · אונ האט זיך
מיט אים גיזעגינט · אונ ער איז גיקומען אין שטעטיל אריין · איז
דער באם מיט דעם זינגער תיכף גיקומען צוא אים אונ זייא זיינען
אוועק גיפארין אין אגרויסער שטאט אריין אויף שבת · וויא דיא
שטאט לייט האבין דער הערט זיין באבגען · זיינען זייא שיר
אויש גיגאנגען פאר גרויש זיסקייט · זייא האבין אים גיקושט
איטליכס אבר אונ האבין אים גיגעבין זייער פיל געלט · בקיצור
דער האט גיקריגין זייער אגרויסין שם טוב ביז ער איז אן גיקומען
אין דער שטאט וואש זיין ווייב האט גידינט · האט ער דארטין
גידאבינט איז ער דאך בוודאי גיפעלין זייער וואול · נאך שחרית
זאגט ער ווידער אדרשה וואש זיין גלייכין איז ניטא · נאך שבת
נעמען זייא אים אויף פאר איין רב אונ פאר אחזן אונ גיבין אים
זייער פיל וואך געלט אונ מאכן אים אגרוסן מעמד פרנסה · אונ ער
נעמט אפ זיין ווייב אונ בלייבט וואנען אין דער דאזיגער שטאט ·
לימים איז דיא ערשטע רעבעצין אפ גיברענט גיווארין אונ איז
זייער בדלות גיווארין אונ איז גיקומען עד ככר לחם · האט זיא זיך
מישב גווען וואש זאל איך היינט טאן איך מוז דאך קומען ערגעץ
דינען · וועל איך ליבער גיין דינען צו דער היינטיקער רעבעצין אונ
איז גקומען צו דער נייער רעבעצין אונ וויל זיך בייא איר שטעלין
דינען · זאגט דער רב צוא איר ח"ו איר זאלט בייא מיר דינען אונ
האט זיא אריין גינומען צוא זיך אין שטוב · אונ האט איר גיגעבין
עסין אונ טרינקען ווי פיל זיא האט גילעבט · אזו וויא אליהו הנביא

האט

הָאט אִים גִיזָאגְט · הַשֵׁ״י זָאל אוּנְז מְזַכֶּה זַיין מִיר זָאלִין אוֹיךְ מְקַיֵים זַיין מִצְוַת הַכְנָסַת אוֹרְחִים וּמִצְוַת צְדָקָה · וּבִזְכוּת זֶה וֶועט קוּמֶען אוּנְזֶער גוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן :

מעשה עֶשׂ אִיז אַמָאל גִיוֶועזְן אַיין דָאקְטֶער אַיין שְׁלֶעכְטֶער מֶענְטְשׁ · עֶר אִיז גִיוֶועזְן זֵייעֶר גְרִינְג עוֹבֵר צוּא זַיין אַיין עֲבֵרָה פוּן דִיא כְּנָהָגִים · אוֹיךְ פְּלֶעגְט עֶר עֶסִין פַאר דֶעם דַאבְנֶען אוּנ כַּמָה וְכַמָה עֲבֵירוֹת הָאט עֶר גִיטָאן · דִיא שְׁטָאט לַייט פְּלֶעגִן אִים הַאלְטִין פַאר אַשְׁלֶעכְטִין · נָאר אַיין מַעֲלָה הָאט עֶר גִיהַאט עֶר פְּלֶעגְט קוֹיפִין אוֹיף שַׁבָּת אַלֶערְלֵייא גוּטֶע אוּנ פְרִישֶׁע מִינִים פִּישׁ וָואשׂ עֶר הָאט גִיקְרִיגִין אִין שְׁטָאט עֶר פְּלֶעגְט דֶערוֹיף פַאר בְּרֵיינְגֶען פִיל גֶעלְט · אוּנ פְּלֶעגְט זִיא צוּא טֵיילִין צְוִוישִׁין דִיא עֲנִיִים · דָאשׂ זַייא זָאלִין נִישְׁט קוֹיפִין קַיין שְׁלֶעכְטֶע אוּנְגֶעזוּנְדֶע · אַמָאל הָאט עֶר גִיהֶערְט בַּייא נַאכְט אַגְרוֹישׂ גִישְׁרֵייא פַאר זַיין שְׁטוּב · שִׁיקְט עֶר אַרוֹישׂ זַיין מְשָׁרֵת גִיוָואר וֶוערִין וָואשׂ דָאשׂ אִיז · זֶעהְט דֶער מְשָׁרֵת וִויא מֶענְטְשִׁין קְרִיגִין זִיךְ זֵייעֶר שְׁטַארְק · פְרֶעגְט עֶר זֵיי וָואשׂ אִיז אַייעֶר קְרִיג · זָאגִין זֵייא צוּא אִים דָאשׂ עֶשׂ דַארְף הַיינְט זַיין אַחוּפָּה הָאט דֶר פָאטֶער פוּן דֶער כַּלָה נִיט קַיין טַלִית צוּ גֶעבִּין דֶעם חָתָן וַוייל דֶער חָתָן בְּשׁוּם אוֹפִין נִיט גֵיין אוּנְטֶער דֶער חוּפָּה בִּיז מֶען וֶועט אִים גֶעבִּין אַטַלִית אוּנ דִיא כַּלָה אִיז זֵייעֶר מְבוּיֶשׁ אוּנ מֶען קֶען אִיר נִיט הֶעלְפִין · דְרוּם וַויינְט זִיא זֵייעֶר · גֵייט דֶער מְשָׁרֵת אוּנ דֶער צֵיילְט עֶשׂ דֶעם דָאקְטֶער זָאגְט דֶער דָאקְטֶער צוּ אִים נֶעם מַיין טַלִית אוּנ גִיבּ דֶעם חָתָן · אוּנ לָאז מֶען תֵּיכֶף שְׁטֶעלִין דִיא חוּפָּה נֶעמְט דֶער מְשָׁרֵת דֶעם טַלִית אוּנ גִיט דֶעם חָתָן אוּנ דֶער חָתָן אִיז זֵייעֶר צוּא פְרִידִין · אוּנ מֶען שְׁטֶעלְט תֵּיכֶף דִיא חוּפָּה · לְיָמִים אִיז

דער

דֶער דָאקְטֶער גִישְׁטָארְבִּין · הָאט מֶען אִים גָאר נִיט מְקַבֵּר גִוֶועזְן
בְּכָבוֹד וַוייל מֶען הָאט דָאךְ אִים גִיהַאלְטִין פַּאר אַצְלֶעכְטִין · אוֹיךְ
הָאט עֶר נִיט גִיהַאט קֵיין שֵׁיינֶע לְוָיָה · אִין עֶטְלִיכֶע טֶעג אַרוּם אִיז
דֶער דָאקְטֶער גִיקוּמֶען צוּא חָלוֹם צוּא דֶעם רַבִּי אוּנ זָאגְט אִים עֶר
ווִיל לַאדִין דִיא חֲבוּרָה קְדוֹשָׁה צוּם בֵּית דִין שֶׁל מַעְלָה פַאר וָואשׁ
זַייא הָאבִּין אִים מְקַבֵּר גִיוֶועזְן מִיט בִּזָיוֹן · דָאשׁ עֶר הָאט אַפִּיין אָרְט
אִין גַן עֵדֶן · זָאגְט דֶער רַב צוּא אִים וִויא קוּמְט עֶשׁ דוּא זָאלְסְט
הָאבִּין גַן עֵדֶן דוּא בִּיסְט דָאךְ גִוֶועזְן אַשְׁלֶעכְטֶער · זָאגְט דֶער דָאקְטֶר
וִויא אִיךְ בִּין גִישְׁטָארְבִּין הָאט מֶען מִיר גִינוּמֶען צוּם בֵּית דִין שֶׁל
מַעְלָה אוּנ מֶען הָאט אוֹישׁ גִירוּפִין וֶוער עֶשׁ וַוייס עֶפֶּעס אַזְכוּת אוֹיף
דֶעם דָאקְטֶער זָאל קוּמֶען זָאגִן · זַיינֶען גִיקוּמֶען דִיא פִישׁ וָואשׁ עֶר
פְלֶעגְט קוֹיפִין אוֹיף שַׁבָּת אוּנ אֵיינֶער מִיט אַטַלִית בִּין אִיךְ גִיבְּלִבִּין
רֵיין אָן אַיין שׁוּם מְקַטְרֵג · אוּנ מֶען הָאט מִיךְ גִיהֵייסִין פִירִין אִין גַן
עֵדֶן · זָאגְט דֶער רַב צוּא אִים אִיר דַארְפְט נִיט בְּרוֹגֶז זַיין אוֹיף
דֶער חֶבְרָה קַדִישָׁא וַוייל זַייא הָאבִּין דָאךְ נִיט גִיוואוּסְט דֶער פוּן
דֶען זַייא הָאבִּין אַייךְ גִיהַאלְטִין פַאר אַשְׁלֶעכְטִין דְרוּם הָאבִּין זַייא
אַייךְ מְקַבֵּר גִיוֶועזְן מִיט בִּזָיוֹן כְּדֵי אִיר זָאלְט דֶער מִיט אָפּ קוּמֶען ·
נִמְצָא הָאבִּין זַייא עֶשׁ גִיטָאן פוּן אַייעֶר טוֹבָה וֶועגִין · זָאגְט דֶער
דָאקְטֶער אִיךְ וֶועל אַייךְ פָאלְגִין גָאר אִיר זָאלְט דָאשׁ דֶער צֵיילִין
פַאר דִיא לַייט כְּדֵי בְּשַׁעַת זַייא וֶועלִין מִיךְ דֶער מָאנֶען זָאלִין זַייא
זָאגִין זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה · נוּא קֶען מֶען זֶעהֶען וִויא גְרוֹישׁ דֶער כֹּחַ פוּן
צְדָקָה אִיז · אוּנ וִוי גְרוֹישׁ דִיא מִצְוָה אִיז פוּן עוֹנֶג שַׁבָּת דָאשׁ זַייא
הָאבִּין דֶעם דָאקְטֶער מַצִיל גִיוֶועזְן פוּן דֶעם גֵיהִנָם אוּנ הָאבִּין אִים
נָאךְ גִיבְּרַאכְט אִין גַן עֵדֶן אַריין :

דער

דער מְדְרָשׁ שְׁרַייבְּט אַז אֵיינֶער גִּיט צְדָקָה צוּא אַיין אָרוּם מַאן
טוּט דֶער אָרוּם מַאן מֶער טוֹבָה דֶעם בַּעַל הַבַּיִת פוּן דֶעם
וָואשׁ דֶער בַּעַל הַבַּיִת טוּט דֶעם אָרוּם מַאן · וַוייל דֶער בַּעַל הַבַּיִת
גִּיט דֶעם אָרוּם מַאן צוּא דֶער קְוויקְן אוֹיף דֶער דָאזִינֶער וֶועלְט
אָבֶּער דֶער אָרוּם מַאן אִיז מְזַכֶּה דֶעם בַּעַל הַבַּיִת אוֹיף עוֹלָם הַבָּא
אוּנ עֶשׁ שְׁטֵייט דָאךְ אַז עֶשׁ אִיז בֶּעסֶער אֵיין שָׁעָה אוֹיף עוֹלָם הַבָּא
פוּן גַאנְצִין עוֹלָם הַזֶה אוּנ דָאשׁ לֶערְנֶען מִיר אָפּ פוּן רוּת· דֶען בּוֹעַז
הָאט חֶסֶד גִּיטָאן מִיט רוּת אוּנ הָאט אִיר גִּינֶעבִּין עֶסִין אוּנ טְרִינְקֶען
אוּנ אוֹיף קְלַייבִּין אִין זַיין פֶעלְד דִיא תְּבוּאָה וָואשׁ פַאלְט אַרָאפּ
בְּשָׁעַת שְׁנַיידִין דֶער נָאךְ אַז זִיא אִיז גִּיקוּמֶען אַהֵיים פְרֶעגְט זִיא
נָעֳמִי (אנה עשית היום) וואוּ הָאשְׁטוּ הַיינְט גִּימַאכְט דִיא תְּבוּאָה ·
עֶנְפֶערְט רוּת (שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז) דֶער
נָאמֶען פוּן דֶעם מֶענְטְשׁ וָואשׁ אִיךְ הָאבּ הַיינְט גִּיטָאן מִיט אִים
הֵייסְט בּוֹעַז נוּא עֶשׁ וָואלְט דָאךְ בַּאדַארְפְט שְׁטֵיין (אשר עשה עמי)
וָואשׁ עֶר הָאט מִיר גִּיטָאן וָוארוּם רוּת הָאט גִּיזָאגְט וָואשׁ אִיךְ הָאבּ
מִיט אִים גִּיטָאן · נָאר זִיא הָאט גִּיזָאגְט אִיךְ הָאבּ אִים מֶער טוֹבָה
גִּיטָאן דֶער מִיט וָואשׁ עֶר הָאט מִיר גִּינֶעבִּין עֶסִין אוּנ תְּבוּאָה · פוּן
דֶער טוֹבָה וָואשׁ עֶר הָאט מִיר גִּטָאן · וַוייל דוּרְךְ מִיר וֶועט עֶר
הָאבִּין עוֹלָם הַבָּא · דְרוּם גִּיהֶער אִיטְלִיכֶער מֶענְטְשׁ גֶעבִּין צְדָקָה
צוּא אָרֶעמֶע לַייט וֶועט עֶר בְּוַודַאי הָאבִּין עוֹלָם הַבָּא וּבִזְכוּת זֶה
וֶועט קוּמֶען דֶער גוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן סֶלָה ·

אַמָאל אִיז גִּיוֶועזְן זֵייעֶר אַגְרוֹישֶׁער הוּנְגֶער אִין דֶער שְׁטָאט וָואשׁ
דָארְטִין הָאט גִּיוואוּנְט דֶער רַבֵּינוּ הַקָדוֹשׁ · אוּנ דֶער רַבֵּינוּ
הַקָדוֹשׁ אִיז גִּיוֶועזְן זֵייעֶר אַגְרוֹישֶׁער עוֹשֶׁר אוּנ אַגְרוֹישֶׁער בַּעַל
צדקה

צְדָקָה וִויא דֶער רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ הָאט גִיזֶעהֶען דֶעם הוּנְגֶער אַז מֶענְטְשִׁין וָועלִין חַס וְשָׁלוֹם אוֹיש גֵיין פַאר הוּנְגֶער הָאט עֶר גִיזָאגְט מֶען זָאל אוֹיש רוּפִין אִין שְׁטָאט דֶער וָואשׁ הָאט נִיט קֵיין בְּרוֹיט זָאל עֶר גֵיין צוּא דֶעם רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ וֶועט עֶר אִים מְפַרְנֵס זַיין מִיט זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶערִי אַנְאַנְץ יָאר זַיינֶען צוּם אוֹיף גִיקוּמֶען דִי גַאנְצֶע שְׁטָאט לַייט אוּנ דֶער רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ הָאט זַייא אַלֶע מְפַרְנֵס גִיוֶועזִין פוּן גְרוֹיש בִּיז קְלֵיין אוּנ עֶר הָאט דִיא גַאנְצֶע שְׁטָאט מַצִּיל גִיוֶועזִין פוּן דֶעם טוֹיט וָוארוּם זַייא וָואלְטִין בְּוַודַּאי חַס וְשָׁלוֹם נִיט גִיקֶענְט אוֹישׁ הַאלְטִין דֶעם הוּנְגֶער אוּנ עֶשׁ אִיז אִין דֶער שְׁטָאט גִיוֶועזִין אֵיין אָרֶעמֶע יוּדֶענֶע אַיין אַלְמָנָה אוּנ דִיא אַלְמָנָה הָאט גִיהַאט זִיבִּין קִינְדֶער הָאט דִיא אַלְמָנָה נִיט גִיוָואלְט נֶהְנָה זַיין פוּן קֵיין פְרֶעמְדִין עֶשׁ הָאט זִיךְ אִיר אָבֶער אוֹישׁ גִילָאזְט אִירֶע בְּרוֹיט אוּנ זִיא הָאט נִיט גִיהַאט דִיא קִינְדֶער צוּא גֶעבִּין עֶסִין הָאט זִיא גִיפַאסְט מִיט דִיא קִינְדֶער פִיר טֶעג דוּרְךְ אַנְאַנְדֶער וִויא זִיא הָאט גִיזֶעהֶען אַז זִיא וֶועט חַס וְשָׁלוֹם מִיט אִירֶע קִינְדֶער שְׁטַארְבִּין מַחְמַת הוּנְגֶער אִיז זִיא אוֹיךְ גִיגַאנְגֶען צוּם רַבֵּינוּ הָאט עֶר זִיא דֶער רַאטֶעוֶועט מִיט אִירֶע קִינְדֶער פוּן דֶעם טוֹיט אַז דֶער רַבֵּינוּ הָאט בַּאדַארְפְט שְׁטַארְבִּין אִיז עֶר נָאךְ גָאר יוּנְג גִיוֶועזִין הָאבִּין דִיא מְלִיצִים אָן גִיהוֹבִּין צוּא בֶּעטִין פַאר גָאט בָּרוּךְ הוּא עֶר הָאט דֶער רַאטֶעוֶועט דִיא גַאנְצֶע שְׁטָאט בַּייא דֶעם לֶעבִּין זָאל עֶר אַזוֹא יוּנְג שְׁטַארְבִּין הָאט מֶען אִים מוֹסִיף גִיוֶועזִין נָאךְ צְוַואנְצִיג יָאר אִיז עֶר נִיצוֹל גִיוָוארִין פוּן דֶעם טוֹיט זֶעהֶען מִיר דָאךְ וִויא גְרוֹישׁ צְדָקָה אִיז וּבִזְכוּת צְדָקָה זָאל קוּמֶען דֶער גוֹאֵל צֶדֶק בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן :

מעשה

מעשה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא מִיט רַבִּי יוֹסִי זַיינֶען אַמָאל גִיוֶעסִין אוּם עֶרֶב פֶּסַח אוּנ הָאבִּין גִילֶערִינְט נִיט וַוייט פוּן דֶעם מַארְק וְוִיא עֶשׂ אִיז גִיקוּמֶען הָאלְבִּין טָאג הָאבִּין זַייא זִיךְ אַבִּיסִיל אָפּ גִירוּאֶט הֶערְט רַבִּי שִׁמְעוֹן אִין מַארְק אִיז עֶפֶּעס אַרַעשׁ פְרֶעגְט רַבִּי שִׁמְעוֹן צוּא רַבִּי יוֹסִי וָואשׂ אִיז אַזוֹא אַגְרוֹישֶׁער רַעשׁ אוֹיפִּן מַארְק זָאגְט רַבִּי יוֹסִי דֶער עוֹלָם קוֹיפְט אַיין אוֹיף פֶּסַח וָועלְכֶער עֶשׂ הָאט גֶעלְט קוֹיפְט עֶר אוּנ וָועלְכֶער עֶשׂ הָאט קֵיין גֶעלְט נִיט גֵייט עֶר צוּא זַיין בַּעַל הַבַּיִת וָואשׂ עֶר אַרְבֶּעט בַּייא אִים גִיט עֶר אִים אוֹיף יוֹם טוֹב זָאגְט רַבִּי שִׁמְעוֹן אִיךְ הָאבּ דָאךְ אוֹיךְ נִיט אוֹיף יוֹם טוֹב אִיךְ וָועל אוֹיךְ גֵיין צוּם הֶער וָואשׂ אִיךְ דִין אִים וֶועט עֶר מִיר אֶפְשַׁר אוֹיךְ גֶעבִּין אוֹיף יוֹם טוֹב · הָאט עֶר זִיךְ גִישְׁטֶעלְט אִין אַוִוינְקֶל אוּנ הָאט מִתְפַּלֵל גִיוֶועזִין אִיז אַרָאפּ גִיקוּמֶען אַהַאנְט אוּנ הָאט אִים גִיגֶעבִּין אַיין פֶּערִיל עֶר ווייסְט דָאךְ אָבֶער נִיט וָואשׂ פֶּערִיל אִיז וֶוערְט אִיז עֶר גִיגַאנְגֶען צוּם רַבִּי אוּנ זָאגְט צוּא אִים אִיךְ הָאבּ אַגְרוֹישְׁן פֶּערִיל נָאר אִיךְ ווייסְ נִיט וְוִיא פִיל עֶר אִיז וֶוערְט הָאט אִים רַבִּי גִינוּמֶען אוּנ זָאגְט הַיינְט אִיז עֶרֶב יוֹם טוֹב קֶען אִיךְ דִיר נִיט זָאגִין וָואשׂ עֶר אִיז וֶוערְט וָוארוּם מֶען דַארְף גוּט שַׁאצִין עֶר אִיז פִיל גֶעלְט וֶוערְט דֶער ווייל גִיבּ אִיךְ דִיר דְרַייא גִילְדִין קוֹיף דִיר אוֹיף יוֹם טוֹב וָואשׂ דוּא דַארְפְשְׁט אוּנ נָאךְ יוֹם טוֹב וָועל אִיךְ אִים שַׁאצִין וָואשׂ עֶר אִיז וֶוערְט וֶועל אִיךְ דִיר בַּאצָאלִין · רַבִּי שִׁמְעוֹן הָאט צוּא גִינוּמֶען דִיא דְרַייא גִילְדִין אוּנ אִיז גִיגַאנְגֶען אוֹיפִין מַארְק אוּנ הָאט זִיךְ אַיין גִיקוֹיפְט אוֹיף יוֹם טוֹב אוּנ הָאט גִיבְּרַאכְט אַהֵיים :

ווי

וויא ער האט גבראכט אהיים זאגט זיין ווייב צוא אים שמעון
שרית גנבא דאש איז טייטש שמעון דוא ביסט שון גיווארן
אגנב וואו האשטו גנומען אויף יום טוב מן הסתם האשטו גיגנבת
זאגט רבי שמעון איך האב ניט גיגנבת און דער ציילט איר דיא
גאנצע מעשה זאגט זיא צוא אים וועט דיר גיהא זיין אויף עולם
הבא זאל בייא אלע צדיקים זיין גאנצע חופות מיט אלע פעריל
און פון דיין חופה זאל אפ גיין אפעריל איך וויל דאש ניט גייא צוא
ריק אופין מארק און גיב אפ וואש דוא האשט גיקויפט און נעם אפ
דיא דרייא גילדין און גיב אפ צוא רבי און נעם אפ דעם פעריל און
גיב אפ בייא וועמען דוא האשט גינומען איז ער גיגאנגען און האט
אזו גיטאן וויא ער ברענגט אפ צוא רבי דיא דרייא גילדין זאגט
רבי עש איז דאך ערב יום טוב פאר נאכט וואו וועסטו נעמען אויף
יום טוב זאגט ער מיין ווייב וויל ניט האט רבי גשיקט נאך זיין
ווייב און זאגט איר וואש ווילסטו קענען מיר דיר ניט דער לייגין
אפעריל אז דיין חופה זאל זיין אין גאנצין וואש האשטו מורא זאגט
זיא רבי היינט שמועסין מיר מיט אייך אבער אויף יענער וועלט
וועלין מיר אפשר קיין זכיה ניט האבין אייך צוא זעהען איך וויל
ניט האט רבי גבוזט אפ געבין דעם פעריל און האט ר׳ שמעון זיך
גישטעלט אין אווינקל און האט תפילה גיטאן איז ווידער גיקומען
אהאנט און האט בייא אים צוא גינומען דעם פעריל זאגט דיא
גמרא אז דער אנדרער נס איז גרעסער פון דעם ערשטין וואורום
מיר האבין בקבלה אז פון דעם הימיל גיט מען אבער צוא ריק
נעמט מען ניט פון דער מעשה קען מען זיך אמוסר ארויש נעמען
ר׳ שמעון האט דאך ניט גיהאט אויף יום טוב און עש איז דאך

שון

שוין גִיוָועזִין פַאר נָאכְט פוּן דֶעשְׁט וֶועגִין הָאט זִיא נִיט גִיוָואלְט דָאשׂ
וָואשׂ קֶער צוּא אִיר נִיט כִּכָל שְׁכֵן אַז מֶען זָאל ה״ו נִיט מַשִׂיג גְבוּל
זַיין אוּנ פְּרָעמְדָע נִיט בַּגֶערִין וֶועט גָאט בָּרוּךְ הוּא הֶעלְפִין וואו
הִין מֶען וֶועט זִיךְ קֶערִין · אָמֵן:

שירי אסף

אדער

דיא קליינשטעטילדיגע חתונה

א) דיא קליינשטעטילדיגע חתונה
ב) דיא שריפות פון מינסק אין 1864.
ג) דער בחור מיטין באלעבעשיל
ד) וואש טויג דער לעבין
ה) דיא פאלשע ווייב.

מאת

אלכסנדר סענדר פידלמאן.

ווילנא

שנת תרל"ג לפ"ק

ШИРЕ ОСОФЪ.
т. е. Пѣсни Асафа или разныя стихотворенія,
С. Фидельмана,
ВИЛЬНА,
Въ Типографіи С. І. Фина, А. Г. Розенкранца
и М. Шрифтзетцера. 1873.
На Виленской улицѣ, домъ №7 5/24

Дозволено Цензурою 18 Мая 1873 г. Вильна.

פָּארְרֶעדֶע

אֵיינְכ פַּאר אַלֶע מָאל אָט דִיא קְלֵיינֶע גֶעשִׁיכְטֶע וָועלְכֶע אִיר וָועט דָא לֶעזִין. דָאשׁ אִיז אַמֶענְשׁ נִיט אִין שְׁטַאנְד אַרוֹיס צוּ גֶעבִּין זִיא אִים גַאנְצִין. אַזוֹא וִויא דִי סְצֶענֶע הָאט דָארְט דַאמָאלְס פַּאסִירְט. עֶשׁ וָועט נִיט שְׁטַאיְיעֶן קֵיין פַּאפִּיר טִינְט פֶעדֶער צַייט אוּנ גִילֶעכְטֶער אִיבֶּר דִיזֶען. נָאר דִי קְלֵיינֶע בֶּעשְׁרַייבּוּנְג וָועט אַייךְ גִינוּג קְלֶעקִין. לֶעזְט עֶס נָאר אוּנ שְׁטֶעלְט זִיךְ פָאר אַזוֹא וִויא אִיר וָואלְט דֶער בַּאיי זַיין וִויא עֶשׁ הָאט פַּאסִירְט אִין דֶער שְׁטֶעטִיל מִיט אַחְתוּנָה אָב גְלַייךְ מִיר הֶערִין וִויא פִּיל נַארִישֶׁע זִיטִין (מידות) עֶשׁ זַייעֶן נָאךְ פַאראַן פוּן דִיא ווִילְדֶע אִין אַנְדֶערֶע גֶעגֶענְדִין וָואשׁ מַאנְכֶע רַייזִינְדֶער זַיינֶען נַייגֶערִיג אוּם צוּא רַייזִין דִיא וָועלְט. אָן צוּא זֶעהֶען אַזֶעלְכֶע פַּאנַאטִיזְמוּס צוּא דֶער צֵיילִין אָדֶער צוּא בֶּעשְׁרַייבִּין אַזֶעלְכֶע גֶעשִׁיכְטִין פוּן אַזֶעלְכֶע דוּמְהַייטִין. וָואשׁ דַארְפְט אִיר פָארִין? אוּנ לָאזִין זִיךְ קָאשְׁטִין גֶעלְט אוּנ מִיהֶע. אִיר קֶענְט דָאשׁ גִיפִינֶען אִין אוּנְזֶערֶע קַאנְטִין נָאךְ גִינוּג נַארִישְׁקַייט אַזוֹא וִויא דֶער גְלַייךְ וָוערְטִיל גֵייט. וָואשׁ דַארְפְט אִיר נָאךְ דֶער סְחוֹרָה אַזוֹא וַוייט לֵייפִין אַז מֶען קֶען דָאשׁ הִיא נָאהֶענְט וָואלְווִיל קֵייפִין.

דִיא קְלֵיינְשְׁטֶעטִילְדִיקֶע חֲתוּנָה

מִיטִין שִׁידוּךְ צוּא גֶעטְרָאפִין צוּא גֶענַארְט
אַבִּי בִּ״ה דִיא חֲתוּנָה דֶער הַארְט
אַוֶועק גֶעשִׁיקְט בְּרִיבְלַאךְ צֶעטְלַאךְ
אִין דֶערְפֶער אִין קְלֵיין שְׁטֶעטְלַאךְ
גִיבֶּעטִין אַלֶע שְׁכֵנִים
דֶעם נָגִיד מִיט דֶעם גֶעמֵיינֶעם
דִיא חֲתוּנָה אִיז רֹאשׁ הוֹדֶשׁ
עֶס וֵוייסִין שׁוֹין אַלֶע כְּלֵי קוֹדֶשׁ
דִיא כַּלָּה הָאט דֶער הֶערְט דִיא בְּשׂוֹרָה
אִיז בַּייא אִיר גִיוָוארִין שׁוֹין גָאר אַנַאנְדֶער צוּרָה
דֶער שְׁנַיידֶער מִיטִין בָּחוּר סְפֵּייעֶן
דִיא חֲתוּנָה קְלֵיידֶער צוּא דֶער צַייט צוּא דֶער נֵייעֶן
אֲפִילֶע דִיא גַאנְצֶע צַייט זַייעֶן זֵייא גָאר לֵיידִיג גִיזֶעסִין
מִי פְּלֶעגְט פְּרִיקְלַאד צוּא דֶער מְלָאכָה פַּאר גֶעסִין
אַקִיצוּר אַכְּלַל
זֵייא אַרְבֶּעטִין מִיטִין נַאל
וָואס דַארְף מֶען דָא קְלֶערִין
דִיא קְלֵיידֶער מוּזִין דָאךְ פַארְטִיג וֶוערִין

דִיא כְּלֵי זֶמֶר פוּן שְׁטֶעטִיל

כְּלֵי זֶמֶר זַיינֶען אוֹיף דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט
אוּנ אַלֶע הָאבִּין לִיבּ גֶעלְט

ובפרט

וּבִּפְרַט אִין אַקְלֵיין שְׁטֶעטִיל שְׁנֵיידִין זַייא נִיט קֵיין גֶאלְד
נָאר זַיי וֵויישִׂין וְויא צוּ בַּאגֵיין זִיךְ מִיט אַיָאלְד *)
לֶעבִּין פוּן אֵיינֶע כְּלֵי וָועטָעריי אִיז עֶפֶּעס אוֹיךְ קֵיין פְּלַאן
וָוארוּם נִיט אַלֶע מָאל אִיז חֲתוּנוֹת פַאראַן
דֶער צִימְבְּלֶער אִיז אָפְּט בַּאיי קָהָל אַמְשָׁרֵת
דֶער פַּייקְלֶר אִיז אַשַׁמָשׁ אוֹיפִין בֵּית הַקְבָרוֹת
הַיינְט פַּאסְט נָאךְ צוּ זַיין שְׁפִּיצִיקֶע בֶּערְדִיל
אַז עֶר זָאל הָאבִּין אַיין אֵיינִינְעם פֶּערְדִיל
דֶער פִּידְלֶער פוּן וֶוען אָן אִיךְ גִידֵיינְק
הַאלְט אַלֶע מָאל אַשֵׁיינְק
עֶס קוּמְט אַחָאגֶע אַיְרִידִיל
הָאט עֶר זִיךְ אִין שְׁטוּב זַיין אֵייגֶענֶע פִידִיל
צוּ עֶר לֶעבְּט רַייךְ צוּ בְּיֶערְנֶע
אָבֶּער דִיא נְשָׁמָה אִיז קֵיין מָאל נִיט זָוערְנֶע
וָוארוּם דִיא קַאזַאצְקֶע פַארִין פוּיֶער אִיז דָאךְ זַייעֶר גוּט
דֶער ווייל אִיז אַבּוּם אַלֶע מִינוּט
דֶר צוּ הַאלְט אִים דִי שְׁטֶעטִיל פַאר אַשְׁפִּילֶער פַאר אַבַּעַל מְלָאכָה
אַז עֶר שְׁפִּילְט כָּל נִדְרֵי אִיז צוּ מַאכִין אַבְרָכָה
נָאךְ הָאט אִים אַזַאךְ גֶערָאטִין
דִי פְּרִיצְטֶע פוּן שְׁטֶעטִיל הָאט אִים אוּיס גִילֶערְנְט אַבִּיסִיל נָאטִין
וָוארוּם בַּאיי אִיר אִיז פַּארַאן
אַיין אַלְטֶער פְאַרְטֶעפְּיַיאן
הָאט זִיא אִים גִיוִויזִין אַ אוּנ בֶּע אוּנ צִיס**)
קֶען עֶר שׁוֹין קָאנְצֶערְט גִיוִויס

דער

*) דאש איז אויך כלעזמער לשון מחותן

**) דאש איז אזעלכע טאנען פון שפילין

דער פייפר דארף גאר אויף כפרות דעם קלערנעט
ער האט גאר געשעפטין מיט אנדערע שמעט
דער געשעפט איז אפילו ניט אזוי כשר
ער גייט אבער פארט בדרך הישר
אין דער צייט ווען ער איז היא
גייט ער ראוונען אלע אין דער פריא
ער מעג זיך זיין אגנב בכל עת וזמן
ער איז אבער פארט אערליכער מאן
ווענען דעם באנדורע איז גאר ניטא וואס צו ריידין
ער האט זיך גיארשת אבאנדורע נאך פון זיין עלטער ווייד'ן
לאז ער זיך רייבין אויפין באנדורע
מיט דער פאר שיכרטע צורה
אט אויף דעם שניידער וואס האט זיך גינומען צוא ברחמנות
אויף אים איז גראד ארחמנות
מלאכה ווייניג וואס מי טוט שזין צו אים טראגין
אונ אויף אחתונה קען ער ווייניג וואס זאגין
המאיר לארץ ולדרים
שפילט מיר מיינע ליבע כלי זמרים
סליחות צייט קריים איונגער הענדיל
ברוך הבא מחותן ר' סענדיל
יהי בניו יתומים ואשתו אלמנה
דא גייט מאנצין ר' אלקנה
פרייטיג פריא דארף אאידענע געמען חלה
מוי'ט דעם התן מיט דער כלה
נאט זאל אונז היטין פון גזלנים
מז"ט אלע מחותנים

אונ נאך אזעלכע זאכין
וואש מיא קען זיך צוא זאט לאכין
ער האט באקלערט גאר אויף פשוט
שניידערייא איז עפיש ניט אזוי גוט
בחנות איז וואול פון דער וועלט
מי פאר זוכט אמאל גילדערנע יוך אונ מי קרינט נאך געלט
ווער שטועסט פיש פלייש אונ אבוס
אקיצור דער גליק איז זייער גרויס
אונ אברהן סוז מען דאך האבין אין אשטעטיל
מי זאל הערין אנגלייך ווערטיל אדער אפשעטיל
בעסער אברהן איידער אחייט
ווארום באלאטא בעז צארטא נייע ביוואיעט

דר טאג פון דער חתונה

אין אללע קליינע שטעט
איז אלץ איין פרעדמייעט
פאראן רבנים
פאראן חזנים
פאראן חסידים
פאראן נגידים
פאראן אפרנס חודש
פאראן כלי קודש
פאראן אאיזבארשציק
אראנדאר אקאנטארשציק
ווארום עש דארף זיין פאראדקעש
וויא צוא מאנען פאראטקעש

וּבִפְרַט בַּייא דִיא יָארִין
ווִיא עֶשׂ אִיז פַארַאן נַאבְּארִין
דַארְף מֶען זִיךְ סְטַארַאיֶיען
אַלְץ אִיסְפָּאלְנַאיֶיען
מֶען בְּרֶעכְט זִיךְ דִיא מוֹחוֹת
מִי סְטַארֶעט זִיךְ מִיט כּוֹחוֹת
פַאר פָּאדַאט אוּנ נְפָשׁוֹת
גָאר גִיט גִיפְּרֶעגְט קַיין קֻשְׁיוֹת
בַּאיי דֶעם גִיצוּפְּט בַּאיי דֶעם גִירִיסִין
דֶעם גִיגְרִיזֶעט דֶעם גִיבִּיסִין
דֶר אִיזְבָּארְשְׁצִיק אַלֵיין מִיט אַכַּעם
מִיט אַטוּמִיר מִיט אַרַעשׂ
וָואשׂ דַארְף מֶען זִיךְ דָא שֶׁעמֶען
פַאר וָואשׂ זָאל מֶען חַיִמְקֶען נִיט נֶעמֶן
אַבֶּן יָחִיד ! פִּישׁ אַטַייעֶרֶער מְיוּחָס
הָאבּ אִים אַכְצִיג רוּחֶעס
וָואשׂ הֶער אִיךְ זַיין מַאמֶע דִי הָארְבַּאטֶע
עֶר וֶועט בַּאיי מִיר אַוֶועק גֵיין ווִיא אַטַאטֶע

צוּ אֲסִיפָה

הֶערְט נָאר אָקָאר
אִיךְ בִּין שׁוֹין אַאִיזְבָּארְשְׁצִיק פוּן פִינְף אוּנ צְווַאנְצִיג יָאר
ווִיפִיל אִידֶעשֶׁע קִינְדֶר הָאבּ אִיךְ שׁוֹין ב"ה אָפּ גֶיגֶעבְּין
בִּיז הוּנְדֶערְט יָאר צוּ דֶער לֶעבִּין
אוּנ ב"ה גַאנְץ גוּט שַׁיין
זָאגְט אַדְרַבָּא אַלֵיין ?

נָאר פַר רֶעקְרוּטָאוָוע ! אִיז טַאקֶע גְוַואלְד צוּ שְׁרַייעֶן
אוֹיף אַלְץ אִיז פַארַאן אוּנ אוֹיף דְרוֹיף נִיט שְׁטַאיֶיעֶן
הֶערְט נָאר אַבִּיסִיל
אָט דֶער גְרָאבֶּער יוּנְג אָט אוּנזֶר פִּישִׁיל
דוּכְט זִיךְ אַסַבָּצָן אַיין אָרִימַאן !
בַּאיי אִים אִיז דָאךְ שׁוֹין אַצִיג אוֹיךְ פַארַאן
עֶשׁ וואוּנְדֶערְט מִיךְ
וואוּ נֶעמְט זִיךְ דָאשׁ אַזוֵי גִיךְ
אוּנ וֶוער עֶשׁ הָאט נָאךְ אִין דֶער צִיג אַיְדִיעָה
אִיז אַוַודַאי דְרַאיי רוּבְּל אַמְצִיאָה
אוּנ פְּאַרַאט וֶוען עֶר זָאל נָאךְ אַנְרָאשִׁין גֶעבִּין
אוּנ שְׁרַייט אַיין גְוַואלְד אִיךְ הָאבּ נִיט פוּן וַואנֶען צוּ לֶעבִּין
וָואשׁ טוּט דָאשׁ מִיךְ אַרִין
לָאז אִים דִי קָאפּ דַארִין
קֶענְשְׁט אוּנְזֶער שֵׁיינְעם ר׳ פִּישִׁיל
עֶר דַארְף פַאר דִיא קִינְדֶער מִילְךְ אַבִּישִׁיל
דִי הַאלְז זִיךְ אַזוֵי פִיל נָאךְ צוּ גֶעבִּין
אָן מִילְךְ קֶען עֶר אַמִינוּט נִיט לֶעבִּין
אָט אִיךְ זָאג אַייךְ פַאר כָּל יִשְׂרָאֵל
אַז אִיךְ נֶעם צוּ דִי צִיג צוּ קָהָל
בְּרֶעכְט עֶר הַאלְז אוּנ גִינִיג
עֶר קֶען זַיין אַקְבְּצָן אָן אַצִיג
הַיינְט פַייוֶוקֶע , הָאט דָאךְ שׁוֹין אָן גִיהוֹיבִּין צוּ רַייבִּין טַאבַּאק
אוּנ דִי וַוייבּ פַאר דִינְט בַּאזוּנְדֶער זִי זָאגְט מַעֲבוֹר יַבּוֹק
חַלֶעבִּין נִישְׁט קָשָׁה
הָאבִּין זִיךְ גַאנְץ שֵׁיינֶע פַּרְנָסָה

טרינקען

טְרִינְקְעֶן אוּנ פְרֶעסִין
אִיז זַייא עֶפֶּעס אַדַאנָה קְהֶלְשֶׁע אִינְטֶערֶעסִין
אַז אִיךְ זָאל דַארְפִין פַאר אַלְץ שְׁרַייעֶן
וָועלִין מַיינֶע כוּהוֹת נִיט שְׁטַייעֶן
מִידַארְף פַאר זִיךְ אַלֵיין עֶפֶּעס אוֹיךְ זָארְגִין
אִיךְ בִּין נִיט קֵיין פָּאדְרַאצִיק אִיךְ גֵיי נִיט אוֹיף טָארְגִין
אָט אִיךְ דַארְף הַיינְט אַתְּחֲתוּנָה שְׁפִּילִין
עֶשׂ שְׁפַּאלְט דֶער כּוֹחַ מִידַארְף עֶטְלִיכֶע גִילְדִין
וּבִפְרַט, מַיין מַארְגָאלֶקֶט!
דוּכְט זִיךְ אַז אִיר טַאנְצִין אַפָּאלְקֶע
אִיר שֵׁיינִינְקֶע מִינֶע
אִיר לֵייעֶנֶען אַתְּהִנָה
אִיר מַאכִין אַזָאק
אִיר פְּרֶעגְלֶען סָאק
אִיר פְּרוּמְקֵייט אִיר צְדָקוֹת
בֶּעת זִיא בַאקְט חַלָּה אָדֶער קִיטְקֶעס
אִיר קָאכִין פִּישׁ
אִיר גְרֵייטִין צוּ אַטִישׁ
הַיינְט אִיר גִיוָועשׂ אִיר גִיגֵייא
קְלָאר וִויא דִיא שְׁנֵייא
דוּכְט זִיךְ אוּנְזֶר פָּרִיץ
אִיז דָאךְ אַגְרוּישֶׂער חָרִיץ
הָאט זִיא אַמָאל גִיזֶעהֶען נֵייעֶנְדִיג אַלַיילַאךְ
זִיא הָאט זִיךְ אֲפִילוּ פַאר שֶׁעמְט גְרַיילַאךְ
עֶר הָאט אַבְּלִיק גִיגֶעבִּין אוֹיף אִיר
הָאט זִיךְ בַּאיי אִים גָאר אָפּ גִיבִּיטִין דֶר קָאלִיר

ער האט עפּיש גימאכט צו איר אַקאמפּלימענט
אזו וויא באיי זייא ביניהם מיגיט נאך די הענט
זיא ענטפערט נאך גיט קיין ווארט
גיט גירירט זיך פון ארט
דאש איז דאך מיט שכל מיט פאר שטאנד
וויא זיא האט געשוויגין וויא דיא וואנד
אז דער פריץ אליין
איז גיבליבין שטיין
אונ האט גיזאגט באַרישנא מאַקאייא
אצען דאראנאייא
דארף איך גאר פרעגין באיי וועמען
אז מיין מארגאלינקע דארף אמאן נעמען
שטייץ קליידער אונ נדן
אונ איין איידים אשיינעם יונגין מאן
מידארף דאך עפּיש לעבין אויף אוועלט
היינט וואש האב איך וואש צו זאלעווען קהלשע געלט

דער אנפאנג פון דער חתונה

דיא שטוב איז גאנץ גרויש אבער ניט ציכטיג
ניט ווייניג פענסטער אונ ניט פיל ליכטיג
אהיינג לייכטער אגרוישער אביסיל קופּר אטאפּ אציינִיק אקאן
איין עלמעריל ספרים איז אויך דער באיי פאראן
אגרוישער אלמער ארוש גירוקט פון מיטין אברעט
קענטיג אז דאש איז צום שיינק אן שטאט אבופעט
ביינק ארום די ווענט מיט גאנץ לאנגע טישין
אצוראצטע שפּיגל אויפין וואנט אונ אפּאטרעט פון אדם הראשון
אונ

אַיין עירוב פון שַׁבָּת אַמַצָה אויפִין בַּאלְקֶע
אונ דֶער זָכָר לְחורְבָּן אויפִין אוסַאק שַׁיינְט וויא אַלַאלְקֶע
אַפָּאהֶרֶעבְּ אין מִיטִין שְׁטוּבּ
אויף קַארְטָאפְלֶעס אויף מֶערִין נָאר אַבּזוּנְדֶער גְרוּבּ
אַסַאמָאוַואר אָן אַקוּימֶען איז אויך אֲפִילוּ פַארַאן
עֶר שְׁטֵייט אַיין אָן גִיגָאסֶענֶער איך זֶעה אַז עֶס רִינְט פון קְרַאן
נִיט צוּ דֶער קֶענֶען צוּ איז עֶר אַקוּפֶּערְנֶער אָדֶער פון מֶעשׁ
וָוארום עֶר איז שׁוין לַאנְג גִיוֶועז אין גִיוֶועשׁ
דִיא קוּא הָאט זִיך נָאך לְעֵת עַתָּה אין שְׁטוּבּ איר שְׁטַאיילֶע
מִיטִין קָאפּ אין צֶעבֶּער אונ מְרִינְקט זִיך איר פָּאיילֶע
אַשֵׁיינֶע קוּא אַפִילֶע מִיט גוּטֶע אַייטֶער
נָאר וָואשׁ זִיא הָאט גִיטָאן וויל איך שׁוין נִיט רֵיידִין וַוייטֶער . . .
אִין אַמַזְלְדִיקֶע שָׁעָה
כְּלֵי זָמֶר זַיינֶען שׁוין אויך דָא
אין שְׁטוּבּ איז שׁוין רָאיימֶעס
פִּיל גוֹיִם מִיט גוֹיעֶס
קְלֵיינֶע קִינְדֶער שְׁטֵייעֶן אין קוּפְּקֶעס
בָּארְוֶועשֶׁע מִיט הוּלֶע פּוּפְּקֶעס
אונ פְּרָאסְט בָּארְוֶועשֶׁר הֵייט גִילָאפִין
הֶערִין וויא מִיוֶועט דִי כַּלָּה שְׁטְרָאפִּין
פִּיל אונ פִּיל · עֶשׁ רוּישְׁט וויא אין אַמִיל
צוּ שְׁטֶעלְט זִיך אויף דִי בֵּיינְק אויף דִי טִישִׁין
אויף דִי בֶּעטִין אויף דִיא פֶּערֶענֶעשׁ אויף דִי קִישִׁין
דִי מְחוּתֶּנֶעסְטֶע מִיט אַהָארְבּ אַיין גִיבוּיגִין
דִי כַּלָּה זְמוּרֶעט שׁוין מִיט דִי אוֹיגִין
דִיא שְׁוֶועסְטֶער דִי כַּלּוֹת

זיצט אונ גייט דער ווייל ארום דעם התנש מלית
נאר פון אזוי אטומיל אונ אגישריי
איז ארויש גיפאלין ביי איר פון האנט די גיניי
אין בלאטע אונ אויף דער ערד
ווארום די קוא האט דער ווייל דעם צעבער אויך אויש גיקערט
דער מחותן אליין
איז אויך גיקומען צו גיין
מיט אים דער חזן דער גבאי
דער ברחן טוט זיין זאך אגישריי גגעבין ברוך הבא
נאר זיין גישרייא איז גיוועזן אזו הויך
אז דיא קובערקע האט אום גיקערט דעם טאפ אין אויוין אויך
דער סארוועד עפעס אנגעלער איד
האט זיך דער ווייל מיט די פיש איריד
קוקט אמת ניט אויף די שפילעכץ
אונ האקט זיך פאר זיך דיא געפילעכץ
ער פילט אן אקאפ אמיטל שמיק אין עק
אונ טוט זיך דער ווייל טאבאק אשמעק
די כלי זמר טוען זיך זייער חוב
הייבין אן צוא שפילין אמזל טוב
נאר איבעריך הוק פון עולם
הערט מען גאר ניט די כלים
די פידיל ריפעט
די מחותענעסטע וויינט אונ תליפעט
דער ברחן האט אביסיל די הערצער דער וועקט
אז די כלה האט נאר מיט אפצייילקע דעם פנים פאר דעקט
איין ארימע אידענע זעה איך שטייט זיך אקוראט לעבין באנדורע
אונ

אונ האט גימאכט ן ונתנה תוקפדיגע צורה
ווינט אונ מאכט מי וסע הוויות
אונ טרערין רינט אזו וויא שמן זית
וויא איך וויש איז זיא געבליך פאר זיך גירעכט
איין ארימע אלמנה עש איז איר איצטער געבליך זייער שלעכט
ווארום מיט אפאר יאר צוריק
איז זיא נאך גיוועזן בייא איר שטיקיל גליק
זיא האט גיהאט אזון אבן יחיד אבעל מלאכה אגאנץ ערליך קינד
דאש איז גיוועזן זייער גאנצע געזינד
זייא זיינען זיך גיוועזן בייערע צוא זאמען
מיט זיין הארעוואנע פלעגט ער זיך מפרנס זיין ער מיט דר מאמען
ער פלעגט זיך זיצין אונ נייען
אונ זיא פלעגט זיך שפינען אונ דרייען
וועגין זייערע אויסקומענש דארף מען דאך ניט קלערין
ניט איין מאל פלעגט זיי אן קומען זייער שטיקל ברויט מיט טרערין
נאר צוא ריק מיט אפאר יאר
איז גראר גיוועזין אנאבאר
עש איז עפיש איינג גרייליך אויש גיקומען
מי האט איר בחור אויך גינומען
קיין קלאנער קיין גייער קיין טאטע איז דאך ניטא
ער איז געבאך אוועק גיגאנגען אין אגוטע שעה
איז זיא געבליך גיבליבין עלינד אליין
וויא אין וואסער אשטיין
ווארט זיא געבליך אויף יום כפור אדער אויף ראש השנה
אט דעמאלט איז דאך איריד פאר אביטערע אלמנה
אונ אז זיא טוט אבדחן אדער כלי זמר דער הערין

בְּרֵיינְגְט זִיא אוֹיךְ אוֹיף דֶער חֲתוּנָה אִיר בִּשִׁיל מְרֶערִין
דֶער אֵיזְבָּארְשְׁצִיק אַלֵיין הָאט אִיר פוּן דֶעשְׂט וֶועגְן גֶגֶעבְּן אַהֲנָחָה
אַז עֶשׂ וֶועט זַיין אַשְׁכָּחָה זָאלוּיא זַיין דִי בֶּעטֶערְקֶע בַּיי דֶר מִשְׁפָּחָה

מִיט אַמָאל אִין מִיטִין דְרִינֶען
וִויא עֶשׂ הוּזֶען דָא דִיא כְּלֵי זֶמֶר וִויא דִיא בִּינֶען
דֶער פְּרִיעֶרְדִיקֶער סַארְוַואר דֶער גֶעלֶער
טְרָאגְט שׁוֹין כּוֹס אוּנ מָארְט אוֹיף אַטֶעלֶער
בַּאץ מִיט אַמָאל
אַלֶע אִין אֵיין קוֹל
אַלֶע מִיט אֵיין וָוארְט
דֶער חָתָן פָּארְט. דֶער חָתָן פָּארְט. דֶער חָתָן פָּארְט
גִיכֶער פֶערְד מִיט וָואגִין
גִיבֶער פָּארִין אַנְטְקֶעגִין
עֶשׂ אִיז אֶמֶת בַּאלְד אַלְץ גִיוָואַרִין
מִי אִיז הַארְב שִׁיכּוֹר אַקֶענִין חָתָן גִיפָארִין
עֶשׂ אִיז אָבֶּער נָאר אַטֶעוּת אִין פְּשַׁט
דָאשׂ אִיז גִיוֶועןזִיךְ אֵיינֶער אַחַוַואט
וָואשׂ הָאט גִימַאכְט אוֹיף אַווַיילֶע שְׁפַּאס
בִּכְדֵי עֶשׂ זָאל וֶוערִין אַטְרִיוָואגֶע אִין גַאס
מְשׁוּגָע חָסֵר דֵעָה
דֶער חָתָן הָאט נָאךְ קַיין בְּדֵעָה
לֶעגְךְ אִין אַפָּאר שָׁעָה
אַיין אֶמֶתֶער שְׁלִיחַ אִיז טַאקֶע דָא
אַפְּרֵייליכֶער פוּיעֶר מִיט אַשִׁיכֶּערֶע הַאוַואיֶע
אוּנ טוּט אַגִישְׁרֵייא יַיאנְקֶעל מַאלַאדִיי צֶעקַאיֶע

אָט דָא אִיז גְוָוארִין שִׂמְחָה שָׂשׂוֹן

דֶער מְחוּתָּן, הַא, הָאבִּין מִ'ר שׁוֹין אַחְתָּן,

דֶער גַאנְצֶער עוֹלָם,

אַגִישְׁרַייִ, כְּלֵי זְמָרִים צוּ דִי כֵּלִים,

אַלֶע מִיט אֵיין מָאל,

אַגִישְׁרַייא אִין זֵיין קוֹל,

וואוּ אִ'יז דִי מוּמֶע אִיטְקָע

בַּאיי אִיר אִיז דָעם חָתִ'נְשׁ קִיטְקָע

וֶוער עֶשׂ הַאלְט אַפְלַאשׁ בְּרַאנְפִּין, וֶוער עֶשׂ הַאלְט אַטָארְט

וֶוער עֶשׂ הַאלְט דִיא קִיטְקָע

אוּנ וֶוער עֶשׂ טְרִינְקְט זִיךְ דֶער וַוייל מִיטִין קְוָוארְט

אַק'צוּר צוּ זֶעצְט זִיךְ אוֹיף דִי וָועגִין

אוּנ אַוֶועק גִיפָארִין אַקֶעגִין

דֶר ווַייל דָא דֶר גֶעלֶער סַארְוָור פַר קַאשֶׁערְט אַפָּאלֶע אוֹיף אַפָּעלֶע

אוּנ קָאכְט זִיךְ דִיא פִּישׁ אִין סְטַאדָאלֶע

צִיבָּעלֶע פֶּעפֶּער זַאלְץ גֶעשָׁאטִין

אַזוֹ וִויא נָאט הָאט גִיבָּאטִין

דִי קֶעכִין הָאט גָאר אַנְדֶערְשׁ גִימַאכְט

וָואשׂ דֶר סַארְוָוער הָאט אַלְץ גִישְׁאטִין דָאשׂ הָאט זִיא נִיט בֶּעטְרַכְט

הָאט גִינוּמֶען אוּנ פַאוְוָמַאראַייעט

אוּנ הָאט נָאךְ מֶער זַאלְץ אוּנ פֶּעפֶּער נַאדְאַיֶיעט

דִי פִּישׁ הָאבִּין דָאשׂ אִין יַם הַמֶּלַח נִיט גִיזֶעהֶן

וָואשׂ דָא אִיז מִיט זֵיי גִישֶׁעהֶען

הַיינְט וָואשׂ הַארְט דָאשׂ מִיךְ? אוֹיף קֵיין פַאל!

עֶשׂ מָאג זִיךְ זַיין גִיזַאלְצִין אוּנ בִּיטֶר וִויא גַאל

אַסוֹף, הַאלְט זִיךְ סַארְוָוער דִי פִּישׁ אִין דִי הֶענְט

עשׂ

עֶשׁ הָערְט זִיךְ קוֹלוֹת אונ דִי קוֹלוֹת זַייְנֶען מִיר בֶּעקֶענְט
עֶשׁ הָערְט זִיךְ שְׁרַייעֶנְדִיק קוֹל שִׂמְחָה וְקוֹל שָׂשׂוֹן
מִסְתָּמָא פָארְן מְחוּתָּנִים מִיטִין חָתָן
דָאשׁ אִיז רִיכְטִיג אוּנ זִיכֶער
ווארוּם מִי הָאט אָן גִיהוֹיבִּין שְׁרַייעֶן כְּלֵי זֶמֶר גִיכֶער
דֶער לַארֶעם דֶער טוּמִיל אִיז גְרוֹישׁ
דִי כְּלֵי זֶמֶר כִּמְעַט הַאלְבּ כּוֹס
דַאוְוַאיי צוּ דִי כֵּלִים
ארוּישׁ אַקֶענִין עוֹלָם
נָאר דָאשׁ ווייֹשִׁין אַלֶע גֶעווישׁ
אַז מִיפָּארְט מִיט אַחָתָן אִיז מֶען לֶעבֶּעדִיג אוּנ פְּרִישׁ
דֶער שְׁטֵיינֶער אִיז תָּמִיד
מִיזַאלֶעוֶועט נִיט אַקְלַאפּ דֶעם פֶּערְד אַרוּם חָאמֶעט
פַאר וָואשׁ טוּט מֶען דִי פֶּערְדְלִיךְ שְׁלָאגִין ?
אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערִין אִיבֶּער צוּ יָאגִין
גְרָאד צוּ דֶער מַפָּלָה
וויא דִיא פֶּערְד זַייְנֶען הַאשְׁטִיק אַרַיין גִיפְלוֹיגִין אִין שְׁטַאדָאלֶע דֶר זֶעהֶן דֶעם פַייעֶר *) אוּנ דֶעם קוֹל פוּן דִי פִידְלֶן אוּנ בַּאנְדוּרְשׁ בַּאץ, אוּמְגִיקֶערְט דִי וָועגִין דִי מְחוּתָּנִים אַרָאפּ מִיט דִי צוּרֶעם
דִיא פַּאנֶען אוּמְגִיקֶערְט
דִיא פִּישׁ אוֹיף דֶער עֶרְד
דֶעם אָן אַמוֹת
דֶעם אָן כַּח
דֶעם אָן אַפּוּם דֶעם אָן אַהַאנְד
אֵיינֶער אַנֶעבְּרִיכְטֶער וָואשׁ הָאט נֶעבִּיךְ גִיטְרָאגִין אַבַּאנְד
מעגט

*) דעם פייער וואס מען האט גיקאכט דיא פיש אין שטאדאלע

מְענְט איר גְלויבִּין
מִיהָאט אִים קאם פון דֶער עֶרְד אויף גִיהויבִּין
הַיינְט זַיינֶען זייא אִין שַׁבְּתְדִיקֶע קְלֵיידֶער גִיפָארִין
הַיינְט וָואשׂ אִיז פון דִיא בְּגָדִים גִיוָוארִין
שַׁא, נָאךְ אַנְדֶעשֶׂערֶער צַעַר
שִׁיר שִׁיר אִיז נָאר גִיוָוארִין אַפָּאזַאר
דָא קַאם וָואשׂ מִי הַאלְט אַיין דִיא פָּערְד
אונ דֶער וַוייל קְלַייבְּט דֶער סַארְוָוער דִיא פִּישׂ פון דֶער עֶרְד
נָאר פון אִיצְמִיקֶער סְצֶענֶע
אִיז בַּאלְד גִיוָוארִין אַנַאנְדֶער פֶּערֶעמְיֶיענֶע
מְחוּתָּנִים זַיינֶען אַבִּיסִיל צו זִיךְ גִיקוּמֶען
מִי הָאט שׁוין וַוייטֶער אַבִּיסִיל בְּרַאנְפִּין גִינוּמֶען
מִי הָאט זִיךְ אַבִּיסִיל צוּא גֶעקְלִיבִּין
דִיא קְלֵיידֶער וִויא עֶשׂ אִיז אוים גֶערִיבִּין
נָאר אֵין כְּתוּבָּה בְּלֹא תִּיגְרָא דָאשׂ וֵוייסְין מִיר קְלָאר
דַארְף וֶוערִין בַּייא מְחוּתָּנִים אַרַאזְגַאוָואר
בִּיסְלִיךְ וַויים בִּיסְלִיךְ וַויים גְרֶעשֶׂער אונ גְרֶעשֶׂער
עֶשׂ אִיז כִּמְעַט אִיבֶּערַאל נִיט בֶּעשֶׂער
חָתָנִם צַד בַּאלְד גִירֶעכְט
כַּלוֹת צַד מַיינֶען אויךְ גִיט שְׁלֶעכְט
אַוָוארְט פַאר אַוָוארְט
וֶערְט דָאךְ אַקְוָוארְט
כַּלוֹת צַד אַתוֹסְפוֹת כְּתוּבָה חָתָנִשׂ צַד פַארִין טַלִית
אונ וֶוער קְרִיגְט זִיךְ מֶער דֶער פָּאטֶער דִיא כַּלוֹת
דֶעם חָתָנִם פָּאטֶער וִויא אִיךְ פַר שְׁטֵייא
אִיז אַפָּנִים אויךְ נִיט פוּן שְׁטְרֵייא

שירי אסף

אַגִישְׁרֵייא צוּם מְהוּתָּן אויפִּין קול
עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל
פוּן וַואנֶען לֶעבְּשְׁטוּ אויף דֶער וֶועלְט
פוּן פְּרֶעמְדֶע אָרִימֶע גֶעלְט
דָמִים צַאפֶּער פוּן יְתוֹמִים אַלְמָנוֹת
גֶעמְשְׁט דָאךְ אַרָאפּ דִיא בֶּעט גִיוַואנְד אָן רַחֲמָנוֹת
אִיךְ הָאבּ אויף מַיין לֶעבִּין בַּייא קֵיינֶם אַגְרָאשִׁין נִיט פַּר נוּמֶען
אַקְלָאג זָאל אויף דִיר קוּמֶען
קוּרְץ אוּנ גוּט
מִי קְרִיגְט זִיךְ בִּיז בְּלוּט
דֶער זֵייגֶער אִיז שׁוין צְוֶועלְף
אוּנ מִי רַייסְט זִיךְ נָאךְ וִויא וֶועלְף
אוּנ אַקְרִיג אִיז דָאךְ וִויא אַקְרֶעץ
עֶס הַאלְט שׁוין בַּייא פֶּעץ
וִויא אִיךְ הָאבּ דָאס דֶער זֶעהֶען
אַצָרָה אִיז מִיר נִיט גִישֶׁעהֶען
מַיינֶער צוּא רִיק
בְּרֶעכִין זֵייא דִיא קָאפּ אוּנ גְנִיק
אַנְטְלָאפִין גִיוָוארִין
תֵּיכֶף אַוֶועק גִיפָארִין
בַּיין סוֹף בִּין אִיךְ נִישְׁט גִיוֶועןֹ
אַדְיֶיע לִיבֶּע לֶעזֶער, זֵיי הָאבִּין שׁוין מֶער דָא נִיט וָואשׁ צוּ לֶעזִין׃

~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~

די שְׂרֵפוֹת פוּן מִינְסְק אִין 1864

אַגְזַר פוּן זַיין לִיבֶּען נָאמֶען אוֹיף דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט
קֵיינֶער אִיז נִיט זִיכֶער מִיט זַיין לֶעבִּין מִיט זַיין גֶיצֶעלְט
מִיר זֶעהֶן מִיט אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען אַגְזַר פוּן גָאט
וויא עֶס וַוארְפְט אַפַייעֶר פוּן שְׁטָאט צוּא שְׁטָאט
אָיי וַויי! אָיי ווינְד! וֶועמֶען דָאשׁ קוּמְט צוּם הַאנְד
דֶער מוּיעֶר דִי שְׁטוּב שְׁטֵייט אִין פְלַאקֶער אוּן בְּרַאנְד
עֶס לוֹיפִין פוּן פַייעֶר אַגַאנְצֶע גֶעזִינְד
מִי ווייסְט נִיט וואו פָאטֶער וואו מוּטֶער וואו קִינְד

צוּא שְׁפִּיל

עֶס אִיז אַגְזַר פוּן גָאט
עֶס בְּרֶענְט יֶעדֶער שְׁטָאט
עֶס אִיז דֶער טוּמֶעל זֵייעֶר גְרוֹישׁ
מִיא לוֹיפְט אַהֶער אַהִין
מִיא זֶעט אַגְזַר דִין
מִי בְּרַעשׁ וּמִי בָּאֵשׁ

בִּי בְּהַעֲלוֹתְךָ אִיז שׁוֹין גִיוֶוען דֶער גְרֶעשְׂטֶער שְׁרֶעק
פוּן נֶעכְטִיגֶער גְזֵירָה אִיז מֶען שׁוֹין גִיוֶוען גִיפַּאקְט אִין פֶּעק
פוּן זוּנְטִיג פַאר נַאכְט נִישְׁט מֶער בִּיז מָאג
הָאט מֶען גִימֵיינְט עֶס אִיז שׁוֹין גָאר מִי הָאט גִיפַּאטֶערְט דִי קְלָאג
אָבֶער מָאנְטִיג פְרִיא אוֹהר הַאלְבּ צְעהֶן
הָאבִּין גֶעבִּיךְ פִינְצְטֶערֶע אוֹיגִין אַנֵייעֶם פַייעֶר דֶער זֶעהֶן
אַצָרָה אַמְהוּמָה אַפַייעֶר אוֹי גִוַואלְד!
דֶער ווינְט הָאט גֶעדְרֵייט מִי אִיז גִיוָוארִין פַארְטִיק בַּאלְד
צוּא שְׁפִּיל

גרינג

גְרִינְג אִיז צוּ דֶער צֵיילִין אַזוֹא אַבִּיטֶערֶע זַאךְ
אָבֶּער וִויא שְׁוֶוער אִיז צוּ לַיידִין אַזַא יָאמֶערְדִיקִין סְטְרַאךְ׃
עֶס בְּרֶענֶען מוֹיעֶרִין הַייזֶער שְׁפַּייכְלֶער אוּנ שְׁטַאלִין
צִירוּנְג אוּנ קְלֵיידֶער אִיז אַלְץ פַאר פַאלִין
סִיא לוֹיפְט אָן קָאפּ וְוִיא גִיקוֹילֶעטֶע רִינְדֶער
מֶען שְׁרַייט מֶער נִישְׁט רַאטֶעוֶועט דִיא קִינְדֶער
טַייעֶרֶע מֶעבִּיל סִיא בְּרֶעכְט סִיא שְׁטֶעכְט
צַדִיק ה׳ וָואשׁ עֶר טוּט אִיז אַלְץ רֶעכְט

צוא שפיל

דִיא פָּאזַארְנֶע זַיי לוֹיפִין מִיט שְׁפְּרִיצֶער מִיט פֶּעסֶער
וָואשׁ מֶער מִי גִיסְט וַואסֶער אִיז דֶער פַייעֶר אַלְץ גְרֶעסֶער
דֶער ווִינְט עֶר דְרֵייט עֶר קֶערְט דִיא וֶועלְט
פוּן אֵיין גַאס אִין דֶער אַנְדֶערֶע גַאס דֶער פַייעֶר עֶר שְׁנֶעלְט
יֶעדֶר שְׁטֵייט לֶעבִּין זַיין הוֹיז דִי הַארְץ אִיז אִים פַארְקְוֶועצְט
נִיט אֵיינֶער הָאט זַיין הוֹיז מִיט טְרֶערִין גִיגֶעצְט
עֶר שְׁטֵייט אוּן וֵויינְט מִיט טְרֶערִין בֶּעוַואשְׁט
עֶר רִיכְט זִיךְ אוֹיפִין פַייעֶר וְוִיא אוֹיף אַגוּטִין גַאסְט

צוא שפיל

הֶעכְשְׁטֶע בַּעֲלֵי בַּתִּים וָואשׁ הָאבִּין גִיוֵוינְט זַייעֶר שֵׁיין
וְוִיפִיל צְדָקוֹת פוּן זַייעֶרֶע הַייזֶער פְלֶעגְט תָּמִיד אַרוֹישׁ גֵיין
הַיינְט מִיט זַיין מוֹיעֶר שׁוֹין גָאר נֶעבִּיךְ פְרֶעמְד
אַרוֹישׁ גִיתַאפְּט זִיךְ מִיט וַוייבּ אוּנ קִינְדֶער כִּמְעַט אִין אֵיין הֶעמְד
צוּא זֵייט צוּא שְׁפְּרֵייט אִין הוּנְגֶער אוּנ קֶעלְט
לֶעבִּין אַטַייךְ אִין אַגָארְטִין אִין אַוַואלְד אִין אַפֶּעלְד
מִי לִיגְט אִין צָרוֹת אִין הוּנְגֶער אָן כּוֹחוֹת אָן גֶעזוּנְט
אוּנ קַיין בְּרוֹיט נִיט צוּ קְרִיגֶען חָאץ גִיבּ אַרוּבִּיל אַפוּנְט

צוא שפיל

וֶוער עֶשׂ בֶּעקְלֶערְט מִיט אַרֶעכִינוּנְג אוּנ פַאר שְׁטֵייט מִיט אַוִינֶען
וְויא מִישְׁטֵייט אִין שְׁרֶעק פוּן דִי אוֹיגִין טוּט בְּלוּט רִינֶען
נַאצַאלְשְׁטְוִוע זֵייא שְׁטֵייֶען אוּנ בְּרֶעכִין דִיא הֶענְט
מִיזֶעט וְויפִיל גוּטְץ עֶשׂ וֶוערְט אִין פַייֶער פַאר בְּרֶענְט
אִין אֵיינֶע פִיר שָׁעָה אִיז גִיוָוארִין וְויסְ׳ט אוּנ לֶער
מִי גִיט אַבְּלִיק אוֹיפִין פְּלַאץ קוּמֶענְשׂ נִיט מֶער
מִיהֶערְט פוּן אַוֶועלְט אֵיין יָאמֶער אַיין קָאל
פַייֶער אוּנ הוּנְגֶער אַשְׁטְרָאף מִיט אַמָאל
צוא שפיל

זִיצִין אוֹיף אַפֶּעלְד אַגַאנְצֶער נַארָאד
מִיט אַקִינְד אַיין אֵייפֶּעלֶע לֶעבִּין אַצוּבְּרָאכֶענֶע קַאמָאר
פַאר הָארֶעוֶועט פַאר צָארִינְט פַר בִּיטֶערְט פַאר שְׁמַאכְט
מִיוָואלְט שׁוֹין גֶערִין עֶס זָאל אַוֶועק דִי פִינְשְׁטֶערֶע נַאכְט
דִי גְרוֹישֶׁע זִיפְצֶען דִיא קְלֵיינֶע שְׁרַייֶען
הוּנְגֶערִיקֶע אֵייפֶּעלֶעךְ נִיטָא מִיט וָואשׂ צוּ אַטְחַאיֶיען
מִידַארְף דֶערוֹיף קְלָאגִין וֶוער עֶס גְלֵייבְּט נָאר אִין גָאט
וְויא עֶס וֶוערְט אַסַךְ הַכֹּל פוּן אַגַאנְצֶע שְׁטָאט
צוא שפיל

הוּין אַלֶע זַאכֶען אִיז גָאר אַיין אַנְדֶער גְזַר
אִין עֶטְלִיכֶע טֶעג אַרוּם נָאךְ דֶעם בִּיטֶערִין פָאזַאר
דֶער נִשְׂרָף הָאט שׁוֹין גִיפַּאטֶערְט מִיט אִים-אִיז שׁוֹין אוֹישׂ
וְויא קוּקְט אָבֶּער אִיצְטֶער דִיא שְׁטָאט אַרוֹישׂ
דֶער הָאט זִיךְ פַאר סוֹיעֶרְט פוּן דִי סִיבּוֹת וָואשׂ עֶס מְרָעפְּט
דֶער וַוייל הָאט זִיךְ אָסְטַאוֶועט פוּן אַשְׁטָאט אַגִישֶׁעפְּט
מִיפַּאלְט אִין גַאס יֶעדֶער וָואשׂ גֵייט
נִיטָא וואו צוּ פָאר דִינֶען אַקָאפִּיקֶע אוֹיף בְּרֵייט
צוא שפיל

טוט אַקְלֶער אָבֶּער אויף אונז אִידִין צו זַיינֶען מִיר דָאשׂ נִיט וֶוערְט
בַּיי אַגְזַר רְצִיחָה וואו אִיז דָאשׂ גִיהֶערְט
יֶענֶער לִיגְט נֶעבִּיךְ אִין פַייֶער מִיט אַזוי פִיל פַאר מֶעג
אונ פַאר פוּרְמַאנֶעשׂ הָאט זִיךְ גִיעֶפִינְט אַלִיכְטִיקֶער טָאג
אֵיינֶער שְׁטֵייט אונ וֵויינְט מִיט יָאמֶערִין מִיט קְלָאגֶען
הָאט רַחֲמָנוּת בְּרִידֶער נֶעמְט מַיין גוּץ אויפִין וָואגִין
סִיגִיט אִים אַיין עֶנְטְפֶער צוּרִיק אַבָּאט
צֶעהֶן רוּבִּיל קֵיין קַאטֶערוּקֶע אַוְויָארְשְׂט פון שְׁטָאט
צוא שפיל

יָוא מֶען קֶען פַאר אִיבִּיל הָאבִּין פַאר דֶעם אֶמֶת וָואשׂ אִיךְ שְׁרַייבּ
הָאבִּין זִיךְ בַּאקְלֶערְט אַפַּרְנָסָה אַמַאן מִיט אַוַוייבּ
עֶשׂ הָאבִּין זִיךְ צו זֶעצְט הוּנְגֶעריקֶע גִיזִינְטִין אויף אַוִוישְׂטֶע פֶעלְד
הָאבִּין זֵיי גִיחַאפְּט אַפַּרְנָסָה אונ הָאבִּין זִיךְ מִיט בְּרויט גֶעשְׁטֶעלְט
הָאבִּין צוא שְׁנִיטִין שְׁטִיקְלַאךְ בְּרויט וִויא צוא קַבָּלַת פָּנִים לֶעקַךְ
אונ פַאר יֶעדֶער שְׁטִיקִיל בְּרויט אִיז גִיוֶוען אַגְרֵיוִונִיק אַמֶקַח
דֶער נִשְׂרַף דֶר הוּנְגֶערִיקֶער צו וֵויסֶער וואו עֶר אִיז אִין דֶר וֶועלְט
דִיא קִינְדֶער וִוילִין עֶסִין וִויפִיל דוא וִוילְשְׂט נֶעם זִיךְ גֶעלְט
צוא שפיל

כְּלַל יִשְׂרָאֵל וָואלְטִין זִיךְ בַּאקְלֶערְט אונ בֶּעטְרַאכְט
וִויא מִי אִיז נִיט זִיכֶער אויף קֵיין פַאל נִיט טָאג אונ נִיט נַאכְט
אֵיינֶר זָאגְט עֶשׂ אִיז פון אַסִיבָּה אונ אֵיינֶר זָאגְט עֶשׂ אִיז גִיצוּנְדִין
דֶער וַוייל שְׁמֵייא אונ קְלַייבּ אִין הַארְצִין דִי וואוּנְדִין
מִיהָאט זִיךְ אַריין גֶעקְלִיבֶּען בַּיסְלַאךְ וַויים
עֶרְסְט מִיטְוָואךְ פ׳ שְׁלַח שׁוין וִוידֶער אַנַיים
עֶשׂ בְּרֶענְט דִי דוּמֶע מַייסְטְרַאט דֶער גַאנְצֶער הֵייבֶער מַארְק
עֶשׂ אִיז גָאר נִיט צו לֶעשִׁין דֶער פַייֶער אִיז שְׁטַארְק
צוא שפיל

לייט גייען ארום פון גבירעשין אויפין
שטייען נעביך אונ קוקין וויא עש ברענען זייערע הויפין
דער טומעל איז גרויש דער שרעק נאך מער
וואו ראטעוועט מען זיך איצטער וואו ניט מען זיך איצטר אקער
דיא פינפטע שריפה מיט אונז שוין אוים
וואו הין לויפט מען ערסט וויא ראטעוועט מען זיך איצטער ארויש
צווא איז דאש פון גאט אדער פון גאזלאנישע הענט
אפינפטין מאל נאך אנאנר אשטאט אז עם ברענט

דער בחור מיטין באלעבעשיל

דער באלעבעשיל וואם האשטו פאר טראכט
אניים ארויש געבראכט
זיצין אבחור ביז דרייסיג יאר
דורך לאזין ציים
ניט וויא אלייט
ביסטו דאש דער חכם נאר
אנאנצע וועלט
לאזין זיך קאסטין געלט
נאר צו האבין ווייב אונ קינד
נאר דוא איינער
בישט זיך אבחור אשיינער
ווילשט ניט הארעווען אויף אגעזינד

דער בחור אזו גוט אונ אזו וואול
איז יענעמש טייל

דער

דֶער וָואס לֶעבְּט אִין אֵייגְנוּאמְקַייט
עֶר הָאט קַיין צַער
עֶר לֶעבְּט ווִיא אַהַאר
מִיט פֶערגֶעניגִין זַיין גַאנְצֶע צַייט
שַׁבָּת אונ וָואךְ
קֵיינֶער קוּקְט מִיר נִיט נָאךְ
ווִיא אִיךְ ווִיל פְּרַאוֶועַ אִיךְ מַיין סֵדֶר
קַיין חֲרָמוֹת קַיין קְלָלָה
קַיין גִיוֵויין קַיין יְלָלָה
רֵיין אונ שְׁטִיל בַּייא מִיר אִין חֵדֶר

דער באלעבעשיל ווייסְטוּ דֶעם פֶערְגֶעניגֶען
קֶען דִיר דָאשׁ גָאר אִין זִינֶען לִיגִין
ווִיא גוּט אִיז דֶער לֶעבִּין נִיט אַלֵיין
אַז אִיךְ הָאבּ אָפְּט אַמוֹרָא
אִיךְ קוּם אַהֵיים מִיט אַמָרָה שְׁחוֹרָה
אָבֶּער ווַייבּ אונ קִינְד מִיר אַנְטְקֶעגִין גֵיין
זֵייא גֵייעֶן אַרוּם מִיר אַרוּמֶעט
וָואשׁ זִיצְטוּ אִין אוּמֶעט
מִיט לִיבֶּע מִיט טְרֵייסְטְ מַיין צַער זֵייא לֶעשִׁין
דִיא ווַייבּ מִיט אִיר שֵׂכֶל
דָאס קִינְד מִיט אַשְׁמֵייכִיל
אִיךְ מוּז שׁוֹין אִין גַאנְצִין מַיין אַנְגְסְט פַאר גֶעסִין

דער בחור גְרָאד פַּאר קֶערְט
וואו אִיז דָאשׁ גִיהֶערְט
אַז מְיוָאל לֶעבִּין מִיט אַגֶעוִוינְד גָאר אָן שְׁרֶעק
גְוָואלְד פוּן דִיא קִינְדֶער

אונ פון דער ווייב באזונדער
האט מען אללע מאל צרות פעק
אדור אין זינגען
אדער אשווער גיווינען
אללע טאג אנאנדער פגע
אקינד האט זיך פאר אקאץ דער שראקין
היינט מאזלען אונ פאקין
ניטא פון זייא קיין בערוטע רגע

דער באלעבעשיל פאר געש ניט אקארסט דאש
איך בין מיר אין דער היים אבאלעבאס
וויא גוט איז דיא פרוכט מיט איר ביים
וואו איך בין
ליגט מיר אין זין
פאר זארגין אלץ פאר דער היים
פאר דיין לעבין
וואלט איך אגראשין ניט גיגעבין
אקליין צימעריל מיט אשלעשלע אויפין טיר
דיין גאנצער מעביל
אטישעלע מיט ברויט אלעביל
וווא דו בישט איז שוין דיין היים מיט דיר

דער בחור איך קום אין מיין צימטער
איך גיפין דיא רוהע אימטער
יעדער געפעם אויף איר ארט מיט גערולד
עש טרעפט אווייב אמזיקות
וואש טוט אן היזיקות

אונ לֵייגְט נָאר אַלְץ אויף אַקִינְד דֶעם שוּלְד
דוא בִּישְׂט אַיין גֶעשְׁפַּאנְט אִין יָיאךְ
גִיבּ דֶער וַוייבּ נָאךְ
פַּאר גְרִיזָעט זִיא דִיר דַיינֶע בֵּיינֶער
הַיינְט דִיא הָאדֶעוַואנֶע פוּן קִינְדֶער
זַייא וַואקְסִין ווִיא דִיא רִינְדֶער
דֶער אַנְרוּישֶׁער שְׁנָעוֹן אונ דֶר נִיט אַרֵיינֶער

דער באלעבעשיל ווִיא גוּט אִיז מִיר
נָאר אָן אַשִׁיעוּר
אַז אִיךְ הָאבּ מִיר אַקִינְדֶר וואשׂ אִיז ב״ה גְרָאטִין
אַלְלֶע גְבִירִין
אַרוּם מִיר שְׁפַּאצִירִין
הֵייבִּין מִיר שוין אָן אֲלָפִים צוּא בָּאטִין
אִיךְ הָאבּ שוין מְחוּתָּנִים
מְיוּחָסִים אונ רַבָּנִים
מַיין נָאמֶען גֵייט שוין נִיט אוּמְזִיסְט
אָבֶּער דוּא בָּחוּר אִין זוּמֶער
דוּא ס״ה מִיט דַיין נוּמֶער
צִיא וַוייס דִיא וֶועלְט וֶוער דוּא בִּישְׂט

דר בחור אַנָאר זָאל אִיךְ זַיין
דוּא רֶעדְשְׂט מִיךְ אַיין
שְׁטֶעלִין זִיךְ אִין אַזַא רִיזִיק
וֶועצִין זִיךְ אִין אַשִׁיף
אויף אַוַואסֶער וואשׂ אִיז טִיף
אָן אַרוּדֶער אויף הֵיילִין גְלִיק

וְויא איז אַז עֶשׂ גֶערָאט
אַקִינְד נִיט צוּ לַייטִין נִיט צוּ גָאט
דֶענְמָאלְט איז שוין וֶועגִין מִיט יִסוּרִים
דֶענְמָאלְט אִיז שוין אַהַצְלָחָה
פַאר אַנַאנְצֶער מִשְׁפָּחָה
הָארֶעוֶוע נָאר הֵייסְט עֶס אַמָאנְדֶרְכַיי אויף פּוּרִים

דער באלעבעשיל דִי בּוים מִיט אִירֶע פֵּירוֹת
זַייגְט אויף איר שׁוֹרֶשׁ
פוּן דֶעם וֶעלְבִּיגִין רֶעגִין וָואשׂ אויף אַדָארִין גִישְׁט
עֶשׂ אִיז אָבֶּער אַהַצְלָחָה
מִי מַאכְט אויף אַפֵּרִי אַבְּרָכָה
אָבֶּער אויף אַדָארִין וַואקְשְׁט גָאר נִישְׁט
לֶעבְּשְׁט אָפּ דַיינֶע יָארִין
וְויא אַמְרוּקֶענֶער דָארִין
זַאיי בֶּעסֶער אַבּוים וָואשׂ אִיז תָּמִיד פַּייכְט
חָאץ דְרַייא קִינְדֶער שְׁלֶעכְטֶע
נָאר אֵיינֶער אַרֶעכְטֶע
אֵיין לִיכְט אויף אַגַאנְצֶע שְׁטוּב בֶּעלַייכְט

דער בחור הָארֶעוֶוע רַיים קְרִיעָה
מִיט שְׁוֶוער יְגִיעָה
דִי גַאנְצֶע יָארִין פוּן דַיין לֶעבִּין
וֶוערְשְׁטוּ נָאר אַלְט
שְׁוַואךְ אוּנ קַאלְט
דָאשׂ בֶּעשְׁטֶע קִינְד וְויל דִיר שוין אויף נִישְׁט גֶעבִּין
דֶער אִיז נָאר פַאר נוּמֶען מִיט גְבִירִין

אונ דֶער מִיט אַפֶּעצִירִין
עֶשׂ שְׁטֵייט זֵייא גָאר נִיט אָן מִיט דִיר צוּא רֵיידִין
אָזוֹן אַדְאקְטָער אָדֶער אַרָב
בֵּיידֶע הַאלְטִין גִישְׁט קַיין כִּיבּוּד אָב
נִיטָא שׁוּין קַיין אָרְט פַאר דִיר בַּייא זֵייא בֵּיידִין

דער באלעבעשיל דִיא זֶעלְבִּיקֶע גְרַייזִין
נִיחַאי וָואלְשְׁטוּ אַיין וַוייזִין
נָאר פְרִיעֶר דַיין אֵייגִינֶעס פָּאטֶער
אֵייִדְער דוּא בִּישְׁט אוֹיף דֶער וֶועלְט גִיקוּמֶען
אֵיידֶער דוּא הָאשְׁט זִיךְ גִינוּמֶען
וָואלְטִין מִיר שׁוּין פוּן דִיר אוֹיךְ וֶוערִין פָּטוּר
דֶער מָאן זִיךְ וָואשׂ דוּא מוּשְׁט
דִיא וֶועלְט וֶועט וֶוערִין פּוּשְׁט
אַז מִיר וֶועלִין נִיט לָאזִין נָאךְ אוּנְז דוֹרוֹת
מִיר לֶעבִּין אָפּ אוּנְזֶערֶע יָארִין
קַיין אַנְדֶערֶע וֶועלִין מֶער שׁוּין נִיט זַיין גִיבָּארִין
דָאשׂ אִיז דָאךְ גָאר פוּן דִי בִּיטֶערֶע עֲבֵירוֹת

דער בחור בֶּן עַזַאי אַתָּנָא *)
אִיז דָאשׂ אוֹיךְ גִיוֶוען מְנַגֶה
עֶר הָאט דֶר צוּ אוֹיךְ גִישְׁט גִיהַאט קַיין לוּסְט
עֶר הָאט גִיוַויזִין אַרֶעכִין
אַז דָאשׂ אִיז קַיין פַאר בְּרֶעכִין
אָן אוּנְז וֶועט אוֹיךְ דִי וֶועלְט נִיט וֶוערִין פּוּשְׁט

*) בן עזאי התנא חשקה נפשו בתורה ולא לקח אשה

פַּארַאן גִינוּג נַארָאנִים
וָואשׁ זַיינֶען דְרוּיף בַּעֲלָנִים
זַייא שְׁפַּארִין זִיךְ דִי וֶועלְט אוֹיף צוּ שְׁטָעלִין
נָאר מִיר קְלוּגֶע
לָאמִיר נִיט זַיין מְשׁוּגֶע
אוּנְז וֶועט אָן אַנְוַייב אוֹיךְ גָאר נִישְׁט פָּעלִין

וָואשׁ טֵייג דֶער לֶעבֶּען

גוּט אִיז דֶעם צוּ לֶעבִּין דֶער וָואשׁ וֵוייסְט נִיט פוּן קַיין צָרוֹת
אָט פַּאר דֶעם אִיז גִיגֶעבִּין יָיארִין אוֹיף דֶער וֶועלְט
אָבֶּער צוּא פַּאר בְּרֵיינְגֶען אַיין עֶלִינְד לֶעבִּין טוֹיג דָאךְ אוֹיף כַּפָּרוֹת
וואוֹל אִיז צוּא דִיא יָיארִין וָואשׁ הָאבִּין שׁוֹין גִיפֶּעלְט

מִי זָעט זִיךְ נִיט אַרוּם וִויא דִיא יָיארִין שְׁוֶועבִּין
דֶער טָאג פוּן דִיא עֶלְטֶער גִיט שׁוֹין אִין קָאפּ אַהִילְךְ
צוּא דֶען זֶע קָען אִיךְ וִוישִׁין וִיפִיל אִיךְ נָאךְ וֶועל לֶעבִּין
גְוַואלְר וִויא לַאנְג בִּין אִיךְ גִיוֶועזִין נָאךְ גָאר בְּלוּט אוּנ מִילְךְ
דִיא יָיארִין אִיז דֶער רֵיוַח אָבֶּער דִיא וֶועלְט אִיז דָאךְ אַחָלוֹם
דֶער רֶוַח מִיט דֶעם חָלוֹם וֶוערִין פַּאר שְׁוֶוענְט
הָאשְׁט אָפּ גִילֶעבְּט אִין צָרוֹת אִין הֶבֶל הֲבָלִים
דַאֲגוֹת אוּנ מַכְאוֹבִים דָאשׁ אִיז דֶער פְּרָאצֶענְט

פִּישׁ אִין וַואסֶער שְׁלָאגִין זִיךְ זֵיי זוּכִין זֵייעֶר שְׁפַּייז
דִיא גְרוֹישֶׁע דִיא קְלֵיינֶע שְׁלִינְגְט אִין זִיךְ אַרַיין
אִיז דֶען דָאשׁ נִיט רִיכְטִיג דֶעם מֶענְשִׁין אַבֶּעוַוייז

דיין

דַיין פַאר פְלוּכְטֶע גַאֲוָה שְׁלִינְגְט דֶעם צְוֵייטִין אַיין

וְויפִיל דוּ פַאר מֶענְשְׁט צוּ אִיז דֶען דִיר גֶענוּג
מִיט אַלֶערְלֵיי רַמָאוֹת צוּ הַאפִּין נָאר וָואשׁ מֶער
בֶּערֶעכִין נָאר דֶעם סוֹף אוֹיבּ דוּא בִּישְׁט נָאר קְלוּג
הָאשְׁט גְהַאוֶועט דֶעם גַאנְצִן לֶעבִּן אוּנ עֶשׁ יַארְשֶׁתְּ דִיךְ גָאר וָוער

דִיא פַאלְשֶׁע וַוייבּ:

גְרוֹישׁ אִיז דִי וֶועלְט דִיא תַּאֲוָה אִיז נָאךְ גְרֶעשֶׁער
יֶיעדֶער מֶענְשׁ זוּכְט צוּא מַאכִין זִיךְ בֶּעסֶער
אוֹיפִּין גְלִיק מִיא הָאפְּט דִיא גַאנְצֶע צַייט
הָאף הַיינְט הָאף מָארְגִין דֶער גְלִיק אִיז נָאךְ וַוייט
נַארֶעשֶׁער מֶענְטְשׁ דַיין אוֹיג אִיז פֶּערְשְׁטֶעלְט
דִיר דוּכְט זִיךְ פִּירְשְׁט גוּט דוּא הָאשְׁט אָבֶּער גִיפֶעלְט
דִי הַשְׁגָחָה דִיא הִימֶעל אִיז קְלִיגֶער אַסַךְ מֶער
דִיר דוּכְט זִיךְ מַאכְשְׁט גוּט עֶשׁ גִיט אָבֶּער אַנְדֶערְשׁ אַקֶער

צוּא שפּיל

אִיז אַזוֹ דָאשׁ בֶּעשְׁט דָאשׁ שֶׁענְשְׁט
לַייד וִויא דוּא קֶענְשְׁט
הֵן אִין גְדוּלָה הֵן אִין נוֹיט
פִּיל אִין זִיךְ קַיין שְׁמַארְץ
עֶס גִיט אָפּ דַיין הַארְץ
לָאז זִיךְ גֵיין וִויא עֶס גֵייט

דַלוּת אוּנ צָרוֹת אִיז אַגְרוֹישֶׁער חִסָרוֹן
שְׁלֶעכְט צוּא פַאר בְּרֵיינְגֶען אִין דֶעם יָיארִין

איז נאָר בּעשׁערט צרות איז קיין חכמות ניטאָ
איין צרה גייט אַוועק איז שׁוין דיא אַנדרע דאָ
אַמאָל אַגוטער פריינד און גאָר דער בעשׁטער
אַמאָל אַווייב אַקינד אַברודער אַשׁוועשׁטער
דוא ליידשׁט יסורים אין פּרט און כּלל
זייא בייסין דיין הארץ זייא רירין דיין גאַל
צו שפּיל

דיר דוכט זיך דיין ווייב זיא איז דיר זייער בּעליבּט
און דוא זעהשׁט מיט דיינע אויגין וויא זיא האט דיך בּעטריבט
זיא האט צו גינומען דיין אייגינס דיין גוט מיט דיין געלט
מיינשׁטו שׁוין אַז עס איז גיקאַנצעט דיא וועלט
עס איז טאקע שׁלעכט אַז זיא איז נישׁט טריי
פון דעשׁט וועגין מיין ניט אַז דו בּישׁט שׁוין פאַרביי
ליידין צרות איז טאקע שׁלעכט
נאָר עס ווערט בּעצאָלט דעם וואָס טוט אומרעכט
צו שפּיל

זיא שׁילט דיך און פּלוכט דיך און טראָגט אין האַרצין שׁטיינער
איר צונג איז גאַנץ ווייך ער צוא בּרעכט אָבּער בּיינער
איך ווייס דיר איז שׁלעכט איך פאר שׁטייא דיין קלאָג
זיא רופט דיך אוף צו דער תוכחה אַללע טאָג
ווער איז דיר שׁולדיג דוא האָשׁט אַליין גיוואָלט
אַרויסגענקע צורקע האָשׁט גימיינט דאָס איז גאָלד
קריכשׁטו אין יחוס טוא טרינק זיך אין טייך
נעם בּעסער דאָס וואָס פאַר דיר איז גלייך .
צו שׁפּיל